

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

*XIII Міжнародна науково-практична конференція
молодих вчених і студентів*

Тези доповідей

13 грудня 2012 р.

Дніпропетровськ
2012

УДК 339.92

Є 24

Організаційний комітет:

А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор – голова оргкомітету;
А.А. Ткач, доктор економічних наук, професор – заступник голови;
С.В. Кузьмінов, кандидат економічних наук, доцент – заступник голови;
О.М. Трушенко, кандидат економічних наук, доцент – вчений секретар;
Г.Я. Глуха, кандидат економічних наук, доцент;
Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент;
Е.М. Лимонова, старший викладач;
А.С. Магдич, старший викладач;
К.О. Воробйова, викладач.

Є 24 Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки: XIII Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів: тези доповідей, Дніпропетровськ, 13 грудня 2012 р. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 212 с.

ISBN 978-966-434-218-3

Збірник містить матеріали доповідей учасників XIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки». Молоді науковці з України, Росії, Білорусі, Польщі та інших країн наводять свої оцінки сучасного процесу глобалізації та перспектив світових інтеграційних тенденцій. Досліджуються макроекономічні суперечності та шляхи їх рішення у різних країнах.

УДК 339.92

Відповідальний за випуск: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор, зав. кафедри міжнародної економіки та економічної теорії.

Наукове видання

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

XIII Міжнародна науково-практична конференція
молодих вчених і студентів

Тези доповідей

13 грудня 2012 р.

(українською, російською, польською та англійською мовами)

Підписано до друку 10.12.2012. Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 12,32.

Тираж 145 пр. Зам. № .

ТОВ «Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля».

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна В.І. Леніна, 18.

Тел. (056) 778-58-66, e-mail: gio@duer.edu

Свідоцтво ДК № 4205 від 10.11.2011 р.

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».

49052, м. Дніпропетровськ, вул. В. Ларіонова, 145.

Тел. (056) 794-61-05, 04

Свідоцтво ДК № 4121 від 27.07.2011 р.

ISBN 978-966-434-218-3

© Дніпропетровський університет
імені Альфреда Нобеля, оформлення, 2012

ЗМІСТ

<i>Аммосова О.</i> Глобализация современного мира: перспективы и противоречия	7
<i>Архипова К.</i> Украина: препятствия для иностранных инвестиций	9
<i>Vazyuk D.</i> Documentary film «Oleksandr Pol'» premiere	10
<i>Балешенко А.</i> Эволюция и влияние международных санкций на развитие экономики Украины	11
<i>Banaś A.</i> Usprawnienia systemu ochrony zdrowia w najbliższych latach na przykładzie Polski i Ukrainy	13
<i>Bartoshko V., Smirnov O.</i> Agriculture in Ukraine	16
<i>Биканова А.</i> Заходи економічної політики щодо зменшення впливу зовнішніх шоків і кризових явищ на економіку України	17
<i>Bilyk N.</i> Oleksandr Pol' and his contribution to history and archeology	19
<i>Blyshchik V.</i> The offshore financial centres	20
<i>Божко А.</i> Удосконалення бізнес-процесів на різних організаційних рівнях	21
<i>Бойко Е.</i> Отрицательные стороны глобализации российской экономики	23
<i>Bondar O.</i> Alexander Pol' contribution	25
<i>Братула О.</i> Проблемы и перспективы формирования инновационно-ориентированной модели развития российской экономики	26
<i>Вербас В.</i> Транспортно-експедиторські послуги: фактори впливу та напрями підвищення якості	27
<i>Вертакова Ю.В.</i> Управление устойчивостью регионального развития	29
<i>Возна О.</i> Аналіз проблем України на міжнародному ринку транспортних послуг	31
<i>Воробьева Е.</i> Взаимозависимость между состоянием банковского сектора и волатильностью валютного курса	33
<i>Гавриленко О.</i> Теневая экономика Украины	34
<i>Гераченко С., Горбанев В.</i> Транснационализационные тенденции мировой экономики	35
<i>Гонюкова Е.</i> Стимулирование инновационного развития	37
<i>Gornostaleva A.</i> The chinese business etiquette	39
<i>Гранкина А.</i> Оценка системы управления инвестиционной деятельностью региона	40
<i>Гречаников А.</i> Роль ВТО в мировой торговле. Членство Украины в ВТО	42
<i>Gritzenko D.</i> The problem of reducing the volume of foreign investments in Ukraine	43
<i>Gromadzki D.M.</i> Comparative analysis of foreign direct investment flows on example of Poland and Ukraine	45
<i>Губай О.</i> Вплив глобалізаційних процесів на національну економіку	46
<i>Дворкин Д.</i> Основные предложения по совершенствованию налоговой и финансово-кредитной помощи частным предприятиям в Республике Беларусь	48
<i>Detchenko K.</i> Investment attractiveness of Ukraine	50
<i>Денисова М.</i> К вопросу об определении понятия «экономическая безопасность»	51
<i>Долженков Д., Ананьева Д.</i> Плюсы и минусы глобализации	53
<i>Дорошко Т.В., Дорошко В.Н.</i> Sdoc-модель оценки рисков в стратегическом планировании развития бизнеса	54
<i>Досенко М.</i> Інтеграція України у світове господарство і реалізація національних інтересів	59
<i>Dubovyk T.</i> Saving behavior and diverse provisions for long-term care in european countries	61
<i>Дуднев А.</i> Экономическая мощь ТНК: вопросы последствий	63
<i>Janik A.</i> Positive and negative aspects of globalization	65

<i>Загорулько К.</i> К проблеме выбора вектора развития Украины: ТС или ЕС	66
<i>Zaytseva O.</i> Oleksandr Pol's contribution to the archeology and production	68
<i>Земляная А.</i> Международная миграция капитала: причины и последствия	68
<i>Земляний О.</i> Удосконалення системи обліку та управління видатками	70
<i>Исаченко В.</i> Основные проблемы развития международного туризма в Украине 72	
<i>Казьмирчук А., Соколова А.</i> Перспективы развития в Украине франчайзинговых отношений с иностранными партнерами	74
<i>Карманова Н.</i> Интеграционные устремления Украины: перспективы и противоречия.....	75
<i>Kas' yanovs 'ka D.</i> Oleksandr Pol's contribution to the industry development of the area.....	78
<i>Кириенко Е.</i> Развитие менеджмента в условиях глобализации современного мира	78
<i>Кешенкова Н.</i> Глобализация розничных банковских услуг: формы, виды, специфика	80
<i>Kolesnikova E.</i> Globalization impact on food security.....	82
<i>Котовська А.</i> Проблеми та перспективи євроінтеграції України.....	83
<i>Kravchenko R.</i> Katerynoslav museum of Pol'	85
<i>Кравченко М., Москаленко К., Касьян С.</i> Мировой продовольственный кризис: проблемы и пути решения.....	86
<i>Кривошеева-Медянцева Д.</i> Правовой и интенциональный подходы к пониманию процессов институциональных изменений в экономике	88
<i>Кузнецова Л.</i> Эффективность использования бюджета Курской области	90
<i>Кузьменко М.</i> Экспертное мнение жителей региональных образований о степени важности имиджа территории в рамках глобализации современного мира (на примере Ростовской городской агломерации).....	92
<i>Кузьмінюв С.</i> Економічна теорія: складність проти корисності	93
<i>Куліченко В.</i> Цінова стабільність як результат ефективного проведення грошово-кредитної політики у контексті євроінтеграційних прагнень України	95
<i>Кунаев А., Ступницький Д.</i> Интернационализация деятельности страховых компаний под влиянием глобализации.....	97
<i>Kursova O.</i> Oleksandr Pol' – the successful businessman	98
<i>Кутишенко Я.</i> Тенденції розвитку туристично-рекреаційного потенціалу України.....	99
<i>Куценко А.</i> Влияние транснациональных компаний на глобализацию экономики Украины	101
<i>Левченко А.</i> Перспективы сотрудничества Днепропетровского региона с Канадой.....	103
<i>Лимонова Е.</i> Транснаціональні корпорації: особливості розвитку та конкурентної боротьби	104
<i>Литвин Е.</i> Проблема государственного долга Украины	105
<i>Ловакова М.</i> Фондовый рынок Украины в контексті євроінтеграції: проблеми та перспективи розвитку.....	106
<i>Майн А.</i> Діяльність торговельних посередників з просування імпортованих товарів на українські ринки	108
<i>Макогон В.</i> Проблемы повышения конкурентоспособности предприятия.....	109
<i>Magdich A.</i> The level of human development in Ukraine	110
<i>Мастна Д.</i> Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.....	112

<i>Майданюк Є.</i> Глобалізація сучасного світу: перспективи та суперечності.....	113
<i>Мироненко Ю.</i> Проблеми інтеграції України до світового співтовариства.....	115
<i>Мостовая Д.</i> Глобализация мировой экономики	117
<i>Ніколаєнко І.</i> Підвищення ефективності діяльності підприємства залізничного транспорту	118
<i>Нилова Е.</i> Трудовые ресурсы как составляющая экономического потенциала потребительской кооперации Республики Беларусь	120
<i>Nozhina K.</i> He is recovered and revived our region	122
<i>Обозна А., Виглядал М.</i> Напрями оптимізації банківської системи України в контексті європейської інтеграції.....	123
<i>Обух Е.</i> Преимущества и недостатки глобализации современного мира.....	124
<i>Ogar' K.</i> Difficult life roads of Oleksandr Pol'	126
<i>Павлова К.</i> Роль транскордонного співробітництва в інтеграційних процесах України	126
<i>Павлович М.</i> Проблемы привлечения иностранных инвестиций в Украину	128
<i>Палладин А.</i> Внешнеэкономический вектор развития Украины. Проблемы и возможности европейской интеграции	130
<i>Пархуць Є.</i> Іпотечний кредит в Україні.....	132
<i>Паюхина М.</i> Проблемы глобализации в развитых странах	133
<i>Перегудова О.</i> Реформування системи адміністрування податків в Україні у контексті її євроінтеграційних прагнень	135
<i>Пільгуй С., Петренко М.</i> Пряме іноземне інвестування як рушій інтеграції України у світове фінансове середовище	137
<i>Pitenov M.</i> Oleksandr Pol's main steps in the development of Katerynoslav economy	139
<i>Піщєва Н.</i> Сучасні проблеми вільної торгівлі	140
<i>Позняк Е.</i> Роль демократии в экономическом развитии	141
<i>Положенцева Ю.</i> Перспективы формирования межотраслевых кластерных образований в регионе	143
<i>Приймак Г.</i> Проблемы интеграции Украины в мировое сообщество.....	145
<i>Рудаковский Я.</i> Новые игроки на мировой арене	146
<i>Radwański R., Śmiechowski M. Tkach A.</i> Znaczenie inwestycji zagranicznych dla gospodarki Polscy	148
<i>Салангіна А.</i> Глобализация и её противоречия. Роль туризма в процессе глобализации	149
<i>Сало О.</i> Асортиментна політика підприємства та її вплив на ефективність ЗЕД підприємства	151
<i>Свістун Н.</i> Система аналізу та управління ризиками митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів.....	152
<i>Seden' V.</i> The world economic crisis: analysis.....	154
<i>Sisuev Ya.</i> Tariff regulation of foreign economic relations	155
<i>Сидненко М.</i> Возможности и перспективы экономической интеграции Украины	156
<i>Слюсаренко Ю.</i> Процес інтеграції України в систему європейських економічних зв'язків та перспективи її подальшої співпраці з країнами ЄС.....	158
<i>Соколова О.</i> Особливості і шляхи інтеграції України у світогосподарську систему	160
<i>Стоянова Г.</i> Проблеми інтеграції України до світового співтовариства.....	162
<i>Ступарь Л.</i> Досягнення та перспективи розвитку євроінтеграційних прагнень України.....	163
<i>Тепла М.</i> Ключові аспекти та тенденції зовнішньоторговельної діяльності України	165

<i>Терновський С., Коваль Т.</i> Перспективи існування офшорних зон в Україні.....	167
<i>Тисленко О.</i> Трансформація глобалізаційних процесів.....	168
<i>Тихонова С.</i> Українські ТНК: сучасний стан та перспективи розвитку.....	170
<i>Trushenko O.</i> The debt economy.....	172
<i>Удачина К.</i> Розвиток тіньової економіки в Україні: причини, наслідки та шляхи подолання.....	173
<i>Файермен О.</i> Сутність та суттєві характеристики конкурентоспроможної управлінської команди.....	174
<i>Fonarev D., Tkachov O.</i> Bribery in Ukraine.....	176
<i>Хватов Ю.</i> Многовалютный стандарт, плавающие и фиксированные валютные курсы и проблема создания мировой наднациональной валюты.....	177
<i>Хвостик К., Рубцова О.</i> Вплив валютного курсу на макроекономічні показники.....	179
<i>Хілько А.</i> Проблеми інтеграції України у світові спільноти.....	181
<i>Худоль Л.</i> Оцінка економічної безпеки підприємства.....	182
<i>Khutors'ka V. Olexander Pol' and his collections</i>	184
<i>Цаберяба Н.</i> Розробка ефективної стратегії виходу підприємства на зовнішній ринок.....	184
<i>Цуркан И.</i> Масштаб офшорного бізнесу в мире и меры по его регулированию.....	185
<i>Чабаненко Е.</i> Развитие международных перевозок как фактор повышения конкурентоспособности компании на международном рынке.....	187
<i>Часнікова А.</i> Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу.....	189
<i>Чернухін М.</i> Раціоналізація бізнес-процесів.....	191
<i>Chernyshova Yu.</i> Inflation as one of the major macroeconomic problems.....	193
<i>Чернявська А.</i> Євроінтеграція України у контексті міграції робочої сили.....	194
<i>Чорна А.</i> Інфляція в Україні: аналіз та прогноз на 2012 рік.....	195
<i>Шаруда В.</i> Розробка плану залучення іноземних інвестицій.....	196
<i>Shevchenko A., Gornostaleva A.</i> Youth unemployment.....	197
<i>Шелудяков М.</i> Туристична привабливість Західної України для громадян ЄС.....	198
<i>Шинкаренко А.</i> Последствия кредита МВФ для Украины.....	200
<i>Шистерова Н.</i> Последствия газового конфликта для Украины.....	202
<i>Shkabura O.</i> He revived the edge and raised Katerynoslav.....	203
<i>Щедрин А.</i> Формирование кластерной стратегии устойчивого развития региональных экономических систем.....	204
<i>Бахчева І.</i> Співпраця України з МБРР як шлях наближення до світового фінансового середовища.....	206
<i>Гамота Я.</i> Форми міжнародного економічного співробітництва та основні тенденції їх розвитку.....	208
<i>Гапонова М.</i> Тенденції міграції робочої сили в країнах Європейського Союзу.....	208
<i>Казакова М.</i> Агропромисловий сектор України: проблеми вибору.....	210
<i>Породько А.</i> Глобалізація сучасного світу: перспективи та суперечності.....	211

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО МИРА: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

Глобализация современного мира – явление противоречивое. Данная категория сегодня активно обсуждается на страницах отечественной и зарубежной печати, вызывая неоднозначную оценку специалистов: от полного отрицания до принятия и связывания с ней всего прогрессивного, что происходит в настоящее время.

Глобализация означает растущую взаимозависимость государств современного мира. Этот феномен связан с возникновением большого числа международных организаций, а также с возрастанием роли транснациональных корпораций, годовые обороты некоторых из них стали сопоставимы с годовыми бюджетами малых и даже средних государств.

Можно выделить несколько аспектов глобализации:

1. Демографо-экологические факторы. Это два главных и взаимосвязанных фактора. На первую половину XXI в. ООН прогнозирует увеличение населения Земли в 1,6 раза. Становится все более очевидным, что земли, пригодной для обработки, запасов доступной пресной воды, минеральных и лесных ресурсов недостаточно, чтобы на необходимом уровне удовлетворить потребности возросшей массы людей; что их деятельность наносит вред биосфере, который начинает приобретать необратимый характер, а в случае глобальной экокатастрофы может исключить возможность сохранения человечества.

2. Глобализация техносферы. Современные технологические системы далеко вышли за национальные границы и приобрели черты, опасные как для человека, так и для биосферы Земли. Изменить их характер и направленность, поставить под контроль человека во имя будущих поколений, возможно только объединенными усилиями всех стран и цивилизаций.

3. Экономическая глобализация. Экономический аспект виден по глобальному потоку торговли и инвестиций и транснациональному размещению товаров в разных странах. Интегральные процессы в мировой экономике достигли такого уровня и прочности связи между национальными экономиками, что правомерно говорить о глобальной экономике как приоритетном феномене, обладающем собственными закономерностями, тенденциями, механизмами функционирования и развития.

4. Геополитическая глобализация. Политическая сторона проявляется в росте наднациональных и трансконтинентальных политических организаций. Также вероятно, что в перспективе возьмет верх тенденция формирования и многополюсного мира.

5. Социокультурная глобализация. В области науки, культуры, образования, идеологии все более отчетливо проявляется глобальный характер научного прогресса, не знающего национальных границ, осуществляется обмен идеями и учеными; формируются общие контуры системы не-

прерывного образования, ориентированного на креативную педагогику и опирающегося на высокоэффективные информационные технологии; развивается международный обмен культурными ценностями.

Также необходимо отметить, что глобализация развивается на фоне другого, не менее значимого общепланетарного процесса дифференциации локальных цивилизаций, возрождения и обособления национальных культур, разнообразия педагогических школ и индивидуализации процесса образования, усиления самобытности семьи и личности. Но тенденции глобализации, особенно в условиях широкого распространения телекоммуникаций и Интернета, постепенно берут верх.

Несомненно, можно выделить как положительные, так и отрицательные стороны процесса глобализации.

Так, ряд ученых делает вывод о том, что глобализация ведет к стиранию этнического и культурного своеобразия народов, вызывая их сопротивление и стремление сохранить уникальность своей культуры. Это приводит к конфликтам на национальной и религиозной почве.

В качестве другой отрицательной черты глобализации ученые выдвигают возникновение информационно-лингвистического неравенства. Это означает, что не все страны и индивиды имеют одинаковый доступ к знаниям, информационным технологиям, языкам международного общения и, следовательно, не в равной мере способны воспользоваться преимуществами информационно-языковой среды.

Также под влиянием глобализации происходит вытеснение целого ряда языков (английский язык вытесняет арабский в странах Ближнего Востока, а в Латинской Америке – испанский).

С другой стороны, есть ряд проблем, решение которых требует глобального подхода. Так, к примеру, многие вопросы в области медицины должны решаться не только на национальном, но и на глобальном уровне, а для этого необходимы навыки международного общения.

Умение взаимодействовать на одном или нескольких языках международного общения способствует объединению усилий всех стран в борьбе против международного терроризма, а также помогает справляться с последствиями человеческих трагедий в результате стихийных бедствий.

В настоящее время в сфере образования наблюдается рост обменов межпрофессионального характера. Преподаватели ВУЗов, учителя школ, студенты и школьники выезжают за рубеж по различным грантам.

Следовательно, овладение все возрастающим количеством людей языками международного общения наряду с отрицательными последствиями, указанными выше, обеспечивает достижение взаимопонимания, а также способствует обмену опытом между представителями разных профессий.

Таким образом, глобализация как приоритетное направление мирового развития может и должна трансформироваться в конструктивное взаимодействие стран и народов ради обеспечения их общего и равноприемлемого для всех будущего.

Научный руководитель: Н.В. Климова, доктор экономических наук, профессор.

УКРАИНА: ПРЕПЯТСТВИЯ ДЛЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

Одним из важнейших условий развития экономики государства является его активная политика в сфере инвестирования. Однако уровень доверия иностранных инвесторов относительно Украины не перестает падать. Несмотря на значительный потенциал, Украина продолжает занимать нижние позиции международных рейтингов, оценивающих инвестиционный климат страны.

Индекс инвестиционной привлекательности Украины, рассчитываемый Европейской бизнес-ассоциацией (ЕБА), в третьем квартале упал на 0,5 бала до 2,14 из пяти возможных. Это самый низкий показатель за всю историю исследования с 2008 года.

Причины снижения объема иностранных инвестиций в Украину:

1. Неэффективное налогообложение. Это частые изменения и манипулирование налоговым законодательством, невозвращение НДС. Низкая квалификация персонала, длительные сроки подачи и обработки документов, сложная отчетность и запрет системы упрощенного налога для нерезидентов – негативные факторы влияния на иностранных инвесторов.

2. Непрозрачность судебной системы. Система судопроизводства зависима от государственной власти и не защищена от внешнего вмешательства в судебные процессы. Инвесторы отрицательно относятся к стагнации судебной системы.

3. Ограничение возможности вложения средств в сельское хозяйство. Для нерезидентов отсутствует механизм приватизации земли, что отрицательно влияет на возможности развития иностранного инвестирования.

4. Иностранный бизнес ограничен в участии в государственных закупках. Это связано с расширением возможностей для неконкурентных способов поставки товаров, работ и услуг в пользу государства.

5. Коррупция. Коррупция, охватывающая все отрасли хозяйства Украины, ограничивает круг потенциальных инвесторов.

Также к проблемам, с которыми сталкивается любой иностранный инвестор в Украине, относятся отсутствие стабильной и прогнозируемой законодательной среды, незащищенность права интеллектуальной собственности, либерализация трансграничного движения капитала и товаров, жесткий порядок лицензирования и валютного регулирования.

Иностранные инвестиции в Украину за девять месяцев текущего года составили \$4,319 млрд. Это почти на 9% меньше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года, когда в страну инвестировали \$4,742 млрд.

Как свидетельствуют данные Государственной службы статистики, значительная часть этой суммы поступила из Кипра, общий объем инвестиций которого за девять месяцев вырос более чем на \$1,8 млрд с \$13,286 млрд до \$15,076 млрд (за все время инвестирования в Украину). Из Германии (второй по величине инвестор) в Украину поступило \$7,433 млрд,

это 14,1% от общего объема инвестиций, из Нидерландов – \$5,041 млрд, или 9,6%.

Также в число крупнейших инвесторов в Украину входят Россия, Австрия, Франция, Великобритания, Британские Виргинские острова, Швеция и Швейцария.

Всего с начала инвестирования в экономику Украины поступило \$52,674 млрд. В расчете на одного украинца это \$1157.

Дальнейшее развитие экономики Украины должно учитывать существующие барьеры для иностранных инвестиций; следует разработать комплекс мероприятий по улучшению инвестиционного климата посредством реформирования действующего законодательства и реструктурирования налоговой системы.

Научный руководитель: А.Н. Трушенко, кандидат экономических наук, доцент.

D. Bazyuk
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

DOCUMENTARY FILM «OLEKSANDR POL'» PREMIERE

Oleksandr Pol' was a famous archaeologist, writer and social activist. On September 1, 2012 there were 180 years since the birth of a nobleman and businessman Oleksandr Pol'. In honor of this event the film was made. There was a premiere of the new documentary film «Oleksandr Pol'» presented by Dnipropetrovs'k City Television Theatre on June 7, 2012.

Oleksandr Pol' was the first honorary citizen of Katerynoslav. Fortunately, a diligent man providing successful activities was lucky to transform a provincial town into a powerful metallurgical center. His private collection, which numbered more than 3,000 antiques of different ages and local peoples formed the basis of Dnipropetrovsk National Historical Museum named after D. I. Yavornytsky. On the other hand, Oleksandr Pol' was one of the most active county officials which originated institution in 1866. The largest project of Oleksandr Pol' was not only the lives of the province, but the Empire as a whole, construction of the railway and the bridge.

As a result, in 1889, the aristocratic assembly decided to establish a monument to Oleksandr Pol' during his lifetime. As soon as the Bolsheviks came to power, people like Oleksandr Pol' had got no place in the new built society. Moreover, the name of the famous scientist, researcher, entrepreneur and archeologist O. Pol' was removed from the history of our city nearly for a century. The only place where the information about the person and his collection has been saving all these years was Dnipropetrovs'k Historical Museum.

Name of Oleksandr Pol' is known outside the country: in Germany, Belgium and France. Dnipropetrovs'k City Television Theatre invites all those interested in the history of Dnipropetrovs'k – Katerynoslav to the premiere.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

ЭВОЛЮЦИЯ И ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ САНКЦИЙ НА РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Как известно, трансформационные процессы в Украине за годы ее независимости сопровождались глубоким экономическим кризисом. В связи с этим, рационально изучить влияние международных санкций на экономическую систему страны. Санкции – некий феномен экономики, позиция протеста “против”, беспрецедентный запрет в эволюции международной торговли. Всегда держали, и будут держать режим дерзкого отношения к правонарушителям, однако, уровень агрессии подвластен, разве что, снисхождению к нелегитимным игрокам на «холмах мировой экономики». Актуальность темы, прежде всего, в научном обосновании влияния санкций на процесс международной торговли, изменения конъюнктуры рынка, зависимость дифференциации платежного баланса стран имеющиеся экономические отношения с экспортера в области оперирования санкций, в частности, экономики Украины.

Аналогическим образом страны участвующие в торгах с Китаем, одновременно ввели эмбарго на покупку шелка, который всегда славился своим качеством далеко за пределы страны. Китай, выпуская привычное количество партий шелка, просто не смог реализовать их на рынке импортеров. Избыток продукции беспрецедентно таят рецессию в экономике. Иными словами внутренний рынок поглотил самого себя, «девальвировал» своим же товаром устоявшиеся акты купли-продажи.

Инициатором торговых санкций, в гонки за непостижимыми сверхдоходами стала Британская Империя. Во времена промышленного переворота, изменения форм воспроизведения производства диктовала условия мировым агломерациям, участвующих в международных торгах. Выпускалось 54% продукции, которые в буквальном смысле, слова, саботировали национальный рынок, парализовали изобилием услуг, истоки развития собственной промышленности. Британская Империя понимала суть грядущих сигналов опасности: они покоряли рынок качеством, лучшей ценой, т.к. запрет на английский товары, оставляли 6 млн. граждан без пропитания и любых предпосылок экономической дифференциации. Стало очевидно, что лояльность санкций усыпляла бдительность экономических сторон. Большинство стран тщательно желают защищать национальный товар от экспансии международных партнеров. Это подразумевает: с одной стороны увеличения таможенного тарифа, что существенно снижает рентабельность импорта товара и уменьшение квоты для стимулирования личных продаж

Началась Эпоха борьбы за рынки сбыта, экономическими целями было: завоевание большей территории рынка и яркое позиционирование товаров на внешнем рынке. Процесс преобразования репрессалий, этакий архаизм – принудительные мер взысканий одной страны против неправомерных действий стран-конкурентов, в санкции. Существенным

«изобретение» в революции перемен послужила организация Лиги Наций – очевидная титаническая работа, призвана образумить, свергнуть режим экономических репрессий, разоружить и путем дипломатических отношений урегулировать споры между конфликтующими странами.

Сегодня, санкции предпринимаются на различных уровнях управления: будь-то локальные, либо глобальные. Санкции направлены против политики изоляции, не всегда имеют ценовые мотивы и влияния на аспекты торговли. Борьба с угрозой терроризма, поддержание коллективной безопасности, нелегальной торговли ценными элементами недр земли, в частности, алмазами и производными от них компонентов, контрабанды, незаконного и несогласованного создания оружия массового поражения.

Воздействие санкций рационально проследить на примере рынке энергообеспечении, в частности, нефти. С каждым новым игроком на рынке сбыта, прибыльность устоявшихся конкурентов снижается. Обузданный запрет на экспорт иранской нефти имеет больше экономический характер. Санкции Организации Объединенных Наций позволяют защищать свой рынок и рынок Европы от влияния «нефтедобывающего гиганта» Ирана, который в буквальном смысле, в силах поглотить рынок стран и выдвинуть с олигополии арены торгов. Ассамблея ООН выдвигает запрет экспорта ресурса на внешний рынок, при этом ВВП из-за снижения объемов поставок уменьшается, при снижении ВВП в экономике может произойти дефляции, иными словами снижение цен товаров внутри рынка под влиянием избытка. Дефляция, безукоризненно, активизирует девальвацию национальной валюты относительно доллара США – доллар становится дороже, и купить его можно потратив больше единиц национальной валюты. Несложно провести четкую зависимость экономических предпосылок санкций США. Чтобы стабилизировать экономику Ирана, он предпринимает меры по наценкам таможенных и стоимостных показателей. Это имеет прямой характер на формирования цен нефтяных закупок Украины в кооперации с нефтедобывающими компаниями Ирана.

Уже ни одно тысячелетие санкции выполняют защитную функцию, резерв накопления, стимул роста и процветания нации. Они произвели революцию в мире торгов, свергли устоявшиеся позиции, изменили законы получения прибыли. Ежедневно, бороться в такт с нематериальными предпосылками для регулирования социальной модели общества. Политика эмбарго всегда расширяет зону экономических последствий. Так для Украины экономически благоприятно иметь торговые отношения по закупкам товаров со странами не имеющие зоны активно преобладающими санкциями воздействия.

Научный руководитель: А.Н. Швороб, кандидат экономических наук, доцент.

USPRAWNIENIA SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA W NAJBLIŻSZYCH LATACH NA PRZYKŁADZIE POLSKI I UKRAINY

Niniejsze opracowanie dotyczy przedstawienia usprawnień jakie zostaną wdrożone w najbliższych latach w Polsce i na Ukrainie. Zainteresowanie oba państwami wynika z prowadzonych badań naukowych w tym zakresie, a także z różnorodności i zaawansowania systemu ochrony zdrowia w obu państwach.

„Reforma, to celowe działanie polegające na przekształceniach w systemie. Szybki rozwój medycyny, sytuacja demograficzna, a także wzrost średniej długości życia ludzkiego, a także wynikający z tych czynników wzrost kosztów w ochronie zdrowia powodują, że konieczne staje się reorganizowanie oraz zwiększenie efektywności systemów zdrowotnych. Skutkuje to dużo częstszym reformowaniem systemów zdrowotnych w porównaniu z innymi dziedzinami życia publicznego, co jest spowodowane także względami ideologicznymi – programowymi i rozczarowaniem dotychczasowymi zmianami.

W państwach Unii próbuje się pogodzić publiczną odpowiedzialność za zdrowie społeczeństwa z efektywnością ekonomiczną, co objawia się w podnoszeniu nakładów na ochronę zdrowia oraz zmianach dotyczących finansowania i produkcji świadczeń”.

Polski system opieki zdrowotnej wymaga wprowadzenia wielu usprawnień, w celu podniesienia wydajności oraz podniesienia satysfakcji pacjentów. Obecny Minister Zdrowia, Bartosz Arłukowicz, zaproponował wprowadzenie wielu usprawnień, które będą realizowane w latach 2012-2015. Resort zdrowia ostatnim roku skupiony był na temacie ustawy refundacyjnej. Ustawa nie była tworzona w celu wprowadzenia oszczędności, lecz żeby wprowadzić przejrzyste zasady procesu refundacji. Od stycznia 2012 roku sześciokrotnie została zaktualizowana lista leków, które są refundowane przez państwo. Ustawa miała także zapewnić poczucie bezpieczeństwa pacjentom, ponieważ ustawa precyzyjnie określa warunki, w jakich leki mogą być przepisywane, przez kogo i dla jakich pacjentów. Zostały stworzone warunki, aby móc wprowadzać na listy refundacyjne nowe innowacyjne leki. W latach wcześniejszych bardzo rzadko następowała aktualizacja list leków. Minister Zdrowia, od czasu objęcia stanowiska, starał się aby wielokrotnie zostały usprawnione procesy refundacyjne leków. W marcu 2012 zaistniała procedura wprowadzenia leków w trybie OFF LABEL, czyli leków poza wskazaniami rejestracyjnymi. Aktualizacja listy leków w maju zaowocowała wprowadzeniem na nią listy leków na osteoporozę, choroby reumatologiczne raka piersi oraz kolejnych leków w programie OFF LABEL. W lipcu wprowadzono ponad 40 programów lekowych, dzięki którym, chorzy na cukrzycę otrzymali możliwość leczenia choroby preparatami ujętymi w ustawie refundacyjnej, a także w niej zostały ujęte leki stosowane w leczeniu ciężkiej postaci łuszczycy, innowacyjne leki w leczeniu jaskry, specjalne diety dla dzieci z najcięższymi objawami alergii pokarmowych, leki dla kobiet w ciąży z fenyloketonuriom. W kolejnej aktualizacji wrześniowej zostały wprowadzone nowe leki w leczeniu raka piersi

u kobiet, możliwość refundacji leków dla dzieci z moczeniem nocnym ,a także zostały poszerzone wskazania do stosowania leków u chorych z niewydolnością nerek, zostały także stworzone możliwości leczenia nowotworów mózgu u dzieci przez wprowadzenie nowych leków. Na tzw. „liście listopadowej” znajdują się lek dla chorych z najcięższą postacią astmy, lek stosowany w leczeniu raka prostaty, leki stosowane w stwardnieniu rozsianym. Rok 2012 to ponad 3100 objętych w procesie refundacji leków, ponad 40 wprowadzanych diet, a także ponad 250 leków dla osób potrzebujących specjalistycznego leczenia. Ustawa o prowadzeniu działalności leczniczej została znowelizowana , miała na celu ułatwić przekształcenia szpitali w spółki, udostępnić dotacje do samorządów w celu oddłużania szpitali.

W kolejnych latach Minister zapowiada budowanie polityki senioralnej, zostanie uzyskana dotacja z Unii Europejskiej w wysokości 22 mln złotych na szkolenie personelu medycznego w celu poprawy jakości usług świadczonym osobą starszym. Minister zapowiada wprowadzenie mechanizmu szybszego dojścia do specjalistki geriatrycznej problem starzejącego się społeczeństwa polskiego wymaga podjęcia właśnie takich działań w celu lepszego zaspokojenia potrzeb zdrowotnych obywateli.

Resort zdrowia zapowiada wdrażać małymi krokami plany, które będą realizowane w przyszłości stosując „ewolucję , a nie rewolucję”. W najbliższych latach nastąpi reforma NFZ, zostanie przekształcona instytucja płatnika publicznego w pięciu krokach:

- decentralizacji NFZ,
- wzmocnienia niezależności i kompetencji oddziałów regionalnych ,dzięki czemu będzie lepsza ocena sytuacji zdrowotnej w regionie,
- likwidacji Agencji Oceny Technologii Medycznej, likwidacji Centrum monitorowania Ochrony zdrowia, stworzenia nowej jednostki która będzie zajmować się nadzorem, niezależną wyceną świadczeń, oceną technologii medycznych , monitorowaniem jakości,
- wprowadzenia od 1 stycznia 2014 elektronicznej karty pacjenta(koszt ok. 350 mln złotych),
- wprowadzenia dodatkowych ubezpieczeń.

Karta pacjenta ma być bezpieczeństwem dla pacjenta i ułatwieniem dla lekarzy. W niej będą się znajdowały informacje potwierdzające ubezpieczenie, historia leczenia, opis recept, zwolnienia lekarskie, wyniki badań, a także będzie możliwość rozszerzenia o nowe funkcje .

Od października 2012 został wprowadzony program pilotażowy WUŚ – Elektroniczna Weryfikacja Upnień Świadczeniobiorców, która będzie miała miejsce w trzech województwach – mazowieckim, kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim..W kolejnych miesiącach program zostanie rozszerzony na kolejne województwa. Od 1 Stycznia 2013 ma być możliwość do pełnego dostępu do Centralnego Wykazu Ubezpieczeniowych .

Minister Zdrowia zapowiedział także naprawę instytutów badawczych i szpitali klinicznych. W ramach tego planu ma być rozdzielona działalność kliniczna od naukowej ,a także zarządzanie przez menadżerów, ma powstać wzorcowy plan naprawy i oddłużenia który będzie dotyczył niestety wielu szpitali i klinik. Ma zostać stworzona struktura szpitali strategicznych Ministra

Zdrowia. Powstanie sieć leczenia raka w Polsce, a w niej jednostki które będą akredytowały inne ośrodki zajmujące się leczeniem nowotworów.

Resort zdrowia zapowiada wprowadzenie, także Ustawy o Zdrowiu Publicznym, która ma być konstytucją zdrowia. Ma opisywać kompetencje, podział obowiązków. Mają w przyszłości powstać takie instytucje jak Rada Zdrowia Publicznego, a także Krajowe Centrum Zdrowia Publicznego. Ustawa będzie miała na celu określenie priorytetów zdrowotnych, zapewnienie gwarancji ciągłości podejmowania decyzji, a także gwarancje doboru najbardziej efektywnych metod¹.

Działania, związane z reformą systemu zdrowia, widoczne są nie tylko w Polsce, ale także na Ukrainie. System zdrowia na Ukrainie reprezentuje gorsza efektywność. W celu poprawy, Rząd zdecydował się na wprowadzenie udoskonaleń systemowych. W lipcu Rada Najwyższa Ukrainy przyjęła rządowy projekt «O doraźnej pomocy medycznej». W ramach niego jest wprowadzone usprawnienie w komunikacji między poszkodowanymi, a instytucjami ochrony zdrowia. Można wezwać służby medyczne przez numer 103(pogotowie ratunkowe) lub numer 112(pomoc w nagłych wypadkach). W rządowym projekcie jest także zabezpieczone, iż zespół doraźnej pomocy medycznej będzie wyposażony w samochód do specjalnego transportu medycznego, dzięki któremu będzie możliwość zapewnienia całodobowej pomocy medycznej w miejscach gdzie nastąpił nagły wypadek, a także podczas transportu do zakładu opieki medycznej.

W ramach tego projektu Centrum Medycyny Ratunkowej posiada osobowość prawną, posiada własne konta bankowe oraz indywidualne numery w organach skarbowych. Centrum Medycyny Ratunkowej jest odpowiedzialne za tworzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji o zaistniałych nagłych wypadkach i możliwościach zapewnienia pomocy medycznej w miejscu ich powstania, a także koordynacji działań pomiędzy zespołami medycznymi a zakładami opieki zdrowotnej. Częścią wielodyscyplinarnego szpitala intensywnej opieki, będzie dział pomocy medycznej w którym będzie zapewniona całodobowa pomoc medyczna w nagłych wypadkach pacjenta którzy są dostarczeni przez zespół opieki zdrowotnej lub przez inne osoby, a także sam pacjent który szuka pomocy medycznej na własną rękę.

W opisanym powyżej projekcie są zawarte także informacje dotyczące pracowników ochrony zdrowia. Posiadają oni w ramach niego prawo do wynagrodzeń, dodatków do pensji za wykonywanie specjalnego charakteru pracy, a także za pracę w specjalnych warunkach. Są także uwzględnione dopłaty za posiadany stopień naukowy, za nadany honorowy tytuł oraz za lata pracy w zależności od stażu pracy w państwowych i komunalnych instytucjach opieki zdrowotnej. Gabinet Ministrów Ukrainy określa inne dodatki, dopłaty do pracy, premie oraz wielkość i porządek wypłacania wynagrodzeń. Pracownicy ochrony zdrowia posiadają, także w czasie urlopu pomoc finansowa w wielkości jednej pensji podstawowej, a także prawo do bezpłatnego korzystania

¹ Konferencja Ministra Zdrowia [online].[dostęp 21 listopada 2012].Dostępny w Internecie: <<http://www.tvpparlament.pl/retransmisje/pozostale/konferencja-prasowa-ministra-zdrowia-bartosza-arlukowicza/8876431>>

z mieszkania które posiada ogrzewanie i oświetlenie. Osobami zobowiązanymi do udzielenia pierwszej pomocy medycznej są :ratownicy służby ratunkowej, pracownicy Państwowej Straży Pożarnej, Policjanci, personel farmaceutyczny, kierowcy pojazdów silnikowych, stewardesy i osoby które ze względu na swoje obowiązki zawodowe muszą posiadać praktyczne umiejętności w niesieniu pomocy medycznej. Projekt ustawy zawiera także, iż pracownicy służby zdrowia i inni obywatele mają prawo do skorzystania z wszelkich dostępnych środków transportu dla poszkodowanego w celu zapewnienia pomocy medycznej lub transportowania do najbliższego zakładu opieki zdrowotnej, w którym osoba może otrzymać odpowiednia pomoc medyczną.

Rządowy projekt powinien wejść w życie w dniu 1 Stycznia 2013 roku.

Zgodnie z normami Światowej Organizacji Zdrowia finansowanie opieki zdrowotnej poniżej 5 % PKB można mówić o braku rozwiniętej opieki medycznej w państwie .Ukraina na zaspokojenie potrzeb zdrowotnych obywateli wydaje od 3,5 do 4,2 % PKB. W Polsce wydawane jest obecnie 7 % PKB, co i tak jest uważane za bardzo mało w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej (np. w Holandii 9,9 %PKB). Ministerstwo Finansów zapewnił że w 2012 roku budżet państwowy na opiekę zdrowotną przeznaczył 6,9 miliardów UAH więcej niż w roku 2011. Reforma stworzona przez pierwszego Ministra zdrowia Aleksandra Aniszczenka zakłada stworzenie 253 szpitalnych „dzielnic”, czyli okręgu gdzie znajduje się od 100 tysięcy do 500 tysięcy osób. W każdej dzielnicy zostanie wybrany szpital, który będzie lepiej wyposażony, będzie posiadać podstawy diagnostyki, wykwalifikowany personel medyczny, a także w każdej dzielnicy będzie znajdować się szpital intensywnego leczenia. Takie działania mają na celu poprawę funkcjonowania systemu, obniżenie kosztów, a także stworzenie mniejszej ilości szpitali, ale dużo bardziej wyposażonych i rentownych. W ramach tej reformy będą podpisywane umowy pomiędzy lepiej funkcjonującymi obszarami ochrony zdrowia, a gorzej radzącymi sobie w kwestii opieki zdrowotnej, w celu poprawy jakości świadczonych usług medycznych obywatelom.

V. Bartoshko, O. Smirnov
Alfred Nobel University, Dnepropetrovs'k

AGRICULTURE IN UKRAINE

For centuries agriculture has been an integral part of everything Ukrainian, be it art or the famous national cuisine. The symbols of earth, fertility, plants and sun are everywhere. Traditionally mostly peaceful peasants populated the territory of Ukraine. The ancient practice of living off the soil and agricultural products has made Ukraine one of the world leading producers of grains, vegetable oils, sugar. If you are looking for the country with favorable conditions for agricultural business there is hardly a better option than Ukraine. Despite the dramatic changes Ukrainian economy has been passing through during the last decades, the national agricultural sector still holds its strong positions mainly due to its abundant resource base.

The major alimentary products exported internationally are grains, rapeseeds, vegetables, sugar, sunflower oil, milk powder and meat. 20% of the agricultural exports including non-food batches go to Russia, while the countries of the European Union take up to 17% of the volume. China, Turkey and the United States of America receive 7%, 6% and 4% of food exports from Ukraine respectively. Sugar and oil processing is another major segment of the Ukrainian economy. One of four people in Ukraine works in agriculture or forestry which speaks expressively enough for the largest European country with 46 million people. Experts claim only 45-50% of the Ukrainian arable lands are used to cultivate crops while meat and poultry production has drastically decreased over the past decade despite the world's growing demand for food. Private farmers run their businesses mainly due to legal agreements allowing using the land lots for the time periods ranging from 5 to maximum 49 years. The economic forecasts proving agricultural output of Ukraine is not likely to be seriously affected by the world financial crisis make this country one of the most attractive for exploration and investments.

*Language Supervision by Senior Lecturer O.S. Oleynik.
Scientific Supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.*

А. Биканова

Дніпропетровська державна фінансова академія

ЗАХОДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ШОКІВ І КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Сучасні тенденції розширення експорту за обмеженого внутрішнього попиту на продукцію вітчизняного виробництва та одночасної експансії імпорту призвели до звуження можливостей експортноорієнтованої стратегії економічного зростання, що домінувала в попередні роки, тому необхідна концентрація зусиль на стимулюванні випереджаючого розвитку національного ринку як визначального напрямку політики економічного зростання.

Ефективна зовнішньоекономічна діяльність у стратегічному плані має забезпечуватися структурно-збалансованими національними економіками з нормально функціонуючими реальними і міцними фінансовими секторами економіки, оптимальними пропорціями між виробництвом товарів і послуг, адекватним внутрішній та міжнародній соціально-економічній структурі, співвідношенням державного і приватного секторів.

Результати багатьох заходів економічної політики викладені в працях вітчизняних науковців: В. Андрійчука, В. Базилевича, В. Беседіна, О. Білоруса, В. Будкіна, І. Бураковського, В. Гейця, Я. Жаліла, І. Манцурова, В. Новицького, Б. Панасюка, Б. Щукіна та інших.

Економічна стратегія України у подальшому має бути спрямована на вирішення головної проблеми – зменшення негативного впливу зовнішніх шоків та кризових явищ на економіку, за умови виконання трьох умов:

- 1) нарощення потенціалу внутрішнього ринку;
- 2) експортна товарна диверсифікація;
- 3) скорочення залежності української промисловості від цін на російський газ.

Вирішення проблеми залежності вітчизняної економіки від цін на енергетичні ресурси передбачає ряд кроків як тактичного так і стратегічного характеру, однак у середньостроковій перспективі можливі шляхи виходу з цієї проблемної ситуації виглядають таким чином: скорочення споживання енергії; диверсифікація постачання газу; збільшення власного видобутку; структурні зрушення в енергетичному балансі країни.

Збільшення власного видобутку газу є також одним із шляхів зменшення енергетичної залежності країни. На даний час Україна видобуває близько 20 млрд. куб. м газу. Ще близько 40 млрд. куб. м експортувала в 2010 році. Однак в 2012 році уряд готовий підвищити видобуток всього на 5%, тобто до 21 млрд. куб. м, хоча і планується в середньостроковій перспективі вийти на 27 млрд. куб. м. Серед перспективних родовищ називають шельф Чорного моря, оскільки вже закуплені дві плавучі бурові платформи. Для цього напрямку потрібно \$7 млрд.

Видобуток шахтного метану може стати додатковим джерелом наповнення газового кошика країни.

Ще одним шляхом покращення ситуації є розвиток ядерної енергетики, але для цього потрібно вирішити проблему створення власного ядерного паливного циклу або диверсифікувати постачання ядерного палива.

За підрахунками спеціалістів, заміна в металургійній промисловості технології мартенівської виплавки сталі на конверторну дозволить економити на рік майже півтора мільярда кубометрів газу.

Товарна диверсифікація українського експорту у перспективі, дасть можливість зменшити залежність економіки України від зовнішніх шоків і передбачає здійснення таких заходів:

1. Перебудова галузевої структури промислового сектору в напрямі розвитку високотехнологічних виробництв.

2. Реформування індустріальних виробництв, які є розвинутими в Україні, зокрема, які на сьогодні забезпечують вагому частину економічного зростання.

3. Розвиток та реалізація науково-технологічного потенціалу промисловості.

4. Створення і функціонування конкурентоспроможних промислових структур.

5. Розвиток фінансових механізмів забезпечення структурних змін у промисловому секторі.

І, нарешті, ще один напрям зменшення залежності від зовнішніх шоків – є використання потенціалу внутрішнього ринку, стимулювання імпортозаміщення.

Забезпечення стабільних темпів розвитку економіки України в перспективі потребує вирішення фундаментальних проблем:

– прискореного інвестування реального сектору економіки завдяки реалізації державних заходів щодо запровадження ефективних механізмів залучення коштів населення, доходів від приватизації та створення сприятливих умов для внутрішніх і прямих іноземних інвестицій;

– реалізації з боку держави ефективних інституційних перетворень у напрямі реформування інститутів власності;

– проведення жорсткої бюджетної політики шляхом зміцнення бюджетної дисципліни, підвищення контролю за видатками;

– використання ефективних інструментів грошово-кредитної політики;

Таким чином, здійснення окреслених першочергових заходів економічної політики держави за трьома визначеними напрямками, що відповідають сучасним викликам глобалізації, дозволить знизити вразливість національної економіки до зовнішніх чинників, а також підвищити зовнішньоекономічну конкурентоспроможність України.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

N. Bilyk

Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

OLEKSANDR POL' AND HIS CONTRIBUTION TO HISTORY AND ARCHEOLOGY

Olexandr Pol' (1832-1890) linked the new page in the history of Dnipropetrovs'k region. By 1861 except for Catherine Avenue, there were no «wonderful streets» in Katerynoslav. Moreover, the streets didn't have specific names. Only by his confidence in the bright future of the region, he has done more than other outstanding personalities.

The idea of the mining industry in the desert seemed to be wild. Pol' needed a tremendous energy and a strong belief in the success of this affair. When he appealed for support for railroad construction to the government, a local police captain replied in a confidential inquiry that Pol' was abnormal. Fortunately, he was supported by the district council, and on April 22, 1875 the railway project was approved. Moreover, Pol' had even managed to get it not through Alexandrovsk (now Zaporizhzhia), but across Katerynoslav. But Turkish War (1877-1878) began and all the plans were abandoned.

Only in 1881 the final approval was managed to get and the construction of a bridge across the Dnipro River started. The cost of the road was 30.9 million (only 3.96 million has gone to the bridge). The construction of the railway through Katerynoslav, which connected Kryvyi Rih and the Donbass coal, had immediately liquidated an isolation from the world and had laid the foundations for the development of the city.

Oleksandr Pol' was elected an honorary citizen of Katerynoslav, his name appeared on the board in the Hall of Honor of the City Duma, the province has decided to put his picture in the Potemkin Palace hall and establish a scholarship in his name in St. Petersburg Mining Institute and Katerynoslav real school.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

V. Blyshchik
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

THE OFFSHORE FINANCIAL CENTRES

Obviously our world has changed greatly since the beginning of the 20th century. One of the main reasons for the changes is globalization. Trying to stabilize their economic situations, some countries established new conditions in their area to attract foreign corporations. As a result, in the second half of the 20th century in the world in business a new term 'offshore financial centre' (OFC) appeared. In addition to the term 'offshore financial centers' there are often used two other terms: 'offshore jurisdictions' and 'tax haven(s)'.

Within them the registration process for non-residents is simplified and speeded up, a minimal fee is to be paid for it, non-residents pay low rates of income tax, confidentiality for offshore companies is guaranteed and they are free from the state currency control.

We use term 'OFC' for the regions where the state approved and established significant tax benefits for some types of companies owned by foreigners. Political and economic stability in the region is very important. No dramatic political events, crises or revolutions are possible in the offshore areas. Economic stability means stability of the national currency, the absence of high inflation, liberal terms of foreign trade and industrial activities, import and export of capital. Among the financial facilities of OFC are: reduction or absence of requirements for accounting and auditing, partially or completely remove of customs and trade authorities. Furthermore, telecommunication and transport networks development, especially international ones, is of great importance. Undoubtedly, an important (especially for the founders of the CIS countries – because of the need for appropriate monetary costs) is the cost for the offshore company – namely, re fees, mandatory annual contributions to the budget, the possible office rent fee, paying secretarial, accounting and other services which vary in different offshore regions.

Large-scale development of offshore business started in 1960s with the emergence of independent states – the former colonies. The offshore industry was made because of the desire of states to attract investment and to encourage international co-operation. A significant increase in the number of OFC is associated with the transition of the developed countries to the monetary model of economics having led to bank requirements tightening.

Moreover the amount capital flight from the U.S. and other developed countries sharply increased. First multinational corporations opened their own

banks in the tax havens. Then some businesses started their own trading, insurance or other holding companies and trusts there. Now there are many offshore jurisdictions: Bahamas, Belize, Dominica, Gibraltar, Hong Kong, Liberia, Luxemburg, the Marshall Islands, Niue, Panama, Seychelles, Western Samoa and others.

While running an offshore company, one can run a business around the world, open accounts in any banks, sign any agreements or contracts with any company, invest, work on the stock and commodity markets, open branches and representative offices around the world, be engaged in industrial, international trading or e-trading activities, acquire property, purchase and register vessels and maritime organizations, carry out transport operations, provide consulting and marketing services, etc. International business activity relates to the business fields that cannot be regulated within any particular legal system.

Language supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

Scientific supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.

А. Божко

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

УДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ РІВНЯХ

Сучасне підприємство та його основна організаційна структура – виробництво, належать до категорії складних систем. Ця обставина повинна бути врахована в аналізі бізнес-процесів підприємства, оцінці його економічної ефективності й економічного управління. Поняття «система» передбачає цілісність об'єкта, що складається з багатьох взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів. Функціонування цього об'єкта визначається сформульованими місією та цілями.

Окрім цілісності система характеризується структурою, певними параметрами, зв'язками між елементами як всередині системи, так і зовні. Більшість підприємств належить до багаторівневих ієрархічних структур з такими характерними рисами:

- автономність окремих підсистем;
- пріоритет вищих за рівнем підсистем порівняно з нижчими;
- керованість нижчих за рівнем підсистем з боку вищих.

З умови пов'язаності підсистем підприємства між собою, а також із системою-резидентом можна визначити певні вимоги до відносин між підсистемами, що суттєво впливають на ефективність управління підприємством:

- необхідність чіткого узгодження цілей між рівнями підсистем та системою загалом;
- забезпечення інформаційної сумісності підсистем, можливості оперативної обробки та передавання даних у наступні ланки системи;
- застосування єдиної формалізації структури інформації у вигляді типових документів, форм обліку, показників контролю функціонування підсистем і підприємства загалом;

– обробка інформації, що надходить в режимі реального часу.

Організація управління підприємством залежить від складності його структури, масштабу й виду діяльності, наявності зв'язків з іншими суб'єктами господарської діяльності. Для більшості підприємств характерні три основні види управління їх діяльністю: виробниче, організаційне й економічне. У складних умовах України відбувається процес становлення нового для неї корпоративного управління, для якого характерною є корпоративна організація власності. Це – об'єднання фінансових і промислових підприємств, промислових і торговельних підприємств, створення банками лізингових фірм, венчурних компаній, спільна участь кількох підприємств у створенні акціонерного капіталу одного підприємства. Права учасників таких об'єднань залежать від відсотка акцій, що їм належать.

В управлінні підприємством виокремлюють такі основні процеси:

- планування – визначення мети діяльності підприємства;
- організація – визначення і розподіл серед виконавців окремих завдань, повноважень та відповідальності;
- мотивація – створення умов, за яких виконавці зможуть і бажатимуть виконувати запропоновану їм роботу якнайкраще;
- аналіз і контроль – вимірювання та порівняння результатів наміченої діяльності із запланованими показниками; коригування діяльності в разі виявлених відхилень від плану.

Таким чином, управління підприємством відображає сукупність взаємопов'язаних процесів планування, організації, мотивації та контролю, які забезпечують формування й досягнення цілей підприємства.

Методи управління на підприємстві – це способи впливу на окремих працівників і трудовий колектив загалом, необхідні для досягнення цілей підприємства. Оскільки методи управління спрямовані на людей, то основою класифікації цих методів є внутрішній зміст мотивів, якими керується людина у процесі виробничої діяльності. За змістом ці мотиви поділяються на економічні, соціальні та примусові. Відповідно розрізняють економічні, соціально-психологічні та адміністративно-правові (організаційні) методи управління.

Система управління підприємством складається з певних елементів, структурованих по вертикалі й горизонталі залежно від взаємовідносин і взаємопідпорядкованості суб'єктів управлінського впливу. Удосконалення управління підприємством має відбуватися за такими основними напрямками:

- удосконалення організаційної структури управління підприємством;
- оптимізація організації менеджменту і бізнес-процесів через поліпшення системи планування, обліку і контролю за основними показниками діяльності підприємства;
- удосконалення управління виробничими ресурсами і запасами;
- підвищення ефективності управління інноваційними процесами на підприємстві, поліпшення якості вироблюваної продукції.

Удосконалення організаційної структури підприємства означає насамперед необхідність встановлення оптимальної чисельності управлін-

ського апарату, а також чисельності працівників виробничих підрозділів згідно з діючими нормативами.

Поліпшити систему планування, обліку і контролю за основними показниками діяльності підприємства можна за допомогою широкого і всебічного впровадження обчислювальної техніки, розвитку комп'ютерних мереж зв'язку, застосування сучасних програмних засобів: технологій управління та інформаційних технологій. Насамперед це стосується системи організації фінансового менеджменту, бюджетування, управління фінансовими потоками та витратами.

Удосконалення управління виробничими ресурсами і запасами означає раціональне використання всіх видів матеріальних ресурсів, застосування енергозберігаючих технологій, регулювання виробничих запасів згідно з прогресивними нормами.

Науковий керівник: А.О. Задоля, доктор економічних наук, професор.

Е. Бойко

Кубанский государственный аграрный университет

ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ СТОРОНЫ ГЛОБАЛИЗАЦИИ РОССИЙСКОЙ ЭКОНОМИКИ

В современных условиях характерной особенностью становится все увеличивающаяся глобализация рынков, что позволяет качественно новым образом развивать экономику. В настоящее время к проблеме глобализации проявляется высокий интерес научного сообщества, но до сих пор нет единого мнения о данном процессе, является ли глобализация благом или это негативная тенденция развития мировой экономики.

Как мы знаем глобализация – это процесс экономической, политической и культурной интеграции стран всего мира. Основным следствием, которого, является превращение мирового хозяйства в единый рынок товаров, услуг, труда и капитала. Неоспоримыми преимуществами глобализации являются: рост количества и качества продукции на мировом рынке, высокий технологический прогресс, возникновение новых рабочих мест, широкий и свободный доступ к информации.

Множество положительных аспектов глобализации являются, конечно значимыми, однако глобализация создает серьезные проблемы и трудности.

Россия выступает одним из основных поставщиков на глобальном энергетическом рынке, выполняя весьма заметную роль в обеспечении глобальной энергетической безопасности, таким образом, главным конкурентным преимуществом России, являются ее природные ресурсы, с этим же связана и уязвимость российской экономики.

Постоянные изменения внешнеэкономической конъюнктуры на мировом рынке нефти, снижают эффективность не только экспорта энергоносителей, но и экономики в целом. Удельный вес экспорта

топливно-энергетического сырья (нефть, нефтепродукты, газ, уголь, ядерное топливо) в общем объеме российского экспорта в 2010 году составил 68,8%.

Усиливается перенос отечественной промышленности в пользу отраслей по добыче и первичной обработке сырья в ущерб обрабатывающим отраслям, топливно-сырьевая специализация сдерживает рост конкурентоспособности экономики страны на глобальном рынке, доля экспортируемых готовых изделий в 2010 г. не превышала 6%, что делает нестабильным экономическое и геополитическое позиционирование России на глобальных рынках.

Ухудшаются условия торговли для России из-за быстрого роста мировых цен на готовую продукцию, чем на сырье, при этом импортируемые товары оплачиваются растущим количеством топлива и сырья. В товарной структуре импорта Российской Федерации на готовые изделия приходится более 50%, из-за этого усиливается отставание темпов внешнеторгового обмена России от мировых показателей. Ведь чем больше доля страны в мировом экспорте, а в структуре экспорта больше высокотехнологичной продукции и меньше сырья, тем более эффективна экономика.

С определенными торгово-политическими рисками сопряжено участие России во Всемирной торговой организации. Необходимо использовать членство в этой организации, для изменения нынешнего сырьевого профиля внешнеторговой специализации страны путем максимальной реализации научно-технического и интеллектуального потенциалов, расширения вывоза готовых изделий и коммерческих услуг в целях обеспечения устойчивого и качественного социально-экономического роста России.

Опора экспорта только на вывоз топлива, сырья и изделий первичной обработки – это тупиковый путь, который не позволит эффективно использовать отечественный интеллектуальный потенциал и основную часть производственных мощностей обрабатывающей промышленности.

Структурное и качественное отставание России в развитии сектора услуг является одной из макроэкономических проблем, способных ослабить позиции России на международном рынке. Развитые страны сосредоточены в большей степени на нематериальных видах деятельности. Низкий уровень развития сферы услуг в России предопределяет и их слабую вовлеченность в глобальную конкуренцию, поскольку внешнеторговая политика России пока не рассматривает регулирование международного обмена услугами в качестве приоритетного направления. В свою очередь, прямые иностранные инвестиции в данный сектор национальной экономики могут послужить главным фактором интеграции российского рынка услуг в глобальные процессы.

Глобализация является важным фактором развития для любой страны, которая не хочет терять больших возможностей мирового рынка. При этом следует иметь в виду, что непродуманная стратегия интеграции российской экономики с внешним миром играет на руку более развитым странам Запада, имеющим прочные позиции на

мировых рынках, создавая им односторонние преимущества. Поэтому интеграцию в мировое хозяйство необходимо сочетать с разумным протекционизмом, облагать высокими ставками те позиции, по которым имеет место конкуренция импорта с товарами отечественного производства. Максимально либерализовать тарифы на ввоз оборудования и комплектующих, предназначенных для модернизации основных фондов, что позволит повысить конкурентоспособность отечественной промышленности.

Научный руководитель: А.В. Острецова, старший преподаватель.

O. Bondar
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

ALEXANDER POL' CONTRIBUTION

During my classes at the university, a lot of our teachers mentioned Alexander Pol' as very important person for the Dnipropetrovs'k city. Unfortunately, I didn't know who he was. Being a person who was born in Dnipropetrovs'k, I felt myself a bit uncomfortable, when all my classmates knew about him. So I decided to google and learn at least something about this person.

Probably, I'm not the only person who doesn't know Alexander Pol', so I'll tell you a few words about him. I won't say any dates and other boring stuff. I'd like to say only general facts about him and about his achievements. He was born in opulent family and it's helped him in his future commencing. After graduation he started as a lawyer and took part in implementation of the peasant reform in Katerynoslav. Sometime later he started to explore iron ore on the territory of Kryviy Rig. Due to his activities and investments big and fast economical development started in Pridneprovskiy region. Seems to me, that my essay become boring, so I will tell you what my classmate told me, when I asked him about Alexander Pol': "He is the person, who found iron ore in Dnipropetrovs'k and made the city such as we have now. I mean big, developed and rich"

However, it was only facts, so now I'd like to add something from myself. First of all it was rather interesting to learn who is this unknown for me before Alexander Pol'. I think that it's important to know famous historical figures to become an all-know person. If talking about my attitude to figure of Alexander Pol' it is obvious that this person played great role in the history of Dnipropetrovs'k and I'm proud that there were such people as he was.

*Scientific Supervision by Associate Professor S.V. Kuzminov.
Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.*

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ РОССИЙСКОЙ ЭКОНОМИКИ

В настоящее время можно отметить, что перспективы экономического развития России руководством страны, экономическим и бизнес сообществом всё в большей степени ассоциируются с необходимостью создания условий для формирования инновационно-ориентированной модели развития экономики.

Эта тема стала более актуальной и приоритетной, чем проблемы «энергетической сверхдержавы» и «промышленной политики». В российском обществе постепенно укрепляется понимание того, что инновации для нас уже стали вопросом стратегического выживания в условиях глобализирующейся мировой экономики.

В процессе смены экономической формации в 90-е гг. в стране происходило, по сути, саморазрушение инновационной системы. В результате Россия по некоторым направлениям научно-технического прогресса отстаёт от мировых лидеров на два-три инновационных поколения. Трансформация экономики России, помимо бессистемной приватизации, характеризовалась резким открытием внутреннего рынка для импортной продукции, ориентацией на использование иностранных инновационных решений и продуктов, а также отсутствием стратегии инновационного развития национальной экономики. В результате смены экономической формации у новых собственников не оказалось стимулов к внедрению инноваций не только в обрабатывающих отраслях промышленности, но и в нефтегазовой сфере, являющейся столпом отечественной экономики. По сути, в современной России сложилась «инновационно-отторгающая» модель экономики, характерная для последнего периода существования СССР, которая дополнительно усугубляется существенным снижением научно-технического потенциала страны. Среди множества факторов, тормозящих формирование инновационной модели экономического роста, следует выделить: отсутствие законодательного обеспечения и эффективной системы экономических регуляторов, ориентирующих субъекты хозяйственной деятельности на создание и использование инновационной продукции и технологических решений, высокую изношенность промышленного оборудования, устаревшую технологическую структуру, недостаток собственных финансовых ресурсов предприятий при ограниченных возможностях получения «длинных денег» в отечественной банковской системе. **К этому перечню можно добавить наличие** низкого спроса на инновационные решения и продукты, недостаток квалифицированных кадров новой формации, низкую инновационную активность большинства субъектов рыночных отношений на микро и мезоуровне.

Известно, что бизнес, основанный на инновациях, чрезвычайно дорог и имеет высокие риски. Без поддержки государства в различных формах, о чём свидетельствует опыт ведущих стран, становление инновационно-ориентированной модели экономики невозможно. Руководство РФ понимает это и уже предприняло ряд шагов направленных на значительное увеличение финансирования инновационных программ и проектов (создание Российской корпорации нанотехнологий, Российской венчурной компании и ряд других направлений). Однако, для того, чтобы деньги и идеи пошли навстречу друг другу, **основой новой экономики** должен стать механизм частно-государственного партнёрства. В целях достижения его эффективной работы следует определить направления где партнёрские отношения государства и бизнеса особенно важны, а подчас и незаменимы.

Формирование инновационной экономики, как особого типа экономического роста, связано с преодолением ряда негативных факторов, которые для современной России принимают фундаментальный характер. Поэтому страна, скорее всего, должна пройти через традиционную промышленную политику, в результате которой должно быть обеспечено восстановление диверсифицированного промышленного потенциала на современной технологической основе. Основное содержание такой политики – создание условий для ускоренного качественного и количественного восстановления и развития обрабатывающих секторов национальной экономики, прежде всего отечественного машиностроения и наукоемкой промышленности.

Сегодня необходимо сосредоточить главные усилия на создании соответствующей нормативно-правовой базы. Это способствовало бы эффективному использованию дополнительных стимулов для развёртывания частно-государственного партнёрства и привлечения инвестиций в научно-технологический процесс.

Научный руководитель: Н.Е. Иванова, доктор экономических наук, доцент.

В. Вербас
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ

В останні роки спостерігаються істотні зміни в ролі експедиторського капіталу в транспортному підприємстві та експедиторських послуг в організації процесу перевезень вантажів. У зв'язку з цим, останнім часом явно спостерігається тенденція виділення транспортно-експедиторського обслуговування в самостійну галузь транспортного комплексу.

Сьогодні в Україні більш ніж 80% перевезень вантажів всіма видами транспорту здійснюється шляхом безпосередньої участі міжнародних експедиторів. Транспортно-експедиторська діяльність виконує посеред-

ницькі функції між експортером та імпортером. Експедитори являються не тільки посередниками між власниками вантажів і перевізниками, вони ведуть активні маркетингові дослідження на ринках транспортних послуг, приймають участь у підготовці вантажів до перевезень, супроводжують їх на шляху транспортування, забезпечують вимоги відправників відносно доставки вантажів від пункту призначення до місця прибуття, виконують функції операторів при здійсненні міжнародних перевезень.

Експедитори спеціалізуються на виконанні операцій з обслуговування комплексного або тільки одного з напрямів, наприклад, експорту або імпорту; вони можуть працювати відособлено або, навпаки, об'єднуватися залежно від напрямів діяльності та ін. Можлива спеціалізація експедиторської діяльності по виду операцій, наприклад консолідація, вантаження-розвантаження, супровід вантажу і так далі. Всі учасники експедиційної діяльності при обслуговуванні міжнародної доставки вантажу набувають ряд переваг, якщо ця діяльність координується експедиторами.

Переваги співпраці для експедиторів з транспортно-експедиційної діяльності з іншими учасниками логістичного ланцюга полягають в тому, що вони:

- отримують економічний ефект від різниці між відносно високою тарифною ставкою на окремі партії вантажів, виплачуваною вантажовідправниками, і відносно низькою ставкою, яку експедитор повинен заплатити перевізникові;

- стягують комісійні збори за діяльність в якості агента вантажовідправників (вантажоодержувачів) компаній інших країн;

- отримують комісійні за здійснення операцій у сфері звернення за дорученням вантажовідправників;

- використовують різницю між ставками, що пропонуються вантажовідправникам, і фактичною вартістю робіт по упаковці, маркіровці та зберіганню вантажу.

Формалізація функцій експедитора відбувається в процесі транспортно-експедиційного обслуговування клієнтів через послідовність і набір виконуваних при доставці вантажів операцій. Таким чином, функції більшою мірою ототожнюються з можливостями і обов'язками експедитора, а види експедиційних послуг – з конкретним набором робіт або операцій, які можуть бути продані клієнтові як окремий продукт експедиційної діяльності. Функції експедитора не змінюються, тоді як види послуг схильні до динамічної зміни під впливом кон'юнктури транспортного ринку, соціальних, економічних, політичних і інших чинників зовнішньої середовища.

Розвиток світового товарного ринку і зміна його простору у зв'язку з соціально-політичними процесами в Європі наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. сприяв інтенсифікації, інтеграції діяльності експедиторів з різних країн у світовий торговий і транспортний простір. Транспортно-експедиторська діяльність при виході на міжнародні ринки набуває відмінних рис, властивих потокам товарів, що експортуються або імпортуються, і залучає до сфери експедиційної діяльності безліч нових учасників.

Ускладнюються виконувані в межах транспортно-експедиційного обслуговування операції, зростає їх загальна кількість, лавиноподібно росте потік документів, необхідних для оформлення доставки, з'являється необхідність в специфічних операціях, що не вимагаються при експедиції всередині малих територій і регіонів, і навіть в пограничних, митних, фу-мігаційних, санітарних та інших видах контролю. Відповідно змінюється характер взаємовідносин всіх учасників експедиції з організації доставки, зростає вплив міжнародного законодавства, національних і міжнародних організацій та установ, контролюючих його виконання.

Успішна діяльність транспортно-експедиторської фірми залежить від професійної компетентності кожного експедитора. Зробивши аналіз чинників, які сприяють підвищенню ефективності праці експедиторів, слід звернути увагу на такі чинники як посадовий оклад і можливість до кар'єрного росту; суттєвими є також премії за інтенсивність роботи та привілеї, пов'язані з графіком роботи. Заохочуючи та мотивуючи своїх працівників, компанія може зміцнити свої позиції на ринку транспортно-експедиторських послуг.

Науковий керівник: С.В. Кузьмін, кандидат економічних наук, доцент.

**Ю.В. Вертакова, доктор економічних наук, професор
Юго-Западный государственный университет**

УПРАВЛЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТЬЮ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

Региональное развитие, представляя собой составную часть национальной стратегии социально-экономического развития страны, имеет для России исключительно важное значение. Региональное развитие – процесс многоаспектный. Развитие всегда имеет целевую направленность, то есть направлено на достижение некоторой цели или системы целей. Эти цели должны учитываться в процессе упреждающих индикативных воздействий субъектов управления на объект управления.

Устойчивым может считаться такое экономическое развитие, которое при сохранении определенных воспроизводственных пропорций обеспечивает динамичное развитие всей экономической системы в заданном направлении за определенный период времени.

Основными характеристиками устойчивого развития региона являются надежность его экономической подсистемы, то есть адаптивность и эластичность регионального воспроизводства к различного рода изменениям.

Процесс перехода экономики страны к устойчивому развитию должен учитывать социально-экономическую специфику и особенности регионов России.

В связи с этим выработка теоретической и практической стратегии развития для конкретного региона Российской Федерации имеет конеч-

ной целью обеспечение экономической устойчивости и безопасности, как самого региона, так и страны в целом. На современном этапе теоретические и практические вопросы управления устойчивым развитием региона становятся одной из наиболее важных проблем, что и определило актуальность выбранной темы исследования.

Составной частью прогресса регионального развития является индикативное планирование, обеспечивающее рациональность и устойчивость развития. Регулирование экономики с целью обеспечения устойчивого развития становится возможным именно на основе использования индикативного планирования. Следует отметить, что, роль государства в этом направлении стремительно возрастает во многих странах, а в настоящее время становится актуальной и для России.

Для оценки устойчивости регионов ЦФО по отношению к среднероссийскому уровню по показателю прироста ПРП преобразуем таксономической формулу:

$$Y(t) = 1 - \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n \frac{|(ind)_{\phi}(t) - \overline{(ind)}_p|}{\overline{(ind)}_p(t)}$$

где $Y(t)$ – показатель, характеризующий устойчивость региональной СЭС период времени t ; $(ind)_{\phi}(t)$ – фактический показатель, характеризующий социально-экономическое состояние региона в период времени t ; $\overline{(ind)}_p$ – среднее значение показателей за анализируемый период времени; n – длина временного ряда.

Чем меньше колеблемость и, соответственно, выше устойчивость регионального развития, тем ближе величина показателя $Y(t)$ к единице, тем ближе структура реального социально-экономического потенциала региона к желаемому (индикативному).

Формула оценки устойчивости регионов ЦФО по отношению к среднероссийскому уровню по показателю прироста ПРП имеет вид:

$$y(t) = 1 - \frac{|\Delta ВРП_i - \Delta \overline{ВРП}_p|}{\Delta \overline{ВРП}_p}$$

Рассчитаем устойчивость развития региональных экономик по показателю прироста ВРП по вышерассмотренной формуле и полученные значения сведем в табл. 1.

Таблица 1

Показатели устойчивости развития регионов ЦФО в 2007–2010 гг.

Регион	Устойчивость развития			
	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
Белгородская обл.	0,86	0,85	0,82	0,88
Брянская обл.	0,92	0,95	0,86	0,98
Владимирская обл.	0,88	0,97	0,91	0,99
Воронежская обл.	0,85	0,89	0,90	0,94
Ивановская обл.	0,83	1,00	0,86	0,97
Калужская обл.	0,88	0,84	0,89	0,97

Регион	Устойчивость развития			
	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
Костромская обл.	0,96	0,94	0,84	0,99
Курская обл.	0,93	0,88	0,83	0,97
Липецкая обл.	0,99	0,94	0,75	0,97
Московская обл.	0,87	0,91	0,89	0,98
Орловская обл.	0,98	0,92	0,81	0,97
Рязанская обл.	0,99	0,93	0,88	0,97
Смоленская обл.	0,96	0,91	0,89	0,98
Тамбовская обл.	0,86	0,98	0,97	0,88
Тверская обл.	0,95	0,94	0,88	0,95
Тульская обл.	0,95	0,85	0,80	0,95
Ярославская обл.	0,95	0,99	0,85	0,95

Таким образом, в 2007 г. максимальный уровень устойчивости наблюдался в Липецкой и Рязанской областях, минимальный – в Ивановской области. В Курской области данный показатель достаточно высок. В 2008 году максимальный уровень устойчивости по показателю прироста ВРП отмечается во владимирской, Ивановской и Ярославской областях, минимальный – в Калужской области. В Курской области по данному показателю имела значение ниже среднего. В 2009 году, рассматриваемый показатель имеет наибольшее значение в Тамбовской области, наименьшее – в Липецкой. В Курской области он значительно снизился. В 2010 году показатель устойчивости развития достаточно высок во всех рассматриваемых регионах, за исключением Белгородской области. Подводя итог, необходимо отметить, что уровень устойчивости развития Курской области имеет среднее по сравнению с другими регионами ЦФО, значение.

О. Возна

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ

У наш час транспорт починає відігравати ключову роль у системі товароруху. Зовнішньоекономічна діяльність загалом і зовнішньоторговельна зокрема тісно пов'язані з транспортними операціями. Транспортні операції починають і завершують процес реалізації зовнішньоторговельної угоди і тим самим не тільки обумовлюють практичну реалізацію договору купівлі-продажу, але і помітно впливають на контрактну ціну товару. Зусилля підприємства навіть за високої якості експортної продукції можуть бути зведені нанівець незадовільною організацією транспортного

обслуговування і помилками при виборі базисних умов постачання товарів, транспортних умов у договорах купівлі-продажу.

Аналіз українського ринку транспортних послуг дозволяє виявити недоліки положення на ринку й окреслив можливості і шляхи поліпшення та вдосконалення його стану. Можна передбачити, що у майбутньому техніко-експлуатаційні особливості окремих видів транспорту будуть забезпечувати надійне положення на ринку транспортних послуг сучасних транспортних компаній, особливо в умовах підвищеного попиту на перевезення вантажів дрібними відправками, що, у свою чергу, прискорить розвиток автоматизованої обробки вантажів, контейнеризації та пакетизації, а також інформатики в галузі вантажної та перевізної роботи.

Стан транспортної інфраструктури України не забезпечує єдності транспортної системи, що є однією з головних причин низької якості транспортних послуг. На сучасному етапі виникла нова сукупність взаємопов'язаних проблем забезпечення комплексного розвитку та раціонального функціонування різних видів транспорту України.

З погляду світового досвіду і тенденцій розвитку глобального ринку транспортних послуг, Україна нині знаходиться на етапі формування і консолідації галузі, істотно поступаючись країнам Західної Європи як за якістю, так і за комплексністю послуг, які надаються національними транспортними компаніями.

За заявою міністра транспорту Україна втрачає ринки транспортних послуг. Сьогодні 18–20% загального обсягу експорту послуг припадає на транспортні послуги. Але цей показник може значно зменшитися унаслідок недостатнього фінансування галузі з бюджету і законодавчої неурегульованості питань, пов'язаних з розвитком України як транзитної держави. Підприємства транспорту щорічно виплачують до державного бюджету близько 1,9 млрд. грн. податків і платежів, отримуючи з бюджету близько 650 млн. грн. Внаслідок недостатнього фінансування на автомобільному транспорті практично повністю припинилося оновлення рухомого складу, середній вік експлуатації якого досягає 15 років, що удвічі перевищує нормативний термін. Близько 70 % наявних в Україні автобусів необхідно замінити, оскільки вони фізично та морально застарілі і строк їхньої експлуатації закінчився. Авіаційний транспорт практично не розвивається. На це впливає висока вартість літаків та відсутність коштів у вітчизняних авіакомпаній.

Подальший розвиток українського ринку транспортних послуг, зміна конкурентних умов на ринку будуть безпосередньо залежати від факторів зовнішнього та внутрішнього порядку.

Транспортний комплекс України в наш час в умовах різкого зростання частки міжнародних перевезень у загальному обсязі перевезень потребує серйозної реструктуризації та оновлення основних фондів, удосконалення технології перевезень і підвищення якості транспортно-експедиційних послуг відповідно до вимог ринкової економіки, європейських та світових стандартів якості у цій галузі.

Для усунення головної причини критичного стану транспортної системи України та її подальшого розвитку на інноваційній основі необхідно

сформуванати державну політику, орієнтовану на забезпечення транспортного сектору інвестиційними ресурсами з метою його комплексного розвитку.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

Е. Воробьева
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ МЕЖДУ СОСТОЯНИЕМ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА И ВОЛАТИЛЬНОСТЬЮ ВАЛЮТНОГО КУРСА

Валютный курс является одним из важнейших макроэкономических показателей состояния экономики страны. Через курс национальной валюты центральный банк может влиять на состояния платежного баланса страны, а также использовать его как инструмент монетарной политики. Валютный курс отображает взаимодействие национальной и мировой экономики, и его волатильность может оказывать влияние на разные сферы экономики.

На современном этапе развития экономики Украины финансовая стабильность и независимость банковской системы имеет важное значение для экономического роста, который является одним из основных целей функционирования банковской системы. Банковский сектор оказывает непосредственное влияние на экономику страны, результаты его деятельности касаются практически всех сфер экономики, поэтому любые кризисы и проблемы данного сектора могут привести к значительным проблемам экономической системы. Таким образом, важно определить насколько весомой является взаимозависимость функционирования банковской системы и волатильности валютного курса.

Среди основных проблем банковского сектора Украины можно выделить следующие: во-первых, отсутствие или недоступность долгосрочных и дешевых денежных ресурсов; во-вторых, высокая стоимость финансирования и значительные инфляционный, кредитный, курсовой риски не способствуют снижению ставок кредитования; в-третьих, слабо диверсифицированные источники банковских доходов.

Высокая стоимость денежных ресурсов обуславливается снижением количества депозитов, что, в свою очередь, приводит к повышению ставок кредитования. Сокращение количества депозитов приведет к уменьшению количественного выражения денежного агрегата М2, одним из составляющих которого являются депозитные вклады, и на который банки оказывают непосредственное влияние. В том случае, если общая денежная масса останется неизменной, уменьшение М2 приведет к увеличению М1 или М0. Вследствие инфляции увеличится спрос на иностранную валюту, что приведет к падению курса национальной валюты. Такая

ситуация может привести к падению конкурентоспособности украинских товаропроизводителей.

Таким образом, необходимо разрабатывать процесс предупреждения колебаний стойкости банковской системы страны и разрабатывать методики стабилизации ситуации в случае непредвиденных колебаний на финансовом рынке.

О. Гавриленко

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ТЕНЕВАЯ ЭКОНОМИКА УКРАИНЫ

Растущий теневой сектор экономики оказывает негативное влияние на решение экономических, социальных, политических задач государства, также на проведение реформ и демократизацию в обществе. Данное явление существует даже в самых развитых странах с наиболее разработанным экономическим законодательством, но все же более свойственно странам с переходным типом экономики.

Теневая экономика, с одной стороны, приводит к снижению собираемости налогов и занижению экономических показателей регионального развития, с другой стороны, она реально создает дополнительную занятость в новых секторах экономики и по сути дела представляет собой резерв роста экономики в будущем и подстраховку на случай экономического кризиса.

На одно из первых мест в современной науке выдвигается задача контроля за объемом теневого сектора, как в мировой экономике, так и в национальной. Необходимо объективное выделение причин возникновения теневой экономики для каждого региона, возможностей сокращения ее масштабов; предупреждение ее образования и роста; более полное формирование знания обо всех факторах, составляющих данное явление. Изменения в управлении должны произойти на всех уровнях иерархии.

Для современной экономики Украины одной из ключевых проблем является проблема ее тенизации, которая с каждым годом увеличивает свои масштабы. В Украине, как и в мировой практике, проблема оценки масштабов деятельности теневой экономики сегодня актуальна, так как ее объемы достигли размеров, при которых их недооценка может привести к значительным ошибкам в определении макроэкономических показателей, а также в экономической политике в целом.

Оценки масштабов теневой экономики в Украине колеблются в пределах от 20 до 80 % от уровня официального ВВП зависимо от ее метода оценки (например, Министерство экономического развития и торговли Украины уровень тенизации оценивает в 34% на 2012 г., а МВФ оценивает в 20%).

Наиболее весомыми проблемами, тормозящими процессы выхода экономики Украины из тени стали:

- нестабильность инвестиционного и предпринимательского климата в Украине, недостаточная защита инвесторов;
- нестабильная политическая среда;
- высокий уровень налогообложения;
- коррупция органов государственной власти и местного самоуправления и многое другое;
- непрозрачные и довольно медленные процессы приватизации.

Для обеспечения стабильного роста украинской экономики необходимо является ее детенизация. Она связана с комплексным реформированием системы отношений, которая осуществляется в экономической сфере между государством, предпринимателями и наемными работниками, и должно направляться на ликвидацию факторов, негативно влияющих на экономику.

Таким образом, детенизация – самый верный способ для Украины обеспечить развитие экономики. Этот процесс подразумевает реформирование системы экономических отношений, в которых задействованы государство, предприниматели и наемные работники.

На данном этапе механизмом детенизации может стать: установление минимальных цен на подакцизный импортный товар для налоговых расчетов и уплаты; создание реестра и общего списка деклараций с указанными к возмещению суммами НДС, считающиеся сомнительными; формирование института за рубежом из представителей налоговой и таможенной служб; осуществление мониторинга внутрифирменных цен в пределах холдинга и многое другое.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, старший преподаватель.

С. Герашенко, В. Горбанев
ГВУЗ «Национальный горный университет»

ТРАНСНАЦИОНАЛИЗАЦИОННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Современный этап эволюции мировой цивилизации характеризуется снижением роли материальных факторов производства и повышением значимости информации и знаний как основных производственных ресурсов. Характерные черты постиндустриальной экономики – это интеллектуализация используемых технологий, обеспечивающая повышение производительности труда, рост наукоемкости товаров, повышение значения деятельности, связанной с производством, хранением и передачей знаний, глобализация мировой экономики и жесткая конкуренция, приводящая к сокращению жизненного цикла продукции и к необходимости постоянного внедрения инноваций. Становление глобальной экономики, способной работать как единая система и в масштабе всей планеты, характеризуется стремительным развитием процессов транснационализации производства. Процесс транснационализации производства как фе-

номен современного мирового хозяйства имеет под собой объективную основу. Экономически процессы транснационализации обусловлены преимущественно возможностью и необходимостью перелива капитала из стран с его относительным избытком в страны с его дефицитом, где, однако, в избытке имеются другие факторы производства, которые не могут быть эффективно использованы в воспроизводственных процессах из-за нехватки капитала. Кроме того, эти процессы стимулируются потребностью в уменьшении рисков путем размещения капитала в разных странах, а также стремлением приблизить производство к перспективным рынкам сбыта и рационализировать налогообложение и таможенные платежи для транснациональной компании в целом.

Специфическая особенность транснационального бизнеса состоит в том, что ТНК имеют возможность учитывать потребности мирового рынка и в значительной степени формировать спрос на свою продукцию до начала ее производства. В настоящее время ТНК контролируют более 50 % мирового промышленного производства, более 60 % мировой внешней торговли, а также около 80 % мировой базы патентов и лицензий на новую технику, технологии и ноу-хау. Одним из наиболее важных показателей общего роста транснациональных корпораций являются прямые иностранные инвестиции (ПИИ). Общий приток ПИИ за период с 1982 по 2006 гг. вырос в текущих ценах в 20 раз – с 59 до 1230 млрд. долл. Резко увеличилось количество слияний и поглощений компаний. Объем занятости в иностранных филиалах ТНК вырос в 4 раза. Поступления ПИИ росли в последние годы в большинстве развитых и развивающихся стран. Суммарные объемы накопленных ПИИ в последние годы достигают 9-12 трлн. долл. Эта цифра связана с деятельностью примерно 80 000 транснациональных корпораций и 900 000 их зарубежных филиалов.

Среди основных факторов, которые способствуют глобализации мировой экономики в настоящее время, следует отметить: развитие коммуникаций, культурный обмен и выравнивание культурных ценностей, развитие транспортной инфраструктуры, межгосударственная конкуренция за ресурсы, развитие мирового финансового и фондового рынка и др.

ТНК осуществляют инвестиции, приносят новые технологии производства и управления, увеличивают ВВП, положительно влияют на платежный баланс, увеличивая экспортную выручку или снижая импорт – эти изменения укрепляют экономику страны, повышают уровень жизни ее граждан. Однако существуют определенные негативные последствия глобализации и роста ТНК. Среди таковых стоит выделить: угрозу суверенитету малых государств, угрозу экологии и некоторые другие, монополизацию рынков.

Транснациональные корпорации ускоряют продвижение мировой экономики к глобализации, что вызывает существенные изменения ее характера в современных условиях. Уже в начале XXI в. только четверть мировой экономики функционирует в условиях свободного рынка, а три четверти – в своеобразной плановой системе, где внутри ТНК не работают законы свободного рынка, и внутренние (трансфертные) цены определяются самими корпорациями. В итоге совершенно очевиден «переход

к конвергентной экономической системе, сочетающей в себе плановые и рыночные начала».

Превратив мировое хозяйство по существу в транснациональное производство, ТНК во многом обусловили его прогресс по разным направлениям: от повышения технического уровня, качества продукции и эффективности производства до совершенствования форм менеджмента и управления компаниями. Через дочерние компании и филиалы во многих странах мира они действуют по единой научно-производственной и финансовой стратегии.

Анализ развития ТНК в последние десятилетия позволяет выявить следующие тенденции транснационализации мировой экономики:

- интенсивное развитие сверхкрупных корпораций, которые становятся основными игроками в мировой экономике (в том числе за счет роста филиальной сети ТНК);
- снижение степени «привязки» ТНК и производимой ими продукции к материнским странам;
- концентрация капитала, т.к. в условиях рыночной экономики она является фактором выживания в конкурентной борьбе;
- образование и рост ТНК как результат интернационализации экономики и развития мирового рынка;
- транснационализация капитала становится характерной чертой институционального развития всей современной экономики.

Таким образом, ТНК представляют собой достаточно сложное и постоянно развивающееся явление в системе мирохозяйственных связей, требующее особого внимания со стороны государства и международного контроля, особенно в условиях мирового финансового кризиса.

Е. Гонюкова
Юго-Западный государственный университет

СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

На современном этапе в условиях выхода из глобального экономического кризиса Россия столкнулась с необходимостью модернизации экономики на основе инновационного тренда ее развития как единственной возможности повысить конкурентоспособность экономики страны и на равных войти в мировое сообщество.

Инновационный потенциал является необходимым ресурсом становления экономики нового типа, интегрированной в мировую хозяйственную систему. Без инновационного развития, разработки технологий и коммерциализации инноваций невозможно ни построить экономику нового типа для такой масштабной страны, как Россия, ни поддерживать ее функционирование на уровне, обеспечивающем конкурентоспособность на мировом рынке.

По рейтингу инновационной активности регионов, составленному Национальной ассоциацией инноваций и развития информационных

технологий (НАИРИТ) в 2011 г. Курская область занимает 41 место (индекс инновационной активности – 0,02413) и входит в группу регионов со средней инновационной активностью с такими областями, как Калужская (0,04778), Московская (0,04732), Ивановская (0,04411), Воронежская (0,04003), Белгородская (0,03015), Ярославская (0,03758) и др. регионами РФ. При этом рейтинг Курской области упал на 20 позиций относительно уровня 2009 г. Самым инновационным регионом России за 2011 г. названа Москва. Второе место заняла республика Татарстан (в прошлом году 4 место в рейтинге), на территории которой действуют крупнейшая в России особая экономическая зона, 4 индустриальных парка, технополис, 14 технопарков.

Инновационная деятельность еще не стала главным фактором дальнейшего совершенствования промышленности Курской области, что связано с техническим отставанием используемого оборудования и технологий, недостаточным пониманием необходимости перехода к новым технологическим укладам, четкой проработки перспектив, целей и задач научно-технического развития.

В данной ситуации необходимо, учитывая опыт зарубежных стран, проводить мероприятия, направленные на повышение связей между промышленными предприятиями и государственными вузами по привлечению и внедрению в процесс производства уже имеющихся разработок и полезных моделей. Изменение уровня инновационного потенциала Курской области представлено на рис. 1.

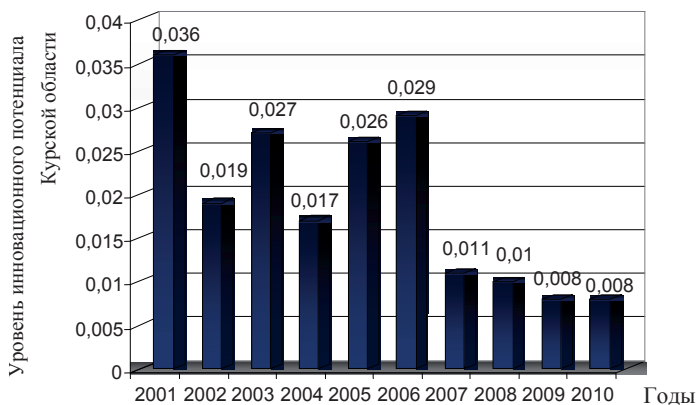

Рис. 1. Динамика изменения уровня инновационного потенциала Курской области

Развитие инновационного потенциала региона и создание конкретных механизмов реализации инновационной деятельности позволят создать условия не только для ускорения экономического развития, но и для целенаправленного управления процессом коммерческого использования достижений науки и техники. Потенциал науки и инноваций является решающим фактором долговременного и устойчивого развития региона.

К числу инструментов, использование которых направлено на инновационную модернизацию экономики российских регионов и России в целом, относится создание особых экономических зон. Создание экономических зон является действенным и перспективным направлением развития отдельных территорий и регионов в целом за счет привлечения иностранных инвестиций и развития высокотехнологичных производств, способствует диверсификации российской экономики, обеспечивает эффективную форму интеграции науки и производства, форсирует инновационную деятельность.

Развитие инновационной инфраструктуры позволяет не только ускорить внедрение новшеств, повысить технологический уровень, снизить транзакционные издержки, но и достичь передового уровня макроэкономической конкурентоспособности и выйти на новое качество экономического роста

Несмотря на большой интерес, проблемы создания особых экономических зон в отечественной литературе освещены недостаточно, остается нерешенным обширный спектр вопросов управления инновационным развитием экономики при формировании особых экономических зон. Поэтому научные исследования, имеющие своей целью разработку научно-методических положений и практических рекомендаций по созданию особых экономических зон, направленных на стимулирование инновационных процессов, весьма перспективны.

A. Gornostaleva

Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

THE CHINESE BUSINESS ETIQUETTE

Over the past few decades, China has become one of the world's economy leaders, producing a very wide range of goods, from shoes to cars. China has become a very attractive market for partnerships to Western countries and Ukraine in particular. It should also be noticed that China has a very rich history and traditions, that's why before one starts a business in China s/he should consider one's own approach to business issues and business etiquette.

According to Chinese etiquette, the first person to enter the room is the one of senior position. The senior official is always conducted to his seat. The main person of one delegation should be sitting opposite the main person of the other delegation. The meetings are usually begun with a casual conversation with a partner, but without jokes or especially dirty jokes as these can cause an uncomfortable situation. However, talking about the business is not a good start for the meeting.

Following the rules of Chinese etiquette if one was given a business card, by future Chinese partners s/he should not put it into his/her pocket at ones. S/he should immediately run through the text, and then put it in front when s/he sits at the negotiating table. When a partner gives his/her own business card to a Chinese partner it's better to hold it with both hands.

Business cards should be printed in Ukrainian on the one side and Chinese on the other. In an extreme case it is possible to use the card in English. The cards are accepted to be shared at the beginning of the meeting.

When a person arrives to a business or an informal meeting with Chinese partners, s/he is advised to bring them a souvenir from his/her country. It will indicate a great interest in the mutual long-term relationships. Gifts should be given only in bright packaging because white and black are the colors of mourning in China. A gift should be stretched with both hands and with words of gratitude and good intentions. It's better not to ask recipient of the gift because this indicates impoliteness.

Business fashion in China is quite unpretentious. Men usually wear conservative dark business suits, while women may wear modest dresses instead of glamorous ones. Women's shoes should not be with high hills, and women should avoid bright colors in clothing.

Respect for the customs and etiquette in China is a philosophy of life and, in fact, a way of life. So before going to China, it's necessary to review carefully the features of local etiquette.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

А. Гранкина
Юго-Западный государственный университет

ОЦЕНКА СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ РЕГИОНА

В связи с тем, что инвестиционный процесс выступает как совокупное движение инвестиций различных форм и уровней, на современном этапе экономического развития особо актуальным становятся вопросы оптимального управления инвестиционной деятельностью на уровне региона.

Методика оценки системы управления инвестиционной деятельностью (УИД) региона, включающая два основных аспекта: оценку результативности, оценку результативности на основе соотношения полученных результатов и затрат, и оценку качества в разрезе функций управления инвестиционной деятельностью.

Для построения показателя результативности предлагается использовать многокритериальный метод. На первом этапе разрабатывается система показателей по каждому из аспектов результативности с привлечением экспертов, определяется способ получения исходных данных для сконструированных показателей, шкала для измерения.

Оценку качества УИД региона предлагается проводить по качественным характеристикам выполнения функций УИД региона.

Качество УИД характеризуется соответствием мероприятий по управлению синергетическому подходу (S), стратегическим характером мероприятий (N), нацеленность на социально-экономическое развитие

региона, активность органов власти и использовании современных методов управления (А), компетентностью сотрудников органов УИД (К).

Параметры оценки качества УИД представляют собой численное значение степени теоретических основ совершенствования УИД при реализации функций управления ими по каждому критерию. Функции управления обозначаются следующим образом: 1) F_1 -анализ инвестиционной привлекательности региона; 2) F_2 - планирование и прогнозирование; 3) F_3 - организация; 4) F_4 – исследование; 5) F_5 - стимулирование; 6) F_6 – координация; 7) F_7 – мониторинг и контроль; 8) F_8 – анализ социального и экономического эффектов; 9) F_9 – нормативное регулирование инвестиционной деятельности.

Числовое значение соблюдения теоретических основ совершенствования УИД (параметр оценки) по каждому критерию оценки определяется следующим образом:

$$x = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n F_i(x)}{n}}$$

где X – оцениваемый критерий, i - номер функций, n-количество рассматриваемых функций, F- функция управления оцениваемого критерия.

В Курской области сформулированы цели системы управления инвестиционной деятельностью: рост валового регионального продукта, поступление дополнительных платежей в бюджеты разных уровней, создание новых рабочих мест (в т.ч. по малым предприятиям), рост инвестиций в основной капитал, рост внешнеторгового оборота (в т.ч. на душу населения). Задачи поставлены по повышению инвестиционной привлекательности региона и инвестиционного потенциала его экономики, развитию системы и механизмов государственной поддержки и стимулирования инвестиционной деятельности на территории региона.

Таблица 1

Оценка степени соблюдения концептуальных основ управления инвестиционной деятельностью со стороны региональных органов власти Курской области

Функции управления	Оценка критерия			
	S	N	A	K
Анализ инвестиционной привлекательности региона, $F_1(x)$	1	0	0	0,5
Планирование и прогнозирование, $F_2(x)$	0,5	1	0,5	0,5
Организация, $F_3(x)$	1	0	0,5	0,5
Исследование, $F_4(x)$	0,5	0	0	1
Стимулирование, $F_5(x)$	0,5	1	0,5	0,5
Координация, $F_6(x)$	0,5	1	0,5	0,5
Мониторинг и контроль $F_7(x)$	0	0,5	0,5	0,5

Функции управления	Оценка критерия			
	S	N	A	K
Анализ социального и экономического эффектов, $F_8(x)$	0	0	0	1
Нормативное регулирование инвестиционной деятельности, $F_9(x)$	0	0,5	0,5	0,5
Итого числовое значение оценки параметра	0,58	0,53	0,5	0,62
Суммарная оценка показателя	4	3	3,5	5

Таким образом, суммарный балл оценки уровня управления инвестиционной деятельности Курской области составляет:

$$C=(4+3+3,5+5)/36 = 0,43.$$

Таким образом, нами было определено, что в Курской области региональные органы власти недостаточно активно используют инструменты и методы управления инвестиционной деятельностью, что делает мероприятия по разработке стратегии, планов и программ социально-экономического развития, использованию синергетического методологического подхода декларативным.

Научный руководитель: Ю.С. Положенцева, кандидат экономических наук, доцент.

А. Гречаников
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

РОЛЬ ВТО В МИРОВОЙ ТОРГОВЛЕ. ЧЛЕНСТВО УКРАИНЫ В ВТО

В современной мировой экономике существует необходимость целенаправленного регулирования международных экономических отношений. Во времена активного роста интернационализации хозяйственной жизни, возникновения взаимозависимости экономик разных стран, обострения глобальных социально-экономических проблем, регулирование мировой торговли, как формы международных экономических отношений представляет собой довольно сложный процесс формирования торговых потоков и создания правил введения международного бизнеса. Установление многостороннего межгосударственного регулирования различных сфер мирового хозяйства начало зарождаться еще до начала Второй Мировой войны, но только в последние годы стало серьезным фактором в мировой экономике. С целью улучшения и упрощения процесса международной торговли был сформирован сравнительно небольшой круг торгово-экономических организаций, среди которых наиважнейшей является Всемирная торговая организация (ВТО).

ВТО представляет собой многостороннюю торговую систему, которая включает в себя следующие функции:

1. Выполнение соглашения о создании ВТО
2. Выполнение обязательных многосторонних торговых соглашений
3. Разрешение торговых споров
4. Техническое содействие развивающимся государствам

Благодаря данным особенностям создается благоприятная атмосфера для производства и предпринимательства, атмосфера стабильности и предсказуемости, которая является необходимым условием для развития международной торговли на условиях справедливой конкуренции. Существование международной торговой системы способствует увеличению объемов торговли и инвестиций, что связано с созданием новых рабочих мест и экономическим развитием участвующих в ВТО стран.

Несмотря на преимущества вступления в Всемирную торговую организацию.

На сегодняшний день остается спорным вопрос о целесообразности членства Украины в ВТО. Статистические данные прошедших 4 лет показывают нам больше негативных тенденций, чем положительных. Вступив в ВТО Украина:

– За последние 3 года сократила объемы легкой промышленности на 45% и увеличила импорт иностранных товаров на 40%.

– Согласилась снизить ввозные пошлины на сахар и установить тарифные квоты на импорт сахара-сырца из тростника.

– Отменила импортные пошлины на алкогольную продукцию, тем самым уменьшив производство виноградных вин по сравнению с прошлыми годами на 40%.

Несмотря на сложившуюся ситуацию, следует отметить, что практический опыт многих стран мира, являющихся членами ВТО, особенно развивающихся стран, указывает на то, что большинство потенциально возможных положительных последствий для страны, ее производителей реализуется не автоматически, а в результате разумной политики, создающей потенциал для использования таких возможностей. Рационально используя потенциал нашей страны в тяжелой, легкой, химической, авиаконструкторской отраслях, а так же улучшив таможенно-тарифное регулирование Украина улучшит и укрепит свои позиции на международной экономической и политической арене.

D. Gritzenko

Alfred Nobel University, Dnepropetrovs'k

THE PROBLEM OF REDUCING THE VOLUME OF FOREIGN INVESTMENTS IN UKRAINE

Foreign investment is a long-term capital investment by foreign owners in various branches of the economy. The volume of foreign investments is one of integration degree indicators of the country into the world community. Ensuring

ing a favorable investment climate in Ukraine remains a question of strategic importance, by which is dependent the implementation of social and economic dynamics, efficiency of involving in the world division of labor, possibility of national economy modernization.

According to lately various ratings and assessments of foreign institutions, Ukraine has become less interesting for foreign investors. The main causes of the stable low investment attractiveness level of Ukraine is increasing pressure on businesses by the authorities, favoritism, complicated tax administration and corruption. Investment attractiveness index of Ukraine remained almost the same low level – 2.19 points out of possible 5 – comparing with 2.18 points in the first quarter (According to researches by the European Business Association). According to the State Statistics Service, in January-November 2012 foreign investors invested \$ 4,319,1 billion of direct investment (equity) to the economy of Ukraine. Thus, compared with the data for 11 months of 2011, investment fell by 8.9%. The volume of foreign direct investments, which was contributed to the economy of Ukraine on November 1, 2012 amounted to \$ 52 billion 673.8 million, which is 5.2% more than the volume of investments than at the beginning of 2012, and per capita is \$ 1,157. Investments have acted from 129 countries of the world. The ten major investor countries, which account for 82% of the total direct investment are: Cyprus – \$ 15, 075 bln, Germany – \$ 7, 432 bln, the Netherlands – \$ 5, 040 bln, Russian Federation – \$ 3, 706 bln, Austria – \$ 3, 300 bln, United Kingdom – \$ 2, 396 bln, Virgin Islands (British) – \$ 1, 805 bln, France – \$ 1, 796 bln, Sweden – \$ 1, 578 bln, and Switzerland – \$ 1, 085 bln. The credit and loan debts credits and other obligations (debt tools) of the Ukrainian enterprises to direct investors on October 1, 2012 was \$ 9, 842 bln.

The image of Ukraine and its investment attractiveness can be improved.

Special economic levers of the foreign investors activity increase and first of all fiscal measures are necessary for this purpose. The specific character of the present situation is in that fact that needs changes as soon as possible.. As a version, for the attraction increase of the foreign capital to Ukraine it is possible to resort to:

- implementation of the measures set to create a positive investment image of Ukraine and its regions;

- improvement of a legal and organizational base to enhance the capacity of mechanisms and to ensure the favorable investment climate, in particular as for the tax code, which would make the tax system of the country more transparent and comprehensible;

- providing tax incentives to foreign investors, who make long-term investment;

- stabilization of the banking system, namely the return of confidence to the banks of the foreign investors and the public;

- development of regional plans to increase the investment attractiveness of the region, taking into account their current ratings of investment attractiveness.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.

COMPARATIVE ANALYSIS OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT FLOWS ON EXAMPLE OF POLAND AND UKRAINE

Article aims in analysis of foreign direct investments (FDI) flows in international dimensions, that should have convert into growth of wellness in countries where the founds are located. Inflows and outflows of financial capital between states results in improvements at technologies, know-how and organization structure at host region. Therefore are achieved investors strategic goals that are based on outsourcing part or all of there's investments.

Target of article is examination how international organizations of economic cooperation attract foreign direct investments and there influence at development on selected economies. Outsourcing activity mostly occurs in states that have comparatively lower production costs than others, allowing to use more of existing economies potential. Specific example of such operations is People's Republic of China and its dynamics economic growth to become a world leader in gaining of foreign investments. Elaboration is mostly based on Polish and Ukraine's data from year's period 1995-2011.

Main thesis of article is: participation in international organization of economic cooperation results in higher foreign direct investments flows and increased growth of gross domestic product. Partial thesis: foreign investments rises balance of trade for the states.

Study uses economic data from United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) that are published world wide by internet. More information with literature for article is also obtained from Polish and other statistics organizations. Main research methods are documentary analysis, deduction and method of global indicators.

Changing face of the world at the break of year 1989 and 1990 made middle Europe free from the socialist regimes. Independence of countries led them far more to free market and great challenges to match with like finding them self's in global new capitalistic world. Poland as one of this countries that have troubles in transformations choose to cooperate with others in similar situation (Hungary and at that time Czechoslovakia). First organization that helped them to achieve same goals like becoming more efficient at international political scene Visegrád Group at 1991 also other body of economic work was established – Central European Free Trade Agreement (CEFTA). After shocks of transformation cooperation gave effects very quickly because just in a few years mostly from 1995-1996 (Czech Republic, Poland and Hungary) joined OECD. Next step of all partners was becoming UE member states that take place after long term changes and succeeded in 2004. At the same time in Ukraine between years 2004 and 2005 situation was getting more convenient for comprehensive changes for foreign direct investments that were noted by UNCTAD.

Scientific Supervision by Doctor of Economics, Professor Tadeusz Pliszka.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

Ми живемо в епоху колосальних і швидких змін. І маємо бути готові змінюватися разом зі світом. Одним з основних чинників розвитку цивілізації є глобалізація, яка охопила переважну більшість держав сучасного світу. Становлення системи глобалізації – найбільш значущий процес, який визначив обличчя світу на межі ХХ-ХХІ століть.

Починаючи з ХХ ст. глобалізаційні тенденції охопили світ та на кінець століття впевнено здобули перемогу. На сьогодні, глобалізація як процес почала впливати не лише на розвиток державних інституцій, але й на пересічних громадян. Феномен глобалізації, зазвичай, відбивається у контексті аналізу світової економіки.

У світовому масштабі глобалізація виражається в зростаючому взаємозв'язку і взаємозалежності населення Землі в різних сферах діяльності. Цей процес об'єднує економіку, політику, культуру, інформаційну сферу, технології та управління. Таке зближення стало можливим завдяки накопиченню людством величезних матеріальних та духовних цінностей, які створюють об'єктивну основу розвитку сучасного цивілізаційного процесу не залежно від того, яку суспільно-державну форму він набуває. Розкриття змісту і суперечливих процесів глобалізації є насамперед можливістю по-новому підійти до дослідження ролі й перспектив сучасних економічних систем.

Звичайно, глобалізація як і будь-який інший історичний процес має як позитивні, так і негативні сторони, несе в собі не лише переваги, але й значні недоліки.

Досить вагомим поштовхом до посилення процесів глобалізації став розвиток комп'ютерних технологій. У 1970 р. покладено початок технологічній революції, а з 1977 р. компанія Apple розпочала масове виробництво перших персональних комп'ютерів. І саме в цей час термін «глобалізація» став широко вживатися в суспільно-економічній сфері.

Технологічна інновація стала потужним двигуном глобалізації. Розвиток та впровадження нових технологій привели до стимулювання виробничої діяльності, підвищення продуктивності праці та посилення конкуренції.

Глобалізація поширювалася по всьому світу, несучи з собою процес цивілізації. Цей процес створив умови для розширення та поглиблення діяльності організацій, які змінили орієнтацію своїх виробничих потужностей з внутрішніх ринків на світові. На даний час багатонаціональним корпораціям належить близько третини світової торгівлі. ТНК постійно зростають, розширюються і формують потужний міжнародний господарський комплекс, глобально охоплюючи всі країни світу, ведучи конкурентну боротьбу за ринки збуту та світові фінансові ресурси. Сьогодні економічна потужність ТНК з легкістю може конкурувати з деякими окремими державам.

Ще однією перевагою глобалізації є економія на масштабах виробництва, що потенційно може призвести до скорочення витрат та зниження цін, а отже, – до економічного зростання країн.

Вагомим аспектом впливу глобалізації на національні економіки є надзвичайно високі темпи зростання прямих іноземних інвестицій, які випереджають динаміку світової торгівлі. Прискорення економічного зростання розвинутих країн спрямовує потоки капіталу в країни, що розвиваються і особливо потребують фінансових ресурсів. При цьому важливим фактором залучення іноземних інвестицій виступає обґрунтована державна макроекономічна політика, яка захищає права власності та створює сприятливі умови для підприємницької діяльності.

Глобалізація, як підтверджує сучасна практика, не тільки приносить людині і суспільству в цілому різні блага, але і таїть в собі глибокі суперечності, які значно загострюють політичні, економічні, соціальні та інші проблеми сучасного світу.

Участь будь-яких країн в інтернаціональних виробничих процесах, розподілі ресурсів і матеріальних благ відбувається на фоні різкого загострення конкурентної боротьби у всіх сферах діяльності, а в ній бувають, як відомо, не тільки переможці, але і що програли; і останніх, як правило, виявляється набагато більше, ніж перших. В той же час наявність конкурентоздатних товарів і ринків може бути якнайкращим показником ефективної діяльності окремих людей, корпорацій і країн.

Одна з головних особливостей глобалізації полягає в тому, що це явище супроводжується «нестримним» розширенням світових ринків для певних видів продукції, товарів і послуг. Наприклад, літаки корпорації «Боїнг», програмна продукція компанії «Майкрософту», безалкогольні напої «Пепсі-кола» або «Кока-кола», світова мережа ресторанів «Мак-Дональдс», засоби та послуги мобільного зв'язку, інтернет-технології та послуги заповнили світові ринки, що стали глобальними для цих видів продукції та послуг. При цьому виникає проблема збереження переваг глобальних ринків з їх можливостями забезпечення достатніх просторів для розвитку людських, суспільних, економічних ресурсів і при цьому враховувати інтереси окремих країн, народів, соціальних груп, кожної людини окремо.

В даний час виникла гостра необхідність осмислити глибокі суперечності, що сформувалися на нинішньому етапі глобалізації і що стосуються всієї світової спільноти. Від глобальних проблем залежить, безпосередньо, саме існування та розвиток цивілізації. Подальше вдосконалення процесів глобалізації має ґрунтуватися на стратегії ненасильства, врахуванні інтересів усіх країн.

За таких умов має місце вдосконалення принципів, які сприяють формуванню міжнародної співпраці і взаємодії в інтересах зміцнення економічної безпеки країни.

Науковий керівник: Г.М. Швороб, кандидат економічних наук, доцент.

ОСНОВНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ НАЛОГОВОЙ И ФИНАНСОВО-КРЕДИТНОЙ ПОМОЩИ ЧАСТНЫМ ПРЕДПРИЯТИЯМ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Развитие предпринимательства требует совершенствования в первую очередь налоговой системы. На этапе становления малого бизнеса налоговый механизм призван максимально стимулировать появление малых фирм. На этот период целесообразно установить минимальные налоговые сборы при регистрации новых фирм, проведение консультаций, обеспечение исходной документацией, информацией о возможностях территориального размещения, приобретения земли, зданий оборудования и т.п.

С началом производственной деятельности налоговый механизм предпочтительнее ориентировать на то, чтобы стимулировать использование получаемых кредитов и дохода в основном на финансирование текущих операций, а не на инвестирование в основные фонды. Излишние вложения в основные фонды (на покупку земли, зданий, офисов, оборудования, автомобилей) являются распространенной ошибкой владельцев западных малых фирм. Зачастую это приводит к финансовым трудностям и банкротству вследствие того, что преждевременно исчерпываются доступные кредитные ресурсы, а быстрое получение дополнительных средств не всегда оказывается возможным. Чтобы уменьшить вероятность подобных ошибок целесообразно с началом производственной деятельности осуществлять кредитование текущих операций малых предприятий на более льготных условиях, чем предоставление средств для инвестиций в основные фонды.

С целью уменьшения расходов государства на финансирование закупок малыми предприятиями оборудования, следует шире использовать налоговый механизм для стимулирования крупных производств, оказывающих поддержку малому бизнесу. Для этого необходима система таких налоговых льгот крупным предприятиям, которые побуждали бы их передавать малым фирмам на льготных условиях, безвозмездно или в аренду не участвующие в производственном процессе, но еще пригодные для использования машины, оборудование, транспортные средства, а также сырье, материалы, технологии и т.п. В порядке компенсации крупным предприятиям можно было бы (с учетом остаточной стоимости передаваемых материальных средств) снижать на определенный срок и в обоснованном размере процент отчислений от их прибыли, либо улучшать условия предоставления кредитов и других услуг.

Соответствующие налоговые льготы следовало бы предоставлять организациям (совместным предприятиям, промышленным и торговым объединениям, концернам, сберегательным банкам и др.), направляющим

свои свободные финансовые средства на развитие малого бизнеса в сфере производства и инноваций.

Однако конкретные предложения по активизации налоговой политики, как в отношении совершенствования налогового механизма, так и размеров важнейших налоговых показателей, могут быть разработаны лишь на основе расчетов и тщательного экономического анализа. Для повышения качества последних необходимо обеспечить достоверность исходной статистической информации, отражающей основные результаты финансово-хозяйственной деятельности предприятий малого бизнеса.

Также следует, на мой взгляд, упростить регистрацию и снизить государственную пошлину для малых предприятий, снизить таможенные пошлины на экспортную продукцию собственного производства при осуществлении ими внешнеэкономической деятельности.

Сегодняшнее положение с регистрацией в Республике Беларусь во многом связано с недостаточным методическим обеспечением этих процессов. В создавшихся условиях для единого руководства процессом регистрации и ликвидации коммерческих и некоммерческих организаций, индивидуальных предпринимателей, а также для контроля за этими процессами, необходимо создание при Министерстве предпринимательства и инвестиций соответствующего подразделения с выделением необходимой дополнительной численности работников и финансирования на осуществление этой деятельности.

Однако некоторые факты говорят о том, что продолжается тенденция неоправданного усиления государственного регулирования экономической жизни. Разработанные по инициативе Комитета государственного контроля проекты ориентированы на дальнейшее усиление государственного регулирования деятельности субъектов хозяйствования вне зависимости от формы собственности. Субъектам хозяйствования вменяется в обязанность распоряжаться имеющимися у них легально образованными средствами в достаточно узких и регламентируемых заранее рамках.

При юридических, экономических ВУЗах можно организовать некоммерческие курсы для начинающих предпринимателей. При организации таких курсов необходимо предусмотреть оплату штатных преподавателей из государственного бюджета, привлечение работников государственных учреждений, курирующих малый бизнес. Для большинства работников малого предпринимательства обучение необходимо проводить бесплатно. Или же можно создать некоммерческие учебно-консалтинговые центры для предпринимателей, существующие на средства государства, союзов предпринимателей, фонда финансовой поддержки предпринимателей, консультационные организации на общественных началах, например, при крупных промышленных комплексах, банковских структурах, не облагать налогом суммы, направляемые спонсорами на эти цели.

Научный руководитель: А.В. Гавриков, старший преподаватель.

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE

Investment attractiveness is one of the most important criteria by which an impression about the country, its welfare and the level of life quality is made. It is described by several important factors from which the capital inflow of the country and therefore its potential for a further development depend. Investment is one of the most important elements on which the economy and welfare of the state, the development of production, entrepreneurship and business are based.

After a serious financial crisis and after passing through a period of regular elections and political uncertainty, the Ukrainian business has everything to secure their position in the world today. The share of foreign investments in Ukraine is currently estimated at 17% of GDP, reflecting the critical lack of investment in the Ukrainian economy, while it has a huge potential for growth. On the other hand, the share of foreign investments in the economy of the developed European countries has reached about 28 – 30% of GDP. Since Ukraine does not have sufficient resources to create a competitive economy in the world market, the influx of investment remains the main condition for recovery. Investors have great expectations for the emerging markets, and that means that Ukraine will have to compete with EU member states and also with some Asian countries as well.

Ensuring favorable investment climate in Ukraine, still there is a question of strategic importance, from which the implementation of socio-economic dynamics and the effectiveness of involvement in the international division of labor and the ability to upgrade on the basis of national economy depend. If we consider the volume of foreign direct investment from 2007 till the beginning of 2012, you can see a trend where its volume from year to year slightly increase. This trend is evidenced by the fact that Ukraine is attractive for investors.

The amount of FDI in the January 1, 2012 was 49,362.3 million of dollars, that is on 10.2% more than in the beginning of 2011. This result was achieved mainly due to macroeconomic and political stability in the country. It should be noted that the achievement of this goal became possible even in an unfavorable economic environment.

The factors that will attract investors to the Ukrainian economy are very simple and include: political stability, protection of private property and clear principles of taxation and stability of national currency.

Stability and predictability of the national currency is an important part of the investment attractiveness of Ukraine. Any significant rises and falls will not be welcome, as the strengthening of currency will negatively affect on export, while the weakening of it will affect the purchasing ability in Ukraine. To prevent these trends there is a priority to stimulate demand, as the growth in the domestic market provides the reliability of the economy. In an attempt to stabilize the national currency, the National Bank of Ukraine (NBU) has renewed its support.

The prosecution of finance is still a difficult process for Ukrainian companies. Considering all the consequences of each of methods to attract investment, the right strategy should be chosen. Ukrainian banking system is ready to provide funds to companies, but at a high interest rate. That's why, it can not be regarded as a resource for attracting more capital. Foreign investors are interested in investing in Ukrainian companies, but everything depends on the situation on the global capital markets. It means that companies have to develop a comprehensive strategy to use modern technology and innovative business practices now. The prosecution of new financial resources allows to compete them globally. This is the only way to achieve success.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor O.M.Trushenko.

М. Денисова
*Белорусский торгово-экономический
университет потребительской кооперации*

К ВОПРОСУ ОБ ОПРЕДЕЛЕНИИ ПОНЯТИЯ «ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ»

Проблема обеспечения экономической безопасности в последние годы все больше волнует человечество. Мир признал как важность этой проблемы, так и необходимость ее разрешения, поскольку она в различной степени оказывает влияние на национальную безопасность каждой страны. Экономическая безопасность служит основой жизнедеятельности общества, его социально-политической и национально-этнической устойчивости и представляет собой сложное, многогранное социально-экономическое явление, отражающее комплекс динамичных условий материального производства.

Однако до сих пор среди ученых, занимающихся проблемами экономической безопасности, не выработан единый подход к ее пониманию. К такому выводу можно прийти, изучив различные трактовки термина «экономическая безопасность». Так, например, по мнению Дадалко В.А. «экономическая безопасность представляет собой способность экономики обеспечивать эффективное удовлетворение общественных потребностей на межнациональном и международном уровнях». В представлениях отечественных ученых-экономистов Моисеенко Е.Г., Полоник С.С., Громович А.И. «экономическая безопасность означает состояние защищенности жизненно важных экономических интересов от внешних и внутренних угроз и затрагивает широкий спектр своих проявлений, причем как по масштабу охвата, так и по уровням социальных общностей».

В свою очередь белорусский ученый Олейников Е.А. определяет экономическую безопасность как состояние экономики и институтов власти, при котором обеспечивается гарантированная защита национальных интересов, гармоничное, социально-направленное развитие страны в целом, достаточный экономический потенциал даже при наиболее неблагоприят-

ных вариантах развития внутренних и внешних процессов, поддержание социально-экономической стабильности в обществе. Более развернутое определение термина «экономическая безопасность» было предложено авторами учебного пособия «Национальная безопасность Республики Беларусь. Современное состояние и перспективы» Никитенко П.Г., Пузиковым В.В. Они определяют экономическую безопасность как систему мер или комплекс экономических, геополитических, правовых и иных условий, направленных на защиту общенациональных интересов в сфере экономики, которые оказывают регулирующее воздействие и активно противодействуют внешним и внутренним угрозам, обеспечивают защиту жизненно важных интересов страны в отношении ее ресурсного потенциала, создают внутренний иммунитет и внешнюю защищенность от дестабилизирующих воздействий, обеспечивают конкурентоспособность страны на мировых рынках и устойчивость ее финансового положения, достойные условия жизни и устойчивое развитие личности.

Согласно Концепции национальной безопасности Республики Беларусь «экономическая безопасность – это состояние экономики, при котором гарантированно обеспечивается защищенность национальных интересов Республики Беларусь от внутренних и внешних угроз».

Все эти формулировки, дополняя друг друга, четко определяют сущность экономической безопасности и ее место в системе национальной безопасности. Однако, исходя из выше изложенного, следует отметить, что наиболее полно и конкретизировано понятие «экономическая безопасность» представлено в трактовке белорусских ученых Никитенко П.Г. и Пузикова В.В. Давая определение термину «экономическая безопасность», Никитенко П.Г. и Пузиков В.В. значительно расширили определение, имеющееся в Концепции национальной безопасности Республики Беларусь, а также внесли ряд уточняющих моментов. Однако в силу того, что единственного правильного определения до сих пор не существует, то любая трактовка экономической безопасности может считаться правильной, а, следовательно, перед учеными-экономистами существует возможность для формулировки принципиально нового либо доработки уже имеющегося определения экономической безопасности.

Таким образом, исследовав различные подходы к определению термина «экономическая безопасность», а также многочисленные классификации ее уровней и видов, предложенные многими учеными-экономистами, как белорусскими, так и зарубежными, можно прийти к выводу о том, что экономическая безопасность представляет собой процесс, направленный на формирование определенных условий, способствующих устранению либо максимальному «смягчению» возможных негативных явлений, способных повлиять на жизненно важные экономические интересы личности, общества и государства, как систему взаимосвязанных уровней: международного, национального, регионального, отраслевого, отдельных субъектов хозяйствования, личности, важнейшими составляющими которой являются: производственная, социальная, инвестиционная, инновационная, внешнеэкономическая, экологическая и другие сферы.

ПЛЮСЫ И МИНУСЫ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Глобализация представляет собой процесс экономической, политической и культурной интеграции и унификации. Также глобализация является процессом создания мировой экономики из множества национальных экономик. Глобализация возникла много веков назад с началом развития Римской империи и стремительно развивается сегодня.

Глобализация влечет за собой множество последствий. Основные последствия – это глобальное разделение труда, миграция людей, капитала, производства, стандартизация законодательства, экономических процессов, а также слияние культур разных стран. Глобализация помогает нам решать общие проблемы, но делает людей и страны зависимыми друг от друга.

Что касается преимуществ глобализации мы можем сказать о нескольких пунктах:

– Повышение ликвидности капитала – инвесторы из развитых стран получили возможность инвестировать в развивающиеся страны; это, в свою очередь, дает выгоду не только инвесторам, но и дает серьезный толчок к развитию странам третьего мира.

– Повышение скорости информации – люди во всем мире получили возможность мгновенного обмена информацией, в первую очередь из-за мировых СМИ. Это дает возможность быстрого реагирования на основные события и проблемы и приносит людям ближе.

– Снижение вероятности начала войны – страны слишком тесно взаимосвязаны между собой; в такой ситуации любой вооруженный конфликт становится невыгодным.

Развитие международной торговли и международных компаний.

Также необходимо сказать о некоторых недостатках глобализации:

– Безработица – транснациональные компании всегда ищут более дешевую рабочую силу, что вынуждает их переносить производство в развивающиеся страны, такие как Китай.

– Чрезмерная зависимость одной страны от других – последний кризис четко показал насколько тесно связаны страны между собой. Кооперация помогает странам развиваться, но и проблема одной крупной страны автоматически становится проблемой всего мира.

– Увеличение нелегальной иммиграции – огромную проблему развитым странам создают нелегальные иммигранты из развивающихся стран, в основном потому, что им крайне тяжело найти работу, и они ложатся тяжелым грузом на бюджеты государств.

Таким образом, можно сделать вывод, что, как мы видим, глобализация является сложным и многогранным процессом, который требует внимания и жесткого контроля. Существует множество недостатков глобализации, с которыми невозможно или крайне сложно бороться. В данной ситуации необходимо сконцентрировать внимание на положительных эффектах и всеми силами стараться снизить отрицательные.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, старший преподаватель.

SDOC-МОДЕЛЬ ОЦЕНКИ РИСКОВ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ ПЛАНИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ БИЗНЕСА

Бизнес-структура в условиях кризиса становится более чувствительной к колебаниям в архитектуре экономических и политических отношений инсайд- и аутсайд-характера, следовательно, необходим тщательный системный анализ стратегии и ее базис-составляющих: поставщики, посредники, покупатели, инвесторы, сервис-инфраструктура (консалтинговые, информационные и аналитические представители).

Основой для построения SDOC-модели, или **Spider Diagram of organizational capacities** (сетевая диаграмма организационных возможностей бизнес-структуры) являются данные системного анализа бизнес-структуры и вероятности.

Прежде всего, необходимо определиться с понятием «системный анализ» для его последующей корректной трактовки в процессе рассмотрения проблемы планирования и выявления рисков.

Системный анализ определяется как совокупность процедур и операций, направленных на установление причинно-следственных связей между базис-компонентами, которые предварительно разделяются на три основные категории.

В анализе принято использовать следующие: хорошо структурированные (well-structured – количественно выраженные проблемы с ярко выраженными связями); слабо структурированные (ill-structured – качественно выраженные проблемы, не имеющие устойчивых связей), неструктурированные (unstructured – смешанные проблемы со скрытыми связями и теньвыми доминантными центрами).

Бизнес-структура характеризуется высокой степенью открытостью, нелинейностью связей, вариативностью развития, вероятностным наличием скрытых центров координирования, защиты, деструкции, что требует разработки сложного алгоритма, учитывающего большее число факторов.

В сжатом виде алгоритм системного анализа можно представить следующим образом:

1. Описание условий (факторов) существования проблемы, И, ИЛИ и НЕ-связывание между выбранными условиями.

2. Отрицание условий из п.1, нахождение любых технических возможных путей развития. Для развития нужен хотя бы один единственный путь. Все И меняются на ИЛИ, ИЛИ меняются на И, а НЕ меняются на подтверждение, подтверждение меняется на НЕ-связывание, т. е. происходит операция аппозитивная п.1.

3. Рекурсивный анализ вытекающих проблем из найденных путей, т.е. заново проверяются условия, пути, допущения из пп. 1 и 2 для каждой субпроблемы системы.

4. Оценка всех найденных путей решения по критериям исходящих системных субпроблем, сведенным к материальному или иному значимому результату хотя бы для одного участника отношений бизнес-структуры.

Для построения графического результата системного анализа разработана специальная модель оценки рисков – **Spider Diagram of organizational capacities** (сетевая диаграмма организационных возможностей бизнес-структуры).

Основа для ее построения взята из раздела проектного менеджмента «Управление жизненными циклами проекта». Причина проста: функционирование бизнеса носит циклический характер, что упрощенно, но очень точно описал Карл Маркс: Деньги – Товар – Деньги’.

Продолжительность конкретного цикла зависит от степени доминирования индивидуального элемента во множестве отношений с системой в целом.

«SDOC» – (**Spider diagram of organizational capacity, или сетевая диаграмма организационных возможностей бизнес-структуры**) – позволяет свести разрозненные результаты системного анализа рисков в компактную графическую структуру и визуализировать проведение SWOT-анализа по выявлению рискованных участков развития системы.

Концептуальная основа модели «SDOC» – **нелинейность связей** каждого базис-элемента в формате «1:∞»: один элемент может влиять на множество, равно как и множество может влиять на элемент.

Такое тождественное влияние позволяет оценить симметричность развития *целой* системы и степень участия *каждой* базис-составляющей, что позволяет сделать анализ многофакторным, а значит, его объективность и прогностическая значимость повышается.

Оси делят диаграмму на анализируемые базис-элементы, круги означают оценочные границы от 0 (нуль) до 3 (три).

Используя оценочную таблицу, расшифруем оценочные интервалы:

– 0 (нуль) – кризисное состояние системы, при котором ресурсы расходуются на поддержание жизнеспособности ядра и признание системы периферией с целью недопущения слияния и (или) поглощения;

– 1 (один) – нестабильное состояние, при котором базис-элемент не имеет качественно разработанного механизма функционирования и находится в режиме «ожидания», т.е. ждет директивного администрирования со стороны ядра;

– 2 (два) – состояние адаптивного ожидания, в котором система в целом готова выполнять свои функции в полном объеме, но по ряду причин не участвует в принятии стратегических решений, так как замещается более совершенной системой, следовательно, вынуждена выполнять отдельные специфические функции;

– 3 (три) – активное функционирование всех базис-элементов, многообразии нелинейных связей, наличие активного механизма защиты от периферийного вторжения, широкий спектр инструментов внутреннего саморегулирования.

– Оценка базис-элемента проводится по следующей цепочке: формулирование вопросов – алгоритм решения – оценка/ аудит.

– Все сегменты являются взаимосвязанными в единую систему. Их обособленность является условной, необходимой для расчленения проблемы на элементарные составляющие.

– Для каждого сегмента бизнес-структуры разработан план вопросов, с помощью которого оценивается степень рисковости каждого элемента.

Имидж.

1. Деловая репутация бизнеса.

2. Отсутствие (наличие) юридических конфликтов на протяжении срока функционирования, причины, содержание, результаты.

3. Влияние бизнеса на социум, отзывы потребителей, наличие/отсутствии претензий.

Интегрированность с другими бизнес-структурами.

1. Сотрудничество бизнес-структуры с некоммерческими организациями (NGO), ассоциациями, представляющими интересы бизнеса.

2. Наличие реализованных и (или) планируемых к реализации совместных инвестиционных проектов.

3. Проведение совместной политики с иными бизнес-структурами с целью укрепления позиций на рынке.

4. Маркетинговые и социологические исследования конъюнктуры рынка.

5. Маркетинговая разведка.

Ориентированность на клиента (корпоративная ответственность бизнеса).

1. Наличие / отсутствие отношений с целевыми группами общества по оказанию безвозмездной материальной помощи.

2. Отзывы целевых групп, их рекомендации и претензии.

3. Участие бизнеса в благотворительных акциях, проектах.

Финансовый менеджмент.

1. Наличие обособленного подразделения финансового управления и контроля.

2. Осуществляемые функции: планирование, анализ, внутренний аудит, риск-менеджмент.

3. Аудиторское заключение о предоставляемых финансовых отчетах.

4. Наличие/отсутствие нарушений по ведению бухгалтерского отчета и порядка предоставления отчетности.

5. Квалификация работников аппарата финансового управления.

6. Качество, регулярность и полнота анализа финансового состояния бизнеса в соответствии с международными рекомендациями по предупреждению наступления банкротства (**Effective banking supervision, или Базельские принципы**).

7. Соответствие предоставляемой отчетности стандартам, принятым МСФО.

8. Наличие/отсутствие механизмов защиты информации от инсайдерского вторжения.

9. Наличие/отсутствие механизма страхования финансовых, инвестиционных, управленческих рисков, его качественная характеристика.

Кадровый состав.

1. Квалификационный состав аппарата управления.
2. Регулярность курсов повышения квалификации и переподготовки кадров.
3. Мотивационный механизм.
4. Трудовая дисциплина, гибкость режима работы.
5. Применение технологий тайм-менеджмента и тим-билдинга в целях повышения эффективности деятельности трудового коллектива бизнес-структуры.
6. Качество механизма рекрутинга, использование психологического анализа личности кандидата при трудоустройстве.

Участие государства в управлении бизнесом.

1. Мониторинг деятельности бизнеса со стороны органов государственного контроля.
2. Динамика изменения принадлежности бизнеса к группе риска (высокий, средний, низкий, переходно-адаптивный), а значит вероятность банкротства.
3. Наличие и возможность реализации исключительных прав государства на управление бизнесом при наступлении определенных условий (преимущественно для моно- и олигополий).
4. Наличие/отсутствие личностных (инсайдерских) конфликтов управленческого состава и представителей государственных органов власти.

Системное планирование развития бизнес-структуры.

1. Наличие/отсутствие четкого механизма системного анализа и планирования развития бизнеса.
2. Используемый спектр инструментов анализа и планирования (логико-структурная матрица принятия управленческих решений, SWOT-анализ, дерево целей).
3. Мониторинг и контроль за выполнением системных задач, а также комплекс мер по антикризисному управлению в случае форс-мажорных ситуаций.

Техническое обеспечение бизнес-процессов.

1. Использование специальных программ компьютерного анализа и планирования (DEDUCTOR).
 2. Автоматизация бухгалтерского учета и финансовых вычислений.
 3. Использование электронных средств защиты информации (криптографическое шифрование).
 4. Регулярное обновление лицензионных версий программ.
- Графическое изображение модели «SDOC» для типовой бизнес-структуры приведено ниже:

При составлении качественной характеристики состояния бизнес-структуры необходима процедура аппроксимации: сопоставимости качественных и количественных характеристик исследуемой проблемы. Для этого используется инструмент логико-структурная матрица поддержки принятия управленческого решения.

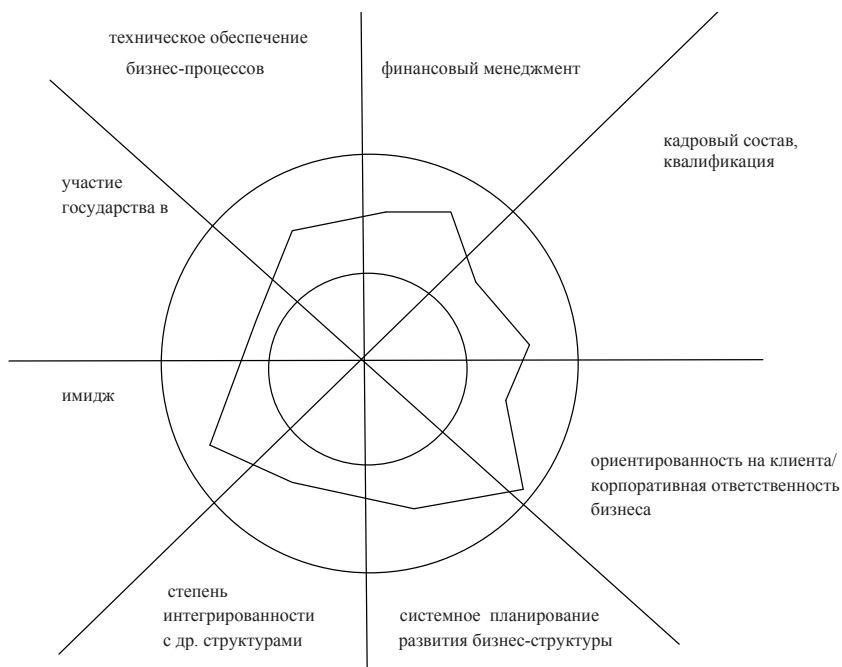

Рис. 1. Модель SDOC

С ее помощью можно оценить объективность предлагаемого рейтинга и выявить аспекты субъективной асимметризации информационного потока, так в этом случае нарушается логическая цикличность процесса информационной цепочки:

инструменты (действия) → результаты → конкретная цель →
→ общая цель (миссия)

Визуализация нарушений и последующих за этим временно скрытых рисков в стратегическом планировании в системе ЛСМ можно представить следующим образом:

Таблица 1

Логико-структурная матрица разработки стратегии развития бизнес-структуры

	Логика реализации	Объективно проверяемые индикаторы достигнутого	Источники и средства верификации	Допущения
Общие цели	В достижение каких общих целей проект обеспечит вклад?	каковы основные индикаторы для общих целей?	источники информации об этих индикаторах?	X

	Логика реализации	Объективно проверяемые индикаторы достигнутого	Источники и средства верификации	Допущения
Конкретная цель	Какова конкретная цель проекта, которая обеспечит вклад в общие цели?	Какие индикаторы покажут, что главная цель достигнута?	Источники и методы получения информации, в т.ч. Инсайдерской	Факторы, риски, условия вне контроля бенефициария, влияющие на ход проекта?
Ожидаемые результаты	Непосредственные результаты, которые предусматривается получить для достижения конкретной цели + ожидаемые результаты	Какие индикаторы позволят измерить в какой степени обеспечено достижение ожидаемых результатов?	Источники информации о полученных результатах (общественное мнение)	Условия для получения ожидаемых результатов в намеченные сроки? Колебания сроков исполнения работ
Действия	Какие основные действия необходимо принять и какой последовательности для получения ожидаемых результатов?	Средства: какие средства нужны для осуществления намеченных действий	Затраты: какова стоимость действий? Статьи расходов?	Предварительные условия для начала проекта, в т.ч. Условия, не зависящие от бенефициария

Источник – собственная разработка [2, 3].

В ее плоскости можно проследить логику построения тактических векторов развития бизнеса, а затем оценить правильность разработки стратегического плана.

М. Досенко
Херсонський національний технічний університет

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І РЕАЛІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

Проблема інтеграції України у світове господарство є актуальною, тому що розвиток відносин обов'язково призводить до інтеграційних процесів, а сприйняття України як надійного зовнішнього партнера об'єктивно потребує її входження у світове співробітництво на принципах рівноправності та взаємної вигоди.

Актуальність проблеми інтеграції України у світове господарство висвітлено в працях багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених: Ликтян Д.Т., Дахно І.І., Пахомова Ю.М., Лук'яненко Т.Г., Губцького П.В. та ін. Вчені дослідили важливість ролі інтеграції української економіки у глобальні міжнародні економічні процеси.

Інтеграція України у світовий економічний простір залежить від трансформаційних процесів, які, сприяючи зростанню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, визначатимуть напрями і форми взаємодії національного народного господарства зі світовим. Ринкова трансформація економіки передбачає вирішення внутрішньо-економічних проблем шляхом адаптації перехідної економіки до зовнішнього ринкового середовища, що еволюціонує. Процеси внутрішньої трансформації слід розглядати водночас і як процеси входження України до світогосподарського простору.

На даний час практично всі розвинені країни зайняті у створенні ефективної моделі майбутнього. Глобалісти ставлять перед собою завдання в умовах міжнародної трансформації удосконалити систему міжнародних відносин, яка здатна підвищити керованість процесами світового розвитку в цілому й одночасно гарантувати надійну політичну безпеку кожному члену міжнародної спільноти. Проте сьогодні вже треба враховувати, що країни ще не використовують величезний потенціал інтеграції в своїй економічній стратегії, не здатні вистояти в сучасній глобальній конкуренції, протистояти викликам глобалізації. Однією з таких країн є Україна.

Надалі Україні для організації взаємодії зі світовим господарством потрібно сконцентруватися на досягненні таких цілей: підвищити національну конкурентоспроможність, спільно протистояти викликам глобалізації; використовувати перевагу «економіки масштабу», що дозволить розширити ринок, зменшити трансакційні витрати, стимулювати притік прямих іноземних інвестицій, сприяти модернізації і структурним реформам в економіці, залучити країни, що формують ринкову економіку або здійснюють глибокі економічні реформи до регіональних торговельних угод країн з вищим рівнем розвитку; розглядати цей процес як канал передавання господарського досвіду.

Для України існує нагальна необхідність поетапного формування моделі конкурентоспроможної відкритої національної економіки з урахуванням переваг міжнародної регіональної інтеграції. Обґрунтування такої моделі розвитку економіки України має враховувати досвід багатьох, передусім європейських, країн і водночас бути адаптованим до національної специфіки розвитку ринкових відносин. Забезпечення умов усталеної конкурентоспроможної вітчизняної економіки безпосередньо пов'язане зі світовими тенденціями розвитку конкурентного середовища, економічної кон'юнктури, особливостями взаємодії з іншими країнами в процесі інтернаціоналізації господарства.

Основними рисами та акцентами співробітництва в рамках СНД для України могли б стати: інтенсивний розвиток виробничо-технологічної кооперації підприємств і галузей, які мають традиційні зв'язки, що склалися в рамках єдиної держави, з будівельно-монтажними організаціями, що надають великомасштабні послуги; створення стратегічних транс'європейських та євразійських транспортних коридорів, зокрема Євроазіатського транспортного коридору, з метою об'єднання ринків країн Азії і Європи, значного збільшення транзитних товаропотоків; спорід-

нених виробництв та підприємств, які можуть забезпечити роботи по різних технологічних циклах виробництва; співробітництво у сфері екології та раціонального природокористування, розробка та поширення екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, використання нетрадиційних джерел енергії; спільна розробка родовищ корисних копалин – сировинних паливно-енергетичних та ресурсів .

Входження України у світову систему господарювання вимагає визначення пріоритетних напрямів реалізації національних інтересів, які пов'язані з перспективами всебічного розширення коопераційних, інтеграційних контактів з країнами насамперед, ЄС. А це засвідчує, що: країни-члени ЄС являють собою надзвичайно великий та потужний ринок, причому прив'язка до нього та скасування взаємних обмежень у процесі торгівлі з ним здатні допомогти вирішити основні проблеми збуту продукції, яка виготовляється в Україні; присутність у європейському ринковому просторі, а також міждержавне, міжурядове та міжвідомче співробітництво дадуть змогу Україні брати активну участь у програмах галузевого, технологічного, науково-технічного, освітньо-гуманітарного розвитку Євросоюзу; лібералізація та взаємне відкриття економічних режимів є гарантією капіталовкладень, що зумовить приплив іноземних інвестицій до країни; офіційний європейський статус автоматично означав би поширення на Україну всіх вигідних для її економіки особливостей режиму діяльності в торговельно-інвестиційній сфері, які поширюються і на інших членів Євросоюзу.

Серед науково-технічних міжнародних пріоритетів України найбільш важливими в сфері співробітництва з ЄС та іншими країнами є розвиток мікроелектроніки та робототехніки; взаємодію в галузі біотехнологій, зокрема генної та клітинної інженерії; розвиток оптроніки та лазерної техніки; розробку нових матеріалів та прогресивних технологій обробки матеріалів; створення та запровадження в практику нових засобів комунікації та зв'язку; спільні дії, спрямовані на покращення енергозощадження, перехід на використання нових та поновлюваних джерел енергії.

Науковий керівник: Г.М. Швороб, кандидат економічних наук, доцент

T. Dubovyk
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

SAVING BEHAVIOR AND DIVERSE PROVISIONS FOR LONG-TERM CARE IN EUROPEAN COUNTRIES

Ageing of population provides challenges for many countries in the world. In developed countries, the increased life expectancy leads to the bigger cohort of elderly people and requires substantial public resources to be spent on social and medical care of retirees. While in transition countries, such as Ukraine, the decreased birth rates had contributed to the smaller cohort of working age

population and to insufficient public funds to provide adequate public insurance against old age risks.

The risk of illness and disability at older ages, and, as a consequence, the risk of incurring in high medical and long-term care expenditures, can be devastating especially for the elderly. During the later stages of the life-cycle the ability to resort to additional labor supply is limited due to the weaker physical ability; consequently, a person becomes more vulnerable to any type of shock. The welfare of the elderly can be compromised if the household is not properly insured, either in the formal or the informal market. In the absence of any coverage, rational individuals may rely exclusively on self-insurance, thus being forced to accumulate a substantial precautionary wealth.

While European countries provide an almost complete public coverage of health expenditures, they do indeed greatly differ in the provision of coverage of long-term care risks – defined as the need for non-medical assistance in the fundamental activities of daily living (cleaning, dressing, eating, washing....) – and also for the informal provision of care inside the family, that is the alternative and traditional way to cope with long-term care risks.

Such variability can motivate the heterogeneity of wealth accumulation across Europe (see Attanasio and Banks, 1998 and Christelis et al., 2008), as wealth is an indicator of the degree of household self-insurance. For example, Christelis et al. (2005) report the age profile of wealth for different countries covered in the SHARE project. We observe that in countries with low coverage of long-term care such as Italy and Spain, the elderly hold high level of assets in the very old ages (age group 80-years old and over).

The amount of wealth accumulated by elderly in various European countries is related to the degree of public and private coverage against risks faced by people in old age, in particular against long-term care risks. Private coverage includes not only private insurance, but also intra-household informal insurance.

Analysis of the market for private insurances and the diffusion of the intra-household informal mechanisms provide valuable insight into various social mechanisms for old-age care. Informal care mechanisms are particularly important in Southern European countries. The family acts as a complement or substitute for the credit and insurance markets. In an “exchange” model setting, the inter-vivos transfers are instruments for improving the intertemporal allocation of the resources and insuring against risks. Parents’ transfers towards children can be seen as an investment for the old age as children have a moral obligation to payback to the ageing parents for the help received in their youth. While the help received by children is mostly financial, the payback payment towards parents is instead mostly in-kind.

As can be seen from the experience of European countries, the welfare in old age is determined by many public and private mechanisms to insure against old-age risks. The ability to accumulate financial assets is very important when public provisions for long-term care needs are insufficient. Consequently, one of the priorities of Ukrainian government should be development of financial markets for long-term savings.

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОЩЬ ТНК: ВОПРОСЫ ПОСЛЕДСТВИЙ

Транснациональные корпорации – мировые финансово-экономические структуры, в современном мире обладающие большим влиянием и авторитетом. В последнее время известными экономистами все чаще поднимается вопрос о существовании огромной финансовой мощности ТНК: о направлениях развития мировой экономики, а с ней и мирового общества в целом. Какими будут последствия деятельности ТНК в дальнейшем?

Так недавнее исследование, которое провели специалисты Швейцарского федерального института технологий в Цюрихе, может подтвердить определенные негативные опасения. Анализ взаимосвязей между 43 000 транснациональными корпорациями выявил относительно маленькую группу авторитетных компаний, по большей части банков, которые оказывают несоразмерно огромное влияние на мировую экономику.

Идея о том, что всего несколько крупных банкиров контролируют значительную часть глобальной экономики, не является новой для приверженцев различных теорий заговора и активистов движения «Захвати Уолл-Стрит». Но в своей работе трио швейцарских ученых не отталкивались от какой-либо идеологии. Они соединили математический расчет, который давно использовался для моделирования природных систем, с обширными корпоративными данными, для того, чтобы показать господство мировых транснациональных корпораций (ТНК).

Основываясь на реальных данных автор исследований Джеймс Глаттфельдер пришел к выводу, что монополизм транснациональных корпораций превзошел мыслимые и немыслимые пределы. Практически все значимые секторы мировой экономики – промышленное производство, добыча, переработка и продажа энергоресурсов, рынок продовольствия и даже сфера услуг – в той или иной степени подконтрольны ТНК. Они влияют буквально на каждый сегмент мировой экономики.

Исследования, которые проводились ранее, также показали, что ТНК отхватили значительные «куски пирога» мировой экономики. Однако существенным недостатком этих работ было отсутствие комплексности, поскольку они исследовали ограниченное число компаний и игнорировали дочерние и аффилированные. Поэтому трудно было сделать вывод насколько благотворно или дестабилизирующе влияют группы ТНК на мировую экономику в целом.

Группа ученых из Цюриха, воспользовавшись базой данных Orbis 2007 по 37 миллионам компаний и инвесторам в мире, выбрала 43 060 компаний, которые принадлежат ТНК и выявила их общие активы. Для того чтобы показать схему распределения экономического влияния, ученые сконструировали модель, в которой компании контролировали другие через сеть пакетов акций, активы и т.д. Данное исследование выявило ядро из 1318 компаний с пересекающимся владением. Каждая

из этих 1318 компаний имеет тесные связи с двумя и более компаниями. Среднее количество аффилированных партнеров оказалось равно 20. И хотя они представляют 20% текущей мировой выручки, эти 1318 компаний через свои фирмы-сателлиты владеют большинством больших фирм-производителей, представляющих сектор реальной экономики. Таким образом у ТНК сосредотачивается 60 процентов мировых доходов.

Дальнейшие исследования сети владения выявили «суперанклав», состоящий из 147 еще более тесно связанных компаний. Их активы пересекаются друг с другом и обеспечивают этому неофициальному конгломерату контроль над 40% глобального корпоративного богатства. «Таким образом, менее 1% компаний смогли контролировать более 40% совокупного дохода ТНК» – утверждает Глаттфельдер. Большинство из указанных конгломератов – это финансовые институты. «Лучшая двадцатка» включает такие инвестиционные холдинги: Barclays Bank, JPMorgan Chase & Co и The Goldman Sachs Group.

Комментируя данное исследование, эксперт по макроэкономике Джон Дрифилл (John Driffill) из Лондонского университета говорит, что ценность данного анализа состоит не в том, чтобы доказать, что маленькая группа людей контролирует глобальную экономику, а в выявлении влияния на стабильность мировой экономики. Сама по себе концентрация власти не является плохим или хорошим явлением. Но тесные связи внутри ядра могут иметь негативное влияние, поскольку, опыт мировых кризисов (и последнего в том числе) доказывает, что такие экономические системы являются нестабильными. «Если компания терпит бедствие, то она автоматически тянет за собой остальные,» – считают исследователи.

Государство не может противостоять финансовой мощи транснациональных корпораций. Мелкие производители, не находящие поддержки у правительства, не в состоянии конкурировать с влиятельными ТНК. Корпорации, которые не обременены социальными обязательствами, получают огромные сверхприбыли.

Исследования экономической мощи в 2010–2011 гг. компании «Wal-Mart Stores» дает право сопоставить ее с целой страной, например, Вьетнамом, «Royal Dutch Shell» по стоимости своих активов превосходит ВВП Марокко, а «ExxonMobil» немногим отстает от Словакии. Вполне вероятно, что в ближайшие двадцать лет «экономическая мощь» крупнейших ТНК окажется сопоставимой с ВВП таких стран-членов ЕС, как Чехия, Ирландия и Португалия.

По нашему мнению, путем определения структуры глобальной экономической власти мировую экономическую систему можно сделать более стабильной. Изучив слабые аспекты мировой системы, определив перспективы развития ТНК и выбрав наиболее оптимальную, экономисты могли бы предложить меры по предупреждению мировых финансовых кризисов.

Научный руководитель: С.А. Геращенко, кандидат экономических наук, доцент.

POSITIVE AND NEGATIVE ASPECTS OF GLOBALIZATION

The paper is focused on selected aspects of the theoretical and empirical analysis of the problem of globalization in the modern world. The aim of this paper is to present the potential opportunities and threats which arise from globalization. The methods used in the work are: basic document analysis method, deductive method and graphical presentation of data. The data source is documents obtained from the statistical office located in Rzeszow, theses of economists and other experts. Analysis is based on international institutions data, available on the Internet website. The analysis will be focused to the human development indicators such as Human Development Index (HDI), as well as the development of the Internet.

The article attempts to test the hypothesis that the development of globalization in the modern world brings the opportunities and threats.

The first issue concerns the contradiction between the reduction of labor costs and the evolution of global demand. Increasing competition requires from companies the need of reduce costs. Replacement of human labor for the benefit of the introduction of machinery, results by increase unemployment and growth social conflicts. Unfortunately, the increased flexibility of labor demand also poses serious consequences for global demand. In the conditions of globalization changes the structure of income. Incomes of narrow group are growing quickly, on the other hand is expanding group of people with low incomes. This increases the propensity to saving money and reduce growth in demand. Inequalities in the distribution of income and increased unemployment, results in rise of views that globalization and influx of technology have negative impact on the situation of society.

The second issue is related to the enterprise expansion on free market and its impact on the environment. Companies are mostly focused on achieving profit forgetting about ecology. Environment demands determine the boundary limits for companies to conserve resources for future generations. Research of Canadian economists point to the fact, that a continuous increase of income in some social groups, affect also to increased consumption. Analysis of the Human Development Report 2011 has allowed to draw conclusions that the growth rate of HDI, increases pollution and carbon dioxide emissions.

The highest rate HDI in 2011 reached the United States (Figure 1) and there consumption and environmental pollution are the highest.

The issue of expansion of the business can also refer to the growing power of transnational corporations. In particular, transnational corporations control the processes which are taking place in the global market. Under their control is about three-quarters of the market and they account for the largest share of world trade. Capital which they dispose is very beneficial for the individual national economies. This affects the rapid development of the country and increase the flow of new investment. Unfortunately, the increased power of

transnational corporations interferes also with the interests of local market and imposes pressure on the employee.

The last analysis is concerned with increasing flow of information and transfer of knowledge, capital and innovation. Survey indicators on Internet use and development of technology helped to draw interesting conclusion. Internet usage is increasing from year to year and will continue to grow in developed and developing countries (Figure 2). The highest increase in use of internet has been made in Asia. It may also be caused to its rapid economic development, as well as the fact that in Asia is located a lot of transnational corporations.

The principal conclusions arising out of the analysis are: (i) the development of knowledge and technology, which takes place in the era of globalization has pros and cons effects on the economies of countries(ii) the effect of increasing the power of transnational corporations and business expansion brings opportunities and threats for the market and the environment (iii) the phenomenon of globalization is too broad that it requires a deeper analysis of the current situation and changes over time.

Scientific Supervision by Doctor of Economics, Professor Tadeusz Pliszka.

К. Загорюлько

ГВУЗ «Национальный горный университет»

К ПРОБЛЕМЕ ВЫБОРА ВЕКТОРА РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ: ТС ИЛИ ЕС

Таможенный союз предусматривает создание единой таможенной территории, в пределах которой не применяются таможенные пошлины и ограничения экономического характера, за исключением специальных защитных, антидемпинговых и компенсационных мер. В рамках Таможенного союза применяется единый таможенный тариф и другие единые меры регулирования торговли товарами с третьими странами.

1 июля 2011 г. таможенные органы прекратили контроль на внутренних границах Таможенного союза России, Белоруссии и Казахстана.

Украина предложила сотрудничество с ТС по формуле 3+1. Формула 3+1 означает, что Украина намерена взаимодействовать с Таможенным союзом вне рамок формального членства в Таможенном союзе. Основная цель создания ТС – это возможность России, Белоруссии и Казахстана защищать свой внутренний рынок от продукции из третьих стран. В рамках этой цели, Украина является конкурентом, так как являясь одновременно членом ВТО и сотрудничая по льготным условиям с ТС, страны ТС станут открыты к товарам третьих стран через границу Украины.

По мнению некоторых экспертов, прямой выигрыш Украины от вступления в Таможенный союз может составить от 6,5 до 9 млрд долларов в год.

Эффект Таможенного союза складывается из двух составляющих. Первая – это снижение цен на энергоресурсы, и вторая – увеличение экс-

порта украинских товаров в страны ТС на сумму 4 – 9 млрд. дол. в год. Реализовать поставленные цели возможно только в случае отмены таможенных границ. Ряд экспертов утверждает, что ликвидация экспортных пошлин на нефть и снижение цен на газ даст Украине суммарную экономию в 5 – 6 млрд. дол. в год. Другие более высоко оценивают экономию от отмены экспортных пошлин на нефть в пределах 3 – 3,5 млрд. дол., а изменения в газовой сфере – в пределах 3 – 4 дол. млрд.

Вступив в ТС мы не потеряем экспорт в страны ЕС. При вступлении в ЕС торговые отношения с Россией могут сильно ухудшиться. Это является существенным сдерживающим фактором, поскольку Россия является важным торговым партнером для Украины. Анализ структуры внешней торговли Украины товарами за январь – август 2012 года свидетельствует о том, что 26% экспорта Украины приходится на Россию, а 33% всего импорта Украины поставляет Россия.

При вступлении в ЕС, Украина может не приобрести новые рынки сбыта, а потерять часть своих, поскольку украинская продукция не конкурентноспособна на рынках стран ЕС. Ситуация с ТС обстоит более интересно. Многие исследователи утверждают, что Украина имеет хорошие шансы приобрести новые рынки сбыта, так как России нужна продукция, которая являлась частью общей технологической цепи в СССР. Вследствие этого появится перспектива создания мощных ТНК и монополий.

Сейчас большинство экономистов признают, что после вступления Украиной в ВТО произошло сокращение рабочих мест на 700 тысяч. Анализ миграционных процессов рабочей силы в странах – молодых членах ЕС, свидетельствует об общей тенденции оттока трудовых ресурсов в более экономически развитые страны. Причем, как привило, эмигрируют наиболее высококвалифицированные кадры.

Есть опасность того, что со многими индустриальными объектами в Украине возникнет подобная ситуация, которая имела место в странах Прибалтики: скупка конкурентами предприятий и их искусственное банкротство. Ярким примером тому служит закрытие Ингалинской АЭС в Литве в интересах европейских производителей электроэнергии. Возникает опасность с учетом черныбыльского опыта, закрытия украинских атомных электростанций.

Таким образом, по нашему мнению стремиться Украина к вступлению в ЕС нужно по достижению некоторой конкурентноспособности украинских товаров на рынках ЕС. Некоторые эксперты прогнозируют создание таких условий не менее чем через 10 лет. В это время, по нашему мнению, экономически выгодно, выйти из ВТО и вступить в ТС, тем самым дав отечественным предприятиям шанс на конкуренцию. Это даст возможность украинским предприятиям воспользоваться опытом работы со странами ТС, и увеличить объем экспорта за счет снижения таможенных пошлин.

Научный руководитель: С.А. Герщенко, кандидат экономических наук, доцент.

OLEKSANDR POL'S CONTRIBUTION TO THE ARCHEOLOGY AND PRODUCTION

The most important achievement of Oleksandr Pol' is embodying new life to Katerynoslav city – one of the most neglected cities at the time. The famous scientist was always interested in archeology and started his journey around Krivyi Rig and the river Saksagan'. He was struck by an oak forest and deep caves. Looking around the beam as an archaeologist, O. Pol' came to the output of iron ore. To know its quality, he went to the Mining Academy in Saxony to consult Shtripel'man. Being sure about the high quality of the samples, O. Pol' invited foreign professors to look at the field site. The young man realized that to obtain the right to develop such a valuable discovery on the field, he had to buy the oak beams.

Thus the main problem was finding funds for the development of Krivyi Rig's ore factory. At the time, the idea of mining industry was unenforceable, according to many people's mind. Trying to find a way out, he turned to the district council, where his initiative offer was taken into account. Soon the government decided to construct a railroad through Katerynoslav for shipping Krivyi Rig's ore. Unfortunately, the Turkish war interrupted the building. As soon as the war ended the final decision to start the construction of the bridge was approved and soon a railroad through our city was built, linking Krivyi Rig ore and Donbass coal. That way Oleksandr played the main role in laying the foundations for the development of region. Soon the vast majority of residents were grateful to Oleksandr for giving a new life to Katerynoslav.

In conclusion, Oleksandr Pol' was elected an honorary citizen of Katerynoslav, his name appeared on the board in the Hall of Honor of the City Duma. The local government decided to put his portrait in the hall of Potemkin's Palace and to establish a scholarship named in his honour in St. Petersburg Mining Institute.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

А. Земляная
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

МЕЖДУНАРОДНАЯ МИГРАЦИЯ КАПИТАЛА: ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Международная миграция капитала – это движение капитала между странами, включающее экспорт, импорт капитала и его функционирование за рубежом. Миграция капитала представляет собой объективный экономический процесс, когда капитал покидает экономику одной страны в целях получения более высокого дохода в другой стране.

Существует ряд причин международной миграции капитала, к которым можно отнести: перенакопление капитала; разная предельная производительность капитала, определяемая процентной ставкой; наличие таможенных барьеров; стремление фирм к географической диверсификации производства; растущий экспорт товаров, вызывающий спрос на капитал; несовпадение спроса на национальный капитал и его предложение в различных сферах и отраслях экономики страны; возможность монополизации местного рынка; наличие в странах ввоза капитала более дешевого сырья или рабочей силы; стабильная политическая обстановка и в целом благоприятный инвестиционный климат.

На сегодняшний день основной приток миграции капитала приходится на треугольник США – Западная Европа – Япония. При этом США выступают лидером по ввозу и вывозу капитала. В целом на развитые страны мира приходится 90% импорта капитала.

Влияние международного движения капитала на мировую экономику велико и постоянно увеличивается вслед за увеличением масштабов миграции капитала. Международная миграция капитала стимулирует развитие мировой экономики, позволяет перераспределить ограниченные экономические ресурсы более эффективно.

Можно выделить следующие последствия миграции капитала для мировой экономики в целом. Во-первых, миграция капитала происходит в поисках наиболее выгодных зон его вложения, что позволяет увеличить инвестиционную активность ее субъектов и темпы роста мировой экономики. Во-вторых, она стимулирует дальнейшее развитие международного разделения труда и на этой основе процессы международной экономической кооперации. В третьих, в результате увеличения масштабов деятельности международных корпораций увеличивается товарообмен между странами, стимулируя развитие мировой торговли. А также взаимное проникновение капитала между странами укрепляет процессы международного сотрудничества, в определенной степени является гарантом взаимовыгодности проводимой странами внешнеэкономической политики.

Наряду со столь очевидными выгодами миграции капитала для развития мировой экономики можно выделить и негативные последствия этого процесса.

Негативным влиянием на развитие мировой экономики обладает миграция спекулятивного капитала. Ориентируясь на получение прибыли от краткосрочных спекулятивных операций по обменному курсу валют, или спекуляций на международном фондовом рынке, спекулятивный капитал может подрывать как деятельность отдельных компаний, так и целых стран и экономических регионов (провоцируя обвал фондового рынка, вызывая сильные колебания курсов валют). Такие переливы капитала резко нарушают равновесие платежных балансов и усиливают неустойчивость мировой валютной системы.

Международная миграция капитала вызывает неоднозначные последствия для стран – экспортеров и импортеров капитала. Во многом роль и последствия международной миграции капитала зависят от формы его миграции.

В заключенні можна отметить, что характерной чертой современной мировой экономики сегодня является не столько рост масштабов мировой торговли, сколько рост масштабов миграции капитала. Поэтому в наше время движение капитала играет важную роль, так как помогает более эффективно перераспределять ресурсы.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, старший преподаватель.

О. Земляний
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ

Система обліку та управління видатками є однією з найважливіших складових управлінського обліку підприємства, що спрямована на забезпечення сталого економічного росту за рахунок мінімізації витратків та їх правильного розподілу за видами продукції і структурними підрозділами.

Система обліку та управління видатками:

- забезпечує менеджмент підприємства актуальною інформацією про поточний стан використання ресурсів для прийняття ефективних управлінських рішень щодо необхідності забезпечення додатковими ресурсами певних бізнес-процесів та навпаки зменшення фінансування збиткових напрямків та економії на необґрунтовано завищених статтях витрат;
- надає можливість сформувати прогноз подальшої діяльності підприємства при поточному стані витрат та при перерозподілі витратків;
- забезпечує максимально високий рівень віддачі від використання ресурсів підприємства.

Для побудови ефективної систему обліку та управління видатками важливу роль відіграє забезпечення правильного розподілу витратків підприємства за їх видами на виробничі та невиробничі, постійні та змінні, на прямі та непрямі (опосередковані).

В управлінському обліку виділяють також і інші класифікації витрат (вичерпані та невичерпані, релевантні та нерелевантні, дійсні та можливі та ін.), однак для аналізу поточної діяльності, розрахунку вартісних показників діяльності та прийняття управлінських рішень найпоширенішим є розподіл витрат на наведені вище види.

Розподіл витрат на виробничі та невиробничі здійснюється виходячи з того, чи пов'язані такі витрати безпосередньо з виробництвом продукції або придбанням товарів для реалізації. Виробничі витрати формують собівартість продукції. Невиробничі витрати складають витрати, пов'язані із загальним управлінням підприємством.

Прямі та непрямі витрати виділяють для правильного розподілу витрат за видами продукції та/або структурними підрозділами.

Прямі витрати – це витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом. До них

відносять витрати на сировину та основні матеріали, зарплату виробничого персоналу, електроенергію, яка пов'язана з виробництвом конкретного виду продукції.

Непрямі (опосередковані) витрати – це витрати, що пов'язані з виробництвом декількох видів продукції та не можуть бути віднесені безпосередньо до певного об'єкта витрат прямим методом. Такі витрати розподіляються на конкретний вид продукції згідно обраної бази розподілу. До таких витрат можна віднести загальновиробничі витрати, витрати на збут, адміністративні витрати.

Витрати можна розподілити на змінні та постійні для здійснення аналізу беззбитковості та пов'язаних з ним показників, а також для оптимізації структури продукції, що виробляється.

Змінні загальновиробничі витрати – витрати на обслуговування і управління виробництвом, що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо), виходячи з фактичної потужності звітного періоду. Змінними є прями матеріальні витрати, витрати виробничого персоналу, енергія на виробничі потреби.

Постійні загальновиробничі витрати – витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними, змінюються ступінчасто) при зміні обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу при нормальній потужності. До постійних належать адміністративні та управлінські витрати, амортизаційні відрахування, орендна плата, плата за землю.

Прямі витрати, як правило, є змінними. В той же час, виділяють декілька методів розподілу змішаних витрат на постійні та змінні: 1) суб'єктивний (вольовий); 2) метод технологічного нормування (інженерний); 3) метод аналізу рахунків; 4) графічний метод; 5) метод абсолютно-го приросту (найвищої та найнижчої точки); 6) метод регресії.

Важливою складовою системи обліку та управління видатками для забезпечення об'єктивного аналізу виробничої діяльності та прийняття управлінських рішень є розподіл непрямих витрат за конкретними видами продукції. Серед методів розподілу непрямих витрат по конкретним об'єктам витрат виділяють:

1) метод базового показника (накопичення витрат та їх подальша локалізація за певним показником (базою), значення якого дуже пов'язане з таким видом видатків);

2) метод ABC (**Activity Based Costing**) (**непрямі витрати приписуються до продукту по мірі їх появи в процесі реалізації відповідного бізнес-процесу, а не локалізуються за видами продукції після завершення процесу виробництва або продажів**).

При цьому необхідно враховувати, що не існує універсальної бази та методики для розподілу витрат. При розподілі витрат з використанням різних методик можуть бути отримані різні показники витрат, тому пра-

вильний вибір методу розподілу витрат та бази розподілу є одним із пріоритетних завдань в системі обліку та управління витратами.

При розгляді кожного бізнес-процесу необхідно індивідуально підходити для визначення бази та методу розподілу витрат.

Раціонально побудована система обліку та управління видатками на підприємстві дозволяє грамотно проаналізувати поточний стан діяльності підприємства та розробити низку заходів для удосконалення системи виробничої діяльності. І навпаки прорахунки в системі обліку витрат здатні призвести до фатальних помилок для діяльності підприємства внаслідок прийняття згубних управлінських рішень.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

В. Исаченко

ГВУЗ «Национальный горный университет»

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

Туризм во всем мире является одним из факторов экономического роста, поскольку реализация туристических услуг составляет весомую часть потребительского спроса, стимулирует инвестиционный процесс и содействует росту ВВП. В каждом уголке Земли, у каждой страны есть свои достопримечательности. Говоря о Франции, мгновенно вспоминается романтика Парижа и Эйфелева Башня; Великобритании – загадочный Стоунхендж; Китае – Великая Китайская Стена; Италии – венецианские гондолы. Эти места известны каждому, во всем мире и не удивительно, что они привлекают туристов из разных стран.

Украина – европейское государство, самая большая по своей территории страна в Европе. Неужели нет загадочных мест, таинственных замков, романтических пейзажей на 603 700 квадратных километрах? Ответ: Конечно же, есть! Солнечный Крым с уникальным морем, климатом, атмосферой. Здесь есть все: и море, и горы, и экзотические растения, и столетние замки, и пещеры, и города на скалах, и места боевых подвигов. Таинственная Западная Украина. Карпаты – для любителей горнолыжного спорта, Львов – для ценителей классики искусства. Замки, руины, лавры – это все есть здесь.

Но туристическая ветка в Украине развита слабо, несмотря на то, что мы обладаем большим количеством туристических ресурсов и других факторов для развития международного туризма. Есть некоторые проблемы, которые тормозят развитие этой отрасли.

Слабое развитие туристической инфраструктуры. Огромный недостаток спортивно-оздоровительных, культурно-познавательных учреждений, отелей, мотелей, санаториев, которые соответствуют международным стандартам системы качества. Для решения этой проблемы необходимы большие капиталовложения и законодательно-обоснованные механизмы. В их основе – вопросы собственности. Отсутствие четкой спецификации и

защиты прав собственности снижают приток как иностранного, так и отечественного капитала в данные объекты. Немаловажным фактором является отсутствие благоприятной финансовой и кредитно-денежной среды для инвестирования, слабая поддержка со стороны государства. Поэтому очень важным фактором является привлечение иностранных инвестиций на любых взаимовыгодных условиях. Но при этом, ни в частную собственность, ни в собственность иностранных инвесторов не должны переходить историко-культурные объекты, и уникальные памятники природы.

Низкое качество обслуживания туристов не соответствует международным стандартам. Причинами являются невысокое качество подготовки кадров в сфере туристического обслуживания; незаинтересованность в этом работников туристических предприятий. Работа на гостиничных, курортных и туристских предприятиях, в учреждениях характеризуется рядом особенностей, обусловленных спецификой трудовых процессов, в основе которых лежат предоставление услуг населению. Работа в сфере туристских услуг требует от персонала туристских объектов высокой профессиональной подготовки не только в области обслуживания населения, но и в области истории и культуры.

Несмотря на то, что Украине есть что показать миру, некоторые важные туристические ресурсы находятся в плачевном состоянии. Во многих туристских районах культурно-исторические ресурсы и интересные объекты природы являются главным видом туристских ресурсов. Среди них есть памятники, являющиеся не только предметом национальной гордости, но и имеющие международное значение, являясь выдающимися памятниками человеческой цивилизации. Значительное количество таких памятников не могут в должной мере выполнять свои функции ввиду их неудовлетворительного состояния. Это связано не только с явно недостаточным ресурсным обеспечением их восстановления и реставрации, но и с недостаточно развернутыми историко-археологическими, географическими и другими исследованиями. На протяжении нескольких десятилетий не восстановлены Херсонес с его историческим собором, ряд других исторических мест Крыма, исторические памятники запорожского казачества, легендарные места в Карпатах... Решение этой проблемы зависит от ресурсного обеспечения и от внимания со стороны не только отечественной, но и зарубежной общественности.

Не последнюю роль в слабой привлекательности отечественных туристических зон играет экологический фактор, и, особенно, последствия аварии на Чернобыльской АЭС. Многие области вычеркнуты из туристического списка. А в связи с психологическим фактором туристы считают, что существует угроза посещения мест, которые даже не затронуты радиацией. Загрязнение окружающей среды промышленными предприятиями. Отсутствие надлежащего контроля над отходами предприятий. Украина занимает 102 место из 132, в списке самых чистых экологических стран, в то время как наша соседка Словакия на 12-ом месте, а Польша на 22-м.

При решении этих проблем могут возникнуть расхождения при капиталовложениях в туристическую отрасль, их распределения по территории Украины и их направленности. Главное помнить, что они должны

быть направлены на повышение уровня обслуживания, качества предоставления гостиничных, курортных, туристских и сопутствующих им видов услуг. На повышение комфортных условий и установления современного оборудования, повышение системы менеджмента качества, соответственно, международным стандартам. Решение рассмотренных проблем повлияет, как на улучшение экономического, так и социального развития страны.

Научный руководитель: А.Н. Пилипенко, кандидат экономических наук, доцент.

А. Казьмирчук, А. Соколова
*Кременчугский институт
Днепропетровского университета имени Альфреда Нобеля*

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УКРАИНЕ ФРАНЧАЙЗИНГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ С ИНОСТРАННЫМИ ПАРТНЕРАМИ

Франчайзинг – это способ организации бизнеса, при котором компания-владелец (франчайзер) передает независимому бизнесмену или компании (франчайзи) право на производство или продажу товаров и услуг этой компании в обмен на обязательство франчайзи производить или продавать эти товары и услуги:

- с соблюдением определенных качественных характеристик;
- с применением обусловленных технологий;
- по разработанной схеме;
- в четко установленном месте;
- под определенным товарным знаком.

Выделяются такие виды франчайзинга:

- производственный;
- товарный;
- сервисный;
- франчайзинг бизнес-формата.

Наибольшее развитие в Украине получили сети франчайзинга в торговле (более 64% от общего количества франчайзинговых сетей) и в сфере услуг (29%). Медленно развиваются франчайзинговые сети бизнеса в сфере производства (0,6 %).

Наиболее прибыльными и активными остаются компании, которые развивают иностранные франшизы. Среди зарубежных франшиз, представленных в Украине, можно отметить такие, как Burger Club, IDS Aqua Service, Autoland, Columbia и ряд других.

Вместе с тем Украина значительно отстает от своих европейских соседей в плане развития франчайзинговых моделей ведения бизнеса. Рынок практически во всех сферах – от сетей общественного питания до производства товаров и услуг – остается незанятым. По данным Ассоциации франчайзинга, если в любой европейской стране оборот во франчайзинговых сетях составляет порядка 40-60% общего товарооборота, то в Украине этот показатель составляет всего 3% или 1,5 млрд. долла-

ров США. Если в среднестатистической европейской стране работает до полутора тысяч франчайзинговых сетей, то в Украине количество франчайзеров едва перевалило за четыре сотни (2012 год).

Примерно половина франчайзинговых сетей в Украине имеют иностранные корни. При этом около 25% франшиз приходит к нам из ближнего европейского зарубежья – Польши, Чехии, Латвии.

Однако многие западные бренды не выстраивают своих перспектив в отношении Украины. Для этого есть ряд причин. Во-первых, некоторые франчайзеры, которые заходят на наш рынок через соседей (Россию), расценивают Украину как часть России, не учитывая местных таможенных и торговых нюансов. Во-вторых, многие бренды считают, что им выгоднее осваивать другие рынки с большей инвестиционной привлекательностью и более высоким туристическим потенциалом, чем в Украине. Например, рынки Таиланда, Малайзии, Сингапура, Гонконга, где этих брендов еще нет.

Вместе с тем, если франчайзинг рассматривать как инструмент мировой глобализации, т.е. процесса экономической, политической и культурной интеграции и унификации, то Украина в этом смысле очень интересный и перспективный рынок для выхода зарубежных франшиз и развития мировых брендов. Это привлекательность обусловлена следующим.

Во-первых, это количество населения Украины, географическое расположение и возможность осуществления через Украину дальнейшей экспансии на страны СНГ.

Во-вторых, растущая потребность рынка, в первую очередь рынка фастфудов и услуг.

В-третьих, ментальная близость Украины к европейской культуре, что позволяет развивать почти все, апробированное в Европе и США.

Усиление привлекательности Украины как потенциального рынка для расширения франчайзинговых сетей может быть достигнуто за счет разрешения также ряда внутренних проблем. К ним относятся:

- разработка законодательства, стимулирующего развитие франчайзингового процесса и защиту франчайзи;
- развитие рекламы франчайзинга;
- решение вопросов финансирования франчайзинговых моделей;
- развитие малого и среднего бизнеса как базы для расширения франчайзинговых сетей.

Научный руководитель: В.С. Татаринов, кандидат технических наук, доцент.

Н. Карманова
ГВУЗ «Национальный горный университет»

ИНТЕГРАЦИОННЫЕ УСТРЕМЛЕНИЯ УКРАИНЫ: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

В настоящее время в своих интеграционных устремлениях Украина оказалась на перепутье – с одной стороны, она активно рассматривает ва-

риант сотрудничества в рамках Таможенного союза и, с другой, декларирует свои намерения о вступлении в Евросоюз. Такая неопределенность национальной интеграционной политики может существенно отразиться на объёмах внешнеторговых потоков нашей страны и привести к дальнейшему снижению конкурентоспособности отечественной продукции на мировых рынках.

Необходимо признать, что каждый из этих двух интеграционных вариантов имеет как свои преимущества для будущего развития Украины, так и содержит значительные риски, связанные с перспективой закрепления за нашей страной в мировой экономике статуса поставщика сырьевой продукции и товаров с низкой степенью технологической переработки. Поэтому при выборе между Таможенным союзом и ЕС необходимо ориентироваться как на краткосрочные выгоды, так и на потенциальную возможность модернизации нашего общества за счет вступления Украины в данные интеграционные объединения.

На наш взгляд, при оценке данных выгод и перспектив необходимо учитывать четыре группы факторов – экономические, политические, институциональные и социальные, анализ которых позволит определить лучший интеграционный выбор нашей страны. Экономические факторы – это комплекс предпосылок, определяющих в целом как краткосрочную, так и долгосрочную возможность для страны оставаться конкурентоспособной на соответствующих рынках, обеспечивать за счет этого стабильные темпы экономического роста и повышение общественного благосостояния. Политические – это система факторов, характеризующих степень готовности органов государственного управления Украины и стран-партнеров сотрудничать в вопросах интеграции, идти на определенные компромиссы и взаимные уступки при формировании принципов вступления нашей страны в то или иное интеграционное объединение. Институциональные факторы отражают соответствие институциональной среды Украины общим правовым и хозяйственным «правилам игры» ЕС или Таможенного союза, а также возможные издержки нашей страны при необходимости проведения институциональных реформ. И, наконец, социальные – это готовность, как нашего населения, так и населения других стран видеть Украину в том или ином интеграционном союзе и возможные их ожидания от такого союза.

Учитывая тот факт, что около 40% экспортной продукции Украины идет на рынки Казахстана, Белоруссии и России, то свободная торговля с этими странами в рамках Таможенного союза сулит очевидные выгоды. Наши товары производятся приблизительно на одинаковой технологической основе, весьма масштабна кооперация украинского бизнеса с предприятиями данных государств, существует однородная производственная и правовая инфраструктура экономической деятельности, что повышает уровень конкурентоспособности Украины на этих рынках и не требует значительных институциональных преобразований. Более того, на фоне обещаний значительного снижения цены на импортный газ для нашей страны и, вследствие этого, перспектив сокращения издержек произ-

водства для многих товаров, конкурентоспособность отечественной экономики на соответствующих товарных рынках может укрепиться. Не следует забывать и о неоднократных призывах политического руководства Таможенного союза к Украине о присоединении к данному интеграционному объединению, а также о исторически сложившихся тесных связях населения в рамках наших государств.

С другой стороны, существуют весьма серьезные риски, что эти краткосрочные выгоды в долгосрочной перспективе могут обернуться для нашей страны существенными потерями, связанными с замедлением темпов экономических, технологических, институциональных и демократических реформ. В экономике России, других стран Таможенного союза (также как и Украины) еще не сформированы условия для инновационного развития, отсутствуют реальные стимулы для кардинальных и эффективных изменений во всех сферах общественной жизни, что грозит обернуться окончательной консервацией экономической, социальной и технологической отсталости нашей страны в современном постиндустриальном мире. Очевидно, что Украина может остаться в проигрыше при любом из вариантов интеграционного сотрудничества без совершенствования технологической базы промышленного производства, поскольку иначе в ближайшей перспективе она оказывается попросту неконкурентоспособной. Реализация этой задачи требует значительных финансовых ресурсов (как внутренних, так и заемных), и с этой точки зрения финансовый потенциал стран Таможенного союза значительно уступает возможности европейского финансового рынка.

Поэтому, с точки зрения долгосрочных перспектив развития нашей страны больше соответствует национальным приоритетам вариант участия Украины в Европейском Союзе. Несмотря на то, что ЕС сегодня достаточно тяжело идет на уступки в ключевых вопросах дальнейших взаимоотношений, несмотря на необходимость нести значительные издержки для создания институциональных условий, соответствующих европейским требованиям, возможности для более качественного развития нашего общества видны именно в структуре этой организации. Конечно, речь идет, прежде всего, о потенциальных возможностях, так как только само вступление Украины в ЕС автоматически не гарантирует ей стабильного и гармоничного развития. Европейское сообщество сегодня является весьма дифференцированным по степени экономического развития, поэтому только отстаивание своих национальных интересов, развитие собственной конкурентоспособной промышленности позволит нашей стране утвердиться в качестве высокоразвитого государства.

Научный руководитель: Ю.И. Пилипенко, доктор экономических наук, профессор.

OLEKSANDR POL'S CONTRIBUTION TO THE INDUSTRY DEVELOPMENT OF THE AREA

The most remarkable page of our city is connected with Oleksandr Pol'. He has made much more for our city than anybody else, he returned life back to it.

However, Oleksandr Pol' had very ambitious plans: to build a metallurgical factory in Mykolayiv as well as 30 factories in Donbas area. Thus, the most important for him were constructions of the bridge across the Dnipro river and of a railway.

Unfortunately, the permission for building railway and the bridge was given only in 13 years. Katerynoslav was a very small and poor city and such events assisted the fact developing of city's industry. During 25 years from 1885 till 1900 the population of Katerynoslav grew from 47 to 180 thousand people. At that time this bridge was the second one in Russia and the longest one in Europe.

Luckily, Oleksandr Pol' belonged to people succeeding in every brunch of their activity. From early years he was found of collecting ancient things. His collection was one of the best in Europe and was estimated in 200,000 rubles.

Oleksandr Pol' defended not only his noble class but also all segments of society in the interests of entrepreneurs and other states. He concerned about economic recovery in the agrarian province lost in the southern plains of the great empire.

For his activities in this field in April 1861 Oleksandr Pol' was awarded the royal gold medal for his personal contribution to the preparation and implementation of the agrarian reform of 1861. Such people create history and are worth of our respect. Without any doubts O. Pol's contribution to the life of our city is invaluable.

*Scientific Supervision by Associate Professor S.V. Kuzminov.
Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.*

Е. Кириенко
*ДВНЗ «Украинский государственный
химико-технологический университет»*

РАЗВИТИЕ МЕНЕДЖМЕНТА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО МИРА

Важнейшим фактором развития бизнеса стала глобализация в конце XX в. В постиндустриальном мире одно предприятие не может обеспечивать весь производственный цикл от сырья до готового изделия. Современные компании работают уже на глобальном рынке – это зна-

чительное достижение современной цивилизации и его непрерывное совершенствование требует совместных управленческих усилий различных стран и народов. Конкуренция со стороны зарубежных производителей привела к повышению стандартов качества, снижению уровня издержек и росту эффективности производства, а также потребовала увеличения оперативности в реакции организаций на изменения внешней среды и требования потребителей. Это привело к появлению новых возможностей развития и дополнительных стимулов к повышению интенсивности усилий для выполнения требований, предъявляемых к деятельности организаций всех стран.

Исходя из того, что глобализация – это процесс всемирной экономической, политической и культурной интеграции и унификации страны, анализ развития менеджмента является одним из первостепенных. Процессы глобализации, а так же активизация внешнеэкономических отношений приводят к значительным изменениям в задачах, методах и функциях системы менеджмента. По мере усложнения процесса управления в условиях глобализации, информатизации и усиления конкуренции менеджмент развивался от управления по наитию, интуиции к рациональному, логическому, научно обоснованному процессу.

Предметом заинтересованного обсуждения в конце 90-х гг XX ст. стало создание интегрированных систем менеджмента (ИСМ), отвечающих требованиям международных стандартов – Management System Standards, MSS.

ИСМ – объективная необходимость. Мировой опыт убедительно свидетельствует, что внедрение ИСМ взаимосвязанными бизнес-процессами в цепях поставок необходимых потребителям ресурсов (Supply Chain Management, SCM) стало сегодня непреложным требованием времени.

Необходимость изменения современной системы менеджмента вызвана несколькими факторами:

1. переходным периодом от плановой к рыночной экономике, от жесткого управления к социальной самоорганизации и самоуправлению;
2. изменением параметров жизненного пространства и его системности;
3. меняющейся духовностью общества с открытостью глобальным проблемам.

Сегодня, в международной практике менеджмент предполагает: целеполагание; планирование и регулирование; организацию и координацию; мотивацию; гуманизацию и обеспечение корпоративности; контроль и оценку. Ему присущи системный подход и ситуационный принцип управления, формирование организационной культуры, информатизация производственных процессов и процессов управления, а так же демократизация управления.

Управление несложно организованными социальными или экономическими системами возможно в рамках прямого, жесткого управления, когда управление высоко организованными социоприродными системами эффективно лишь в условиях использования методов самоуправления и самоорганизации на местном, региональном, государственном и международном уровнях.

Главными целями международного менеджмента являются формирование, развитие и использование конкурентных преимуществ организаций за счет возможностей ведения бизнеса в различных странах, а так же использование экономических, социальных, культурных и др. особенностей отдельных стран в ходе межгосударственного взаимодействия.

Поскольку конкуренция со стороны зарубежных компаний усиливается, то украинские менеджеры должны строить свою конкурентную борьбу на таком же уровне, как и их соперники. Не секрет, что Украина отстает от развитых стран и по качеству подготовки менеджеров, здесь присущ недостаток практических навыков и нехватка современных зарубежных материалов и специальных журналов. Так же одним из важнейших факторов изменения эффективности и качества управления в условиях глобализации является подготовка и стиль мышления государственных и муниципальных служащих.

Управленческий фактор в современных условиях представляет собой важнейший ресурс устойчивого развития, в силу того, что субъект принятия решения не обладает достаточной информацией или рассматривает объект управления вне глобально-планетарного контекста, без которого сегодня уже невозможно говорить об эффективном менеджменте.

Посредством эффективного менеджмента можно реализовать аксиому «мыслить глобально – действовать локально».

Процессы глобализации привели также к увеличению разнообразия трудовых ресурсов, что стало объективным фактором развития организаций и повышения их конкурентных преимуществ. Глобализация также потребовала инновационных подходов и к управлению персоналом. Здесь задача менеджмента заключается в том, чтобы адаптировать организацию к использованию сотрудников с самыми разными характеристиками и различными точками зрения, необходимых для более эффективного решения возникающих у компаний проблем. Достижение успеха организации в условиях глобализации объективно требует постоянных инноваций и повышения уровня удовлетворения требований потребителей и их обслуживания.

Научный руководитель: А.А. Ивлев, кандидат технических наук, доцент.

Н. Кешенкова

Международная академия бизнеса и новых технологий

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ РОЗНИЧНЫХ БАНКОВСКИХ УСЛУГ: ФОРМЫ, ВИДЫ, СПЕЦИФИКА

На сегодняшний день учеными и практиками всего мира активно изучаются вопросы глобализации экономической жизни общества и его влияние на различные сферы хозяйственной деятельности. По нашему мнению, глобализация и рост нестабильности, характеризующие в последние десятилетия развитие мировой экономики, особенно четко проявля-

ются в банковском секторе экономики, наиболее чувствительном к внешним факторам. Сегодня банковская деятельность охватывает как традиционные операции банков, так и их инвестиционную деятельность и услуги, например, прием вкладов, предоставление ссуд, оформление аккредитивов, торговля облигациями и инвалютой и андеррайтинг долговых обязательств и акций. В сфере финансовых услуг в последнее десятилетие наиболее быстрыми темпами глобализация развивалась на уровне «оптовых» финансовых услуг – услуг, оказываемых банком банку или банком международной компании. В настоящее время глобализация серьезно затронула сферу розничных банковских услуг. На наш взгляд, глобализации розничных банковских услуг содействует прогресс, достигнутый в области развития информационных технологий и либерализации финансовых рынков.

Движущей силой радикальных структурных изменений в банковском бизнесе являются информационные технологии, с помощью которых банки имеют сегодня круглосуточный выход на любые географически отдаленные рынки. Появилась новая категория клиентов, которые пользуются дистанционными банковскими услугами, такими как: интернет – банкинг, мобильный банкинг и т.д. Технологии дистанционного банковского обслуживания в режиме «on-line», обеспечивая прозрачность рынка розничных банковских услуг, позволяют клиентам без особых затрат сил и времени выбирать наиболее выгодный индивидуальный пакет розничных банковских продуктов и услуг. Режим «off-line», например, применяется при платежах по смарт-картам (*Смарт-карты – это карты, в интегральную микросхему которых включен микропроцессор, что делает их интеллектуальными*).

Либерализация финансовых рынков на сегодняшний день создает условия для формирования международного банковского бизнеса, что усиливает конкурентную борьбу, и одновременно активизирует консолидацию банковского капитала. Это приводит к увеличению количества слияний и поглощений в банковской сфере, к расширению и увеличению разнообразия форм кооперации банков между собой и небанковскими кредитно-финансовыми организациями, к росту банковских альянсов разного рода. Так, например, в США для большего охвата рынка финансовых услуг объединились крупнейшие банки, такие как: «Bank of America» и «FleetBoston Financial», «Regional Financial» и «Union Planters», «J.P. Morgan Chase» и «Bank One».

Под влиянием процессов глобализации розничный банковский бизнес приобретает новые черты, такие как:

1. Сокращение доли традиционных банковских операций в пользу увеличения новых, базирующихся на технологиях дистанционного банковского обслуживания и отвечающих качественно изменившимся запросам клиентов.

2. Быстрое и постоянное совершенствование розничных банковских продуктов и услуг, а также каналов их продвижения на базе современных информационных и коммуникационных технологий. Например, ведущими американскими банками внедряются такие инновационные тех-

нологии, как беспроводная технология Near Field Communication, «связь в ближнем поле» и технология радиочастотной идентификации Radio Frequency Identification, которые придают банковскому бизнесу инновационный характер.

3. Укрепление конкурентных позиций банков, как на национальном, так и международном уровне за счет увеличения их размеров на основе слияний и присоединений, а также их кооперации с другими финансовыми институтами.

Таким образом, банковская деятельность в эпоху глобализации существенно видоизменяется. Наряду с традиционными способами предоставления розничных банковских услуг появляются инновационные способы их предоставления, развивается дистанционное банковское обслуживание. Также для большего охвата рынка финансовых услуг распространилась практика наращивания количества банковских отделений за счет банковских слияний и поглощений.

Научный руководитель: А.И. Долматович, доктор экономических наук, профессор.

E. Kolesnikova
Kuban State Agrarian University

GLOBALIZATION IMPACT ON FOOD SECURITY

World globalization is an evident tendency of the modern society development, which affects all spheres of social life, including production and consumption of food.

Despite the fact that food production keeps pace with the growing population, it has not been distributed evenly within countries and households. About 925 million people all over the world are undernourished. While North America and Western Europe have the most sustainable food supply, Asia and the Pacific and countries of Sub-Saharan Africa are of the highest risk of food insecurity.

The World Food Summit Plan of Action (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 1996) considers food security as existing “when all people, at all times, have physical and economic access to sufficient, safe and nutritious food to meet their dietary needs and food preferences for an active and healthy life”.

There are several issues of food security that have been argued in the context of globalization:

- how and with the help of which economic instruments mechanism of adequate and equitable food distribution can be established;
- whether national food security is primary – or no longer necessary because of global trade;
- how high is the risk of globalization leading to the persistence of food insecurity and poverty in rural communities.

Agriculture is the cornerstone of food security. It is at the center of developing countries' economies: it accounts for a large share of gross domestic product and remains the largest employment sector. Thus, about 70 % of Third World countries' population livelihoods depend on agricultural sector.

Some critics believe that trade liberalization, which includes reducing barriers to international exchange and larger markets, can lead to a significant reduction of agricultural workforce. Export orientation of food production may have the following consequences: while developed countries risk diversion of labour and capital away from local communities, poor exporting nations risk declining of their national food security.

It is also believed that globalization of trade jeopardize not only food, but also economic security of countries, that lack domestic products competitiveness. While cheap, possibly subsidized, products of developed countries flood markets, local farmers, whose production costs are much higher, are condemned for bankruptcy.

Thus, Russia within its entry into World Trade Organization and its integration into the global economy largely depends on the solution of the problem of national agro-industrial complex competitiveness.

Socio-economic analysis of the agricultural sector in recent years indicates that there are sometimes used outdated technologies, plant varieties and breeds of cattle, imperfect methods and forms of production organization and management, there is an extreme degree of deterioration of the material and technical base, which in turn means high cost rates. Currently, Russian agriculture development requires widespread introduction of innovative technologies, so that national farmers and households would be able to compete with the foreign ones.

Globalization mechanism became a characteristic feature of the modern world. It is therefore important not to confront it, but to adapt to the new conditions. The main objective of every member of international relations should be enhancing and modifying its agricultural sector, so that it would be competitive, hence exercising human natural right for healthy and nutritious food.

Scientific Supervision by Associate Professor A.B. Melnikov.

А. Котовська
Херсонський національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку світового господарства стан економіки країни значною мірою впливає на міжнародні відносини держави. Вступ до міжнародних організацій передбачає відповідність певним критеріям. На жаль, відповідати їм не завжди легко. Україна прагне стати членом Європейського Союзу, але шлях для досягнення даної мети є непростим.

Активне прагнення України до євроінтеграції в зовнішній політиці виявилось у 2004 році. Але, на жаль, щодо перспективи членства України в Європейському Союзі зберігається невизначеність.

Для вступу до Європейського Союзу країна-кандидат повинна відповідати Копенгагенським критеріям, які були сформульовані на засіданні Європейської ради у червні 1993 року:

- політичний критерій: досягнення стабільності інституцій, які гарантують демократію, верховенство права, права людини, дотримання і захист прав меншин;

- економічний критерій: існування функціонуючої ринкової економіки, а також здатність витримувати конкурентний тиск та дію ринкових сил у межах Європейського Союзу;

- юридичний критерій: спроможність взяти на себе зобов'язання, що випливають із членства.

Що необхідно зробити Україні, щоб відповідати даним вимогам? Вона повинна мати чітку та послідовну стратегію свого розвитку, удосконалення та досягнення поставлених критерій. Ця програма має охоплювати близьку та недалеку перспективи для забезпечення політичного та економічного критеріїв. Водночас стратегія має охоплювати і довгострокову перспективу, яка має бути націлена на реалізацію цілей Європейського Союзу, тобто забезпечувати юридичний критерій.

На даний момент Україна має значні природні переваги. А саме:

- значна кількість робочої сили;
- вигідне географічне положення (через територію країни проходять головні нафто- та газомагістралі з Росії в Європу);
- забезпеченість природними ресурсами.

Таблиця 1

ВВП за паритетом купівельної спроможності на душу населення України та Європейського Союзу у 2010 році (складено на основі статистичних даних МВФ, Світового банку та Всесвітньої книги фактів)

Організація, що склала рейтинг	Україна		Європейський Союз	
	ВВП (ПКС) на душу населення	Місце у рейтингу	ВВП (ПКС) на душу населення	Місце у рейтингу
Міжнародний валютний фонд (183 країни)	6,698	102	30,455	Між 24 і 25
Світовий банк (180 країн)	6,658	97	31,676	Між 25 і 26
Всесвітня книга фактів (193 країни)	6,700	107	32,700	Між 29 і 30

Протягом 2010-2011 років ріст ВВП України виявився найбільшим в Європі і становив 9,5%. Темпи реального ВВП у 2010 році склали 4,1%, що майже вдвічі перевищували відповідні показники країн Європейського Союзу (2%). ВВП за паритетом купівельної спроможності на душу населення України та Європейського Союзу у 2010 році наведено у табл. 1.

Негативними рисами економіки нашої країни при розгляді можливості вступу до Європейського Союзу є:

- низький рівень життя (низькі заробітні плати, невисокі рівні соціального забезпечення, низька купівельна спроможність, відсутність

- належного рівня медичного обслуговування та ін.);
- низький рівень експорту – негативне зовнішньоторговельне сальдо (-14214044,3 тис.дол. США у 2011 році);
- технологічна відсталість (питома вага підприємств, що займалися інноваціями у 2011 році 16,2%; використання застарілих технологій, за купування в Європі обладнання, яке вже використовувалось та не є новітнім та ін.);
- низька інвестиційна привабливість (у 2011 році капітальні інвестиції іноземних інвесторів 2,8% до загального обсягу капітальних інвестицій, інвестицій в основний капітал іноземних інвесторів – 3,1%);
- недостатня участь в міжнародному поділі праці.

Отже, для включення України до Європейського Союзу їй необхідно стати на шлях сталого розвитку. Для цього потрібно внести певні зміни у економічну політику. По-перше, треба вивчити та взяти до уваги досвід європейських країн. По-друге, проводити ефективну політику щодо експорту товарів, робіт та послуг для досягнення позитивного торговельного сальдо та подальшого його росту. По-третє, реформувати економічну та соціальну політику держави, покращити рівень життя населення. По-четверте, приділяти значну увагу міжнародним зв'язкам та слідкувати за виконанням плану дій «Україна – ЄС». Таким чином Україна покращить свої показники, підвищить місця в міжнародних рейтингах та відповідатиме критеріям для включення її до Європейського Союзу.

Науковий керівник: Г.М. Швороб, кандидат економічних наук, доцент.

R. Kravchenko
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

KATERYNOSLAV MUSEUM OF POL'

O. Pol was one of those people who succeed in any business for which come from, because it is invested in a hundred percent. Since his youth, he began to collect archaeological collection, which has since been considered one of the best in Europe, and after the death of O.Pol was transferred to his wife Katerynoslav historical museum in his name. Pearl of the collection was a fellow relics Zaporizhzhya Sich. Unfortunately, over the years of Soviet power from the collection of almost nothing left, the name of O.Pol was erased from history. It was only in 2002 in the center of Dnepropetrovsk was again a monument first honorary citizen of the city.

O. Pol' was not only interested in the economic sphere. Thirteen years, according to D. Yavornytsky, Pol engaged in collecting all kinds of archaeological sites and remains of antiquity. A unique collection, which cost, by his own estimation of the owner, to 200,000 silver rubles. When Pol was in need of money, he wanted to sell his collection to private or public collections, but no one responded. Pol was forced to spread the information to England. Three months before the Pol's death, he was offered 200,000 silver dollars for the

whole collection, «in addition to the Zaporozhye department.» Probably the Cossacks did not particularly interested in English. Whatever it was, but Pol thought long over, to sell the collection or try again with no hope to look not indifferent in Russia. Denouement of the story served as death itself Pol. Therefore, we will probably never know the authentic, what tipped the balance of the owner. One thing – being already in terrible debt, Pol bequeathed the collection to his heirs.

Dmytro Yavornytsky cry in 1890: «What will happen to the collection, God knows, but sadly, even offensive to the honor of the Russian people, interested in the past of their country and of their ancestors, if this treasure fell into the hands of foreigners, or even in the hands of unworthy fools ...». Treasure is not got to foreigners. After the sudden death of her husband, Olga (born Korostovtseva) Pol inherited and preserved the collection, and only ten years later it became the basis for the formation of a Katerynoslav historical and archeological museum. In 1905, part of the collection O.Pol has already enrolled in the newly established museum funds. Part of the collection moved to the museum later. In the early 1910's. Olga Pol wrote to Yavornytsky: «Arrived and ready to ship to museum.» May 11, 1912 in one of the most luxurious hotels Ekaterinoslav «France» took reassurance dedication of sacrifice Fields collection of the museum of antiquities in 2060.

Katerynoslav museum was named after O. Pol. Built for him at once a separate building in the Greek style in the Cathedral (now October) Square, the «red line» Catherine (now Marx) prospectus. Is the current DI Yavornytsky Historical Museum. And then it was called the museum «a field name.» Massive main doors of the old museum housing preserved from those times. At the top and bottom of the wings can see the letters «M» and «P», which means – «Pol's Museum.» In Soviet times, the identity of Pol obscured, and the museum was named after his equally famous director, who on the basis of collection of Pol created the museum almost from scratch Dmytro Yavornytsky.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

М. Кравченко, К. Москаленко, С. Касьян
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

МИРОВОЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ КРИЗИС: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

В наше время различные формы недоедания во многих развивающихся странах являются распространённым явлением для широких масс населения. Это объясняется тем, что традиционные рационы могут обеспечивать достаточное количество калорий, но не содержат необходимого минимума белков, жиров и микроэлементов. Показательно, что нехватка этих важнейших питательных компонентов отрицательно сказывается на здоровье людей и имеет следствием низкое качество рабочей силы, кото-

рая зачастую малопригодна для использования в современном секторе хозяйства развивающихся стран.

Корни подобного явления слишком глубоки и имеют одновременные исторические, экономические, социально-демографические, политические и природно-климатические аспекты. Попробуем хотя бы в тезисной форме охарактеризовать главные причины нынешней тяжелой продовольственной ситуации в развивающихся странах.

Проблема голода теснейшим образом взаимосвязана с проблемой отсталости стран «третьего мира». Подобно другим отраслям материального производства, сельское хозяйство большинства развивающихся стран даже близко не соответствует научному и техническому уровню мировой экономики конца XX в. Оно ведется без использования достаточного количества машин, минеральных удобрений и т. д.

Значительное влияние на масштабы голода в современном мире оказывает неконтролируемый рост населения в развивающихся странах.

Определенную вину за нынешнюю острую продовольственную ситуацию в развивающемся мире несут бывшие метрополии и транснациональные корпорации. Известно, что в бывших колониях лучшие пахотные земли отводились под плантации экспортных культур, ничего не дававших и мало что дающих сегодня местным жителям. ТНК, владеющие плантациями или контролирующие сбыт выращенной на них продукции, нисколько не облегчают продовольственных затруднений молодых государств.

Нельзя сбрасывать со счетов и последствия экологических кризисов, особенно почвенной эрозии и опустынивания, которые в немалой степени определяют масштабы недопроизводства сельскохозяйственной продукции, в первую очередь в Африке. Засухи и опустынивание охватили сегодня территории более 30 африканских государств, угрожая голодом примерно 150 млн человек.

Специальная программа обеспечения продовольственной безопасности разработана ФАО для достижения Цели развития тысячелетия (ЦРТ), касающейся сокращения вдвое к 2015 году доли голодающего населения мира. В рамках своих проектов в более, чем 10 странах, она содействует поиску эффективных решений в борьбе с голодом, недоеданием и нищетой. Она стремится к достижению продовольственной безопасности по двум направлениям: помощь правительствам стран в осуществлении направленных национальных программ в области продовольственной безопасности и работа с региональными экономическими организациями с целью оптимизации региональных условий для достижения продовольственной безопасности в таких областях, как торговая политика.

Большинство органов ООН, которые занимаются борьбой с голодом, осуществляют серьезные социальные программы, направленные на укрепление продовольственной безопасности для беднейших слоев населения, особенно проживающих в сельских районах. Со времени своего возникновения Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций ведет борьбу с бедностью и голодом, содействуя

развитию сельского хозяйства, улучшению питания и обеспечению продовольственной безопасности – физического и экономического доступа для всех и в любое время к запасам безопасных и питательных продуктов питания, необходимых для активной и здоровой жизни с учетом потребностей и традиционных особенностей.

Для обеспечения продовольственной безопасности в мире необходимо изменить образ жизни и мышления. По моему мнению, для борьбы с голодом необходимо развивать сельское хозяйство в беднейших странах мира и увеличить объемы инвестиций в инфраструктуру сельских районов в этих государствах. Международное сообщество должно принять срочные меры, чтобы ежедневно обеспечивать хлебом жителей бедных стран. Следовательно, сельское хозяйство должно получать необходимый объем инвестиций и иметь соответствующие ресурсы для развития.

«Хочешь накормить человека – дай ему еды, хочешь избавить от голода – научи сеять». Африканская пословица

Научный руководитель: А.С. Магдич, старший преподаватель.

Д. Кривошеева-Медянцева
Южный федеральный университет

ПРАВОВОЙ И ИНТЕНЦИОНАЛЬНЫЙ ПОДХОДЫ К ПОНИМАНИЮ ПРОЦЕССОВ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ В ЭКОНОМИКЕ

В настоящее время, в условиях экономической нестабильности, изменения в институтах проходят чрезвычайно быстро и затрагивают все сферы общественной жизни, в особенности, экономику, что в большой степени отражается на процессах ведения хозяйственной деятельности как крупных, так и небольших экономических агентов.

Институциональные барьеры являют собой силы, которые обеспечивают конкурентное преимущество одним экономическим агентам по сравнению с другими, затрудняя, тем самым, условия их деятельности. Так, административные барьеры в экономике есть барьеры институциональные, их можно определять как установленные решениями государственных органов правила ведения определенной деятельности на рынке, соблюдение которых является обязательным условием ведения этой деятельности и при этом вводящие платежи за прохождение бюрократических процедур, причем, как правило, не поступающие в бюджет. В связи с этим нельзя отрицать, что «барьерный» характер регулирования имеет ряд существенных негативных последствий для функционирования и развития любой экономической системы.

Представитель старого институционализма Джон Коммонс понимает развитие общества через изменения его институтов в их экономических и правовых аспектах. Согласно Коммонсу, структура институтов, действующих норм и их изменений – есть результат процесса вовлечения

человеческой воли и выбора, а сами институты несут в себе роль двойного посредника – между индивидуалистической и коллективной логикой принятия решений. Они регулируют поведения и ожидания, обуславливают различные закономерности развития социальной системы. Процесс институциональных изменений, обуславливающий развитие общества, Коммонс понимает через изменения в действующих нормах (workingrules), особое внимание он уделяет формальным действующим нормам, то есть законам и другим нормативным актам, которые являются результатом деятельности государства, как функционирующей организации (goingconcern), и нарушение которых влечет за собой «наказание» со стороны государства. В связи с этим подход Коммонса следует понимать как правовой.

Используя терминологию представителя старой школы институционализма – Джона Коммонса, можно определять административные барьеры как принятые функционирующей организацией (государством) действующие нормы, в рамках которых должно существовать общество. Использование концептуальных положений теории Джона Коммонса: функционирующая организация (goingconcern), транзакции, коллективные действия (collectiveactions), действующие нормы (workingrules) и, наконец, институты, позволяет понять механизм функционирования институциональных (административных) барьеров на практике.

Представитель неoinституционального направления Дуглас Норт полагает, что процесс институциональных изменений в обществе связан с убеждениями людей в этом обществе, в особенности, с доминирующими убеждениями – теми, которые способны определять экономические и политические решения. Ключом к пониманию процесса изменений Норт считает интенциональность (намерения) игроков, стоящих за процессом экономических изменений, а также их видение положения вещей, а так как видение положения вещей может быть далеким от совершенства, то намерения могут не совпадать с результатами.

Норт видит причину функционирования в обществе барьеров в том, что вследствие высоких транзакционных издержек сбора налогов (как источника доходов государства), эффективные права собственности могут приводить к более высокому доходу в обществе, но более низким доходам государства, что противоречит его интересам. Поэтому зачастую менее эффективная структура прав собственности приносит государству больший доход. Это будет проявляться в том, что государство будет торговать монопольными правами и привилегиями (например, лицензиями), вместо того, чтобы создавать условия для активной конкуренции, поскольку, получив плату за монополию, государству нет необходимости создавать сложную систему налогообложения, которая обеспечивала бы поступление налогов в казну. Такое «поведение» государства, иначе говоря, такая экономическая политика государства, способствует созданию и развитию барьеров в экономике. То есть, административные барьеры, это, по сути, механизмы, разрушающие эффективную для общества систему прав собственности, мешая, таким образом, успешному ведению хозяйственной деятельности

различных рыночных агентов, но при этом, направленные на увеличение благосостояния государства.

В заключение хотелось бы отметить, что даже если экономическая политика государства направлена на снижение административных барьеров посредством изменения существующих институтов и внедрения новых, более эффективных, то необходимо четко осознавать, что целенаправленные изменения формальных институтов зависят от инерционности неформальных институтов. Можно планировать какие угодно институциональные реформы, связанные с импортом самых передовых институтов, но все планы будут разбиваться о рифы неформальной институциональной среды, если она совершенно не комплементарна внедряемым институтам.

Научный руководитель: В.В. Вольчик, доктор экономических наук, профессор.

Л. Кузнецова
Юго-Западный государственный университет

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ БЮДЖЕТА КУРСКОЙ ОБЛАСТИ

Успешность проводимой в России бюджетной реформы, ориентированной на улучшение качества государственных (муниципальных) услуг на основе повышения эффективности бюджетных расходов, во многом зависит от создания условий и предпосылок для эффективного управления общественными финансами.

Для того чтобы определить эффективность использования бюджетных средств Курской области с 2007 по 2011 года, использовался индикативный подход. Он производился по ряду показателей, которые формируются под воздействием региональных областных средств. В таблице 1 представлена сравнительная комплексная оценка показателей Курской области таких как среднемесячная заработная плата работников организаций, численность населения с денежными доходами ниже величины прожиточного минимума, строительство дорог, число спортивных сооружений, младенческая смертность на 1000 родившихся живыми, ввод в действие больничных учреждений, ввод в действие больничных учреждений и др. Был определён интегральный показатель:

$$R_j = \sqrt[n]{\sum_{i=1}^n (1 - x_{ij})} \rightarrow \min \square,$$

где R_j – интегральный показатель региона, характеризующий эффективность управления общественными финансами; x_{ij} – формализованный показатель эффективности управления финансами, получаемый путем сопоставления каждого показателя с лучшим среди сравниваемых в динамике или в разрезе регионов.

Интегральный показатель использования бюджетных средств Курской области 2007-2011 гг.

Показатель \ Год	2007	2008	2009	2010	2011
Интегральный показатель	3,297	2,695	1,798	1,988	1,816

Просчитав интегральный показатель, мы можем определить, в каком году бюджет Курской области расходовался наиболее эффективно. Чем меньше этот показатель, тем эффективнее расходовались бюджетные средства. Рассмотрев табл. 1, можно сказать, что средства использовались наиболее эффективно с 2009 по 2011 гг. Это свидетельствует о последовательной реализации финансовой политики региона, направленной на повышение качества жизни населения. Наименьший интегральный показатель наблюдается в 2010 г. Анализируя таблицу можно пронаблюдать резкое уменьшение интегрального показателя в 2009 г. На рис. 1 представлена эффективность использования бюджетных средств путём расчёта интегрального показателя в периоде с 2007 по 2011 г.

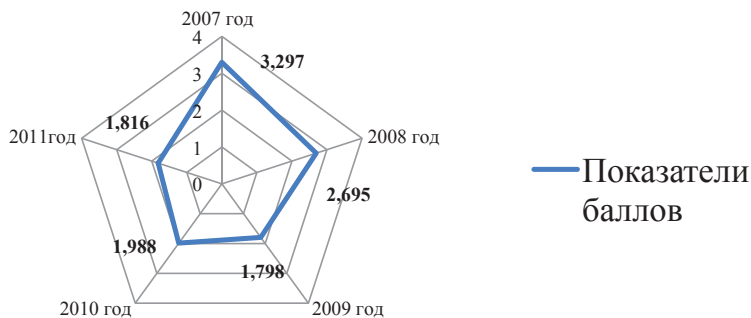

Рис. 1. Интегральный показатель эффективности использования бюджетных средств

Данный подход (рис. 1) позволяет выявить период или субъект Федерации, в котором достигнуты наилучшие показатели эффективности деятельности органов государственной власти в использовании бюджетных средств, что, в свою очередь, можно использовать при принятии решения о выделении бюджетных средств в различных направлениях с целью содействия достижению наилучших показателей.

Таким образом, можно говорить о том, что проводимая в настоящее время в России бюджетная реформа эффективно реализуется в Курской области. Основными мероприятиями, направленными на эффективное расходование бюджетных средств в регионе являются:

- снижение дефицита бюджета муниципального образования;
- снижение долговой нагрузки на бюджет субъекта РФ;
- повышение доли расходов, осуществляемых программно-целевым методом;

- повышение эффективности использования отдельных объектов муниципального имущества;
- совершенствование системы управления муниципальными предприятиями и учреждениями, повышение эффективности использования закрепленного за ними муниципального имущества;
- оптимизация сети муниципальных учреждений, выявление неэффективных муниципальных учреждений с целью последующего изменения их типа.

*Научный руководитель Ю.С. Положенцева, кандидат экономических наук,
доцент.*

М. Кузьменко
Южный федеральный университет

ЭКСПЕРТНОЕ МНЕНИЕ ЖИТЕЛЕЙ РЕГИОНАЛЬНЫХ ОБРАЗОВАНИЙ О СТЕПЕНИ ВАЖНОСТИ ИМИДЖА ТЕРРИТОРИИ В РАМКАХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО МИРА (НА ПРИМЕРЕ РОСТОВСКОЙ ГОРОДСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ)

Актуальность данного вопроса состоит в том, что в условиях глобализации и интеграции регионов в мировое социально-экономическое пространство важную приобретает уровень имиджа территории. В связи с этим необходимо исследовать экспертное мнение жителей региональных образований. В качестве примера можно привести Ростовскую городскую агломерацию.

Ростов-на-Дону входит в десятку крупнейших городов России, его агломерация с населением 1,8 – 2,1 млн. чел. одна из самых больших среди стран СНГ. Данная территория развивается высокими темпами, планируется строительство нового стадиона, аэропортового комплекса, моста, автомобильного тоннеля, метрополитена и других социально и экономически значимых объектов.

В ноябре 2012г. проведён количественный анализ – опрос со случайной выборкой среди 719 жителей Ростовской городской агломерации. Возраст респондентов от 18 до 45 лет, наиболее подходящий для получения достоверных данных. Гендерное разделение: мужчины – 38,82%; женщины – 61,18%. Вопрос исследования был следующий: «Какой имидж с Вашей точки зрения имеет г.Ростов-на-Дону в настоящий период времени?».

Результаты исследования показали, что более половины респондентов (55,2%) полагают, что к данному моменту времени город и окружающая его территория (агломерация) могли бы иметь более приемлемые условия для жизнедеятельности, но отмечают, что существует большая перспектива развития. Вторым по популярности ответом (18,8%) является желание жителей при первой возможности переехать из данного региона. Однако 12,1% опрошенных довольны сложившимися условиями в

Ростовской агломерации и их всё устраивает для комфортной жизни. Достаточно высок процент населения (10,2%), который считает, что на данной территории невозможно жить, работать, и она обречена на отсталость в развитии. Остальные 3,7% затруднились ответить на поставленный вопрос.

Данное исследование на практике иллюстрирует, что населению не безразлично место их проживания. Индекс благоустроенности территории, по мнению властей местного самоуправления и жителей в значительной степени различается между собой. В будущем необходимо проанализировать, почему почти треть населения не устраивают условия проживания в Ростовской городской агломерации, а также более конкретно узнать о недостатках территории. Тем не менее, результаты опроса выявили положительное отношение у большинства респондентов, этот показатель выше среднего среди российских городов.

Резюмируя предоставленную проблематику, можно сделать несколько выводов. Имидж региона играет важную роль в рамках глобализации современного мира. Необходимо прислушиваться к мнению жителей, т.к. именно они в первую очередь являются «визиткой карточкой» данных территорий. В случае наличия территории агломерационного типа целесообразно учитывать пожелания всех участников предоставленного образования. Не всегда действия местных властей являются оправданными в отношении экономического и социального благоустройства региона. Важно учитывать глобализационные процессы и позиционировать территориальное образование согласно актуальным мировым направлениям и тенденциям.

Научный руководитель: Н.П. Кетова, доктор экономических наук, профессор.

С. Кузьминов

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ: СКЛАДНІСТЬ ПРОТИ КОРИСНОСТІ

Популярність економічної теорії у другому десятиріччі XXI ст. зменшується. Після піку популярності у 1990-х рр., коли цикл економіко-теоретичних дисциплін викладали не тільки студентам економічних спеціальностей, але і майбутнім юристам, інженерам, лікарям та спортсменам частка економічної теорії у навчальних планах неекономічних спеціальностей неухильно знижувалась. Та і у навчальних планах студентів прикладних економічних спеціальностей відбулися зміни, які можна трактувати як ознаки розчарування у економічній теорії. Зокрема, у багатьох ВНЗ був скасований державний екзамен з економічної теорії. У чому причина такого відступу економічної науки?

На нашу думку, є дві причини того, що економічна теорія втрачає свою популярність у суспільстві:

1. Економічна наука вже двічі за останні три десятиріччя продемонструвала свою неспроможність запобігти негативним проявам у національній економіці, або хоча б передбачити їх. Наприкінці 1980-х рр. системна криза управління економікою СРСР призвела до руйнування суспільного ладу і розпаду держави, що багато членів суспільства сприйняли як провал марксистсько-ленінської політичної економії і сигнал до повного її забуття та заміни напрацюваннями західної економічної думки. А після початку глобальної економічної кризи 2007 р. і американо-європейський мейнстрім стрімко вичерпав кредит довіри у очах нефахівців у сфері економічної теорії. Науці, яка декларує наміри, але очевидно нездатна допомогти суспільству у униканні таких загроз важко залишатись популярною.

2. Як політична економія пізнього періоду існування СРСР, так і неокейнсіансько-неокласичний мейнстрім кінця ХХ – початку ХХІ ст. стали занадто складними для сприйняття нефахівцями. Людині без спеціальної економіко-теоретичної освіти майже неможливо самостійно розібратися у хитросплетіннях логіко-структурного та математичного аналізу. Тож економіко-теоретичній “пастві” залишилося поборжно сприймати настанови економіко-теоретичних “гуру” або навпаки, ігнорувати усі ці незрозумілі речі. Другий варіант поведінки стає особливо привабливим на тлі криз.

Ранні марксистичні і ранні неокласичні добре розуміли, що наука стає силою, якщо нею оволодівають маси. Для того, щоб відновити популярність економічної теорії, необхідно зробити її доступною для сприйняття широким колом членів суспільства. Подальше підвищення точності термінів та формул стає марним, якщо вони стають недоступними для абсолютної більшості людей. Значно більше користі суспільству та популярності економічній науці принесуть прості формули та евристики, які будь-хто зможе використати для упорядкування своєї особистої картини світу.

Таким чином, питання полягає у розширенні кола користувачів теорії, навіть за рахунок зменшення точності. Висловлюючись фігурально, економічна наука має “продаватися”, а для цього вона повинна задовольняти якусь нагальну потребу споживача. Політик-початківець має знайти у економічній теорії ідеї для своїх полум’яних промов перед пенсіонерами, підприємець – підказки у боротьбі з чиновницьким свавіллям, у пересічного споживача мають відкритися очі на те, які ним маніпулюють, а молодь з її протестним потенціалом має за допомогою економічної теорії відповісти собі на питання про справедливий устрій суспільства та своє місце у ньому. І економістам-теоретикам слід пам’ятати, що товар продається не тому, що він найякісніший, а тому, що має краще співвідношення якості та ціни, у ролі якої можуть виступати і витрати часу та сил на завоювання економіко-теоретичних постулатів.

ЦІНОВА СТАБІЛЬНІСТЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ

Зміна внутрішнього фінансового ладу, політичного й економічного курсу України у напрямку інтеграції до міжнародного простору висуває нові вимоги до рівня прозорості грошово-кредитної політики НБУ, що, у свою чергу, забезпечить її ефективність, а також високу довіру суспільства та відповідність ринкових очікувань загальному вектору грошово-кредитної політики.

З метою реалізації стратегічного курсу на інтеграцію до Європейського Союзу Україна має привести показники фінансово-економічної системи у відповідність до європейських вимог. У зв'язку з цим, пріоритетною метою грошово-кредитної політики України у 2012 році є сприяння утриманню темпів приросту індексу споживчих цін у межах до 7,9%.

У Основних засадах грошово-кредитної політики на 2012 рік прогнозувалося уповільнення інфляційних процесів. При цьому стримуючими чинниками інфляції було визначено:

- зменшення дефіциту сектору загальнодержавного управління,
- стабільне функціонування товарних ринків,
- очікувана позитивна динаміка сільськогосподарського виробництва.

Проаналізуємо відповідність прогнозованих даних реальному. Згідно з офіційними даними НБУ у І-ІІІ кварталах 2012 року продовжувалося домінування дезінфляційних тенденцій в економіці України. У червні приріст індексу споживчих цін у річному обчисленні набув рекордного за останні 10 років від'ємного значення (- 1,2 %) (рис.1). Рівні інфляції як у річному обчисленні, так і з початку року лишаються одними з найменших в історії України і одними з найменших у світі на сьогодні.

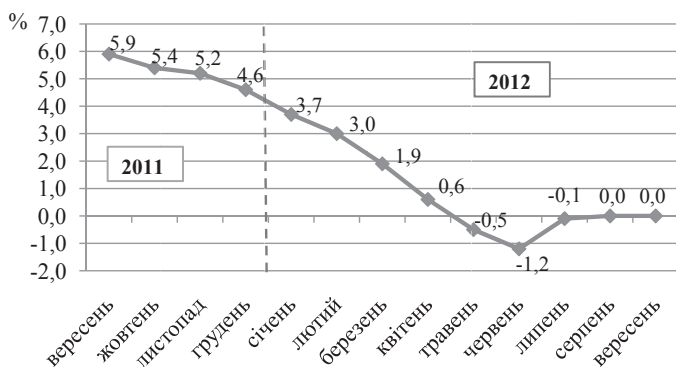

Рис. 1. Індекс споживчих цін (до відповідного місяця попереднього року), %

Слід зазначити, що основною метою грошово-кредитної політики, що формується та реалізується ЄЦБ і керованої їм Євросистемою, є підтримка цінової стабільності. Для досягнення вказаної мети, Євросистема має у своєму розпорядженні комплект інструментів грошово-кредитної політики, які визначені у Статуті ЄЦБ, Настанові ЄЦБ про інструменти і процедури монетарної політики Євросистеми зі змінами та доповненнями. Одним з найголовніших таких інструментів є операції на відкритому ринку.

За останніми даними НБУ, незважаючи на певне збільшення частки операцій з цінними паперами, що здійснюються на біржовому ринку фондовий ринок України залишається надзвичайно закритим: дефіцит цінних паперів, що вільно обертаються на ринку, та операцій з ними перешкоджають встановленню об'єктивної вартості та дохідності вітчизняних цінних паперів. Це, у свою чергу, унеможливорює активне використання цінних паперів як поширеного інструменту ліквідної застави, звужуючи можливості Національного банку України під час рефінансування банків та здійснення операцій на відкритому ринку. За цих умов Національний банк України змушений здійснювати емісію гривні.

На нашу думку, разом із вирішенням фундаментальних проблем фінансової системи України для залучення нашої держави до європейського простору не треба забувати й про необхідність економічного зростання. Так, прогноз макроекономічних показників Уряду містить оптимістичний та песимістичний сценарії розвитку (табл.1). Зростання реального ВВП за підсумками 2014 року за оптимістичним сценарієм очікується на рівні 8,0%, за песимістичним – 4,2%.

Таблиця 1

Прогноз розвитку економіки України

Показники	2012		2013		2014	
	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
ВВП _p , %	106,5	103,9	106,5	104,5	108,0	104,2
ІСЦ, %	107,9	107,9	106,2	105,9	105,6	105,0
МБ, у % до попер. року	≤116	≤112	≤115	≤112,5	≤115	≤109

Таким чином, формування довгострокової стратегії грошово-кредитної політики в найближчі декілька років визначатиметься стратегічною метою України – стати членами Європейського Союзу. Спрямування грошово-кредитної політики України на досягнення та забезпечення стабільності цін, повинне забезпечуватися за підтримки цього проце-

су відповідною фіскальною політикою і структурними реформами (Україна вже зробила перші кроки у даному напрямі у сфері конвергенції законодавства). Більше того, у перспективі гнучкість цін може стати одним з головних чинників адаптації України до економічного шоку, через зобов'язання членів ЄС проводити однакоvu грошово-кредитну політику незалежно від її доцільності.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

А. Кунаев, Д. Ступницький
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ ПОД ВЛИЯНИЕМ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В 2012 году в очередной раз был обнародован мировой индекс глобализации (The KOF Index of Globalization), т.е. приведены результаты работы экспертов по анализу трех основных показателей уровня глобализации. Первый – это уровень экономической международной интеграции, где принимаются во внимание развитие торговли, инвестиции, движение капитала и так далее. Второй – уровень социальной международной интеграции, который учитывает персональные контакты, международный туризм, качество телефонной связи, денежные переводы, разного рода негосударственные трансакции. Третий показатель – это уровень международной политической интеграции, то есть вовлеченность страны в дела мировой политики, участие в международных организациях, ратификация международных договоров, вклад в деятельность миротворческих сил ООН. В список глобализованных стран попали 208 государств, среди которых Украина занимает 44 место с индексом глобализации в 68.48% (первое место принадлежит Бельгии, индекс глобализации которой равен 92.76%).

Процесс глобализации естественным образом влияет на качественные и количественные характеристики как мирового, так и национальных страховых рынков. Глобализация мирового страхового рынка имеет свои особенности, связанные со спецификой страховой деятельности по распределению принимаемых на страхование рисков. Прежде всего, она проявляется в развитии следующих тенденций: концентрации страхового и перестраховочного капитала в виде массовых слияний и поглощений страховых и перестраховочных обществ на мировом страховом рынке, формировании на этой основе транснациональных страховых компаний; сращивании страхового, банковского и финансового капитала в международных масштабах, приводящих к формированию транснациональных финансовых групп; концентрации на рынке страховых посредников, проявляющейся в формировании крупнейших международных страховых брокеров путем слияния и приобретения мелких и средних обществ; конвергенции традиционных форм и видов страховых и финансовых услуг,

появлении на этой основе альтернативного страхования и перестрахования, секьюритизации как формы управления страховыми рисками; изменении рыночной среды в условиях полной компьютеризации потребителей страховых услуг и использовании сети Интернет для их продажи; расширении доступа иностранных страховщиков на ранее «закрытые рынки» стран Центральной и Восточной Европы, Латинской Америки, Азии под влиянием политических изменений, создания Всемирной торговой организации, Международной ассоциации страховых надзоров.

Роль дисперсии рисков и диверсификации особо возрастает в контексте глобального изменения климата в сторону его потепления, что, соответственно, приводит к росту крупных природных катаклизмов и значительным потерям как в мировой экономике в целом, так и в страховом хозяйстве, в частности. Мировой страховой рынок позволяет диверсифицировать глобальные риски ущерба от природных и техногенных катастроф на сотни миллиардов долларов США. Все эти факторы безусловно являются мощным двигателем, определяющим динамику развития современного мирового рынка страхования и интернационализации деятельности страховых компаний.

O. Kursova

Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

OLEKSANDR POL' – THE SUCCESSFUL BUSINESSMAN

In his 28, Oleksandr Pol' was a reputable and trusty land owner in of the Verkhnedniprovsky district because he was an educated and intelligent person. He achieved good results in animal husbandry development, constructed five horse-breeding centers. Pol' had ambitious plans: to build a metallurgical plant in Mykolayv, and also about thirty plants on Donbas, to engage in a booty ferrous and copper ores, clays, to build plants for the production of porcelain and glazed pottery, paints and glass, refractoryess. However vitally important to him there was a construction of a railway and a bridge across the Dnipro.

But for development of these plas big capital investments were necessary. O.Pol' tried to involve domestic industrialists and businessman in the project, however all its efforts to organize in the country society for development of iron ore fields didn't crown success. Then he addressed for the help to foreigners. In December, 1880 in Paris closed joint stock company «Association of Krivorizhs'ky iron ores» was based. Besides, to us one of actions of sale of the Oak Beam which was organized by the wife of the businessman after his death got.

Since 1871 OleksandrPol' began research of ores of the Krivorizhs'ky pool. He was sure to find ore of excellent quality, although it became firmly established before, that this ore is rich in iron only on 30%. In 1872 Oleksandr drove the standards on research in the Saxon Mountain institute. Results were staggering, maintenance of iron in ore arrived at 70%, by then not a single country of Europe could boast such ore.

In 1887 the rank of honourable citizen Katerynoslav for high merits before the city and edge in development of iron ore trade and attraction of foreign investments was appropriated to Oleksandr Pol'.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

Я. Кутишенко
Херсонський національний технічний університет

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах міжнародне співробітництво України відбувається в таких основних формах: науково-технічне співробітництво; взаємовигідна міжнародна торгівля (зовнішня торгівля); надання кредитів і позик, в тому числі і безвідплатних; створення спільних підприємств; спеціалізація і кооперування виробництва; торгівля технологіями, або спеціалізація на виробництві комплектуючого обладнання; спільна участь зацікавлених країн у розробці багатих природних ресурсів; іноземні інвестиції як найважливіша форма стимулювання розвитку економіки країни; міжнародний туризм; культурні зв'язки між країнами світу. Одним з найважливіших форм співробітництва є міжнародний туризм. Існують країни, економіка яких повністю залежить від стану саме цієї галузі.

Сучасна динаміка розвитку туризму та економічні здобутки від туристичної діяльності перетворює його на один із найвагоміших секторів світової економіки з точки зору динаміки економічних процесів, поліпшення соціальної складової, збереження довкілля та відновлення культурної спадщини. Наявні національні туристичні ресурси дають змогу розглядати Україну як вагому туристичну дестинацію Європи та констатувати її потужний конкурентний потенціал. Проте статистичні дані ЮНВТО вражають невідповідністю економічних надходжень від туристичної діяльності та обсягом залученого туристичного потоку. Це дозволяє припустити, що туристичний потенціал України розкрито не повною мірою, показовою є вага туристичного сектора України на рівні 2% ВВП країни.

Індустрію туризму ХХІ ст. можна розглядати і як окрему галузь, і як вагомий міжгалузевий комплекс. Туристичний бізнес виступає єдиною економіко-технологічною системою формування й реалізації туристичного продукту з метою задоволення попиту на туристичні послуги. Він охоплює чотири основних елементи: виробництво туристичних послуг; комплектування туристичного продукту; реалізація туристичного продукту або окремої послуги; споживання туристичного продукту (послуги).

Місцем продажу туристичних послуг є країна, в якій зареєстровано суб'єкт господарювання, що реалізує туристичний продукт, а місцем надання проданих послуг – країна, на території якої знаходяться туристичні об'єкти, які надають відповідні послуги.

Маючи вигідне геополітичне розміщення, Україна володіє великим туристично-рекреаційним потенціалом, сприятливим кліматом, культурно-історичними пам'ятками світового рівня та туристичною індустрією, яка швидко розвивається. В Україні укладено 44 міжурядові та міжвідомчі угоди про співробітництво в галузі туризму, у тому числі 12 – із країнами ЄС; також розроблено проекти міжурядових і міжвідомчих угод про співробітництво в галузі туризму з понад 20 країнами світу, у тому числі з Іспанією, Італією, Кіпром, Китаєм, Мальтою, Марокко, ОАЕ, Румунією, Саудівською Аравією, Словенією, Тунісом, Францією, Шрі-Ланкою.

Водночас залишається невирішеним питання розробки та впровадження особливих підходів до побудови оптимальної організаційної моделі управління туристичною галуззю України, яка б гармонійно поєднувала ефективну діяльність органів державного управління з урахуванням світових інтеграційних процесів і світовий досвід управління туристичною сферою.

Процес становлення туристичного ринку в Україні протягом періоду 2002-2012 років в Україні зумовив, з одного боку, швидке насичення ринку туризму, збільшення кількості туристичних фірм, якісних та кількісних показників їхньої діяльності. З іншого, останнім часом на туристичному ринку України має місце високий ступінь мінливості ринкової ситуації в умовах економічної кризи, суттєві сезонні коливання попиту на туристичні послуги, посилення конкуренції, обмеженість ресурсів і таке інше, що призводить до виникнення складних управлінських проблем на туристичних підприємствах.

Головним напрямком міжнародного співробітництва України в сфері туризму є облаштування національної мережі міжнародних транспортних коридорів сучасною туристичною інфраструктурою, сприяння створенню конкурентоспроможного національного туристичного продукту та забезпечення сталого розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів. Активізація приватизаційних процесів і збільшення доходів громадян приведе до збільшення обсягів коштів, що витрачаються на відпочинок і, як наслідок, збільшення кількості подорожей і поліпшення шляхової інфраструктури.

В 2005 р. Україна вступила до Європейської туристичної комісії. Членство в даній організації дає можливість Україні значно підняти свій рейтинг країни туристичної, дозволяє іноземному туристу краще ознайомитися з туристичними приладами нашої країни, оскільки організація володіє потужними інформаційними системами в мережі Internet, які є дуже популярними серед іноземних громадян.

Передумовою подальшого розвитку національного туризму відповідно до тенденцій світового туристичного ринку є залучення до міжнародної законодавчої та нормативно-правової бази туризму передових надбань найбільш розвинутих туристичних держав світу, упровадження стандартів якості туристичного обслуговування, прогресивних технологій, передових систем і методів підготовки та підвищення кваліфікації туристичних кадрів, використання можливостей світового інформаційного просто-

ру, наукових досліджень, досвіду державного регулювання та стимулювання галузі туризму, практики створення організаційно-фінансових заклад функціонування високорентабельної туристичної індустрії.

Отже, за своїм туристично-рекреаційним потенціалом Україна має всі можливості стати туристичною державою світового рівня. Розширення міжнародних зв'язків і співробітництва між Україною та міжнародними організаціями у сфері туризму відкриває нові шляхи для просування національного туристичного продукту на світовому ринку, залучення до світового інформаційного простору, передового досвіду організації туристичної діяльності.

Науковий керівник: Г.М. Швороб, кандидат економічних наук, доцент.

А. Куценко
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ВЛИЯНИЕ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНЫХ КОМПАНИЙ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЮ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Сегодня, когда отличительной чертой мировой системы, является растущая взаимосвязь и взаимозависимость государств, глобализация экономических и политических процессов, нет ни одного значительного события в мировой экономике, которое происходило бы без участия ТНК. ТНК превратились в вездесущую силу, формирующую современный и будущий облик мира. Международные корпорации, с одной стороны, являются продуктом быстро развивающихся международных экономических отношений, а с другой стороны, сами представляют мощный механизм воздействия на них:

– активно влияя на международные экономические отношения, международные (транснациональные) корпорации формируют новые связи, видоизменяют сложившиеся формы хозяйствования. Это проявляется, когда ТНК внедряют новые финансовые, инновационные, инвестиционные технологии, а также переносят часть деятельности за пределы своих национальных экономик, таким образом происходит движение товаров и услуг, квалифицированной рабочей силы, капиталов и новых технологий;

– влияют на национальную политику и законодательство, заставляя правительства, определять, к примеру, структуру отраслей народного хозяйства, лоббируют изменения и/или введения новых нормативных актов, позволяющих им осуществлять внедрение более эффективно.

– решают вопросы нового экономического и политического передела мира, стоят на грани создания мирового наднационального правительства. Свидетельством тому явилось и создание при ООН Центра и Комиссии ООН по ТНК, обсуждение различных аспектов деятельности корпораций, как и отдельных стран, на уровне специализированных органов ООН;

– в целом обеспечивают около 50% мирового промышленного производства. На ТНК приходится более 70% мировой торговли, причем 40% этой торговли происходит внутри ТНК, то есть торговля ведется не по рыночным ценам, а по так называемым трансфертным ценам, которые формируются не под давлением рынка, а как следствие долгосрочной политической материнской корпорации.

О взаимодействии Украины с мировыми ТНК можно судить по динамике украинских ПИИ, которые служат основной формой зарубежной экспансии ТНК. По состоянию на 1.07.12 общим объемом ПИИ в Украину составил 52 426,7 млн. долл. США. А структура и динамика украинских потоков ПИИ свидетельствует об ориентации большинства иностранных инвесторов на получение быстрой прибыли и их склонность к финансовым злоупотреблениям и отмыванию средств. Так наблюдается очевидный разрыв между входящими и выходящими потоками инвестиций: ПИИ с Украины в экономику других стран составляют на этот же период 6399,8 млн. долл. США. Не то чтобы Украина не вывозила капитал, но этот процесс происходит преимущественно в форме бегства капитала, а не в виде целенаправленного инвестирования в иностранные активы. Различие наблюдается не только по объему инвестиций, но и по общему количеству филиалов ТНК.

Чтобы добиться переноса центра тяжести деятельности ТНК в Украине с торгово-распределительной активности на производство и, более того, в сферу научно-технологических разработок, обеспечить активное использование иностранными филиалами ТНК украинских технологий, обеспечить соединение корпоративных стратегий зарубежных ТНК с приоритетами национального экономического развития, обезопасить национальную экономику от риска оттока иностранного капитала в виде репатриации прибылей или бегства краткосрочных активов за рубеж при снижении степени доверия к правительству и отечественной экономической политике, нужно сделать так, чтобы деятельность иностранных филиалов ТНК не вела к подавлению конкурирующих компаний с украинским капиталом, не создавала монополии или олигополии .

Создание украинских ТНК позволит в определенной степени защитить национальные экономические интересы, будет содействовать дальнейшему развитию украинских хозяйственных структур. Важное значение имеет разработка и реализация такой финансовой стратегии, которая способствовала бы экспансии ТНК в глобальной экономике. Финансовая стратегия не только определяется глобальной корпоративной стратегией украинских ТНК, но и активно может повлиять на все ее элементы, обуславливая их корректировку за счет наличия ресурсных ограничений, выявляемых при сопоставлении стоимости привлекаемых ресурсов с ожидаемыми результатами их использования. При этом главной целью финансовой стратегии ТНК становится максимизация ее рыночной стоимости.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА ДНЕПРОПЕТРОВСКОГО РЕГИОНА С КАНАДОЙ

На сегодняшний день Днепропетровск входит в число приоритетных городов для развития крупных проектов в различных сферах. А сам Днепропетровский регион, один из ключевых регионов Украины, уже активно сотрудничает со странами ближнего и дальнего зарубежья. Главными задачами является стимулирование и поддержание экономического развития, получение источников финансирования, эффективное их распределение, создание новых рабочих мест и внедрение технологий.

В 2011–2012 годах очень актуальным стал вопрос о сотрудничестве Украины с Канадой, в котором особую роль сыграл Днепропетровский регион. Министры обеих стран обсуждали возможность создания зоны свободной торговли и выделили следующие перспективные сферы для сотрудничества: сельское хозяйство (экспорт сельхоз машин и сельхоз продукции), аэрокосмическая отрасль и атомная энергетика. Канада так же заинтересована в импорте металлургии, фармацевтических препаратов и минеральных удобрений. Для Украины такое сотрудничество выгодно, так как есть возможность использовать опыт Канады в добыче и транспортировке энергоносителей и увеличить экспорт украинской продукции с высокой добавленной стоимостью. Наша страна планирует организовать такие поставки в США, Мексику и страны третьего мира, с которыми Канада имеет соответствующее соглашение (страны Латинской Америки).

Подписание соглашения о зоне свободной торговли Украины с Канадой должно так же привлечь значительную долю прямых инвестиций, при том, что в Канаде существует немалая украинская диаспора – более миллиона человек. На данный момент в экономику Днепропетровской области в форме прямых иностранных инвестиций из Канады привлечено 8,1 млн дол. За прошлый год внешнеторговый оборот товарами области с Канадой вырос в 1,7 раз (12% от общего товарооборота Украины с Канадой).

В Днепропетровской области уже зарегистрированы 9 предприятий, которые привлекли канадские инвестиции для строительства, финансовой деятельности и осуществления операций с недвижимостью.

Финансовая поддержка Канадского агентства международного развития реализует в Днепропетровской области 5 проектов по оказанию технической помощи: «Региональное управление и развитие» (2005 – 2012), «Развитие способности к экономически обоснованному планированию развития областей и городов Украины» (2010 – 2015), «Местное экономическое развитие городов Украины» (2010 – 2015), проект «Повышение конкурентоспособности молочного сектора Украины» и «Разработка и внедрение публичной политики в Украине». В результате осуществления проектов, для Днепропетровска выделили три стратегических направления развития: развитие предпринимательства, здоро-

вая окружающая среда, качественная городская инфраструктура. Среди приоритетных направлений – финансовые и бизнес-услуги, транспортно-логистические услуги, экономика знаний.

Так как сейчас Украина – единственная страна Восточной Европы, с которой Канада вела переговоры о заключении соглашений и существующий опыт сотрудничества стран положительный, то я считаю, что у их взаимоотношений есть большой потенциал и перспективы, а из создания зоны свободной торговли обе страны смогут извлечь немалую выгоду.

Научный руководитель: С.В. Кузьминов, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Лимонова

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ

Головними суб'єктами процесу глобалізації світової економіки є транснаціональні компанії. Саме ТНК відіграють провідну роль у розвитку світогосподарських зв'язків шляхом реалізації глобальних стратегій, об'єднуючих національні, регіональні та світові ринки. При цьому глобалізація світової економіки, політичні, технологічні і демографічні трансформації формують зовнішні умови діяльності міжнародних фірм, об'єктивно впливають на всі рівні та сфери їхньої взаємодії з навколишнім середовищем. Крім цього, змінилися роль і порядок державного і наддержавного регулювання, з'явилися абсолютно нові технології, істотні зміни відбулися в глобальній фінансовій системі. За останні роки сформувалася тенденція перетворення міжнародних фірм в глобальні компанії, активно розвиваються глобальні виробничо-збутові мережі, формуються глобальні ринки, зростає роль міжнародних інститутів.

У сучасних умовах переважним типом ТНК стали міжнародні багатогалузеві концерни, одночасно широкий розвиток отримали холдингові компанії та диверсифіковані конгломерати. Материнські компанії залишаються центром виробничо-господарської діяльності ТНК, але місце закордонних дочірніх фірм і філій змінюється. Підвищується роль зарубіжних дочірніх компаній і філій ТНК у створенні й утриманні загальнокорпоративних конкурентних переваг: у приймаючих країнах активно здійснюється просування глобальних брендів, розвивається аутсорсинг, використовуються місцеві нематеріальні активи, йде розробка інноваційних товарів і послуг.

Сучасна конкуренція ТНК характеризується низкою рис. По-перше, конкуренція зачіпає одночасно цілий ряд аспектів діяльності ТНК, найважливішими з яких є частка ринку, витрати, якість товарів і послуг, строки поставки та виконання замовлень, технологічні та комерційні секрети, створення ринкових бар'єрів, розробка інноваційних перспективних товарів, які відповідають майбутнім потребам світового ринку.

По-друге, сучасна конкуренція ТНК носить багаторівневий характер і проявляється на окремих товарних або страхових ринках, в області людських, фінансових і матеріальних ресурсів, у межах мереж або альянсів компаній. При цьому на конкурентну ситуацію на різних ринках фірма реагує диференційовано, залежно від стратегічної важливості цього напрямку діяльності.

По-третє, для сучасної конкуренції характерні динамізм, зростаюча агресивність учасників ринкового протистояння і різноспрямованість. Позиції конкурентів і розстановка сил змінюються надзвичайно швидко. При цьому, все частіше конкуруючи на одних товарних або географічних ринках, компанії можуть співпрацювати на інших. Динамізм конкуренції ТНК проявляється в безперервному появі нових і відхід з ринку старих фірм, зміні асортименту товарів і послуг, великій кількості злиття та поглинань.

По-четверте, важливим фактором сучасної конкуренції стало розширення кола конкуруючих компаній за рахунок міжнародних конкурентів, компаній з інших галузей і секторів економіки, дрібних і середніх фірм, що домоглися високих технологічних чи науково-технічних результатів.

По-п'яте, конкуренція сильно змінюється під впливом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Головна особливість сучасного етапу розвитку ТНК полягає в поступовій трансформації їх в глобально функціонуючі компанії, що намагаються подолати зростаючу ступінь невизначеності і турбулентний характер міжнародної підприємницького середовища. На рубежі ХХ–ХХІ ст. відбулися певні технологічні зміни та організаційні нововведення в діяльності ТНК. Транснаціональні корпорації стають менш громіздкими, більш гнучкими і маневреними.

Е. Литвин

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМА ГОСУДАРСТВЕННОГО ДОЛГА УКРАИНЫ

Проблема государственного долга приобрела актуальности во второй половине ХХ века, когда государства были неспособные аккумулировать в бюджете достаточные финансовые ресурсы для выполнения своих функций и начали применять долговую политику. На современном этапе развития проблема государственного долга является одной из основных для Украины.

Темпы роста государственного долга Украины приобрели угрожающий характер. За последние три года размер государственного долга увеличился в 4, 5 раза и почти в 2 раза превысил доходы бюджета. По состоянию на конец 2010 года государственный и гарантированный государством долг Украины составлял 432 235 410,19 тысяч гривен, в том числе внутренний 155 489 849,46 тысяч гривен и внешний долг 276 745 560,73 тысяч гривен. Согласно мировому рейтингу составленному на основе прироста заимствований Украина вошла в 20 и заняла 13-е место в мире и оказалась на 1 месте среди стран Восточной Европы благодаря объемам

финансовой помощи, полученной в период кризиса от МВФ, Мирового банка, Европейского Союза.

Величина основной суммы государственного долга не должна превышать 60% фактического годового объема ВВП Украины. В случае превышения предельной величины долга Кабинет Министров обязан предпринять срочных мероприятий для уменьшения суммы государственного долга к 60% и ниже. Объемы государственного долга является важным индикатором общего состояния экономики.

Существует несколько показателей оценки государственного долга: долг на душу населения (сумма государственного долга на каждого гражданина страны); соотношение между долгом и индивидуальными доходами (часть общего неоплаченного долга на каждые 1000 денежных единиц индивидуального дохода); соотношение долга к ВВП (этот показатель зависит от таких факторов: уровня реальной процентной ставки, которая влияет на размер выплат по долгу; темпов роста реального ВВП; объемов первичного дефицита).

Одной из проблем долговой политики Украины остается отсутствие стратегических ориентиров в сфере управления государственным долгом. Реализация определенных мер происходит в ответ на текущие нужды в сфере государственных финансов, а управление внешним государственным долгом Украины сводится преимущественно к решению краткосрочных задач бюджетной политики.

Становится очевидным, что данная ситуация требует введения ряда изменений, а именно:

- обеспечить эффективное использование государственных займов на инвестиционные цели, а не на потребление;
- усилить роль внутренних рыночных займов в процессе финансирования дефицита бюджета в отношении внешних;
- уменьшить долю иностранной валюты в государственном долге;
- усовершенствовать систему прогнозирования всего блока взаимосвязанных показателей, которые оказывают непосредственное влияние на формирование государственного долга Украины;
- повысить уровень информационно-аналитического обеспечения долговой политики и др.

На наш взгляд, передерживание государством данных мер, может дать положительный результат в ходе решения данной проблемы и обеспечить благополучное будущее стране.

М. Ловакова

Дніпропетровська державна фінансова академія

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Фондовий ринок як складова частина фінансового ринку, займає особливе місце в загальній системі ринкової економіки. Фондовий ринок у

сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні характеризується динамічним розвитком та посиленням його впливу на економічний розвиток країни. Тому виникає потреба у визначенні проблем функціонування фондового ринку та шляхів її вирішення, так як Україна має потенціал створити економіку, яка могла б успішно інтегруватись у європейські та світові економічні відносини.

Функціонування фондового ринку України знаходиться в умовах нестабільності та волатильності, і визначається рядом наступних проблем:

- невисока ліквідність;
- досить низький рівень капіталізації;
- нерозвиненість інфраструктури;
- спекулятивний характер зростання;
- залежність від зовнішніх факторів;
- недостатня кількість кваліфікованого персоналу;
- відсутність відкритого доступу до інформації;
- порушення прав інвесторів;
- недосконалість нормативно-правової бази функціонування фондо-

вого ринку.

Також актуальною проблемою є вдосконалення механізмів валютного регулювання на фондовому ринку. Не вдосконалюючи систему валютного регулювання, неможливо здійснити інтеграцію українського ринку капіталу у світовий ринок. Без цього вітчизняні емітенти не зможуть ефективно реалізовувати цінні папери іноземним інвесторам, а вітчизняні інвестори – купувати іноземні цінні папери.

Останнім часом, а саме протягом 2011 року, були досягнуті також певні позитивні результати. Зокрема, завдяки діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку значно зріс обсяг торгів на фондових ринках, покращилася система моніторингу та розкриття інформації, постійно підвищується рівень знань населення щодо роботи на фондовому ринку.

Проте сучасний стан динаміки фондового ринку свідчить про те, що в Україні сформувався недостатньо розвинений, волатильний, спекулятивний фондовий ринок, який перебуває у значній залежності від зовнішньоекономічної динаміки та іноземного капіталу.

Такий показник, як співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП, станом на кінець 2011 року становив 13,66 %, тоді як на кінець 2010 року – 15,87 %, 2009-го – 12,64 %, а 2008-ого – 9,02 %.

Слід зазначити, що в Україні цей показник використовується як для оцінки розвитку власне вітчизняного фінансового ринку, так і для порівняння ситуації в національній економіці з іншими країнами, що є актуальним в процесі Євроінтеграції для досягнення таких показників, які б дозволили українській економіці досягти результатів розвинених країн.

У 2011 році рівень капіталізації помірно зростав, що, насамперед, пов'язано із збільшенням кількості цінних паперів емітентів, які пройшли процедуру лістингу. Однак зростання ВВП у 2011 році порівняно з капіталізацією лістингових компаній відбувалося швидшими темпами. Проявом нестабільності є український ринок акцій, який втратив з початку

2012 року 32% капіталізації, в серпні знизився на 6,3%. Торговельна активність залишалася на низькому рівні, що свідчить про низьку ліквідність фондового ринку.

Отже, останнім часом відбувається якісна зміна місця та ролі фондового ринку у вітчизняній економіці – будучи частиною фінансового ринку, він виконує низку макроекономічних та мікроекономічних функцій, регулюючи інвестиційні потоки та ефективно перерозподіляючи ресурси.

Фондовий ринок динамічно розвивається, проте не зважаючи на зростання фондових індексів, на фоні існуючих проблем, він все ж залишається нерозвиненим, диспропорційним та волатильним. Емітенти переважно входять на ринок не з метою залучення інвестиційних коштів, а для отримання короткотермінового прибутку за допомогою спекуляцій – власники ефективно виходять із колишнього бізнесу, продаючи його зовнішнім інвесторам, рефінансують борги і створюють інструменти для укладення угод злиття та поглинання компаній. Відсутність відкритості й прозорості фондового ринку, незахищеність прав інвесторів, слабка законодавча база та неефективне державне регулювання – усе це й надалі залишається основними проблемами функціонування фондового ринку.

Тому сьогодні перед державою стоїть важливе завдання – здійснення послідовної цілеспрямованої політики формування в Україні ефективного фондового ринку, з урахуванням інтересів його учасників, яка полягатиме у виконанні таких завдань:

- збільшення капіталізації і ліквідності фондового ринку;
- удосконалення ринкової інфраструктури і принципів саморегулювання, забезпечення їх надійного і ефективного функціонування;
- підвищення фінансової грамотності українських громадян;
- поліпшення механізмів захисту прав інвесторів та забезпечення прозорості доступу до інформації;
- вдосконалення умов та правил державного регулювання і нагляду на фондовому ринку.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

А. Майн
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ДІЯЛЬНІСТЬ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ З ПРОСУВАННЯ ІМПОРТОВАНИХ ТОВАРІВ НА УКРАЇНСЬКІ РИНКИ

Процес глобалізації в сучасному світі сприяв поширенню посередницької діяльності не тільки на місцевому рівні, а і на рівні міжнародного господарства. Торгові посередники – це юридичні особи (фірми, організації, установи), які сприяють обміну товарів і не залежать від виробників та споживачів. Їх основна функція – об'єднання продавців і покупців, пов'язування попиту та пропозиції.

Для експансії на український ринок імпортованих товарів, може використовувати ряд стратегій: стратегія обмеженого росту, стратегія активного зростання, франчайзинг.

Обмежений ріст – це стратегія, якою слідує більшість організацій. Для неї характерне встановлення цілей від досягнутого, скоригованих з урахуванням інфляції. Активне зростання. Стратегія зростання здійснюється шляхом постійного значного підвищення рівня короткострокових і довгострокових цілей над рівнем показників попереднього періоду. Франчайзинг – це організація бізнесу, в якій компанія (франчайзер) передає певній людині чи компанії (франчайзі) право на продаж продукту і послуг цієї компанії. Порівняння цих стратегій наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння характеристик трьох стратегій

Показники	Обмежений ріст	Активне зростання	Франчайзинг
1	2	3	4
Швидкість	мінімальне	максимальне	Середнє
Ризики	мінімальне	максимальне	Середнє
Прибутковість інвестованого капіталу	середнє	мінімальне	Максимальне
Обсяг інвестицій	середнє	максимальне	Мінімальне

Як видно з таблиці стратегія розвитку шляхом франчайзингу найбільш ефективна при мінімальних вкладеннях фірма зможе за короткий час значно збільшити свою прибутковість. Однак існують і негативні сторони стратегії франчайзингу: слабкий контроль за франчайзі і небезпека створення конкурентів з колишніх компаньйонів.

Збільшення обсягів реалізації продукції є першочерговою задачею для стабільного розвитку дистриб'ютора. І стратегія франчайзингу доводить, що через систему магазинів-франчайзі можлива якісна та швидка реалізація цієї задачі.

В. Макогон

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Способность предприятия быть конкурентоспособным на внешнем рынке является достаточно актуальным вопросом на сегодня, поскольку для того, чтобы предприятие развивалось на международном рынке необходимо обеспечить эффективность производства, объем выпуска, удовлетворяющий современного покупателя, а также улучшение качества выпускаемой продукции и наличие достаточного количества финансовых активов.

Международная конкурентоспособность предприятия – способность предприятия создавать и реализовывать продукцию, ценовые и неценовые качества которой более привлекательные, чем у аналогичной продукции конкурентов на внешнем рынке.

При осуществлении внешнеэкономической деятельности перед предприятиями, как правило, возникает ряд проблем, связанных с формированием эффективного управления международной конкурентоспособностью.

Основными проблемами, которые препятствуют успешной реализации конкурентных преимуществ на внешнем рынке, прежде всего, являются: технологическая отсталость отечественных компаний и наличие неблагоприятного бизнес-климата в Украине.

Можно выделить два основных направления решения проблем конкурентоспособности украинских предприятий: внутренние и внешние.

Внутренние меры повышения конкурентоспособности предприятия могут разработать и внедрить самостоятельно, используя только собственные ресурсы. Например, такие как: повышение качества продукции; соответствия стандартам страны импортера; установление конкурентной цены на продукцию; организация и финансирование исследований; модернизация оборудования; выпуск нового вида продукции и т.д.

Внешние мероприятия связаны с изучением внешних рынков, основных конкурентов, правового режима выхода на внешний рынок, создание благоприятного институционального климата для международной деятельности предприятия: сохранение стабильного курса национальной валюты, соблюдения международных экономических стандартов.

Необходимо учитывать тенденции мирового развития и в соответствии с ними проводить политику, направленную не только на снижение затрат на производство и реализацию продукции, но также повышать эффективность и внутренних и внешних факторов, обеспечивающих конкурентоспособность фирмы.

Научный руководитель: А.А. Ткач, доктор экономических наук, профессор.

A. Magdich
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

THE LEVEL OF HUMAN DEVELOPMENT IN UKRAINE

The reduction of poverty has been a main concern for the Ukraine's state policy in recent years. Nevertheless, the level of poverty among households with children remains an acute problem, 35% in 2009 to 29% in 2015. Moreover, measures are to be implemented to decrease poverty level among working persons. During post-independence period, governments failed to appropriately reform the provision of social benefits. The system features various social privileges which are granted in the form of reduced tariffs for housing and utility services, gas, electricity, etc. These privileges are provided to pensioners,

labor and war veterans and their families, and victims of the Chernobyl accident. Another group which is supposed to obtain the privileges includes people who provided services to the Fatherland, civil servants, militiamen, and military servicemen. More than 30 percent of the population were granted privileges in 2009. Thus, targeting social benefits on the poorest groups of the population remains low because the privileges are provided to various groups based mainly on their services rather than on their income level. As a result, richer households receive considerably more privileges and benefits than poorer ones. Within the Strategy to Streamline the Privilege System until 2012 approved by government in 2009, there is no plan to introduce targeted social benefits or to cancel privileges granted on an occupational basis. However, these steps are supposed to be implemented in the Programme of Economic Reforms developed by the Committee for Economic Reforms under the President of Ukraine in 2010.

To sum up, it should be stressed that Ukraine's governments have implemented a rather populist social policy in recent years. Particularly, social standards were increased significantly, including higher minimum pensions and minimum wages. Yet, the system of social benefit provision was not reformed, therefore it remains ineffective. Absolute poverty in the country has been reduced thanks to the government's proceedings, but relative poverty is still high. To secure additional poverty reduction, the State should carry out comprehensive reforms that would maintain further economic growth and, as a result, an improvement in household welfare. At the same time, it is crucial to establish a targeted social benefit system that will aid the poorest segment of the population.

Ukraine's current Human Development Index might be comparable to the average level for Europe and Central Asia as well as Latin America and Caribbean states. Yet, it lags behind the average for group of countries with the high HDI. Over the last decades for which the HDI has been calculated, Ukraine has experienced a substantial worsening of the GNI per capita indicator, mainly due to the transformation structural crisis of the national economy. Life expectancy at birth is another indicator that has decreased over this period. Average life expectancy was 70.1 years in 1985, and 68.6 years in 2010. The low levels of this indicator in Ukraine reflect the low health levels of the population. It is not easy to match up mortality and morbidity indicators of Ukraine's to those of other European countries because most of them are very low in Ukraine and more comparable to such indicators for developing countries. Furthermore, Ukraine has experienced a stable decline in its population: the rate of population's decline here is presently the highest in Europe. The number of working-age men has declined very fast. The life expectancy for men is 12 years less than that for women. According to the World Bank estimates, Ukrainians have fewer years of good health compared to other Europeans. Ukrainians experience bad health for 12% of their lives. It means that chances of living a long life and maintaining good health in Ukraine are limited while good health is one of the fundamentals of human development. According to the Ukraine's State Statistics Committee data, most deaths in Ukraine are caused by cardiovascular (63%) and oncological (12%) diseases. In addition, there is also a high rate of mortal-

ity from external causes (injuries, suicides, murders, road accidents) – 8%. Another upsetting factor is the quick boost in the number of AIDS and tuberculosis patients. In 2005 mortality caused by these two diseases was the highest in Europe. The high mortality and low life expectancy indicators in Ukraine are not merely a medical problem. In addition to low levels of health care services, the health crisis is caused by harsh social and environmental conditions, inadequate working conditions, unwholesome lifestyles, and the generally low culture of caring for one's own health.

One more aspect of human development is an access to high quality education as educated people usually live better. Ukraine's population is well educated; adult literacy rate approaches 100%. 4/5 of Ukraine's population aged between 25 and 64 has at least secondary education. Therefore, Ukraine has higher ranks in terms of adult literacy among the other countries.

Ukraine ratified all the fundamental conventions on securing equal rights for women and men. At the same time, despite official announcement of non-discrimination principles, signs of gender discrimination are visible in Ukraine. According to the Gender Inequality Index, Ukraine is ranked 44th with a score of 0.463 (roughly halfway between 0 (full equality) and 1 (full inequality)). For example, Ukrainian women earn 26.3% less than men and work for 4-6 hours longer, but their labor (housekeeping) is not considered productive. Since this work is unpaid it is not taken into account while calculating the size of pension.

Hence, despite the high levels of education among Ukraine's population, its level of human development almost has not changed over last 20 years, mainly due to low indicators of life expectancy and incomes.

Д. Маєтна
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) відіграє важливу роль у динаміці та структурі національної економіки. Інтеграція України у світове господарство, посилення міжнародних зв'язків та участь в процесі глобалізації зумовлюють необхідність створення дієвого механізму, який дасть змогу максимально використовувати переваги міжнародної інтеграції та захистити від негативних наслідків. Тому питання регулювання зовнішньоекономічної діяльності України набуває особливої актуальності.

ЗЕД являється важливим і **невід'ємним напрямком діяльності підприємств та всіх учасників ринкових відносин**. Переоцінка принципів та модельних характеристик економічного розвитку змінила уявлення про міжнародне співробітництво.

Становлення ринкових відносин на сучасному етапі потребує глобального бачення проблематики ЗЕД. У зв'язку з цим виникає особливе ставлення як, з одного боку, до об'єкту цілеспрямованого організаційно-економічного впливу з метою стимулювання підприємницької активності

та налагодження стійких зв'язків та механізмів, а з іншого – як до стимулювання прогресивних перетворень в структурі суспільного виробництва, істочнику передових технологічних та організаційних ідей в області управління суспільно-виробничими процесами.

Отже, ЗЕД є невід'ємною частиною будь-якої держави, в тому числі й України.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює ЗЕД в Україні, є Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991р.

Регулювання ЗЕД в Україні здійснюється згідно з наступними принципами:

- стимулювання прогресивних структурних змін в економіці;
- створення сприятливих умов для наближення економіки України до ринкової структури економік розвинених країн;
- забезпечення збалансованості економіки України та підтримка рівноваги на її внутрішньому ринку.

Державне регулювання ЗЕД спрямовано на захист економічних інтересів України, заохочення конкуренції, використання суб'єктами ЗЕД доходів та інвестицій та створення рівних умов для розвитку усіх видів підприємництва в області зовнішньоекономічних відносин.

На сьогоднішній день спостерігається недосконалість механізму державного регулювання у даній сфері.

Для створення дієвої системи державного регулювання слід врахувати основні сучасні тенденції, а саме:

- розвиток міжнародного розподілу праці та інтернаціоналізація виробництва;
- активна діяльність ТНК на світовому ринку;
- розвиток процесів торгово-економічної інтеграції;
- науковий прогрес, який сприяє створенню нових галузей економіки та реконструюванню старих.

Як підсумок слід зазначити, що існуюча нормативна база України відносно регулювання ЗЕД має досить суперечливий характер. Одним із важливих факторів підвищення ефективності регулювання в даній сфері є дослідження основних аспектів розвитку законодавства щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

Науковий керівник: А.С. Магдич, старший викладач.

Є. Майданюк

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО СВІТУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ

Однією з основних ознак сучасного розвитку світового господарства є розгортання процесів глобалізації, які справляють суттєвий вплив на систему міжнародних економічних відносин, трансформують напрями і визначають тенденції розвитку національних економік.

Глобалізація – це новий етап світового розвитку суспільства на всіх його рівнях. В економічній сфері вона являє собою взаємозалежність різних секторів світової економіки. В перспективі глобалізація веде до подолання наднаціональних кордонів і формування єдиної всесвітньої ринкової економіки, що і обумовлює актуальність даної теми. Дослідженням глобалізації займалися такі дослідники та вчені, як О.Білорус, В.Бєбік, Л.Дегтярєва, С.Шергін, В.Дєргачова А.Фєдотова та інші.

Ознаками глобалізації є:

1. Транснаціоналізація ринків фінансових, матеріальних, людських, енергетичних та інших ресурсів.
2. Застосування нових наукоємних та комунікаційних технологій, інформатизація суспільного виробництва.
3. Лібералізація норм життєдіяльності, свобода вибору та підприємницької і соціальної ініціативи, вільний ринок, скасування кордонів та митних перешкод.
4. Мобільність інвестицій, індустрій, інформації, індивідів; – послаблення ролі держави-нації.
5. Уніфікація стилю життя і утвердження універсальних культурних стереотипів.
6. Становлення світу як глобального єдиного соціуму акцентує в патріотизмі нові акценти.

Науковий аналіз показує, що всі глобалізаційні процеси несуть об'єктивний характер та виникають за результатами економічних та одночасно соціальних змін, обумовлених радикальними перетвореннями в технологічній, виробничій та інформаційній сфері. Мета глобалізації – рух до більш відкритого та інтегрованого світу.

Глобалізація, як підтверджує сучасна практика, не тільки приносить людині і суспільству в цілому різні блага, але і таїть в собі глибокі суперечності, які значно загострюють політичні, економічні, соціальні та інші проблеми сучасного світу:

а)Посилення конкурентної боротьби. Участь будь-яких країн в інтернаціональних виробничих процесах, розподілі ресурсів і матеріальних благ відбувається на фоні різкого загострення конкурентної боротьби у всіх сферах діяльності, а в ній бувають, як відомо, не тільки переможці, але і що програли; і останніх, як правило, виявляється набагато більше, ніж перших. В той же час наявність конкурентоздатних товарів і ринків може бути якнайкращим показником ефективної діяльності окремих людей, корпорацій і країн Проте, будучи двигуном сучасного прогресу, конкуренція на практиці призводить до того, що багаті стають багатше, а бідні – бідніше.

б)Суперечності між глобальними ринками та інтересами окремих країн і груп людей. Одна з головних особливостей глобалізації полягає в тому, що це явище супроводжується «нестримним» розширенням світових ринків для певних видів продукції, товарів і послуг.

в)Глобалізація та наростання соціальної нерівності. Глобалізація та кож сприяє поглибленню соціальної нерівності на різних рівнях. На початку ХХІ століття на 20% населення планети, яке проживає в індустрі-

ально розвинених країнах, доводиться 86% ВВП всього світу, а на 20% населення, проживаючого в бідних країнах, – лише 1% світового ВВП.

г) Глобалізація і посилення загрози соціально-економічної, суспільної та особистої безпеки. Як наслідок процесів глобалізації, зі збільшення соціальної нерівності в світі виникають нові загрози для безпеки людей.

д) Глобалізація і загроза навколишньому середовищу. На рубежі століть значно зросла загроза навколишньому середовищу, пов'язана з нестримним розвитком могутньої виробничої техніки і транспортних засобів, інтенсифікацією виробничої діяльності людей, гонкою озброєнь, що продовжується. В сучасних умовах загострюються дуже небезпечні для всієї світової спільноти екологічні проблеми глобального характеру: зміна складу атмосфери, посилення в результаті цього процесу «парникового ефекту» і потеплення клімату, що може привести до танення льодів та катастрофічного підвищення рівня Світового океану, руйнування озонової сфери, яка захищає життя на Землі від ультрафіолетового випромінювання, забруднення навколосезонного космосу залишками космічних апаратів.

Висновки. Основною об'єктивною тенденцією економіки ХХІ ст. є розвиток процесів глобалізації у світі. Цей феномен є характерною особливістю всієї світової виробничо-господарської діяльності, складовими якої є окремі національні економіки.

Глобалізацію можна розглядати як загальне розширення та поглиблення міжнародних процесів інвестування, виробництва, постачання та збуту, фінансів, науково-технічного прогресу, освіти. Тобто глобалізація охоплює всі сфери суспільного життя, у результаті чого соціально-економічний процес однієї країни стає складовою інтернаціонального або світового процесу.

Особливо швидких темпів глобалізація набрала в другій половині ХХ ст., що супроводжувалось зростанням світової економіки, обсягів торгівлі та неймовірними міграційними процесами. Основною передумовою стрімкого розвитку процесів глобалізації стала об'єктивна необхідність усунення торговельних бар'єрів між країнами світу з метою розширення ринку та створення умов для більш повної реалізації економічних інтересів окремих держав. Це призвело до активізації обміну товарами та послугами, інформацією, капіталом, робочою силою, створюючи при цьому додаткові умови для зростання країни та підвищення її конкурентоспроможності.

Науковий керівник: Л.П. Сисюк, асистент кафедри ЕП та МЕ ВТЕ КНТЕУ.

Ю. Мироненко
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА

В умовах, коли міжнародний розподіл праці привів до формування світового господарства, жодна країна світу не може забезпечити високу

ефективність свого національного виробництва, якщо воно не інтегрується в тій чи іншій мірі у світове виробництво. Це безпосередньо стосується й України.

Формально Україна як член ООН входить до держав світового співтовариства. Вона визнає й виконує статут ООН та міжнародне право, які регулюють міждержавні відносини. Отже, Україна певною мірою є співробітником країн світу, однак повноцінного ставлення буде досягнуто лише тоді, коли її економіка буде інтегрована в світове господарство, тобто буде його складовою частиною.

За останні роки проблема інтеграції України у світове співтовариство обговорюється досить активно. При цьому мається на увазі, про економічне зближення з розвинутими країнами, про використання їхнього досвіду і переваг господарської взаємодії з ними в інтересах розвитку економіки України. Проте мова повинна йти не про вступ України в світове товариство, оскільки вона завжди була і залишається його учасником, а про активізацію її економічної взаємодії з іншими країнами з метою використання переваг міжнародного розподілу праці для прискорення подолання відставання від країн-лідерів в розвитку економіки і добробуту населення.

Але, незважаючи на значні потенційні можливості, ефективність інтегрування економіки України в світове товариство на сучасному етапі досить низька. Це зумовлено рядом як суб'єктивних так і об'єктивних причин, серед яких слід виділити:

1. Падіння обсягів виробництва, що є наслідком загальної кризи, яка охопила соціально-економічну систему країни

2. Забезпечення України власною продукцією значно впало, а залежність від інших країн почала загрожувати існуванню держави взагалі

3. Різка й непередбачена переорієнтація України на інтеграцію з країнами Європи й розрив об'єктивно зумовлених економічних зв'язків з країнами СНД, внаслідок чого були втрачені традиційні ринки на Сході, а доступ на західні ринки так і залишився проблематичним

4. Низька якість і висока собівартість продукції, що випускається вітчизняним виробником, і низька її конкурентоспроможність, що спричинило закриття доступу на західні ринки

5. Недосконалість системи управління зовнішньоекономічними відносинами.

Таким чином можна зробити висновок, що на шляху до інтеграції України у світовий економічний простір існує значна кількість проблем, які затримують цей процес. Вони потребують негайного вирішення, інакше будуть надалі продовжувати гальмувати процеси інтеграції України у світовий економічний простір.

Проте є і ряд сприятливих умов для інвестування, зокрема такі як дешева робоча сила, відносно невисока вартість аренди, близькість до потужних ринків збуту і сировини (ринки ЄС та країн Азії).

Отже, Україна досить успішно здійснює своє входження у світове товариство, маючи для цього всі необхідні можливості, але для прискорення даного процесу потрібно визначити головні проблеми економічної інтеграції і спрямовувати максимум зусиль з боку держави і суспільства

на їх вирішення. Особливо це стосується напрямів розвитку міжнародних господарських відносин.

Науковий керівник: Л.А. Гончар, кандидат економічних наук, доцент.

Д. Мостовая
Кубанский государственный аграрный университет

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Одним из ключевых процессов развития мировой экономики на сегодняшний день является прогрессирующая глобализация, т.е. качественно новый этап в развитии интернационализации хозяйственной жизни. Отношение к глобализации специалистов очень неоднозначно, а порой и диаметрально противоположно.

Профессор социологии Калифорнийского университета (США) М.Кастельс определил глобализацию как «новую капиталистическую экономику», перечислив в качестве основных ее характеристик следующие: информация, знания и информационные технологии являются главными источниками роста производительности и конкурентоспособности; эта новая экономика организуется преимущественно через сетевую структуру менеджмента, производства и распределения, а не отдельных фирм, как раньше; и она является глобальной.

Глобализацию ряд специалистов представляет как достаточно узкое понятие: процесс сближения потребительских предпочтений и универсализация ассортимента предлагаемой продукции по всему миру, в ходе которого всемирные продукты вытесняют местные.

В качестве позитивных последствий (преимуществ) глобализационных процессов можно назвать:

– Глобализация способствует углублению специализации и международного разделения труда.

– Важным преимуществом глобализационных процессов является экономия на масштабах производства.

– Преимущества глобализации связаны также с выигрышем от свободной торговли на взаимовыгодной основе, удовлетворяющей все стороны.

– Глобализация, усиливая конкуренцию, стимулирует дальнейшее развитие новых технологий и распространение их среди стран.

– Глобализация способствует обострению международной конкуренции.

– Глобализация дает странам возможность мобилизовать более значительный объем финансовых ресурсов, поскольку инвесторы могут использовать более широкий финансовый инструментарий на возросшем количестве рынков.

– Глобализация создает серьезную основу для решения всеобщих проблем человечества, в первую очередь, экологических, что обусловлено объединением усилий мирового сообщества.

Как уже отмечалось, процессы глобализации в мировой экономике воспринимаются и оцениваются по-разному. Но по-разному к ним относятся не только отдельные ученые, специалисты и эксперты, но и жители разных стран. Глобализационные процессы чаще всего приветствуются в развитых странах и вызывают серьезные опасения в развивающемся мире.

Следовательно, степень положительного влияния глобализационных процессов на экономику отдельных стран зависит от места, которое они занимают в мировой экономике, фактически основную часть преимуществ получают богатые страны или индивиды.

Несправедливое распределение благ от глобализации порождает угрозу конфликтов на региональном, национальном и интернациональном уровнях. Происходит не конвергенция или выравнивание доходов, а скорее их поляризация. В процессе ее быстро развивающиеся страны входят в круг богатых государств, а бедные страны все больше отстают от них.

В качестве наиболее часто обсуждаемых социально-политических проблем, потенциально имеющих место в развитых странах в связи с процессами глобализации, можно назвать:

- нестабильность развития экономик многих стран;
- увеличение разрыва в социально-экономическом развитии между странами;
- расслоение общества;
- рост влияния ТНК;
- возросшие масштабы миграции;
- обострение глобальных проблем;
- внедрение массовой культуры, потеря самобытности стран.

Можно сказать что, джин глобализации вырвался на свободу и ни кто не сможет снова загнать его в бутылку. Странам необходимо адекватно реагировать на глобализационные процессы, чтобы адаптироваться к новым условиям и воспользоваться шансами, которые предоставляет интернационализация мировой экономики.

Подводя итог, подчеркнем, что процесс глобализации, наиболее активизирующийся в последние два десятилетия, таит в себе немало неясностей и противоречий, становится предметом острых дискуссий в академических и деловых кругах.

Научный руководитель: А.В. Острецова, старший преподаватель.

І. Ніколаєнко
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

За останні роки посилюються тенденції глобалізації економіки, у зв'язку з чим підвищилися темпи зростання міжнародних транспортних

потоків. Це вирішальною мірою визначає нині транспортну політику країни, стратегічним напрямом якої став розвиток транс'європейських комунікацій.

Основним сегментом транспортної системи України на сьогодні залишається залізниця.

Залізничний транспорт займає провідне місце у задоволенні потреб виробничої сфери та населення України в перевезеннях, є важливим фактором забезпечення соціально-економічного зростання і зміцнення держави, розвитку її зовнішньоекономічних зв'язків. Залізниця є найбільш рентабельним видом транспорту для перевезень вагонних партій на великій відстані.

Українська мережа залізниць є однією з найбільш розвинутих серед європейських країн. Роль залізничного транспорту в системі транспортних комунікацій України посилюється й тим, що через територію країни пролягають основні транспортні транс'європейські коридори.

Залізниця задовольняють потреби суспільного виробництва, проте ефективність діяльності галузі, якість послуг, що надаються споживачам, все менше відповідають сучасним вимогам.

Основними проблемами є: старіння основних виробничих засобів залізничного транспорту; недостатня ефективність системи державного регулювання діяльності залізничного транспорту і недосконалість нормативно-правової бази функціонування галузі; недостатній технологічний рівень організації міжнародних транзитних перевезень, обсяг яких не відповідає транзитному потенціалу України; низька інвестиційна привабливість галузі, тощо.

Це призвело до значного погіршення стану виробничо-технічної бази залізничного транспорту, згорання програм його економічного та соціального розвитку.

Ресурсний потенціал підприємства, як сукупність всіх існуючих ресурсів, використання яких принесе економічний ефект, має реалізацію через діяльність. Причина його динаміки недофінансування реальних інвестиційних проектів, спад попиту на продукцію і послуги.

Ключовим напрямом для інвестування на залізничному транспорті повинен стати пріоритетний сегмент компанії, який генерує прибуток, а саме вантажні перевезення.

Щодо пасажирських перевезень, то стратегічна діагностика, що проводилась Укрзалізницею показала необхідність інвестувати в оновлення рухомого складу.

Дослідження потенціалу залізничного транспорту свідчать про необхідність удосконалення механізму управління інвестиційними процесами в галузі, трансформацію існуючих форм і методів управлінських функцій в сфері галузевого інвестування.

Науковий керівник: О.М. Трушенко, кандидат економічних наук, доцент.

ТРУДОВЫЕ РЕСУРСЫ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КООПЕРАЦИИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Темпы развития экономического потенциала организаций потребительской кооперации в значительной степени обуславливаются особенностями его формирования и использования.

В настоящее время экономический потенциал организаций потребительской кооперации и его составные элементы используются недостаточно эффективно. Это обусловлено рядом причин, среди которых – несоответствие ресурсной базы кооперативных организаций современным потребностям экономического развития, неадекватные подходы к управлению элементами экономического потенциала в сложившихся социально-экономических условиях и т.д.

Несоответствие темпов роста экономического потенциала организаций потребительской кооперации темпам развития других субъектов рынка не позволяет системе в полной мере реализовать свои конкурентные преимущества на рынке товаров и услуг.

Важной составной частью экономического потенциала страны в целом и потребительской кооперации в частности являются демографический и трудовой потенциалы, которые определяются численностью и половозрастной структурой населения, количеством и качеством трудовых ресурсов, их занятостью в экономике. Трудовые ресурсы – это та часть населения, которая благодаря совокупности физических способностей, специальных знаний и опыта может участвовать в процессе воспроизводства, создания материальных и нематериальных благ и услуг. В Республике Беларусь к населению трудоспособного возраста относятся мужчины в возрасте от 16 до 60 и женщины – от 16 до 55 лет.

В системе потребительской кооперации Республики Беларусь занято 99,4 тысяч работников, что составляет 2,14% от общей численности занятого в экономике населения Республики Беларусь, в том числе руководителей и специалистов – 16,2 тысяч человек. Высшее образование имеют 11,0 тысяч человек, среднее специальное – 24,8 тысяч человек. Основная доля работников занята в торговле – 53,2%, в общественном питании – 14,5%, промышленности – 11,4 %, на транспорте – 8,6%, заготовках – 2,7%, строительстве – 2,5%. Численность работников пенсионного возраста составляет 7,2 тысяч человек, в том числе среди руководителей и специалистов – 1,2 тыс. человек.

В Гомельской области в 2011 году в потребительской кооперации задействовано 15312 человек, что составляет 2,31% от общего количества занятых в Гомельской области. Необходимо отметить, что наибольшее количество занятых в потребительской кооперации наблюдается в Мин-

ской области, их удельный вес в общем количестве занятых составляет около 2,5%.

В 2011 году помимо изменений в отраслевом составе системы потребительской кооперации произошли структурные сдвиги и в качественных характеристиках персонала. У руководителей системы потребительской кооперации соотношение работников с высшим и средним специальным образованием относительно одинаково, а у специалистов данное соотношение составляет примерно 1 : 3.

Оценивая уровень образования работников кооперативных организаций Республики Беларусь, стоит отметить, что высшее и среднее профессиональное образование в среднем имеют до 50% работников.

Важнейшим индикатором результативности финансово-хозяйственной деятельности является производительность труда. Анализ производительности труда работников кооперативных организаций Республики Беларусь и Гомельской области выявил наличие тенденции роста эффективности использования трудовых ресурсов.

За период с 2010 по 2011 годы выработка работников во всех организациях Белорусского республиканского союза потребительских обществ планомерно увеличивается. Наибольший темп роста производительности труда отмечен в Минском облпотребсоюзе, где темп роста производительности труда по торговым организациям составил 177,5%, наименьший темп роста по торговым организациям наблюдается в Гомельском облпотребсоюзе и составляет 170,3%.

Если сопоставить темпы роста производительности труда с темпами роста средней заработной платы, то наблюдается превышение темпов роста производительности труда над темпами роста средней заработной платы по всем облпотребсоюзам и в том числе и по Белкоопсоюзу в целом.

Рассматривая заработную плату, как функцию мотивации работников и выделяя превышение ее роста над производительностью труда, можно полагать, что существующее повышение оплаты труда лишь незначительно стимулирует людей на эффективную трудовую деятельность, что еще раз служит доказательством низкого уровня оплаты труда в организациях потребительской кооперации.

При этом стоит отметить, что заработная плата работников Гомельского облпотребсоюза, которая составила в 2011 году 1331600 рублей выше бюджета прожиточного минимума, но ниже средней заработной платы в области. Аналогичная ситуация наблюдается и во всех облпотребсоюзах, где несмотря на тенденцию роста заработной платы ее уровень в 2-3 раза ниже среднеотраслевых показателей.

Задачами развития кадрового потенциала, образовательной деятельности в потребительской кооперации являются:

создание условий для карьерного роста в соответствии с профессиональными интересами работника, уровнем профессиональной подготовки, индивидуальными способностями и предпочтениями;

воздействие в обеспечении потребностей в жилье; создание условий для повышения оплаты высокорезультативного труда;

развитие социального обеспечения работников; развитие методов нематериального стимулирования работников, включая конкурсы, нематериальные награды, освещение успехов и достижений работников потребительской кооперации в средствах массовой информации и иные формы морального поощрения,

анализ потребностей организаций потребительской кооперации в кадровом обеспечении и формировании заказов на обучение работников в образовательных организациях высшего и среднего профессионального образования, в том числе в образовательных организациях системы потребительской кооперации.

Научный руководитель: Н.С. Шелег, доктор экономических наук, профессор.

K. Nozhina
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

HE IS RECOVERED AND REVIVED OUR REGION

180 years since the birth of Oleksandr Pol' have passed. Activity of this outstanding person deserved the highest estimates of contemporaries and descendants. Thanks to it our city became the powerful metallurgical center known outside the country.

Oleksandr Pol' was the first honorable citizen. At the Nobles meeting in 1889 there was a discussion about installation of a monument to Pol' (who was one of them). As it was told that he "recovered the edge and Katerynoslav revived".

O. Pol' fed passion to old times, in particular Zaporizhia. He visited and examined a set of West European museums, well knew Russian, participated in Russian archeological congress, was a member of "Odessa Imperial Society of History and Antiquities" and various archeological societies, published his works in archeological issues. O. Pol' was the owner of a huge collection of subjects of old times which he himself estimated in 200 thousand rubles.

After his death, in 1906, Olga Pol' gave more than two thousand items to a regional Museum named after O. Pol'. These exhibits laid the Foundation for a modern museum, unfortunately, during the World War II more than 60 percent of exhibits were lost, including items from personal collection of Oleksandr Pol'. Now the list of the lost is done at the local historical museum.

Ten years have passed since the opening of the monument to O. Pol' in Dnipropetrovs'k. In Kryvyi Rig it was open slightly earlier, in 1997, and in our city it happened only in September 2002. Many people ask for renaming of the museum in Dnipropetrovs'k into the National Historical museum named after O. Pol' – D. Yavornytsky. In this case private collectors promise to transfer to a museum some exhibits from collection of O. Pol'.

*Scientific Supervision by Associate Professor S.V. Kuzminov.
Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.*

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Євроінтеграційний курс України на сьогодні є основним вектором політичної, економічної, соціальної інтеграції. Банківська система є складовою економічної системи України, тому інтеграція в економічний простір Європейського Союзу буде мати для неї відповідні наслідки.

Зрозуміло, що банківська система в Україні є досить молодою, тому їй притаманні такі проблеми як: недостатність капіталізації, відсутність концентрації капіталу, значні банківські ризики, низька ефективність діяльності банків, недостатній банківський менеджмент, якість і кількість банківських послуг. Інтеграція України до Європейського Союзу створить додаткові ризики для банківської системи, що потребує від Національного банку України розроблення відповідних заходів для управління ризиками й подолання проблем, а саме:

- Розширення впровадження базельських принципів.

Зважаючи на процеси європейської інтеграції, необхідно рухатися в напрямі прийняття системи базельських угод, які висувають більш високі вимоги до банків та органів банківського нагляду для підвищення якості управління ризиками та банківського нагляду країни.

Збільшення масштабів та підвищення складності роботи банківських груп викликає необхідність розширення міжнародного співробітництва органів банківського нагляду. Хоча це питання не є новим, в умовах євроінтеграції воно набуває все більшого значення. Ефективне поєднання належного нагляду в країні місцезнаходження з дієвим наглядом на консолідованій основі в країні реєстрації вимагає встановлення більш тісної співпраці, в основному через обмін інформацією.

- Оцінки стійкості банківської системи.

При оцінці стійкості банківської системи необхідно враховувати не тільки фінансовий стан банків, а й макроекономічні показники. У даному аспекті можливе впровадження в діяльність банків методики, розробленої рейтинговим агентством Fitch. За системою оцінки Fitch розраховується два індикатори системних ризиків банківської системи: індикатор банківської системи (BSI) та макропруденційний індикатор (MPI).

- Підвищення прозорості діяльності банківської системи.

Для розвитку банківської системи та економіки в цілому особливий актуальності набувають стандарти прозорості та розкриття інформації.

З підвищенням зацікавленості вітчизняних інвесторів до банків та появою на ринку банківських послуг міжнародних інвесторів, які вимагають об'єктивного аналізу інформації, зміни в стандартах розкриття інформації та прозорості є дуже важливими.

Згідно з Законом України «Про банки і банківську діяльність» банки зобов'язані надавати фінансову звітність відповідно до Національних стандартів (принципів) бухгалтерського обліку. Нормативні акти Націо-

нального банку України чітко визначають зміст річного звіту та фінансової звітності.

Національний банк України зробив багато кроків для покращення ситуації в сфері розкриття інформації банками, проте необхідно продовжувати роботу в напрямі подальшого перегляду стандартів розкриття інформації з метою приведення їх у відповідність до міжнародної практики.

- Розроблення і впровадження політики управління банківськими ризиками.

Швидке зростання обсягів кредитування є одним із найнадійніших серед випереджаючих індикаторів проблем банківської системи. Уразливість банківського сектору залежить від ризиків, на які йдуть банки, і складається з багатьох чинників, таких як якість кредитної політики банків, якість забезпечення, рівень резервів, диверсифікація позик, валютний ризик, ліквідність тощо. Досвід країн ЄС свідчить про існування різних підходів щодо розроблення економічної політики впливу на розширення кредиту, починаючи з добре відомих заходів грошово-кредитної і фінансової політики і закінчуючи не так широко обговорюваними, проте не менш важливими, заходами політики нагляду і пруденційними нормами. Останні можуть використовуватися для підвищення стійкості фінансової системи проти негативних наслідків розширення кредиту.

- Підвищення конкурентоспроможності банківської системи.

Розуміючи, що конкуренція на ринку банківських послуг буде зростати внаслідок процесів інтеграції, важливо заздалегідь вживати заходи щодо посилення конкурентоспроможності українських банків. Цьому сприятиме подальший розвиток банківської системи, головними завданнями якого є: у напрямі підвищення рівня капіталізації банківського сектору (залучення до банків додаткового акціонерного капіталу, розроблення банками планів підвищення рівня капіталізації з урахуванням зростання обсягів активних операцій, покращення якості капіталу та забезпечення достатнього рівня покриття капіталом ризиків, що приймаються банками); у напрямі підвищення якості банківських послуг (активізація процесів консолідації банків, розвиток структури банківського сектору в напрямі оптимального поєднання великих банків з розгалуженою мережею філій, забезпечення надійності банківських автоматизованих систем) та ін. В умовах євроінтеграції необхідним є більш детальне вивчення та впровадження іноземного досвіду проведення подібного аналізу. Особливо корисним, на нашу думку, є досвід країн ЄС, які є типовими представниками банкоцентричної фінансової системи.

Науковий керівник: О.О. Бассова, кандидат економічних наук.

Е. Обух

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ГЛОБАЛИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО МИРА

Современный мир все больше становится многополярным, гетерогенным и глобальным. Термин «многополярность» означает, что

ни одно государство: будь то Соединенный штаты Америки или Китай, - не смогут решать проблемы мирового масштаба в одиночку. В связи с этим, многие страны объединены для совместного решения различных экономических, политических и социальных проблем.

Основная суть глобализации состоит в резком расширении и усложнении взаимосвязей и взаимозависимости людей и государств. Глобальная экономическая система развивается все более быстрыми темпами.

Глобализация влечет за собой как позитивные, так и негативные последствия. Анализ научно-педагогической литературы позволяет выделить не только отрицательные, но и положительные стороны процесса глобализации. Так, ряд ученых делают выводы о том, что глобализация ведет к стиранию этнической и культурной неповторимости народов, что приводит к сопротивлению и стремлению защитить уникальность своей культуры. В результате это приводит к конфликтам на национальной и религиозной почве.

Другой проблемой ученые считают возникновение информационно-лингвистического неравенства. Это означает, что не все страны и индивиды имеют одинаковый доступ к знаниям, информационным технологиям, языкам международного общения и, следовательно, не в равной степени способны воспользоваться преимуществами информационно-языковой среды. Иными словами, образование (в особенности высшее) все чаще рассматривается не как общественное, а как частное благо.

Еще одной из проблем, связанных с глобализацией, называют вытеснение целого ряда языков, игравших ранее определенную роль с целью обмена информацией между людьми. К примеру, английский язык вытесняет арабский в странах Ближнего Востока, а в Латинской Америке – испанский.

Но, с другой стороны, есть ряд проблем, решение которых требует глобального подхода. К примеру, многие вопросы в области медицины должны решаться не только на национальном, но и на глобальном уровне.

Реализация совместных усилий в борьбе за здоровье человека требует владения языками международного общения в дополнение к профессиональным медицинским знаниям.

В настоящее время в сфере образования наблюдается рост обменов межпрофессионального характера. Преподаватели вузов, учителя школ, студенты и школьники выезжают за рубеж по различным грантам. Обычно, в таких случаях, рабочим языком выступает английский или язык государства, принимающего стажеров.

Вышеизложенное позволяет утверждать о существовании противоречий между стремлением людей к возрождению и сохранению национально-этнической культуры, языка, обычаев и традиций своего народа и желанием как можно больше узнать о других культурах, глобальных, общечеловеческих ценностях, и стремлением к совместному решению проблем, касающихся всего человечества.

DIFFICULT LIFE ROADS OF OLEKSANDR POL'

Life is always compared with ways and roads, which can be different enough... And nobody knows what expects over the next turn... Sometimes we think over if it is worth overcoming different obtains and moving to own goals, but we cannot find the right answer. To do so we should find out information about success and achievements of the greatest people of our city, one of whom was Oleksandr Pol'.

Oleksandr Pol' was a strong and purposeful person, who was doing all his best to reach his ambitious goals. For fifteen years he has been persuading competitors in the success of a project, making the production of iron ore. He wanted to give an opportunity to a small village to transform into a power industrial center, which would be able to influence the economy market of Europe. O. Pol' was absolutely sure that valuable wealth, like Kryvyi Rig, couldn't be acquired by foreigners, and it is advisable to leave it in the property of trustworthy Russian people..."

Thanks to Oleksandr Pol's efforts, the government began its activity with development of iron ore in regions. For several years O. Pol' insisted on building Katerynoslav railway station. Every day he made a little step to success and often got nothing. But O. Pol' didn't stop, he was not such a man who could be satisfied by existing position of things. He belonged to those people, who wanted to improve all possible things for better and couldn't allow himself to have a rest for not wasting any minute of this wonderful life. As a result in ten years the railway station was built. Nowadays Kryvyi Rig station is one of the most powerful stations in Ukraine and a huge network of stations gave possibility to use production made from iron ore not only in our country, but also in other countries of Europe.

Oleksandr Pol' directed all his strength and will to the prosperity of Dnipropetrovs'k and deserved eternal memory and respect of its citizens.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

К. Павлова
Сумський національний аграрний університет

РОЛЬ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПРОЦЕСАХ УКРАЇНИ

На порозі ХХІ століття світ тотально міняє обличчя. На політичній карті світу з'явилася і поступово, але впевнено утверджується суверенна держава Україна. На цьому шляху вже зроблено значний крок: Україна розвиває тісне співробітництво з Міжнародним валютним фондом, Міжнародним банком реконструкції та розвитку, з країнами всередині Євро-

пейського Союзу. В умовах, коли міжнародний поділ праці привів до формування світового господарства, жодна країна світу не може забезпечити високу ефективність свого національного виробництва, якщо воно не інтегрується в тій чи іншій мірі у світове виробництво. Це безпосередньо стосується й України. В останні роки наша держава активно використовує такий інструмент розвитку інтеграційних зв'язків з сусідніми країнами, як транскордонна співпраця.

Основна роль транскордонного співробітництва у інтеграційних процесах визначається можливістю прискорення процесів зближення рівнів якості життя населення прикордонних територій та досягнення вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон до повної інтегрованості простору. Так, більшість прикордонних областей України вже є членами єврорегіонів, створених як на західному, так і на східному кордоні держави. Прикордонні регіони, що є периферійними у кожній державі, здатні стимулювати економічний розвиток і вишукувати прогресивні шляхи вирішення проблем, які виникають у зв'язку з їх розміщенням та, часто, є спільними з сусідніми регіонами інших країн.

Транскордонне співробітництво між Сумською областю України та сусідніми областями Російської Федерації (Курською областю, зокрема) у найпростіших його формах відбувається постійно, а значить поступово відбувається і формування інтегрованого простору у транскордонно-регіоні.

В результаті комплексного аналізу сучасного стану інтеграційних процесів, в які залучена Україна, можемо зробити наступні висновки:

1. Світове господарство – це цілісний економічний організм, що виступає матеріальною основою для держав світового співтовариства, в якому вже склалися певні співвідношення попиту та пропозиції, конкуренції та монополії, макроекономічної рівноваги. Тому включення до нього нових держав – складний і тривалий процес, що вимагає високого рівня соціально-економічної конкурентноздатності кандидата. В цьому плані проблеми Курського та Сумського регіонів є вкрай схожими завдяки спільній історичній приналежності до єдиного соціально-економічного простору ЄСРП.

2. Інтеграцію національної економіки нашої держави в світове господарство стримує й те, що Україна як суверенна держава ще не достатньо використовує свій геополітичний та природно-ресурсний потенціали. Так, дисбаланс інтересів нашої країни щодо Митного союзу з країнами СНД та членства в СОТ створює додаткові політичні перешкоди до розвитку транскордонної співпраці з її східними сусідами.

3. Значною перешкодою для входження України в систему світового господарства є те, що в ній були ліквідовані структури, за допомогою яких здійснювалась зовнішньоекономічна діяльність у минулому та не сформована законодавча база для забезпечення розвитку транскордонних зв'язків із сусідніми державами. Особливо гостро питання стоїть із джерелами фінансування транскордонних ініціатив на регіональному рівні для східного кордону України.

Створення єврорегіону «Ярославна» принесло ряд позитивних результатів як для іміджу Сумської області, так і для її соціально-економічної сфери. Наразі в області вже завершуються основні етапи ринкової трансформації, результатом чого стала істотна стабілізація розвитку галузей економіки регіону за останні роки. Поступове впровадження в господарське життя ринкових принципів господарювання помітно позначилося на зміцненні фінансового потенціалу, подальшому збільшенні кількості підприємств, що спираються на власний капітал. Зростає ділова активність в основних галузях економіки.

За результатами проведеного нами дослідженням, виявлено, що Сумською обласною державною адміністрацією активізовано роботу щодо поліпшення інвестиційного клімату в області, створення умов для підвищення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання та забезпечення ефективності інвестування. Основною проблемою, що стримує залучення інвестицій, залишається недостатній рівень розбудови інфраструктури області.

Відтак, з метою розширення географії зовнішньоторговельних партнерів необхідно є робота обласної державної адміністрації з торгово-економічними місіями іноземних держав акредитованих в Україні, розвиток маркетингової діяльності, виконання підприємствами поглиблених досліджень товарного ринку, ринків збуту, конкурентного середовища, активізація виставкової та рекламної діяльності, допомога місцевим товаровиробникам у пошуку нових ринків постачань товарів, сертифікація продукції за міжнародними стандартами.

Отже, як висновок, на сьогодні Україна ще недостатньо інтегрована у міжнародні структури і таке становище необхідно змінити в позитивному напрямку для того, щоб зайняти достойне місце серед розвинених країн. На нашу думку, існує два шляхи інтеграції в світове товариство. Перший – рухатися стихійно, реагуючи на виклики середовища, а другий – спираючись на власні можливості, здійснювати свідому стратегічну інтеграцію. Саме такий шлях може стати найбільш ефективним для нашої країни.

Науковий керівник: О.М. Замора, кандидат економічних наук, доцент.

М. Павлович
Дніпропетровський університет імени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В УКРАИНУ

На сегодняшний день уже практически невозможно представить экономику любой страны без инвестиций. Инвестиции представляют собой тот механизм, благодаря которому стремительно и уверенно развивается и выходит на высокий уровень экономика государства. Положение Украины экономически нестабильно, что приводит к поиску различных инвестиций в экономику страны, и в первую очередь расширение производ-

ства, структурных преобразований, получения максимальной прибыли и на этой основе решения социальных проблем в стране. В современных условиях выхода экономики Украины из кризисного состояния инвестиции являются наиболее эффективным рычагом улучшения экономики, и создание инвестиционной привлекательности отраслей становится одной из главных задач. Но на данный момент Украина не является привлекательной для иностранных инвесторов.

Украина потенциально может быть одной из ведущих стран по привлечению иностранных инвестиций как прямых, так и портфельных. Этому способствует ее огромный внутренний рынок, сравнительно квалифицированная и в тоже время дешевая рабочая сила, значительный научно-технический потенциал, большие природные ресурсы и наличие инфраструктуры, хотя и не очень развитой.

Однако в Украине до сих пор не созданы обоснованные системы государственной поддержки инвестиционной деятельности предприятий. Как следствие этого, в инвестиционной деятельности страны образовался замкнутый круг, когда недоинвестирование народного хозяйства усиливает спад производства, что, в свою очередь, влечет снижение инвестиционных возможностей субъектов ведения хозяйства и государства. Вывести Украину из этой ситуации может лишь научно обоснованная инвестиционная политика государства.

Также приток в инвестиционную сферу иностранного и частного национального капитала препятствует политическая нестабильность, несовершенство законодательства, неразвитость производственной и социальной инфраструктуры, недостаточное информационное обеспечение, и коррупцию. **Из-за коррупции и бюрократии в мире сложилось, негативное мнение о нашем государстве, а так же наша система налогообложения является результатом того, что Украину отнесли к группе стран с наибольшим инвестиционным риском.**

На сегодняшний день иностранные инвесторы, которые все же осмеливаются инвестировать в нашу экономику требуют законодательных гарантий, большие корпорации и инвестиционные компании требуют правительственных гарантий и льгот. Однако механизм реализации правовых гарантий пока еще недостаточно отработан. К тому же отсутствующие достаточные судебные средства для обеспечения соблюдения законных прав инвесторов и урегулирования споров. Большое значение предоставляется присоединению Украины к многосторонней конвенции по урегулированию инвестиционных споров между государством и физическими и юридическими лицами других стран.

Таким образом, для того, что бы привлечь прямые иностранные инвестиции в экономику Украины, государству необходимо создать систему льгот, упростить и снизить систему налогов.

Научный руководитель: А.Н. Трушенко, кандидат экономических наук, доцент.

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИЙ ВЕКТОР РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ. ПРОБЛЕМЫ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Во все более локализованном мире явление интеграции становится естественной и неотъемлемой чертой развития в XXI веке. С недавним вступлением России в ВТО в августе текущего года практически весь развитый мир объединился по единым правилам ведения внешней торговли.

Украина стала членом ВТО 5 февраля 2008 года. Однако кроме постепенного процесса интеграции на глобальном уровне для Украины остается еще один существенный вопрос, в каком направлении внешнеэкономической интеграции нужно двигаться? На сегодняшний день существует три основных варианта развития событий:

1. Европейская интеграция, которая должна завершиться со вступлением Украины в ЕС.

2. Евразийская интеграция, завершающаяся вступлением Украины в Евразийский Союз (в который сегодня входят Россия, Белоруссия, Казахстан, а Киргизия и Таджикистан остаются кандидатами на вступление).

3. Сохранение статуса-кво, предусматривающего внеблоковую позицию Украины.

В рамках данных тезисов мы рассмотрим некоторые отрицательные и положительные результаты для Украины от европейской интеграции, и попробуем оценить вероятность реализации интеграции в ЕС.

Аргументы «за»:

– Европейский Союз – это крупнейший рынок в мире, составивший более 501 млн. чел. в 2011 году. На рынок ЕС приходится около 17% мирового ВВП или примерно 15.5 триллионов долл. США, что открывает потенциально очень большие возможности для украинского бизнеса.

– Четкое, понятное, прозрачное и действенное законодательство формирует благоприятные условия для ведения бизнеса (более половины членов ЕС входят в ТОП 30 стран по легкости ведения бизнеса в ежегодном отчете «Doing Business», а также по индексу демократии). В результате мы получаем высокие конечные стандарты товаров и услуг, которые Украина может перенять.

– Верховенство права и высокий уровень развития демократических свобод на протяжении длительного времени сформировали относительно высокую степень уважения к разным культурам и убеждениям, что позволяет Украине в ЕС как государству сохранить свою самобытность.

Аргументы «против»:

– Потенциальные возможности для увеличения товарооборота в ЕС в значительной степени могут снизиться из-за неспособности украинских производителей конкурировать с европейскими фирмами. Поэтому в ситуации незначительного повышения экспорта товаров и услуг в ЕС становится вопрос о целесообразности подобной интеграции.

– Более того, с отменой торговых барьеров в Украину хлынет большое количество импортных товаров, имеющих низкую цену и более высокое качество, что делает их конкурентоспособными по сравнению с национальным производителем. В таких условиях увеличение импорта будет больше, чем экспорта, что: а) уменьшает коэффициент покрытия экспорта (за период январь-май 2012 года он составил 0.82, что на 0.3 меньше, чем за аналогичный период предыдущего года), а значит, сокращает золотовалютные резервы страны, б) может привести к банкротству национальных производителей (например, с / х, машиностроение, перерабатывающие отрасли), в) приводит к увеличению безработицы в Украине и социального напряжения в обществе. Кроме того, если мы рассмотрим более углубленную интеграцию, предусматривающую свободное перемещение факторов производства, в частности рабочей силы, характерное, например, для единого экономического пространства, то для Украины есть большая угроза еще большей эмиграции трудовых ресурсов на Запад, поражая экономику страны еще в большей степени.

– В условиях неопределенной ситуации в самом ЕС существует большая вероятность того, что в ближайшие годы Украина может не надеяться на глубокую степень интеграции в ЕС. Максимально то, что может быть сделано, это вступление в силу соглашения о ЗСТ, что является первым шагом на пути к евро интеграции.

Сделав такой небольшой анализ, можно прийти к выводу о том, что перед тем, как начинать процесс интеграции, необходимо быть готовым к ней. Надо также отметить, что интеграция сама по себе является единой платформой, на которой встречаются стороны для реализации взаимовыгодных экономических, политических, культурных и социальных отношений; поэтому интеграция в ЕС не означает автоматически значительное увеличение экономического потенциала и улучшение уровня жизни в Украине. Примером тому может служить Румыния, член ЕС с 2007 года, в которой за годы членства в ЕС не произошло на самом деле быстрого экономического роста, а также значительного улучшения бизнес климата. Поэтому только через эффективные внутренние реформы можно достичь экономического роста, и одним из стимулов этого действительно может выступать евро интеграция.

На сегодняшний день, по некоторым показателям Украина до сих пор находится на стадии развития факторов производства, поэтому необходимо, прежде всего, повысить эффективность работы институтов правительства, обеспечить выполнение законов на практике. Это автоматически существенно улучшит инвестиционную привлекательность нашей страны и позволит привлечь иностранные инвестиции, что, например, открывает возможность для модернизации основных фондов, износ которых достигает 65%. Кроме того, Украина имеет существенный потенциал развития ИТ-рынка. Так, согласно международным рейтингам, украинские специалисты входят в 5 самых успешных в мире, но зарегистрированных фирм в области очень не хватает. Поэтому необходимо активно направлять усилия на построение промышленных технопарков и лабора-

торий, где специалисты смогут реализовать свой потенциал и информатизировать экономику.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

Є. Пархуць
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІПОТЕЧНИЙ КРЕДИТ В УКРАЇНІ

Важливу роль в ринковій економіці відіграє іпотечний кредит. Надання позик під нерухомість завжди було однією з головних банківських операцій. Кредит на діяльність, пов'язаний з іпотечною, здійснюється, як правило, спеціалізованими банківськими установами – іпотечними банками. В розвинутих країнах світу сформовані цілісні системи іпотечного кредитування, які відпрацьовувалися протягом багатьох десятиліть і навіть століть.

Іпотечний кредит – це особлива форма кредиту, пов'язана з наданням позик під заставу нерухомого майна – землі, виробничих або житлових будівель тощо. Іпотечні позики надаються на довгостроковій основі. Іпотечний кредит стає можливим лише за умови приватної власності на землю і нерухомість. Нерухомість завжди цінувалась у банківській справі як надійна гарантія повернення позики. Застава землі і нерухомого майна для отримання в банку довгострокового кредиту називається іпотекою. Іпотека – це вид застави нерухомого майна (землі, підприємств, споруд, будов, інших об'єктів, безпосередньо пов'язаних із землею) з метою отримання грошової позики. У випадку несплати позики закладена нерухомість продається, а з вирученої суми погашається заборгованість кредитору.

Згідно із Законом України «Про заставу» іпотекою визнається застava землі, нерухомого майна, при якій земля та (або) майно, що становить предмет застави, залишається у заставодавця або третьої особи. Предметом іпотеки може бути майно, пов'язане із землею – будівля, споруда, квартира, підприємство (його структурні підрозділи) як цілісний майновий комплекс. Відповідно до законодавства України предметом іпотеки можуть бути також належні громадянам на праві приватної власності земельні ділянки та багаторічні насадження.

У сучасних умовах в Україні нагальним завданням стає організація житлового будівництва (особливо індивідуального) під іпотечний кредит із заставою майбутнього житла. Досить цікавим у цьому плані є організація 1995 р. на основі спільного проекту холдингової компанії «Київміськбуд» і комерційного банку «Аркада» іпотечного кредитування житлового будівництва у Києві. У розвинутих країнах світу іпотеці належить, як правило, більша частка у структурі ціни житла при його купівлі у власність. Необхідно запровадити в усіх регіонах України практику будівництва житла, особливо приватного, іпотечними позиками.

Понад два мільйони українських громадян, які мають право на отримання квартир, стоять сьогодні в черзі на житло. Саме вони можуть вже найближчими роками стати основою підвищення платоспроможного попиту на довгострокові житлові позики.

Досвід ряду розвинутих країн світу вказує на важливе значення іпотечного кредиту для виходу країни з економічної кризи. Добре відомо, що новий курс президента Рузвельта в 30-х роках ХХ ст. у США розпочався з розвитку кредитування будинковласників (житлової іпотеки). В Україні іпотечне кредитування в житловому секторі економіки також може стати вагомим чинником активізації загального інвестиційного процесу.

У сучасних умовах розвитку іпотечного кредитування стає в Україні надзвичайно важливим і гострим завданням подальшого здійснення кредитно-банківської реформи. Іпотечний кредит є важливим самостійним інститутом ринкової економіки; одночасно він сприяє виникненню і розвитку інших складових ринкової інфраструктури.

Науковий керівник: С.В. Кузьмінов, кандидат економічних наук, доцент.

М. Паюхина
Юго-Западный государственный университет

ПРОБЛЕМЫ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТЫХ СТРАНАХ

Сегодня очень часто можно услышать слова «интернационализация» и «глобализация». Поступательное развитие общества, так или иначе, вынуждает нас столкнуться лицом к лицу с положительными чертами, проблемами и последствиями процессов глобализации в современном мире.

Несомненно, процессы глобализации в мировой экономике оцениваются и воспринимаются по-разному. Как и любое явление мирового хозяйства, глобализация приносит в жизнь каждого индивида, каждого государства свои достоинства и недостатки.

Глобализационные процессы чаще всего приветствуются в развитых странах и вызывают серьезные опасения в развивающемся мире. Это связано с тем, что преимущества глобализации распределяются неравномерно. Процессы глобализации, в первую очередь, разворачиваются между развитыми странами в рамках таких аспектов, как международное разделение труда, экономическая интеграция, международный обмен, миграция рабочей силы, формирование глобальной инфраструктуры. Глобализация укрепляет позиции первой группы стран, дает им дополнительные преимущества. В то же время развертывание процессов глобализации в рамках современного международного разделения труда грозит заморозить нынешнее положение менее развитых стран так называемой мировой периферии, которые становятся скорее объектами, нежели субъектами глобализации. Кроме того, на наш взгляд, большое влияние на процесс глобализации оказывает и проблема «севера-юга», заключающаяся в существовании серьезных противоречий между

социально-экономическим развитием стран севера и отстающими странами юга.

Так или иначе, в мировом сообществе считается, что развитые страны только выигрывают в процессе глобализации экономики, чего нельзя сказать о странах развивающихся. Рассмотрим негативные последствия глобализации для всех групп стран:

- угроза конфликтов на региональном, национальном и интернациональном уровнях вследствие не выравнивания доходов, а их поляризации и концентрации;

- неоднородность распределения богатств в разрезе отраслей мировой экономики;

- усугубление мировых экономических кризисов и переход локальной финансовой дестабилизации на международную арену;

- передача контроля над экономическим развитием отдельных развитых стран в руки транснациональных компаний или наиболее сильных государств.

Известно, что от глобализации в конечном итоге выигрывает лишь 14,5% живущих в западном мире, в то время как остаются практически не затронутыми ею такие массивы, как Китай, Индия, Юго-Восточная Азия и Латинская Америка. Образуются также «черные дыры» в постсоветском пространстве, в Африке, в Центральной и Южной Азии.

Наибольший выигрыш от участия в глобализации, как уже отмечалось, имеют промышленно развитые страны, получающие возможность снижать издержки производства и сосредоточиваться на выпуске наиболее доходной наукоемкой продукции, перебрасывать трудоемкие и технологически грязные производства в развивающиеся страны.

Однако мы считаем, что глобализация несет в себе и отрицательную динамику для развитых стран. Отдельно рассмотрим проблемы, связанные с глобализацией экономики в развитых странах:

1. Возможен резкий скачок безработицы вследствие мобильности рабочей силы, внедрения новых технологий, автоматически сокращающих рабочие места.

2. Существует угроза со стороны все возрастающего влияния транснациональных компаний, в результате чего роль национальных государств ослабевает, и часть функций переходит к различным надгосударственным организациям и объединениям.

3. Растущая глобальная интеграция рынков капитала угрожает экономической политике отдельных стран, так как иностранный капитал в виде прямых или портфельных инвестиций таит в себе определенную угрозу для национальной экономики в связи со способностью исчезать из страны столь же быстро, как и появляться.

4. Наконец, нельзя сбрасывать со счетов то, что в процессе глобализации страны теряют свой традиционный уклад, рушатся ценности, традиции, нормы морали, самобытность и культура государств.

Несмотря на все проблемы, которые сегодня связывают с процессом глобализации, стоит отметить, что кроме негативных последствий, глобализация несет в себе и множество положительных моментов, в первую

очередь, неся в себе реальную основу для решения глобальных проблем, стоящих перед всем человечеством, в первую очередь, экологических.

Научный руководитель: Ю.С. Положенцева, кандидат экономических наук, доцент.

О. Перегудова
Дніпропетровська державна фінансова академія

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЇЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ

Процес інтеграції до Європейського Союзу вимагає від України якісних фінансових, соціально-економічних перетворень. Сьогодні інтеграційні процеси у сфері фінансів проявляються в реформуванні системи адміністрування податків. Тому дуже актуальним постає питання щодо ефективної системи оподаткування підприємницької діяльності.

Серед відомих учених, які приділяли увагу розробці основ оподаткування і принципів побудови податкових систем варто згадати Ж. Бодена, А. Сміта, Д. Рікардо, П. Самуельсона, А. Лаффера. В українському науковому просторі заслуговують на увагу праці таких вітчизняних вчених економістів: О.Д. Василика, М.Я. Дем'яненко, С.С. Осадця, В.М. Федосова.

Починаючи з 2001 року податкова система перебуває на етапі кардинальних перетворень на основі зарубіжного досвіду митної та податкової служб Нідерландів, що наближує її до міжнародних стандартів. Основною стратегічною метою реформування податкової системи України стало забезпечення адекватності сплати податків і зборів великими платниками податків шляхом удосконалення управлінської структури ДПС, розробки та впровадження нових стандартів з адміністрування та надання податкового сервісу.

Одним із перших кроків к досягненню міжнародних стандартів та здійсненню довгострокової програми модернізації органів державної податкової служби стало створення Спеціалізованих державних податкових інспекцій по роботі з великими платниками податків у дев'яти містах України, серед яких було і м. Дніпропетровськ. Особливості роботи СДПІ у м. Дніпропетровську забезпечили позитивну динаміку надходжень до державного бюджету податків та зборів. Так, у 2001 році цей показник становив 421 млн. грн., то у 2011 році ця сума зросла більше ніж у 10 разів і становила 4462 млн. грн.

Наступним етапом реформування є створення Центрального офісу по обслуговуванню великих платників податків на базі СДПІ ВПП у м. Києві, а на базі Спеціалізованих податкових інспекцій міст України створено Регіональні центри обслуговування великих платників податків відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.09.2011 № 981 «Про створення територіальних органів Державної податкової служби».

Таким чином, перше півріччя 2012 року характеризується виконанням основних стратегічних цілей:

- створення Центрального офісу обслуговування великих платників податків;
- відкриття Центру сертифікації електронних ключів;
- вдосконалення електронних сервісів звітності та інформування платників податків.

Пріоритетним напрямком роботи є створення сприятливих умов для подання звітності в електронному вигляді. За I півріччя 2012 року в електронному вигляді надійшло майже 45 млн. звітів, що в 6 разів більше аналогічного періоду минулого року. Порталом податкової звітності ДПС України на сьогодні користуються понад 360 тисяч суб'єктів господарювання. В середньому за день портал обробляє близько 500 тисяч документів.

Таке реформування податкової системи згідно міжнародного досвіду забезпечило стабільне поповнення бюджетів України всіх рівнів. За перше півріччя 2012 року поповнення місцевих бюджетів зросло на 5,9 млрд. грн., що на 17,3% більше ніж в аналогічному періоді 2011 року. Така ж стабільна динаміка існує в поповненні зведеного та державного бюджетів України – зростання на 10,6% та 8,2% відповідно (Рисунок 1).

Основною перевагою створення Центрального офісу є те, що в ньому буде обслуговуватися відносно невелика кількість підприємств. Особливістю побудови організаційної структури спеціалізованої інспекції є галузевий принцип податкового супроводження платників, що забезпечує індивідуальний підхід до кожного платника податків та істотне зменшення планових та позапланових виїзних перевірок. Впровадження системи «Електронний кабінет платника податку» забезпечить он-лайн моніторинг звітних даних, надходження платежів, податкового боргу, переплат та інших показників особових рахунків.

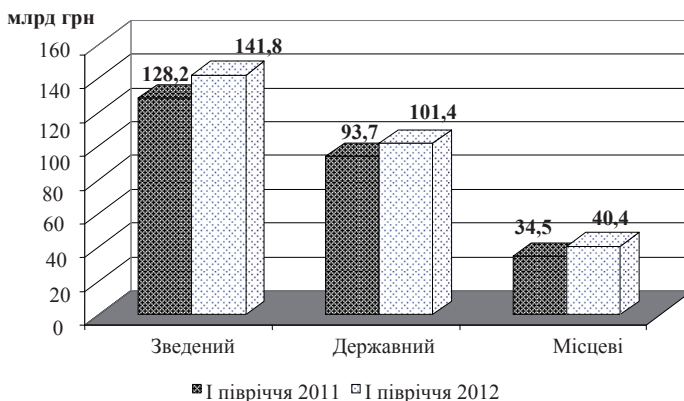

Рис. 1. Динаміка забезпечення поповнення бюджетів України

Отже, податкова служба забезпечує сприятливі умови для платників податків, що допомагає реалізації програм реформування економіки, підвищенню податкової грамотності й усвідомлення відповідальності за своєчасну сплату податків. Такий напрям діяльності забезпечить досягнення кінцевої мети – створення конкурентоспроможної європейської країни.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

С. Пільгуй, М. Петренко
Дніпропетровська державна фінансова академія

ПРЯМЕ ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК РУШІЙ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ФІНАНСОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Залучення України до процесів глобалізації світової економіки, вимагає більшої уваги до вивчення світових тенденцій залучення міжнародних інвестицій. Сучасний аналіз інвестиційної сфери свідчать про те, що сьогодні сформувався світовий фінансовий капітал з переважаннями у ньому спекулятивних віртуальних складових. У світі виникли величезні диспропорції в сфері інвестицій. З одного боку, незадіяні інвестиційні ресурси в одних країн, з іншого – значна кількість потенційно вигідних об'єктів інвестування, особливо в країнах, що розвиваються, які відчувають гострий дефіцит інвестицій.

В останні роки спостерігається зближення рівнів інвестиційної привабливості різних регіонів. Регіони, які нещодавно були лідерами – Західна Європа, Центральна та Східна Європа і Північна Америка – наразі змушені боротися за свої позиції, в той час як країни з високими темпами економічного розвитку підвищили свою привабливість. Незважаючи на такі зміни глобальних тенденцій в галузі ПІІ, лідери 2005 року – Західна Європа, Центральна та Східна Європа і Китай – залишаються лідерами і сьогодні, однак з меншою часткою ринку. Так, в 2011 році інвестори розглядали Китай як найбільш привабливий регіон для інвестицій у світі (рейтинг склав 38%). Західна Європа посіла друге місце – з оцінкою 35%. Центральна та Східна Європа (включаючи Україну) займають третє місце з оцінкою 29%. Зниження привабливості Центральної та Східної Європи пов'язане скоріше з відносним зростанням привабливості інших регіонів світу.

У 2011 році серед регіонів не було очевидного лідера за рівнем інвестиційної привабливості. У 2005 році показник найбільш інвестиційної привабливого регіону склав 63%, тоді як найменш привабливого – 6%. У 2011 році аналогічні показники були зафіксовані на рівнях 38% та 11% відповідно, що свідчить про вирівнювання інвестиційного клімату, а також про те, що країни, які розвиваються, стають дедалі привабливішими об'єктами для ПІІ.

Лідерами по залученню прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у Центральній та Східній Європі є Росія, Польща, Угорщина та Чеська Республіка. Незважаючи на зростання привабливості Центральної та Східної Європи, західноєвропейські країни, такі як Велика Британія, Франція і Німеччина, випереджають за кількістю інвестиційних проектів.

Україна відіграє роль претендента у Центральній та Східній Європі. Із 2006 до 2010 року Україна займала 10-е місце як за кількістю інвестиційних проектів (178), так і за кількістю створених робочих місць (7487). У 2010 році Україна не покращила своє становище з огляду на ПІІ: країна залучила 31 проєкт ПІІ і створила 1150 робочих місць. Фактично, загальна вартість надходжень ПІІ в 2010 році скоротилася на 9% до 4,15 млрд. дол. США.

Щодо сучасної ситуації інвестиційної політики України, то згідно з даними Державного комітету статистики України, в 2011 році чистий приплив прямих іноземних інвестицій в економіку України склав 4,56 млрд. дол. США, що практично відповідає рівню 2010 р. Основні потоки ПІІ в 2011 р. були спрямовані з таких країн: Кіпр – 2,60 млрд. дол. США (57% від загального обсягу чистого припливу ПІІ), Австрія – 0,69 млрд. дол. США (15,2%), Німеччина – 0,3 млрд. дол. США (6,6%), Великобританія – 0,22 млрд. дол. США (4,8%), РФ – 0,19 млрд. дол. США (4,2%), Віргінські острови – 0,16 млрд. дол. США (3,5%). Незадовільна диверсифікація джерел залучення прямих іноземних інвестицій в Україну по країнах-інвесторах може бути ризиком залежності економіки України від політики кількох країн – основних інвесторів.

Обсяг прямих інвестицій з України надходили до 47 країн, їх обсяг на 01.04.2012 становив 6 млрд 421,4 млн. дол., основний обсяг інвестицій було направлено на Кіпр (90,5%).

Зараз Україна проводить активні дії на шляху вдосконалення інвестиційної політики та входження у світове господарство, виконуючи Концепцію Державної цільової програми розвитку інвестиційної політики на 2011-2015 рр.

Слід зазначити, що у сучасному світі для здійснення інвестиційної діяльності все більшого значення набувають загальносвітові рейтинги та оцінки. Рейтинги національних та міжнародних агентств є ефективним інструментом аналізу показників інвестиційної привабливості країн і тому мають великий вплив на прийняття рішень щодо інвестування та, тим самим, на розподілення глобального потоку ПІІ. Таким чином, місце України у даних рейтингах є одним з визначальних факторів підвищення інвестиційної привабливості країни.

Україні слід вживати заходів щодо всебічного покращення інвестиційного клімату, підвищуючи свої позиції в міжнародних рейтингах, адже в 2011 році в рейтингу корумпованості, Україна опустилася з 134 (2,4 бала) у 2010 році на 152 місце серед 183 країн. У 2011 році Україна піднялася з 89-го на 82-е місце серед 142 країн у щорічному рейтингу конкурентоспроможності, розмістившись між Тринідадом і Тобаго та Намібією. Як і минулого року, перша в рейтингу – Швейцарія, наступні місця займають Сінгапур, Швеція; «Індекс економічної свободи» – Україн-

на посідає 163 місце із 179, «Індекс глобальної конкурентоспроможності економіки» – 73 місце із 144 країн-учасниць. Дані рейтингів свідчать про несприятливий інвестиційний клімат, і звісно, інвестор не зацікавлений вкладати ресурси в країну з низькою інвестиційною ефективністю, високою корумпованістю та нестабільною економікою. Тому неодмінно слід покращувати дану ситуацію, вживаючи фінансово-економічні заходи.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

M. Pimenov
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

OLEKSANDR POL'S MAIN STEPS IN THE DEVELOPMENT OF KATERYNOSLAV ECONOMY

Walking on the main avenue in Dnipropetrovs'k between Lenin and Sevrov streets one could find the monument to Oleksandr Pol', one of the bravest and most decisive people in Katerynoslav of XIX century. Since his childhood Oleksandr was quiet, smart and clever. In 1850 he finished the gymnasium in Poltava with silver medal and then passed exams to law faculty of Derpt University. Although it wasn't easy to enter as a candidate had to pass 11 exams, Oleksandr even surprised all professors with his knowledge of 6 languages in his 18 years. Having obtained the scientific degree on Diplomatic Studies, he returned back to his family. Here O. Pol' became interested with own archeological researches.

Once traveling near the Saksagan River he noticed iron ore output. At that time a lot of scientists knew about the iron ore placement, but all of them considered this unprofitable because it was mined in the Ural. Even after Pol' in collaboration with German specialists had proved the high quality of the local iron ore nobody wanted to invest money into his project. Then he created one more ambitious project of building railroad. He thought that the factory on the east needed big number of ore and railroad was the most profitable decision of this problem. Nothing could stop delivering ore from the mine to the factory except for the Dnipro river. All bridges that time were located right on the water and could dive down if something huge was placed on them. Pol' decided to create the genuine bridge placed over the Dnipro, fortunately at that time Katerynoslav province became interested in his project and invested for that a great deal of money. However, the construction of the bridge was delayed for 10 years re years was spent on the construction. When the first trains with ore went through a huge railway bridge, the longest in Europe at the time, O. Pol' became almost a hero of Katerynoslav province.

*Scientific supervision by Associate Professor S.V. Kuzminov.
Language supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

Вільна торгівля – можливість здійснювати міжнародну торгівлю між країнами без обмежень та сплати тарифів.

У наш час торгівля має динамічний розвиток і багато країн мають угоди вільної торгівлі. Ідея вільної торгівлі в тому, що вона дозволяє знизити ціни на товари та послуги, що сприяє розвитку конкуренції. Але вітчизняні виробники не зможуть більше розраховувати на державні субсидії та інші форми допомоги, включаючи квоти, які істотно змусять громадян купувати у вітчизняних виробників, у той час як іноземні компанії можуть вторгтися на нові ринки, коли бар'єри в торгівлі будуть скасовані. Так як конкуренція між компаніями необхідна, щоб створювати інноваційні продукти та різні рішення для заохочування ринку, на додаток до зниження цін, вільна торгівля повинна заохочувати інновації. Світова організація торгівлі (СОТ), є головним міжнародним органом, який допомагає розвиватись вільній торгівлі шляхом складання правил міжнародної торгівлі. Україна увійшла у СОТ і стала 152им членом 16 травня 2008 року. Цей крок був хорошою перспективою для економічного зростання. Україна має великий потенціал і вона може показати, що ця країна є хорошим місцем для іноземних інвестицій. Країни СНД займають більше третини нашого експорту. Це потенційний ринок для наших товарів. У період з травня по жовтень міжнародні відносини України розвивалися дуже активно. Але в той період, коли експорт зростає, імпорту зростає також. У результаті вступу до СОТ імпорту перевищував експорт, і ми отримали дефіцит торгового балансу.

Зробивши висновки можна сказати, що вільна торгівля має такі переваги:

– Неможливо провести чітку межу між впливом вільної торгівлі споживачів, виробників і державу. Зниження торговельних бар'єрів сприяє росту торгівлі, що веде до підвищення як державних, так і особистих доходів;

– Уряд має більше можливостей захищатися від дій лобістських груп, здійснювати державну політику в інтересах розвитку всіх галузей економіки, а не окремих її частин, що допомагає уникнути викривлень конкурентного середовища.

– Прозорість та відкритість інформації, чіткі критерії безпеки, регламентовані стандарти, застосування принципу недискримінації впливають на політичну ситуацію, знижуючи можливість лобіювання рішень і маніпуляцій.

– Система СОТ допомагає безперешкодному здійсненню торгівлі і з допомогою конструктивного механізму вирішення суперечок зміцнює міжнародну стабільність і співробітництво.

Також можна відзначити недоліки:

– Через зростаючої конкуренцію, в деяких країнах може здатися, що ступінь конкурентної переваги збільшилась по відношенню до інших.

Але один із способів досягнення такої переваги може бути пов'язаний з передовими технологіями.

- Пріоритет комерційних інтересів над проблемами розвитку(СОТ цікавлять в першу чергу комерційні інтереси, а не проблеми соціально-економічного розвитку країн-членів організації).

- Пріоритет комерційних інтересів над проблемами довкілля (комерційні інтереси в системі світової торгівлі превалюють над інтересами захисту навколишнього середовища).

Вступ до СОТ захищає наших експортерів від процесу демпінгу. Також це відкрило кордони на ринок ЄС. З іншого боку наші продукти та послуги не можна зрівнювати з іноземними конкурентами і зниження тарифів доведе до банкрутства наших вітчизняних виробників.

Науковий керівник: С.В. Кузьмін, кандидат економічних наук, доцент

Е. Позняк
ГВУЗ «Национальный горный университет»

РОЛЬ ДЕМОКРАТИИ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ

Глобализация современного мира приводит к формированию экономического и политического пространства, качественные характеристики которого постепенно приобретают некие общие для национальных экономик черты. Сегодня на передний план выходят процессы конвергенции, что ставит экономическое развитие Украины в зависимость от скорости либерализации, основу которой составляет свобода и демократия. Демократия имеет своё начало в Древней Греции и Древнем Риме, традициях средневековых городов-государств и развитии представительных органов власти в Европе и некоторых британских колониях в новое время. В античных городах-государствах верховной законодательной, исполнительной и судебной властью обладало собрание, включающее в себя всех граждан. Это было возможно потому, что население этих городов редко превышало 10000 человек, а женщины и рабы не имели политических прав. В наши дни демократия стала нормой для развитых государств и все больше и больше стран принимают этот политический режим.

Демократия, если ее рассматривать в широком смысле слова, то есть, как режим, где действуют правовые нормы и полномочия правительства ограничены, создает широкий простор для реализации экономической свободы. Экономическая свобода есть базирующаяся на неприкосновенности частной собственности свобода производить, торговать, сберегать, инвестировать, пользоваться созданным и заработанным, вступать в экономические контакты с соотечественниками и иностранцами, устанавливать цены, использовать любые денежные единицы по взаимному согласию участвующих в контракте сторон. Такое понимание свободы полностью совместимо с понятием демократии, что позволяет ее считать наряду со свободой важнейшим условием эффективного рынка.

Действительно, частная собственность делает людей ответственными за свои решения об использовании ограниченных ресурсов и тем самым дает стимул для поиска наиболее выгодных способов использования труда и капитала. При соблюдении законов и ограниченной власти правительства снижается степень риска, вследствие чего люди более склонны фокусировать внимание на долгосрочных последствиях своих действий. В то же время ограниченное влияние правительства дает меньше возможностей для рентаориентированного поведения в инвестиционной сфере.

Существует в экономической теории позиция, согласно которой демократия тесно связана с экономическим ростом: чем развитие демократия, тем больше экономической свободы и, соответственно, более эффективен рынок как механизм, повышающий экономический рост. Мы решили сопоставить показатели ВВП по ППС на душу населения и индекс демократии, который рассчитывается для 167 стран путем экспертной оценки следующих составляющих: выборы и плюрализм, гражданские свободы, деятельность правительства, политическая ангажированность населения и политическая культура. Данные приведены в таблице 1.

Таблица 1

Показатели ВВП и Индекса демократии

№	Страна	ВВП по ППС на душу населения, \$	Индекс демократии
1	США	47 284	8,11
2	Китай	7 519	3,14
3	Япония	33 805	8,08
4	Индия	33 39	7,3
5	Германия	36 033	8,34
6	Россия	15 837	3,92
7	Великобритания	34 920	8,16
8	Бразилия	11 239	7,12
9	Франция	34 077	7,77
10	Италия	29 392	7,83
11	Мексика	14 430	6,93
12	Республика Корея	29 836	8,06
13	Испания	29 742	8,02
14	Канада	39 057	9,08
15	Индонезия	43 94	6,53
16	Турция	13 464	5,73
17	Иран	108 65	1,94
18	Австралия	39 699	9,22
19	Тайвань	35 227	7,52
20	Украина	67 12	5,94

Исходя из данных, приведенных выше, следует, что прямой зависимости между этими показателями не существует. Для некоторых стран

(США, Япония, Великобритания, Австралия, Франция, Тайвань) демократия и экономический рост связаны, а для других (Китай, Индия, Бразилия, Иран) – нет. Таким образом, достижение высоких темпов экономического развития не всегда связано с ростом демократии и свободы. Поэтому при разработке направлений реформирования экономики следует учитывать и ряд других факторов.

Научный руководитель: А.Н. Пилипенко, кандидат экономических наук, доцент.

Ю. Положенцева, кандидат экономических наук, доцент
Юго-Западный государственный университет

ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕЖОТРАСЛЕВЫХ КЛАСТЕРНЫХ ОБРАЗОВАНИЙ В РЕГИОНЕ

Актуальность создания конкурентоспособных экономических кластеров внутри страны определяется общими закономерностями глобализации мировой экономики, обуславливающими как формирование новых мирохозяйственных связей, так и определение конкретного статуса каждого государства, региона и отдельного предприятия в структуре мировой экономики. Кластеризация экономики, усиливающая взаимосвязи её хозяйствующих субъектов и придающая новые импульсы развитию регионов, является одним из условий повышения их конкурентоспособности.

Рассчитанные в табл. 1 коэффициенты локализации отраслей деятельности Курской области характеризуют относительную специализацию отраслей в сравнении с другими субъектами Центрально-черноземного экономического района РФ. Учитывая, что пороговое значение коэффициента локализации равно единице, в таблице также отмечены голубым цветом значения коэффициента, не превышающие порогового. Это не значимые отрасли экономики Курской области, в которых регион не специализируется. Из таблицы наглядно видно, что наиболее специализированными (наибольшее количество не окрашенных клеток) относительно других регионов отраслями Курской области являются: «Добыча полезных ископаемых», «Производство и распределение электроэнергии, газа и воды».

Таким образом, из ряда выделенных отраслей, где возможность образования кластера довольно высока в виду высокого уровня специализации («Оптовая и розничная торговля, ремонт автотранспортных средств, мотоциклов, бытовых изделий и предметов личного пользования», «Сельское хозяйство, охота и лесное хозяйство, рыболовство, рыбоводство», «Обрабатывающие производства» по индексу промышленной специализации и «Добыча полезных ископаемых», «Производство и распределение электроэнергии, газа и воды» по коэффициенту локализации) мы предлагаем выделить такой вид экономической деятельности, как «Добыча полезных ископаемых». Данный выбор обусловлен тем, что, на наш взгляд, коэффициент локализации, основанный на структуре и концентрации добавленной стоимости регионов Центрально-Черноземного экономическо-

го района, более существенен чем индекс промышленной специализации, основанный на структуре занятых по отраслям экономики Курской области. В то же время, выбран вид деятельности «Добыча полезных ископаемых», а не «Производство и распределение электроэнергии, газа и воды» так как именно по первому виду экономической деятельности преимущество Курской области более весомо и значимо. Нули в табл. 1 напротив Тамбовской области не должны вводить в заблуждение. Это объясняется тем фактом, что в структуре добавленной стоимости Тамбовского региона доля добычи полезных ископаемых равна 0%.

Таблица 1

Коэффициент локализации Курской области в сравнении с другими субъектами ЦЧЭР 2008-2009 гг.

	Белгородская область		Воронежская область		Липецкая область		Тамбовская область		Курская область (%)	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Сельское хозяйство, охота и лесное хозяйство	1,20	0,81	1,16	1,12	1,86	1,48	0,91	0,85	14,5	13,2
Рыболовство, рыбоводство	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
Добыча полезных ископаемых	0,77	0,79	20,43	13,20	20,43	9,43	0,00	0,00	14,3	6,6
Обрабатывающие производства	0,63	0,77	0,81	1,03	0,27	0,37	1,15	1,31	14,5	16
Производство и распределение электроэнергии, газа и воды	3,55	3,90	2,29	2,69	4,78	4,82	3,24	5,66	11	16,4
Строительство	0,58	0,66	0,81	0,71	0,72	0,47	0,55	0,49	5,2	5
Оптовая и розничная торговля; ремонт автотранспортных средств, мотоциклов, бытовых изделий	0,99	0,74	0,73	0,62	1,55	1,34	0,56	0,49	13,5	12,6
Гостиницы и рестораны	0,83	0,56	0,71	0,63	1,00	1,00	0,63	0,71	0,5	0,5
Транспорт и связь	1,33	1,20	0,60	0,74	1,49	1,24	0,70	0,78	7,6	7,7
Финансовая деятельность	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,2	0
Операции с недвижимым имуществом, аренда и предоставление услуг	0,92	0,89	0,47	0,61	1,07	1,18	0,92	1,18	4,4	5,9
Государственное управление и обеспечение военной безопасности; социальное страхование	1,56	1,78	0,95	0,96	1,56	1,45	0,79	0,90	6,1	7,1
Образование	1,54	1,24	0,88	0,93	1,68	1,50	0,80	0,93	3,7	4,2
Здравоохранение и предоставление социальных услуг	1,33	1,19	0,88	0,86	1,29	1,09	0,82	0,88	3,6	3,8
Предоставление прочих коммунальных, социальных и персональных услуг	1,13	1,00	0,60	0,91	0,75	0,83	0,75	0,83	0,9	1

В настоящее время в России нужно признать необходимость создания крупных конкурентоспособных структур. Такими структурами могут быть межотраслевые кластерные образования, способствующие решению насущных экономических проблем и обеспечивающих развитие экономики. Формирование кластеров на основе приоритетных видов экономической деятельности, эффективное функционирование которых будет способствовать повышению конкурентоспособности региона, следствием чего будет являться оптимальное использование имеющихся ресурсов территории с целью обеспечения экономической, экологической, социальной и демографической устойчивости региона.

Г. Приймак
Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина

ПРОБЛЕМЫ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ В МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО

Под интеграцией Украины в мировое сообщество в первую очередь понимается вхождение в ЕС. Следует отметить, что Украина является одной из стран-основателей ООН. В 1992 году Украина стала субъектом международных экономических отношений. Она вступила в ряд международных экономических организаций: МВФ, МБРР, ЕБРР, Международную финансовую корпорацию, Совет Европы, ВТО.

Однако, несмотря на то, что Украина находится в центре Европы, наряду с развитыми государствами, которые развивают свои экономики, она отстала и не успевает за процессами, происходящими в соседних государствах. Ресурсы, которыми владеет Украина, её географическое положение, а также все более развивающийся научный потенциал, мало помогают стране в продвижении в Европу. После финансового кризиса 2009 года, Украина сместилась на порядок ниже в своем развитии, нежели она находилась до этого, что отразилось в различных мировых рейтингах. Так, в рейтинге Legatum Prosperity Index британской исследовательской организации Legatum Institute, который оценивает богатство и благополучие стран, Украина заняла 71 место из 142 (в 2009 году Украина находилась на 63 месте). К отрицательным составляющим имиджа Украины относятся также: 1-е место в мире по ядерным отходам на душу населения, по детскому алкоголизму, распространению ВИЧ среди взрослых и беременных женщин; Украина занимает уверенные места в первой десятке среди стран с худшей экономикой по версии Forbes; по количеству употребляемого алкоголя на душу населения, среди стран с наибольшим количеством эмигрантов; среди стран с самым высоким уровнем компьютерного пиратства, по числу заключенных на 100 тысяч населения. В то же время 116-е место в мире в рейтинге свободы слова (2012 г.); 150-е место (из 153) в мировом рейтинге благотворительности; 164-е место в рейтинге стран мира по уровню экономической свободы; 181-е место (среди 183 стран) по простоте уплаты налогов.

Проявление глобализации Украины отображается в высоком уровне миграционных оттоков населения на международные рынки труда в качестве дешевой рабочей силы. Но в то же время, эмиграция квалифицированных специалистов существенно подрывает трудовой потенциал страны. Если провести анализ экономического и социального развития Украины и стран ЕС, то можно сказать о том, что существует большое различие между ними. По нынешнему своему состоянию, Украина не отвечает требованиям ЕС. В данный момент, к сожалению, Украина является частью Европы лишь географически. Несовершенство политической структуры страны приводят к падению ее престижа на международном уровне, потере к ней всяческого интереса со стороны возможных экономических партнеров.

Европейская интеграция и членство в ЕС, возможно при условии качественной реализации таких направлений, как: создание положительных внутренних политических условий для сотрудничества с партнерами; формирование «открытой» модели национальной экономики, способствующей экономическому росту страны и предполагающей свободный поток товаров, капитала, человеческих ресурсов и знаний, технологий; продолжение проведения реформ, актуализация позитивных результатов и диалог с общественностью.

Таким образом, вхождение Украины в состав мировых хозяйственных связей необходимо для того, чтобы улучшить темпы экономического роста, увеличить конкурентоспособность государственной экономики, а также повысить уровень жизни граждан.

Научный руководитель: А.В. Евтушенко, преподаватель.

Я. Рудаковский
*Белорусский торгово-экономический
университет потребительской кооперации*

НОВЫЕ ИГРОКИ НА МИРОВОЙ АРЕНЕ

Сегодня в мировой экономической науке и практике одним из актуальных вопросов остается: «Произойдет ли в будущем лакировка игроков на мировой арене?». Если отойти от красноречивости вопроса и перефразировать его, то суть сводится к следующему: будут ли развивающиеся страны расти с годовым темпом в среднем 6-8%, останутся ли они локомотивом мирового экономического роста.

Универсальный ответ на подобного рода вопросы можно поучить, решив одну экономическую задачу, состоящую из множества параметров и переменных. Суть задачи заключается в следующем: когда Китай по размерам ВВП обгонит США, Бразилия – Германию, Индия – Великобританию, Южная Корея – Японию, СНГ – Европейский Союз, и этот список можно продолжить еще как минимум из 20 групп.

Решение этой задачи разбило ученых-экономистов на два противоборствующих лагеря: одни считают, что настало время развивающихся

стран, и решение задачи не заставит себя долго ждать; другие же считают, что период сверхбыстрого экономического роста развивающихся и, соответственно, ускоренное сближение с развитыми странами имеют краткосрочный эпизодический характер.

Первая группа ученых акцентирует внимание на проблемах развитых стран. Существующие бюджетно-долговые трудности Штатов, Европы и двадцатилетний застой экономического роста Японии добавляют уверенности широкому кругу экономистов и инвесторов: время стран, считающихся развитыми, прошло. Им необходимо менять модель роста, основанную во многом на громадном финансовом секторе и недвижимости, на безудержной готовности влезать в долги.

Кроме того, фискальные правила, принятые Евросоюзом в 2012 году, делают невозможным стимулирование экономики за счет увеличения госрасходов. В этой связи большинству стран ЕС приходится сворачивать программы макроэкономического стимулирования из-за бюджетных ограничений.

Что касается относительно развивающихся стран, то их рассматривают как новых мировых лидеров. Притом речь идет не только о Китае, Южной Корее, Сингапуре и других азиатских странах. Африка впервые со времени обретения бывшими колониями независимости начала наверстывать отставание от метрополий, а страны Латинской Америки растут так быстро, как не росли с 1970-х.

По протоптанному пути БРИК пойдут Аргентина, Турция, ЮАР, Индонезия. По оценкам МВФ, в ближайшие 20 лет среднегодовой рост Индии и Нигерии превысит 9%, а таких стран, как Бангладеш, Индонезия и Египет, – 7%.

Ученые-экономисты другого лагеря считают, что сверхбыстрый экономический рост развивающихся стран не может носить постоянный и характер. Они акцентируют внимание на причинах и условиях экономического роста этих стран.

Экономический бум развивающихся стран имеет закономерный характер. Это связано с внутренними сбережениями. Эти страны с 1970-1980-х годов в среднем сохраняли 15-25% ВВП. Высвобожденные средства направлялись на развитие экспортно-ориентированных отраслей. Ориентированная на экспорт модель роста распространена почти на все развивающиеся страны.

Модель предусматривает снижение затрат на рабочую силу и внутреннее потребления с целью – оставаться максимально конкурентоспособными на международных рынках и отвоевывать для себя как можно большую их долю.

Одним из главных элементов этой стратегии стало управление обменными курсами для поддержания конкурентоспособности, несмотря на активное сальдо по текущим операциям, либо на приток капитала. В этой связи росли объемы накопления средств в развивающихся странах и падали объемы их инвестирования, кроме того, валютные резервы влажились в безрисковые активы за рубежом.

В результате развивающиеся страны в силу слабости национальных финансовых институтов и необходимости поддержания спроса на свою

продукцию вынуждены финансировать дефициты тех стран, которые покупают их продукцию, направляя туда потоки капитала, которые поддерживают спрос на их собственный экспорт, и делают это даже в тех случаях, когда страны-импортеры имеют значительно более высокий доход на душу населения, чем у них самих.

Получается, что быстрый рост – следствие запоздалой промышленной революции и низких макроэкономических показателей. Когда страна внедряет или копирует созданные современные технологии, то производительность труда в отрасли быстро растёт. Дальнейший рост (после овладения технологией) уже не будет иметь взрывного характера.

Догоняющий рост определяется способностью развивающихся стран перенимать новые идеи, знания и технологии, разработанные глобальными технологическими лидерами – развитыми странами. Поэтому по мере сокращения разрыва между двумя группами стран рост у тех, кто догоняет, будет замедляться: технологий, которые они еще не освоили, будет оставаться все меньше и меньше. А на роль глобальных технологических лидеров развивающиеся страны пока не претендуют.

R. Radwański, M. Śmiechowski
A. Tkach, Dr. hab., prof.
Politechnika Rzeszowska

ZNACZENIE INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH DLA GOSPODARKI POLSCY

Inwestycje zagraniczne to jeden z ważnych czynników rozwoju gospodarki światowej. Ich szczególnie szybki rozwój nastąpił w latach osiemdziesiątych. Inwestycje zagraniczne umożliwiają obejście barier protekcjonistycznych (np. japońskie wytwórnie samochodów w USA i Wielkiej Brytanii), stwarzają możliwości obniżki kosztów dzięki tańszej robociznie itp. Jak szacuje Konferencja ONZ ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD) w 2006 roku światowe firmy zainwestowały poza granicami swoich krajów kwotę ponad 1,2 bln dolarów. Najwięcej, bo aż 874 mld dolarów, zainwestowano w krajach rozwiniętych. Do krajów rozwijających się napłynęło 380 mld dolarów. Inwestycje w przechodzących transformację krajach wyniosły 53 mld dolarów. Według szacunków UNCTAD w Polsce zainwestowano 14 mld dolarów.

Inwestycje zagraniczne mogą przyjąć formę inwestycji portfelowych lub bezpośrednich. W pierwszym przypadku zagraniczny inwestor wykupuje głównie rządowe papiery wartościowe, a także mniejszościowe udziały czy akcje firm polskich, nie zapewnia mu to kontroli nad firmą, lecz może partycypować w jej zyskach. Inwestycja bezpośrednia polega na utworzeniu lub kupnie przedsiębiorstwa, nad którym inwestor ma pełną kontrolę. Może przyjąć ona formę joint-venture (wspólnego przedsięwzięcia) z firmą polską lub też przedsiębiorstwa w 100% należącego do kapitału zagranicznego.

We współczesnym świecie ma miejsce rywalizacja między państwami i regionami o inwestycje zagraniczne. Rządy wraz z władzami lokalnymi sta-

rają się stworzyć jak najlepsze warunki, inwestując w infrastrukturę, oferując inwestorom ulgi podatkowe itd. Naszymi słabymi stronami według inwestorów amerykańskich są zbyt duża ingerencja państwa i wysokie podatki, największymi atutami – duży rynek zbytu i dobre perspektywy rozwojowe. Główne korzyści z bezpośrednich inwestycji zagranicznych przedstawiono na ilustracji.

Saldo zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce było dodatnie i wyniosło 1.490 mln euro w październiku 2011 r. wobec 2.170 mln euro miesiąc wcześniej i wobec 1.988 mln euro rok wcześniej, podał Narodowy Bank Polski (NBP). Na saldo to złożyły się: napływ netto środków zwiększający kapitały własne polskich przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania (659 mln euro), dodatnie reinwestowane zyski (564 mln euro) oraz napływ netto środków w postaci instrumentów dłużnych (267 mln euro)

W ujęciu 12-miesięcznym (XI 2010 – X 2011) napływ BIZ wyniósł 8.784 mln euro (wobec 7.619 mln euro rok wcześniej), podał też NBP. Saldo zagranicznych inwestycji w Polsce było dodatnie i wyniosło 1.506 mln euro.

O wysokości tego salda zdecydował głównie napływ netto kapitału z tytułu inwestycji bezpośrednich. W październiku 2011 r. saldo zagranicznych inwestycji portfelowych było ujemne i wyniosło – 48 mln euro.

Obecnie udział inwestorów zagranicznych w tworzeniu dochodu narodowego nie jest jeszcze imponujący, ale są oni bardzo widoczni w naszej gospodarce. Całe segmenty rynku (np. rynek proszków do prania, produkcja samochodów) są opanowane przez firmy zagraniczne. Przedsiębiorstwa te wywierają też silny wpływ na firmy polskie, zmuszając je do większej elastyczności i poprawy jakości. Wpłynęły one również na sytuację na rynku pracy, płacąc duże pieniądze za wysoko wykwalifikowanych pracowników. W ten sposób także rodzime firmy, aby nie utracić fachowców, zmuszone były podnieść im wynagrodzenia. Według ankiet są one wymarzoną miejscem pracy absolwentów uczelni ekonomicznych. To one w dużej mierze przyczyniły się do bardzo dynamicznego rozwoju rynku reklam.

Funkcjonowanie zagranicznego kapitału w Polsce wzbudza wiele emocji. Ludzie obawiają się «wyprzedaży Polski» i utraty stanowisk pracy. Nastroje takie podsycają niektórzy politycy i działacze związkowi. Dotychczasowe doświadczenia z kapitałem zagranicznym nie potwierdzają tych obaw. Zagraniczni inwestorzy uratowali szereg przedsiębiorstw przed bankructwem, zwiększyli poziom produkcji, wydajność pracy i zarobki. Transfer technologii umożliwił produkcję wyrobów o najwyższej jakości, które sprzedawane są pod znakami firmowymi renomowanych firm (FIAT, Philips, ABB, Pierre Cardin).

A. Салангина

Белорусский государственный экономический университет

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И ЕЁ ПРОТИВОРЕЧИЯ. РОЛЬ ТУРИЗМА В ПРОЦЕССЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В мире всё больше и больше учёных говорят о процессе глобализации как одном из наиболее ярких и сложных процессов современности.

Актуальность выбранной нами темы состоит в том, что сейчас важно сделать вывод, что же такое глобализация, выявить её суть, и, что ещё более важно, нужно спрогнозировать последствия этого далеко не однозначного процесса.

Исследования были основаны на изучении работ таких авторов, как И.П. Гурова, Гжегож В. Колодко, занимающиеся проблемой глобализации, а также на информации из интернет-ресурсов. В исследовании была проведена сравнительная характеристика процессов глобализации и их сопоставление, прогнозирование возможных последствий развития этих процессов.

В ходе исследования данной темы, было дано следующее определение процесса глобализации: глобализация – это процесс роста экономической интеграции на основе ускорения научно-технического прогресса и перехода к информационному обществу, а также дерегулирования и либерализации всех видов международной интеграции.

Этот процесс крайне противоречив. Например, вместе с ростом дохода на душу населения также растут и расходы. С достижением большей открытости экономических систем стран происходит и ослабление национального государственного регулирования и национального суверенитета.

С выходом на мировую арену гигантских транснациональных корпораций (ТНК), а также с появлением всемирно известных марок и брендов, безусловно, улучшились международные связи за счёт увеличения объёмов торговли и развития других форм международного сотрудничества. Но встала проблема разнообразия на рынке, то есть, потребители постоянно испытывают потребность в чём-то новом, и это заставляет ТНК либо разрабатывать всё новые и новые продукты и услуги, либо уходить с рынка.

Характерной чертой глобализации является стандартизация требований к перемещению капитала и всемирной платёжно-расчётной системе, т.е. создание единой финансовой системы. Происходит универсализация норм и правил осуществления торговых и финансовых операций.

Одним из противоречий глобализации является мнение о том, что рынок стал настолько мобилен и свободен, что переход из одной сферы бизнеса в другой можно легко осуществить. Да, в условиях современной экономики действительно стало легче менять ориентацию своего бизнеса, но это зависит от той сферы, которую предпочёл предприниматель.

Противоречивым проявлением глобализации также является появление Международного разделения труда (МРТ). С одной стороны, страны стремятся к кооперации и сотрудничеству, но, с другой стороны, каждое государство имеет свою специализацию и выполняет свою определённую функцию на мировой арене.

Одним из проявлений процессов глобализации стало развитие международного туризма. В XXI веке он перестал выполнять только лишь рекреационную функцию. Теперь это средство сотрудничества между государствами, которое способствует их кооперации. Это сектор экономики, который приносит огромную прибыль. Сейчас страны поднимаются на

новую ступень развития – информационное общество, где главным товаром является услуга. Продажа услуг есть основа для развития туризма, а обмен товарами и услугами между странами – это проявление глобализации.

Анализ и сравнение данных, а также прогноз, показывают, что наиболее динамично развивающимися с точки зрения туризма являются Азиатско-Тихоокеанский регион, Европа и Америка (Например, число прибытий в Европу в 2005 г. – 432 млн, в 2010 – 527 млн, в 2020 (прогнозируется) – 717 млн. чел.).

Республика Беларусь активно участвует в процессе глобализации. Одним из проявлений её деятельности на мировой арене является развитие туризма. В 2011 году число поездок иностранных граждан в Республику Беларусь составило 5 877,2 тысячи и по сравнению с 2010 годом увеличилось на 3,6%. Число поездок белорусских граждан за границу за 2011 год составило 7 541,6 тыс. и по сравнению с 2010 годом увеличилось на 1%. С каждым годом Беларусь становится всё более привлекательной для туристов, т.к. появляются новые фирмы и туры, строятся новые отели, расширяется спектр услуг и улучшается качество обслуживания. Это свидетельствует об увеличении роли Беларуси в процессах глобализации.

Таким образом, глобализация является крайне неоднозначным и противоречивым процессом, который включает в себя и интеграцию, и регионализацию, и универсализацию, и дифференциацию (МРТ). Перед современным человеком ещё более остро встает проблема выбора: одновременное разнообразие продуктов и существование международных популярных брендов и марок.

Одним из факторов глобализации является туризм. Он стал неотъемлемой частью экономики любой страны и более того роль сферы туризма неуклонно растёт. Поэтому перед турфирмами остро стоит проблема увеличения разнообразия услуг при одновременном увеличении качественных показателей. Являясь одним из важнейших факторов глобализации, стабильное развитие туризма приведёт к улучшению жизни людей и укреплению международных связей.

Научный руководитель: Н.М. Бирицкая, ассистент.

О. Сало
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АСОРТИМЕНТНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗЕД ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах перед підприємцями стоїть завдання пристосувати власний асортимент продукції до нових вимог ринку. Критерієм ефективності цих змін є вибір оптимальної структури асортименту, яка б максимально задовольняла нову структуру попиту покупців в умовах кризових явищ та забезпечувала оптимальні обсяги виробництва товарів та послуг.

Підбір, планування та регулювання асортименту товарів базується на таких принципах:

1. Відповідності структури попиту споживачів території діяльності підприємства.

2. Комплексності задоволення попиту споживачів у межах вибраної ніші сегмента споживчого ринку.

3. Забезпечення потрібної широти, глибини та сталості асортименту.

4. Забезпечення умов для отримання цільового розміру прибутку.

Підприємство яке займається ЗЕД повинно враховувати особливості та звичаї країн в які експортується товар нового асортименту. Чималу роль у просуванні товару на зовнішні ринки грає упаковка товару. Для визначення властивостей упаковки істотними є такі моменти: розмір упаковки, її вартість, місцеві звичаї щодо кольору упаковки, вимоги законодавства, освітній рівень населення. Етикетка, яка є елементом упаковки, має:

– допомогти покупцеві впізнати товар;

– сприяти одержанню максимального задоволення від споживання товару;

– спонукати покупця до повторної покупки товару.

З огляду на сказане вище етикетка має бути написана на мові країни, де продається товар, за винятком тих випадків, коли мова постачальника відіграє роль у підтримці іміджу. При визначенні розміру упаковки слід враховувати, що розвинуті країни перейшли на упаковки великих розмірів для товарів першої необхідності. Це дозволяє споживачам заощаджувати час на відвідування магазинів. Однак у країнах, що розвиваються, з причини низьких доходів населення часто віддає перевагу упаковці невеликих розмірів за нижчою ціною.

Асортиментна політика досить ефективна для підприємства, що займається ЗЕД. Основним завданням залишається вірно спрогнозувати структуру асортименту та зорієнтувати підприємство на випуск товарів, найбільш відповідних попиту конкретних покупців. Це допоможе підприємству вірно сформулювати стратегію розвитку та розширити ринок збуту.

Науковий керівник: А.С. Магдич, старший викладач.

Н. Свистун
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СИСТЕМА АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Здійснення зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаної з «товарними» переміщеннями, потребує від підприємств та організацій досконалого володіння законодавством України з питань ЗЕД, систематизації вимог державного регулювання, знання правил декларування та митного оформлення товарів, урахування численних факторів, що впливають на переми-

щення товарів через митний кордон України. Систематизація законодавства України з цих питань дає змогу визначити таку категорію, як ризик для урахування її при здійсненні операцій з товарами і предметами, що є об'єктами зовнішньоекономічних угод.

За підсумками аналізу законодавства України та численних бар'єрів, що виникають на шляху переміщення товарів через митний кордон України, можна сформулювати основні ризики суб'єктів ЗЕД, пов'язані з митним регулюванням: ризик зовнішньоекономічної угоди, переміщення товарів до їх одержувачів, ризики митно-тарифного та нетарифного регулювання, ризики декларування, митного оформлення, інформаційний ризик.

Головуючим елементом, який несе основний ризик при митному оформленні товару є код товару за УКТ ЗЕД. Елемент модулю аналізу ризиків при митному оформленні товарів наданий у рис. 1.

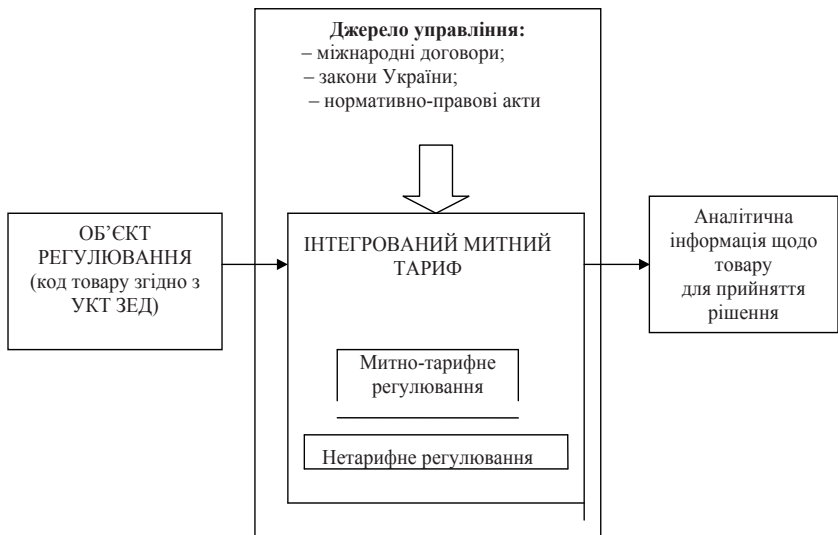

Рис. 1. Елемент модулю аналізу ризиків при митному оформленні товарів при визначенні коду товару за УКТ ЗЕД

На сучасному етапі в Україні застосовується невпорядкований та суперечливий комплекс законодавчих та нормативно-правових актів, що стосується питань здійснення державного контролю. По перше, в державі відсутня єдина методологія застосування дозвільної системи до товарів, що переміщуються через митний кордон України. По-друге, відсутня єдина термінологія, яка б вживалася б міністерствами та відомствами при підготовці проектів законодавчих і нормативно-правових актів. По-третє, головна проблема, яка стоїть сьогодні перед експортерами та імпортерами – це існування списків підконтрольних товарів без визначення кодів цих товарів згідно з існуючою класифікацією. Запорукою успішного здій-

снення зовнішньоекономічних операцій суб'єктами ЗЕД є швидке орієнтування у вимогах законодавства України з питань можливості переміщення тих чи інших товарів через митний кордон України, встановлення чіткого переліку дозвільних документів, які повинні бути подані митному органу.

Вантажна митна декларація (ВМД) займає одне з основних місць серед документів, що використовуються при митному оформленні, оскільки на її застосуванні будується в митних органах переважна кількість технологічних процесів митного контролю та митного оформлення товарів, предметів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Сукупність дій суб'єктів ЗЕД під час переміщення товарів через митний кордон України й підготовка до декларування можна розглядати як певний технологічний процес, який охоплює облік в митному органі, переміщення товарів через митний кордон, доставку їх у митниці призначення, декларування, сплату податків і зборів, забезпечення інших умов, необхідних для проведення митного контролю, митного оформлення та ведення митної статистики.

Під час декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України, до уваги беруться різноманітні фактори, які в сукупності можуть значно вплинути на умови та порядок митного оформлення. У зв'язку з цим процедура декларування потребує комплексного підходу до неї з боку декларантів, застосування якого дає можливість виконати вимоги державного регулювання ЗЕД і не допустити ввезення (вивезення) товарів з порушенням установлених законодавством України правил та норм. Залежно від характеру товару, умов його переміщення через митний кордон України до товарів і предметів застосовуються відповідні процедури, передбачені законодавчими та нормативно-правовими актами.

Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок про те, що для ефективного аналізу всього різноманіття ризиків у діяльності підприємства – суб'єкта ЗЕД необхідно застосовувати цілий комплекс методів, що, у свою чергу, підтверджує актуальність розробки комплексного механізму управління ризиками в ході митного оформлення вантажів та транспортних засобів.

Науковий керівник: О.Ю. Красовська, кандидат економічних наук, доцент.

V. Seden'
Alfred Nobel University, Dnepropetrovsk

THE WORLD ECONOMIC CRISIS: ANALYSIS

It is now clear that the greatest financial crisis since the Great Depression is on the verge of becoming the deepest global slump since the economic catastrophe of the 1930s. We could spend the entire time available for this lecture simply enumerating the myriad expressions of this crisis and examining their

far-reaching implications. I propose here to deal only with some of the most significant. According to official statistics, all the major areas of the world economy are now in recession: the United States, the eurozone, Britain and Japan.

The main causes of the global financial crisis:

- the crisis in the US mortgage market
- the problems in the operations of the companies such as Freddie Mac (Federal National Mortgage Association FNMA) and Fannie Mae (Federal Home Loan Mortgage Corporation), as well as in the investments banks of the USA
- over-expansive monetary policy of the USA along with the dominating position at this country and its currency in the international financial market
- the great disbalance in the world economy, particularly, extremely high surplus in the Foreign trading of China, Japan etc. and a very big trade deficit the USA.

There is no agreement on what to do about the global economic downturn. Economically and financially there is a clear sense of things spiraling out of control again.

The problems confronting the leaders of the G20 and global economic and financial authorities are not simply of an intellectual character. The inability to reach agreement and the rise of economic conflicts and tensions among the major powers is, first and foremost, a product of objective contradictions rooted in the world capitalist system itself.

Take the question of regulation. Any analysis of the global financial system shows that some kind of international regulation is needed for the «efficient» operation of markets that are closely interconnected and integrated.

But to put such a system in place is impossible. The reasons lie in the very structure of the world capitalist economy. All markets are global in scope, but the world remains divided among capitalist powers—some greater, some lesser. Each section of capital is in a continuous struggle against its global rivals to maintain and advance its profit share. Those that fail to do so go under or are taken over by their more powerful rivals. In this struggle, each section of capital looks to its «own» national state as a political force through which it can advance its interests. There exists a conflict of each against all.

Crises in a market economy a natural phenomenon. But the crisis of 2008 is stronger and deeper than depression of the 1930s and the experience helped to slightly weaken it and showed that the market is not able to overcome the crisis independently in this time.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.

Ya. Sisuev
Alfred Nobel University, Dnepropetrovsk

TARIFF REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC RELATIONS

Tariff regulation carried out by the classical instrument of foreign policy – customs duties and tariffs withdrawn by customs institutions on goods, values

, property, smuggled across the border of the country. Customs duties can be import and export as well as transit. Customs duties function as tax. Items are grouped in the customs tariff according to the degree of processing (finished products, semi-finished products, raw materials) and origin (industrial, agricultural, mineral, and so on). According to the method collection of customs duties are divided into types:

Ad valorem duties are collected as a percentage of the value of commodities. They were most common in the modern practice of customs and tariff regulation, moreover, they are more convenient to control the import of goods, the prices of which are highly inconstant (eg, technically complex products).

Autonomous tariff determined by the competent state authority of the country, regardless of the existing multilateral or bilateral international agreements. Autonomous rates do not include conventional (contractual) duty, the rates which are determined in international trade negotiations. Autonomous rates may be amended by the competent authority without the consent with the trading partner country.

Conventional rates apply only to those goods which are specified in the relevant trade agreements. Contractual duty rate can not be changed unilaterally. The term is determined by the period of relevant international agreement. In order to protect the economic interests of the country to imported goods may be temporarily applied special types of duties:

- Special duty;
- Anti-dumping;
- Countervailing duties.

Special duties are applied as a protective measure for imported goods the country, causing or threatening to cause injury to domestic producers of similar or competitive products.

Anti-dumping duties are applied in case of the importation goods into the country at a price lower than their normal value at the time of importation.

Countervailing duties apply to imported goods into the country, in the production or export of which is directly or indirectly used subsidies.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.

М. Сидненко
Кременчугский институт
Днепропетровского университета имени Альфреда Нобеля

ВОЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ

За более чем 20 лет, прошедших со времени распада СССР, на территории новых независимых государств создано более 10 межгосударственных объединений, призванных реализовать те или иные интеграционные инициативы в политике, экономике, культуре. Среди таких организаций стоит вспомнить СНГ (все постсоветские страны кроме Прибалтики и

Грузии), Таможенный Союз (ТС действует в 2010 году, участники – Беларусь, Казахстан, Россия), Организацию Договора о коллективной безопасности (ОДКБ), в которую входят Армения, Белоруссия, Казахстан, Киргизия, Россия, Таджикистан, Узбекистан; Евразийское экономическое сообщество (ЕврАзЭС) – Белоруссия, Казахстан, Киргизия, Россия, Таджикистан, Узбекистан; Центральноазиатское сотрудничество (ЦАС) – Казахстан, Киргизия, Узбекистан, Таджикистан, Россия (с 2004); Шанхайская организация сотрудничества (ШОС) – Казахстан, Киргизия, Россия, Таджикистан, Узбекистан, КНР; Единое экономическое пространство (ЕЭП) – Белоруссия, Казахстан, Россия; Союзное государство России и Белоруссии; Грузия, Украина, Азербайджан и Молдавия являются членами ГУАМ. 2 декабря 2005 г. было объявлено о создании Содружества демократического выбора (СДВ), в которое вошли Украина, Молдавия, Литва, Латвия, Эстония, Румыния, Македония, Словения и Грузия.

Многие из этих организаций так и не заработали, некоторые себя исчерпали в качестве политических структур и должны быть реорганизованы в новое качество, прежде всего, с экономической направленностью. Ни одна из организаций действительно не реализовала свой потенциал хотя бы на 70%.

Если экстраполировать на 2012 год уровень ВВП, достигнутый странами СССР на 1991 год, экономические связи преимущественно утеряны, не обеспечено функционирование свободных рынков.

Украина определила свои евроинтеграционные стремления и закрепила их в Законе «Об основах внешней и внутренней политики». Конечной целью законодательно установленных внешнеполитических векторов на сегодня является присоединение к Европейскому Союзу.

В то же время присоединение к зоне свободной торговли (ЗСТ) СНГ позволит решить многие проблемы в сфере экономики. Ведь в тексте договора по ЗСТ СНГ закреплены положения об использовании странами-участницами антидемпинговых, компенсационных и специальных защитных действий исключительно в соответствии с нормами Всемирной торговой организации.

Главнейшим вопросом функционирования любых экономических объединений на постсоветском пространстве является цена на российские энергоносители. На сегодняшний день Российская Федерация пока не готова поставлять свои энергоносители Украине (на газ нынешняя цена 450 дол. США за 1000 кубометров) по своим внутренним ценам (в среднем – 97 дол. США), или, хотя бы ценам для Беларуси (156,5 дол. США за 1000 кубометров). Изъятие энергоносителей из зоны свободной торговли значительно снижает ее привлекательность для Украины.

В любом случае, выполнение договора о ЗСТ может прибавить Украине дополнительно до 2,2% роста ВВП уже в ближайшие годы, это означает рост валового внутреннего продукта в ближайшие год-два на 30 млрд. грн. в год, а доходов бюджета – примерно на 10 млрд. грн.

Главным партнером в торговых отношениях для Украины остается Российская Федерация, однако возможность доступа на рынки Молдавии, Белоруссии, Киргизии и Таджикистана тоже принесет доходы. Наряду с

этим, внешнеторговый оборот между Украиной и Россией в 2011 году достиг 54,9 млрд. долларов, что составляет около 33% от общего товарооборота Украины. Казахстан – 4,4 млрд., Беларусь – 6 млрд. Ратификация и запуск зоны свободной торговли в рамках СНГ позволит увеличить товарооборот еще на 35%.

В прошлом году товарооборот между Украиной и ЕС вырос на 36% и составил \$44 млрд.

На долю стран ЕС и стран ЕвразЭС приходится почти 70% объема украинской внешней торговли. Поэтому, выбрав какое-то одно направление, мы проигрываем финансово. Украине не подходит ситуация, при которой нам необходимо выбирать между ЗСТ СНГ и ЗСТ ЕС. Любой выбор приведет к экономическим потерям. Сегодняшним решением может стать экономическая интеграция со странами СНГ и попытка политической интеграции с ЕС.

Пока за все эти годы Украина так и не стала ближе к ЕС (как и все страны СНГ, включая Грузию), но стала значительно дальше от своих традиционных партнеров и рынков. А результаты непродуманной интеграции ради «интеграции» любой ценой уже можно наблюдать на примере вступления в ВТО: практическая гибель отдельных отраслей промышленности и сельского хозяйства и внесение правительством Украины предложения об изменении около 200 положений договора с ВТО.

Украине необходимо повышать качество экономического сотрудничества как на просторах СНГ, так и с ЕС. При этом, на данном этапе, из этих отношений необходимо по максимуму исключить политические мотивы и ориентироваться исключительно на собственные экономические интересы и целесообразность.

Структуры ТС и ЕЭП стремительно развиваются, и польза от евразийской интеграции для Украины очевидна, ее сможет ощутить каждый украинец. Особенно выгодным станет положение Украины, если нам удастся параллельно запустить Зону свободной торговли с ЕС. Причем уровень параллельной интеграции может быть разным, в зависимости от интересов страны, это допускает нынешнее законодательство и ЕС, и ТС с ЕП.

Ю. Слюсаренко
Національний авіаційний університет

ПРОЦЕС ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ПОДАЛЬШОЇ СПІВПРАЦІ З КРАЇНАМИ ЄС

Стратегічною метою України на сьогодні є європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі. Адже для країни це найкращий спосіб реалізувати національні інтереси, побудувати економічно – соціально – і політично – розвинуту і демократичну державу, а також зміцнити свої позиції у світовій системі міжнародних відносин. Інтеграція це сучас-

ний шанс для подолання технологічної відсталості, модернізації економіки, залучення іноземного капіталу і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентної спроможності українського виробника тощо.

Особливий інтерес для поглиблення інтересів України з ЄС є створення зони вільної торгівлі, яка являє собою форму міжнародної економічної інтеграції, територію кількох держав з ліквідованими тарифними та іншими бар'єрами; форму інтеграції, що передбачає повну ліквідацію митних бар'єрів та кількісних обмежень у торгівельно-економічних відносинах.

Серед науково-технічних пріоритетів найбільш важливими у сфері співробітництва з ЄС є:

- розвиток мікроелектроніки та робототехніки (загалом розвиток сьомого технологічного укладу);
- розробка нових матеріалів та модернізація технологій обробки матеріалів;
- взаємозв'язки в галузі біотехнологій (генна та клітинна інженерія);
- розвиток оптроники та лазерної техніки;
- спільні дії, спрямовані на покращення енергозаощадження, перехід на використання нових та поновлюваних джерел енергії.

Для того, щоб Україна стала рівноправним членом європейських економічних відносин, необхідно реалізовувати заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності національних підприємств на ринку ЄС. Реалізація цього завдання об'єктивно вимагає проведення комплексних досліджень і визначає масштаби аналізу та розробок щодо удосконалення механізму державної підтримки українських підприємств і забезпечення їх конкурентоспроможності.

Важливим напрямом співробітництва з європейськими структурами для України є кредитно-фінансова взаємодія у банківській сфері. Основним партнером виступає Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Метою співробітництва є сприяння розвитку фінансової сфери, зокрема комерційного експортного кредиту, кредитування малого та середнього, корпоративізованого бізнесу, аграрного бізнесу, приватизованого сектору економіки, сприяння іноземним інвестиціям.

Актуальність теми полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку світового господарства економічний стан держави визначається такими важливими факторами, як внутрішні ресурси країни і ступінь її інтеграції в світогосподарську систему. Одним з найважливіших факторів інтеграції України до Європейського Союзу є створення механізму сталого розвитку експорту, що в сучасних умовах залежить від можливостей вітчизняних підприємств виробляти і реалізовувати товари, які відповідають вимогам світового ринку за якістю, ціною та рівнем сервісу.

Основними важливими передумовами розширення співробітництва України з ЄС вважаються:

1. Загальне покращення макроекономічної ситуації в Україні та впровадження справжніх та радикальних економічних реформ, що не тільки створює базу для більш вигідної економічної взаємодії, а є головною умовою для реалізації певних проектів.

2. Налагодження відносин з країнами Євросоюзу, які є членами світових торговельних структур та активно відстоюють їх принципи на міжнародній арені.

3. Вжиття переговорних та організаційних заходів щодо подальшого розширення кількісного представництва національного виробника на західноєвропейський ринок у випадках існуючих відповідних обмежень.

4. Активна участь в системі субрегіонального та прикордонного соціально-економічного співробітництва, зокрема на рівні СЕФТА, а також в системі євро регіонів.

5. Лібералізація та взаємне відкриття економічних режимів.

На сьогодні Україна намагається втілити в життя власну зовнішньоекономічну стратегію, основою якої є європейський вибір, перспективна мета входження до ЄС, а також розвиток двосторонніх економічних відносин із Францією, Італією, Німеччиною.

Зовнішньоекономічна стратегія України на найближчу перспективу визначена «Концептуальними основами стратегії економічного і соціального розвитку України на 2002-2011 роки. Європейський вибір». Виконання цих стратегічних умов дасть можливість стати повноправним членом ЄС.

О. Соколова

Кременчуцький інститут

Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ І ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОГОСПОДАРСЬКУ СИСТЕМУ

Виятково за рахунок міжнародних фінансових ресурсів ні однієї глибокої економічної проблеми вирішити не можна. Було б дуже ризикованим, якби Україна вирішила б жити тільки за рахунок іноземної підтримки. Дуже важливим є і привабливість України для приватного капіталу. Необхідно шукати представників міжнародного бізнесу, що захочуть інвестувати свої засоби в розвиток нашої економіки, оскільки вони привезуть сюди своє устаткування, технології, робочі місця, відкриють нові експортні можливості.

Процес інтеграції української економіки у світову може значно підвищити рівень життя населення. Тому необхідно працювати над інтеграцією України у світову економіку. Нова програма підйому економіки робить ставку на вітчизняного виробника, на його державну підтримку, визначає галузеві пріоритети: машинобудування, металургія, хімічна і легка промисловість, сільське господарство. Зовнішня торгівля повинна бути одним з найважливіших джерел зростання виробництва ВВП.

На даний час торговельно – економічні зв'язки здійснюються більш як з 150 країнами в різних регіонах земної кулі, з неоднаковими масштабами і ефективністю. Балансування зовнішньої торгівлі здійснювалося за рахунок товарообігу з країнами Азії, Африки і Америки. Торгівля з краї-

нами СНД і Європи принесла збитки. У значній мірі торгівля з цими країнами здійснювалася на бартерній основі. До останнього часу не знайдемо шляхів корінного поліпшення структури торгівлі з Росією, збільшення експорту товарів у противагу імпорту енергоносіїв.

Інтеграційні пріоритети України.

Україна як незалежна країна знаходиться в геополітичному торговому просторі 10 прикордонних держав. Це величезний потенційний ринок збуту української продукції. Україна явно недооцінила потенційні можливості цих країн у розширенні торгово-економічних відносин, у зміцненні своєї економіки. Відновлення раніше існуючих економічних зв'язків і їх значне розширення країн є для України об'єктивною необхідністю. Через простір цього ринку Україна може просувати свої товари на інші ринки.

Просування товарів України на ринки ЄС проходить з великими труднощами в зв'язку з наявністю тарифних бар'єрів, експортних обмежень, антидемпінгового регулювання. У торгівлі з цими країнами виявилася повна безперспективність орієнтації на експорт сировини і виробів первинного ступеня переробки. Структура експорту України буде залежати від реалізації нової економічної програми уряду, орієнтованої на розвиток сучасного машинобудування, металургійної, хімічної промисловості. На ринку ЄС варто взяти курс на максимально швидке адаптування вітчизняного виробництва до економічних реалій сучасного ринку. На озброєння варто взяти досвід Японії, Південної Кореї, Тайваню по енергозбереженню й умінню робити продукцію з мінімальними витратами, конкурентно здатну на цьому регіональному ринку. Без цього Україна не зможе успішно інтегруватися в ЄС і світову господарську систему. У торгівлі України з країнами ЄС видна її незбалансованість.

Україна повинна враховувати інтеграційні процеси в країнах Азії, АТР. Там набирає силу таке об'єднання держав у загальний ринок, як АПЕС (Asia and Pacific Economic Cooperation) у складі 15 держав, створене в 1989 році. У це угруповання входять країни АСЕАН, НИС і такі розвинуті країни як Японія, США, Канада, Австрія, Нова Зеландія, а також Китай. Цей регіональний ринок самий великий, з величезними природними багатствами, де проживає близько 40% населення земної кулі, виробляється більш 50% ВВП світу. Україна на цьому ринку робить тільки перші кроки.

Щоб затвердитися на цьому ринку, Україна повинна постійно стимулювати торгівлю з країнами АТР. На цьому ринку знаходить збут продукція хімічної промисловості і насамперед, добрива, прокат чорних металів, електроустаткування, зварювальні апарати, газові турбіни, транспортні засоби, визначені види продукції АПК. Перспективними товарами на ринку АПЕС можуть бути високоякісна продукція машинобудування, суднобудування, електроніка. Україна здійснювала торгівлю і з країнами такого великого ринку як НАФТА, куди входять США, Канада, Мексика. Це ринок високих технологій. Торговельно – економічні відносини України з країнами НАФТА різко відрізняються, а з Мексикою знаходяться в зародковому стані. Україна здатна робити товари, що могли б знаходити збут у

Мексикі. Мексика має попит на енергетичне устаткування, продукцію хімічної промисловості, машинобудування, суднобудування.

Науковий керівник: С.О. Михайлюк, старший викладач.

Г. Стоянова
Національна металургійна академія України

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА

При аналізі сучасного світу – світу взаємозалежності, взаємозв'язаності, цілісності, суперечливості, чіткіше уявляються, що міжнародні відносини, дедалі більше реалізуються саме як відносини між народами. А це значить, що в міжнародних відносинах не можна не враховувати різноманіття інтересів та думок, чинників на нано-, мікро-, мезо- тощо рівнях.

В умовах, коли міжнародний поділ праці привів до формування світового господарства, жодна країна в світі не в змозі забезпечити ефективність свого національного виробництва, якщо воно в тій чи іншій мірі не інтегрується до світового господарства. Це безпосередньо стосується й України. Адже, Україна має критичну залежність від імпорту енергоносіїв, електронної техніки, точного машинобудування, а спеціалізується на експорті продукції з малою долею доданої вартості. У такому положенні країна опинилась після розпаду СРСР, оскільки висока питома вага галузей важкої промисловості, споживаючих сировинні і паливно-енергетичні ресурси в обсягах, значно переважаючих власні можливості, командно-адміністративна система і диктат Центру перетворила країну на сировинний придаток.

Глобалізація як об'єктивний процес приводить до того, що сильні країни стають ще сильнішими, а слабкі ще слабшими. За даних умов, Україна повинна мати чітко визначений напрям розвитку, стратегічний план розвитку країни для подальшої реалізації національних інтересів, зміцнення позиції в світовій системі національних інтересів, побудови демократичної та економічно розвинутої держави.

У системі зовнішньополітичних пріоритетів України особливе місце посідає співробітництво з ЄС. Європейський вибір нашої держави відкриває нові перспективи співробітництва з розвиненими країнами континенту, надає можливості реалізувати стратегічний план розвитку держави. Адже, на сьогодні для України вже не існує іншої альтернативи суспільного розвитку, ніж впровадження промислово-технологічних інновацій та переорієнтація з екстенсивних на інтенсивні чинники економічного зростання. Але аналіз нинішнього стану відносин між Україною та ЄС, свідчить про недостатній рівень національної економічної системи, що забезпечила б її прогресивний розвиток, незалежність у формуванні і здійсненні внутрішньої і зовнішньої політики. Проблеми є :

- 1) економічного характеру ;
- 2) політичного характеру ;
- 3) правового характеру;
- 4) соціального характеру.

На мою думку, для повноцінної інтеграції України в світовий та європейський політичний і економічний простір необхідно, насамперед, формування демократичної громадянсько-правової держави, де забезпечуються політичні, соціальні та духовні інтереси і права всіх її членів на основі використання можливих і досяжних в сучасних умовах матеріальних благ. Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентної спроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Основою успішності євроінтеграційних зусиль може стати не кваліфікація, а виваженість, прагнення до запланованого результату, врахування всієї сукупності реальних обставин і тенденцій.

Науковий керівник: В.В. Білоцерківець, кандидат економічних наук, доцент.

Л. Ступарь
Дніпропетровська державна фінансова академія

ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ

Упродовж останнього десятиріччя Україна наполегливо наближається до європейських стандартів. На рівні держави напрацьовано універсальні принципи взаємодії з географічними сусідами та країнами – учасниками Європейського Союзу: взаємоповага, взаємодопомога, готовність до вирішення всіх проблем, незважаючи на рівень їх складності. Сповідуючи миролюбну політику, держава дотримується на світовій арені безпретензійних норм діяльності. Уряди України послідовно продовжують здійснення практичних кроків щодо його реалізації.

Стратегією подальшої діяльності у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції є активний перехід на сучасні європейські методи роботи, сприяння розвитку міжвідомчої взаємодії на горизонтальному рівні, розширення повноважень середньої та нижньої управлінських ланок у сфері обміну інформацією, заохочення ініціативності, глибокої продуманості пропозицій і бачення кінцевих результатів їхньої реалізації, вивчення та трансляція корисного досвіду інших європейських країн у сфері державного управління інтеграційними процесами.

Важливість ролі інтеграції України до Європейського Союзу засвідчує подання 2002 року Послання Президента України до Верховної Ради – «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2013 роки», де визначається

низка практичних кроків щодо питань європейської інтеграції, які за своєю природою цілком можна вважати державними орієнтирами європейського вибору. Отже, євроінтеграція є головним і незмінним зовнішньополітичним пріоритетом України, основою стратегії економічного та соціального розвитку України на наступне десятиріччя. Нинішній розвиток політичного діалогу між нашою державою та Європейським Союзом базується на впровадженні Україною Стратегії інтеграції до ЄС, на угоді про партнерство та Плані дій у рамках Європейської політики сусідства, що має сприяти посиленню співпраці між Україною та Європейським товариством.

Динамічно розвивається торговельно-економічне співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Рік у рік стабільно зростають двосторонній зовнішньоторговельний оборот та прямі іноземні інвестиції з країн ЄС в українську економіку. Нині розширений Євросоюз – найбільший зовнішньоторговельний партнер України: 32,8 відсотка від загального зовнішнього товарообігу України. У товарній структурі зберігаються тенденції до експорту нашою країною переважно сировинних і базових товарів та імпорту з Європейського Союзу промислової, машинобудівної, а також хімічної продукції з більшою часткою доданої вартості. Ці тенденції поглиблюються після значного зниження імпорتنих тарифів, коли Україна стала членом СОТ. Вони можуть мати негативний вплив на вітчизняну економіку після подальшої лібералізації відносин у рамках поглибленої ЗВТ з ЄС. Основною проблемою ЗВТ є певна спеціалізація: новій країні «диктують», які товари вона може випускати на ринок даної зони, а які ні.

Серед сучасних підходів щодо європейської інтеграції виокремимо три основні концепції:

1) «останніх кордонів», до якої схиляється найконсервативніша частина політичної еліти ЄС. Основна її теза полягає в тому, що Європа «стомилася» від розширення;

2) «тривалого зближення», яка визнає можливість приєднання до ЄС східних сусідів. Для України – це варіант політики Східного партнерства та зближення з європейськими країнами шляхом поступового розширення співробітництва;

3) «Великої Європи», яка враховує існування двох основних центрів політичного та економічного тяжіння – ЄС і Росії. Ідея створення «Спільного Європейського економічного простору» передбачає тісний формат співробітництва у сферах – економіки, безпеки, науки і культури, що визначає його мінімізований інституціональний характер. Місце України в цій концепції, з геополітичної точки зору, – це «прикордонна» країна – як для європейського простору, так і для євразійського.

На жаль, економічні й фінансові кризи, сплески яких цілком імовірно протягом наступних років, можуть віддалити цей термін на невизначений час. Це також вказує на необхідність поетапної інтеграції України до ЄС. Можна виділити такі її етапи, спираючись на тенденції економічного розвитку країни: створення зони вільної торгівлі – 2009–2010 рр.; асоційоване членство в ЄС і подача заявки на повноправне членство – 2011–2013

рр.; 2013–2015 рр. – набуття статусу країни–кандидата на членство в Євросоюзі; 2019–2020 рр. – вступ до ЄС за умов отримання необхідних макроекономічних показників. У запропонованій періодизації не враховано політичних важелів, які на сучасному етапі розвитку набувають більшого значення, ніж соціально-економічні показники. За найкращого розвитку подій термін вступу до ЄС може зменшитися приблизно на три–п'ять років.

Подальший розвиток відносин України з Європейським Союзом потребує: досягнення відповідних якісних характеристик, макроекономічної стабілізації та підвищення ефективності економіки нашої держави; дотримання умов, необхідних для вступу до ЄС; впровадження європейських норм і стандартів в економіку, соціальну політику, освіту, науку та техніку; адаптації українського законодавства до правових норм ЄС; розвитку та поглиблення регіональної інтеграції, встановлення та поглиблення прямих контактів із державами-членами та кандидатами в члени Євросоюзу.

Основними шляхами розв'язання проблеми входження до єдиного європейського ринку виступають: диверсифікація українського експорту; отримання статусу країни з ринковою економікою від самого ЄС; гармонізація законодавства України з європейськими нормами як необхідна умова створення зони вільної торгівлі.

Таким чином, є підстави говорити про досить значний термін, упродовж якого відбуватиметься підготовка України до вступу в ЄС. За цей період Україні необхідно буде: по-перше, забезпечити динамічний внутрішній розвиток, який передбачив би створення надійних механізмів для подолання потенційних ризиків євроінтеграції; по-друге, побудувати конкурентоспроможну економіку, здатну стабільно функціонувати в разі появи кризових явищ; по-третє, знайти оптимальну модель українсько-російських відносин.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

М. Тепла

Львівський національний університет імені Івана Франка

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Важливу роль в економічному та соціальному розвитку країни відіграє зовнішня торгівля товарами та послугами. Експортно-імпортні операції є не тільки джерелом доходів державного бюджету, але й забезпечують надходження валюти у країну, сприяють поширенню нових технологій, ідей, модернізації економіки, покращенню якості та рівня життя населення тощо.

Зовнішньоторговельна діяльність України впродовж останніх років характеризувалась нерівномірною динамікою: збільшення товарообороту чергувалось із падінням поставок товарів та послуг. Так, протягом 2007–2011 рр. зовнішньоторговельний оборот України зріс на 47092,3 млн. дол.

США (в 1,4 рази), у тому числі за рахунок товарів – на 41084,4 млн. дол. США, послуг – на 6007,9 млн. дол. США (табл. 1). Однак, як видно з даних табл. 1, у 2009 році у зв'язку зі світовою фінансово-економічною кризою обсяг зовнішньої торгівлі порівняно з 2008 роком скоротився майже у 2 рази, і лише у 2011 році вдалося досягнути рівня показників 2008 року.

Слід зазначити, що збільшення обсягів зовнішньої торгівлі у 2007-2011 рр. характеризувалося різною динамікою зростання експорту та імпорту: експорт товарів та послуг зріс на 23899,4 млн. дол. США, імпорт – на 23192,9 млн. дол. США. Тим не менше, у структурі зовнішньоторговельного балансу переважає імпорт товарів і послуг, відтак сальдо зовнішньої торгівлі було від'ємним.

Домінуючу частку у структурі зовнішньої торгівлі України займала торгівля товарами – 85-90%, частка торгівлі послугами складала лише 10-15%. У торгівлі товарами переважав імпорт – сальдо торговельного балансу товарами було негативним; позитивне сальдо спостерігалось у торгівлі послугами (табл. 1).

Таблиця 1

Показники зовнішньоторговельної діяльності України у 2007-2011 рр.*
(млн. дол. США)

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2011/2007
1. Обсяг зовнішньої торгівлі	123937,5	170699,1	99910,3	129377,6	171029,8	47092,3
2. Зовнішня торгівля товарами	109918,0	152489,8	85138,5	112170,5	151002,4	41084,4
% у зовнішній торгівлі	88,7	89,3	85,2	86,7	88,3	-0,4
2.1. Експорт товарів	49248,1	66954,4	39702,9	51430,5	68394,2	19146,1
% у торгівлі товарами	44,8	43,9	46,6	45,9	45,3	0,5
2.2. Імпорт товарів	60669,9	85535,4	45435,6	60740,0	82608,2	21938,3
% у торгівлі товарами	55,2	56,1	53,4	54,1	54,7	-0,5
2.3. Сальдо	-11421,8	-18581,0	-5732,7	-9309,5	-14214,0	-2792,2
3. Зовнішня торгівля послугами	14019,5	18209,3	14771,8	17207,1	20027,4	6007,9
% у зовнішній торгівлі	11,3	10,7	14,8	13,3	11,7	0,4
3.1. Експорт послуг	9038,9	11741,3	9598,3	11759,4	13792,2	4753,3
% у торгівлі послугами	64,5	64,5	65,0	68,3	68,9	4,4
3.2. Імпорт послуг	4980,6	6468,0	5173,5	5447,7	6235,2	1254,6
% у торгівлі послугами	35,5	35,5	35,0	31,7	31,1	-4,4
3.3. Сальдо	4058,3	5273,3	4424,8	6311,7	7557,0	3498,7
4. Експорт товарів та послуг	58287,0	78695,7	49301,2	63189,9	82186,4	23899,4
% у зовнішній торгівлі	47,0	46,1	49,3	48,8	48,1	1,1
5. Імпорт товарів та послуг	65650,5	92003,4	50609,1	66187,7	88843,4	23192,9
% у зовнішній торгівлі	53	53,9	50,7	51,2	51,9	-1,1
6. Сальдо зовнішньої торгівлі	-7363,5	-13307,7	-1307,9	-2997,8	-6657	706,5

*Складено і розраховано за даними Державного комітету статистики // http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm

У товарній структурі експорту близько половини її обсягу займали недорогочінні метали та вироби з них і мінеральна продукція. За даними 2011 р. частка недорогочінних металів та виробів з них становила 32,3% загального обсягу товарного експорту, мінеральної продукції – 15%. Частка високотехнологічних товарів була низькою. Найбільшою експортною товарною позицією були чорні метали – 27% загального обсягу експорту. У загальному обсязі імпорту товарів 36,4% займали мінеральні продукти, з них 17% припадало на поставки природного газу. Найбільшу питому вагу українського експорту та імпорту послуг складали транспортні послуги. У 2011 році їх частки в загальному обсязі становили 65,7% та 25,1% відповідно.

Зовнішньоторговельні операції характеризувалися значною географічною концентрацією. Так, у 2011 р. експортно-імпортні операції з товарами і послугами Україна проводила з партнерами з близько 200 країн, однак майже половина (49,5%) експорту товарів припадала всього на 6 країн – Російську Федерацію, Туреччину, Італію, Польщу, Індію та Китай, а експорту послуг – на 3 країни (52,1%) – Росію, Велику Британію та США. Більше половини (51,2%) імпорту товарів забезпечувало тільки 3 країни – Росія, Німеччина, Китай, а послуг – 5 країн (52%) – Росія, Кіпр, Велика Британія, Німеччина та США. Найбільшим партнером України як в експорті, так і в імпорті товарів та послуг у 2011 р. була Росія. Її частка у загальному обсязі експорту товарів складала 29% і була більшою, ніж частки країн Європи (27%) та країн Азії (25,9%) (крім тих, що належать до СНД), а в експорті послуг – 40,9%, що було рівноцінно сукупній частці країн Європи – 29,8% та Америки – 10,8%. У загальному обсязі імпорту як товарів, так і послуг найбільші надходження також здійснювались із Росії – 35,3% та 15,3% відповідно.

Виявлені тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України свідчать про необхідність удосконалення експортно-імпортної структури товарів та послуг, як у товарному, так і географічному розрізах. Впровадження комплексу відповідних заходів, зокрема збільшення частки високотехнологічної продукції у структурі експорту, активізація експортних операцій щодо послуг, вихід на нові перспективні ринки купівлі та збуту продукції тощо, не тільки поліпшать умови торгівлі, але й зменшать залежність української економіки від кон'юнктури на світових ринках чи ринках окремих держав, посилять зовнішньоекономічну безпеку України, яка, у свою чергу, є складовою економічної безпеки країни.

С. Терновський, Т. Коваль
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПЕРСПЕКТИВИ ІСНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН В УКРАЇНІ

Ведучі мову про офшори слід зазначити те, що незважаючи на їх різноманіття, як у географічному так і у економічному плані, вони об'єктивно залишаються одними з найгнучкіших інструментів податкового планування та зменшення ризиків у світовій бізнес-сфері. Це твердження, як

ніщо інше, доведе, що перспективи існування офшорних зон досить чіткі, якими б жорсткими не були методи боротьби з ними, що у свою чергу підкреслює важливість для ринку міжнародної податкової конкуренції.

Україна співпрацює з великою кількістю офшорних зон в тому числі з Британськими залежними територіями, Бахрейн, Андоррою, Монако, Багамськими Островами, Каймановими Островами, Пуерто-Ріко, Ліберією, Самоа та багатьма іншими. Проте, існуючі офшорні зони зараз знаходяться у досить скрутному становищі, так як держави, не маючи важелів впливу на них, користуються політичним тиском, мотивуючи його побоюваннями закритості банківської інформації (в контексті колективної безпеки та боротьби із тероризмом), і «відмивання» грошей, отриманих незаконними шляхами. Але основною причиною активної боротьби з офшорами є не схвильованість світової спільноти проблемами прозорості ринків та діяльності транснаціональних корпорацій, а пошук альтернативних джерел податкових надходжень в часи боргової кризи Євросоюзу. Тож ми можемо казати, що Україна як держава, яка ще не приєдналась до ЄС, може зайняти нішу офшорної зони з вкрай вигідним географічним положенням, і геополітичним вектором на азійські ринки, які активно розвиваються.

Основною мотивацією звісно є те, що роблячи великий крок на зустріч іноземному бізнесу ми покращуємо власний інвестиційний клімат, підкреслюючи демократичні традиції ратифікацією міжнародних актів, принципу нерезидентності. Але є й інша точка зору, що беручи досить серйозну відповідальність на себе, починаючи важкий та довготривалий процес створення працюючої офшорної зони, держава, вперше за роки незалежності, розпочне змінювати податкову систему, акцентуючи увагу на податковому адмініструванні. Бо співпраця із світовими офшорними зонами, є виключно важливою рисою інтеграції у світовий економічний простір, а створення власної офшорної зони – це вже величезний крок не тільки на зустріч фінансовій глобалізації, а й основа модернізації усього спектру складових економічного розвитку України (включаючи взаємну податкову культуру, яка разом із податковими ставками є доволі важким тягарем малого та середнього бізнесу). І яким би не було погіршення відносин з ЄС, Україна, вразі гарної маркетингової кампанії з залучення бізнесу до свого офшору, отримає ріст власних податкових надходжень, нові робочі місця, активізацію банківської та аудиторської сфер, реальний поштовх до модернізації міжнародних угод про співпрацю, та унікальний рівень доступу до світового науково-технічного обміну і досвіду для власних стартапів.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, старший викладач.

О. Тисленко
Херсонський національний технічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Характерними рисами сучасного світового економічного розвитку є поглиблення взаємодії та взаємозагальності між окремими країнами та

регіонами світу, узгодження національних та міжнародних інтересів, завершення формування цілісного міжнародного економічного простору. Діяльність України на міжнародній арені як суб'єкта міжнародних та економічних відносин тільки розпочинається, і цей надзвичайно складний процес збігся в часі також з непростими завданнями побудови незалежної національної економіки в умовах глобалізації ринків та глобалізації виробництва.

Істотне зростання світової торгівлі, активізація діяльністю міжнародних фінансових організацій, нарощування економічних потужностей країнами Азії та Латинської Америки, виникнення потреби об'єднання зусиль всіх держав для вирішення глобальних проблем сучасності стали головними передумовами звернення вчених, таких як Дж. Стігліц, Х. Шуман, А. Тейт, Л. Клайн, Дж. Майер, М. Долішній, Д. Олесевич, І. Михасюк, А. Філіпенко, А. Гальчинський з другої половини ХХ ст. до питання глобалізації.

Вперше термін «глобалізація» було вжито у 1984 р. у редакційному коментарі «Wall-Street Journal» щодо рішення М. Тетчер відкрити іноземним банкам прямий доступ на фінансовий ринок лондонського Сіті. До 1991 р. неологізм «глобалізація» вживали лише з означенням «фінансова». З інших джерел відомо, що вперше це поняття вжив Т. Левітт у 1983 р. Він охарактеризував цим словом феномен злиття ринків окремих продуктів, які виробляють великі багатонаціональні корпорації.

Під глобалізацією розуміють величезне збільшення масштабів світової торгівлі та інших процесів міжнародного обміну в умовах відкритої, інтегрованої світової економіки. Мова йде не тільки про традиційну торгівлю товарами та послугами, але й про валютні потоки, рух капіталів, переміщення людей, обмін технологіями, інформацією, ідеями. Глобалізація – це тісніша інтеграція держав і народів світу, спричинена величезним зниженням цін на транспортування і комунікації та усуненням штучних перепон потокам товарів, послуг, капіталу, знань і (меншою мірою) людей через кордони.

Отже, глобалізація в загальноприйнятому економічному розумінні означає якісно новий етап у створенні загальносвітової економічної системи, в якій відбувається вільне переміщення ресурсів відповідно до їхньої економічної доцільності. Це дозволило вченим говорити про глобалізацію як про новий етап лібералізації світової торгівлі.

Більшість дослідників зосереджує увагу на причинах розвитку глобалізаційних процесів, їхніх основних перевагах і недоліках. Однак тепер особливо актуальне і не досліджене питання сучасного стану таких процесів, їхнього розвитку та особливостей в умовах світової економічної кризи.

На думку М.І. Петик, Н.Я. Кунтий, феномен сучасної глобалізації характеризується такими основними аспектами: поступове зменшення ролі США та високорозвинених країн Західної Європи; зміна напрямів процесів глобалізації; зміна геополітичних центрів впливу; активніша участь уряду в економічному житті держави; можливість ширшого застосування протекціоністських заходів для захисту національної економіки (незважа-

ючи на протидію СОТ таким тенденціям); жорсткіші принципи регулювання фінансової сфери, зокрема руху капіталу; поява компаній нового покоління з агресивною і ризикованою тактикою ведення бізнесу – «нові чемпіони»; нарощування економічних потужностей країн із швидкозростаючою економікою; утвердження Китаю як нового лідера світової економіки; політичне та національне самоусвідомлення країнами «третього світу» своєї вагомості та ролі у процесах глобалізації.

Глобалізація має дві складові: глобалізація ринків і глобалізація виробництва. Глобалізація ринків – це процес об'єднання історично відокремлених і відмінних між собою національних ринків в один важливий простір. В останні десятиріччя смаки й уподобання споживачів різних націй починають змінюватися у напрямку певної глобальної норми і таким чином сприяють утворення глобального ринку. Глобалізація виробництва – це тенденція до виробництва товарів або надання послуг у будь-якій точці планети, де існують сприятливі відмінності у кількісних факторах виробництва (таких, як робоча сила, енергія, сировина, земля, капітал). Діючи в такий спосіб, компанії сподіваються скоротити свої загальні витрати і покращити якість чи функціональність продукції, яку пропонують на ринку, а також отримати переваги в конкурентній боротьбі.

Глобалізація у світовій економіці сприймається та оцінюється не однозначно. І основне питання у тому, хто виявиться у виграші від глобалізації. Зазвичай, глобалізаційні процеси підтримуються у країнах з розвинутою економікою: у них є відповідна база для забезпечення свого провідного становища у майбутньому. Більш негативне ставлення до глобалізації в країнах, що розвиваються.

Таким чином, сутністю глобалізації як процесу, який характеризує сучасний етап розвитку людства, є формування спільного світового економічного, політичного та культурного простору, який функціонує на основі універсальних загальноновизнаних правових цінностей та принципів і опосередковується загальними організаційними формами.

Під впливом глобалізаційних процесів відбувається перебудова економічних відносин. У результаті та під впливом інтеграційних процесів різного характеру і масштабу відбувається формування «геоекономіки».

Науковий керівник: Г.М. Швороб, кандидат економічних наук, доцент.

С. Тихонова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

УКРАЇНСЬКІ ТНК: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Глобальні процеси переділу світового ринку торкаються різноманітних галузей, у яких домінують ТНК. Крім того, у найближчому майбутньому, після приєднання України до СОТ, значна частина вітчизняних

підприємств стане перед фактом, що не готова до зростання конкуренції на внутрішньому ринку з провідними західними компаніями. Ось чому сьогодні для України актуальне питання: чим відповісти на виклик ТНК, щоб не поглинутися остаточно ними?

Відповідь може бути тільки одна – щоб взаємодіяти з ТНК як в Україні, так і на світових ринках, потрібно створювати власні, українські транснаціональні структури, як це зробили раніше Китай, Росія, Індія, Індонезія, Мексика, Венесуела та ін. (не беручи до уваги промислово розвинених країн, де існують сотні великих ТНК). Досвід цих держав свідчить, що національний капітал здатний витримувати конкуренцію з ТНК лише тоді, якщо він сам структурується в потужні фінансово-промислові утворення, адекватні міжнародним аналогам і здатні проводити активну зовнішньоекономічну політику.

Водночас, як бачиться, створити корпорації повного замкненого циклу, які займалися б видобутком сировини, її переробкою, виготовленням із неї продукції та її реалізацією, Україна може лише в окремих галузях, на що знадобиться чимало часу. Хоча деякі кроки в цьому напрямі вже зроблено. Так, протягом останніх двох років на різних рівнях розглядається можливість створення в енергетичній галузі державної вертикально інтегрованої компанії «Нафта України» на базі «Укрнафти», ЗАТ «Укртатнафта» і НПК «Галичина», що мала б у своєму складі 700-800 АЗС і контролювала б до 15% ринку світлих нафтопродуктів країни.

Упритул до створення вітчизняної ТНК – інтегрованої нафтової компанії з усіма елементами технологічного ланцюжка «видобуток – переробка – збут» – підійшли Приватбанк та УкрСиббанк. Структури Приватбанку володіють найбільшою в Україні мережею АЗС «Сентоза», контрольним пакетом акцій НПЗ «Нафтохімік Прикарпаття» і більш як 30% акцій НПК «Галичина».

Певних успіхів у плані транснаціоналізації бізнесу домоглася корпорація «Індустріальний союз Донбасу» (ІСД). Основна увага при цьому приділяється побудові вертикально інтегрованих холдингів по ланцюжку «вугілля – кокс – метал». При цьому ІСД створює ТНК не усіченого (без закордонної інфраструктури), а повного профілю, для чого компанія активно виходить на закордонні ринки, залучає нових партнерів, разом з іноземними фірмами бере участь у створенні консорціумів для просування на зовнішній ринок своєї продукції.

Близька до створення ТНК повного циклу і донецька «Систем капітал менеджмент», яка зосередила контроль над такими гігантами, як «Азовсталь», Єнакіївський металургійний завод, Авдіївський коксохімзавод, що володіє великими пакетами акцій Керченського меткомбінату, Харцизького трубного заводу, об'єднання «Запоріжжкокс».

Однак процес створення українських ТНК може бути значно прискорений і розширений у галузевому спектрі у разі залучення іноземних партнерів. Для цього компанії, що співробітничують з іноземними фірмами на основі спеціалізації та кооперування, можуть формувати з ними спільні структури, вступати в стратегічні альянси шляхом створення міждержавних корпорацій.

З іншого боку становлення українських ТНК, попри наявність відповідної правової бази, перебуває на початковому етапі, тоді як процес створення таких структур набуває значних масштабів у Росії, де ряд провідних корпорацій останніми роками за результатами своєї діяльності посідає високі позиції в рейтингу 500 найбільших ТНК світу.

Найперспективнішими для формування українських ТНК областями є ВПК, машинобудування, авіаційна, ракетно-космічна, металургійна і хімічна промисловість, електроніка, транспорт, легка і харчова промисловість, наукові дослідження, програмування і веб-дизайн.

Науковий керівник: Л.А. Гончар, кандидат економічних наук, доцент.

O. Trushenko
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

THE DEBT ECONOMY

It can be said that all financial crises are the result of “debt that, in one fashion or another, has become dangerously out of scale.” The recent financial crisis was no exception, with everyone—homeowners, private-equity investors, our biggest banks—taking on enormous amounts of debt.

Modern economic system encourages people to make smaller down payments and to borrow more money than they otherwise would, and to tie up more of their wealth in housing than in other investments. And businesses like debt because it offers them tremendous leverage, making it possible to put down a little money and potentially reap a huge gain.

A little bit of debt is never a problem. Most households borrow money to buy a home and a car and successfully pay back these borrowed funds over their lifetimes. Financial institutions are the vehicle that allows some people’s savings to be used to finance other people’s consumption. It is important to remember that banks receive money from people who say, “I want to forgo consumption today and wait to consume in the future instead.” to other people who say “I want to consume more today and pay it back by consuming less in the future.” These institutions create contracts, what we commonly call loans, which specify the terms of the repayment. These are promises that borrowers have made to pay the money back with extra interest payments according to some predetermined schedule.

Debt becomes a problem whenever a borrower discovers that he cannot repay the lender according to the original contract. Actually, the problem may occur even earlier when the creditor begins to suspect that the borrower will not be able to fulfill the contract.

One reason for the poor economic performance we now are living with is that there are millions, maybe hundreds of millions of debt contracts in the world, that are in jeopardy of full or partial default. That means there are numerous financial institutions that will not be getting back the full amount that was originally promised. Now some people might be inclined to say, “so what

if the banks lose money?” That’s fine except for the fact that the banks didn’t use their money to make all these loans .. they used our money. By that any money deposited in a financial institution is meant. It means checking accounts, savings accounts, and retirement accounts, etc. If you engage with any financial institution; a bank, an insurance company, a mutual fund etc. then you have contributed to the pool of savings that has been lent out to someone else. And therefore your money is at risk of not being returned to you in full.

A debt-ridden economy is inherently more fragile and more volatile. It means that world’s economy will be out of the current crises when the number and value of the debt contracts that are in danger of total or partial default becomes manageable. Even in a healthy economy there are non-performing loans. There are always some loans contracts that are not fulfilled. But in good times these losses are just swept into slightly higher interest rates that all depositors and borrowers pay for. No one notices. In financial crises, those non-performing loans are too large to go unnoticed. They threaten bank failures, they threaten bank runs and they cause high unemployment, stagnant growth and a loss of confidence.

К. Удачина
Національна металургійна академія України

РОЗВИТОК ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Сьогодні Україна прагне побудувати суспільство європейського рівня, забезпечити розвиток стабільної соціально-орієнтованої ринкової економіки, а цього можливо досягти лише за наявності надійної економічної безпеки країни. На шляху економічної перебудови наша держава має низку проблем, які загрожують економічній безпеці. Однією з таких проблем є боротьба з тіньовою економікою. Це питання було і залишається актуальним у наш час та носить глобальний характер. Сектор тіньової економіки досліджували та вивчали багато зарубіжних і вітчизняних науковців, а саме: О.Барановський, І.Бубнов, С.Квасов, О.Турчинов, О.Черевко, А.Крилов, В.Гвоздицький, С.Тпінкіна, В.Бородюк, З.Варлалій, О.Буришов, Н.Шелудько, Е.Фейг.

Тіньова економіка – це економічна діяльність, яка не відображається в обліку та звітності суб’єктів підприємницької діяльності, а також не враховується і не контролюється державними органами і (або) спрямована на отримання неконтрольованого державою доходу, шляхом порушення чинного законодавства, від якої держава не одержує податкових надходжень.

Якщо звернутися до історії розвитку тіньової економіки України, то найбільше це явище розвивалося у 1994-1998 роках. На той час тіньовий сектор охопив значну частину промислового виробництва, особливо, паливно-енергетичного комплексу, сільського господарства, приватизації. У 1999 році спостерігалось зменшення масштабів тіньової економіки. Але кризові явища 2008-2009 років негативно вплинули на дієвість важелів

управління, тому за останні роки обсяги тіньової економіки знову збільшилися.

Сучасна тіньова економіка є глобальним негативним явищем, яке з тією чи іншою інтенсивністю та в різних обсягах виявляється в усіх країнах світу. За даними Міжнародного валютного фонду 8% світової економіки базується на незаконно отриманих коштах. Щорічні втрати світової економіки від корупції становлять від 500 млрд. до 1 трлн. дол. або 3-5% глобального ВВП, спостерігається постійне зростання економічної «тіні». В Україні за різними оцінками вітчизняних і зарубіжних експертів частка тіньового сектору економіки займає 45-70% ВВП. Фактично можна говорити про існування «паралельної» або «другої економіки», що за масштабами майже не поступається офіційній.

В Україні однією з головних причин тінізації економіки виступає податковий тягар, але існують також й інші не менш важливі чинники, що призводять до негативних соціально-економічних наслідків, а саме: знижуються реальні доходи та рівень життя населення, погіршуються традиційні економічні показники, які характеризують ефективність суспільного виробництва, відсутні внутрішні джерела накопичення, наявна криза у сфері соціально-економічного управління.

Для подолання тіньової економіки в Україні пропонується здійснити наступне: законодавчо затвердити функції державних структур; розробити державну програму, направлену на виявлення та ліквідацію корупції; підвищити покарання за фінансово-економічні шахрайства; забезпечити особисту відповідальність адміністрації державних і недержавних підприємств за незаконне, нецільове та неефективне використання коштів; розробити податкову систему таким чином, щоб вона сприяла розвитку стабільної інвестиційної політики, забезпечити страхування інвестиційних ресурсів та надання державних гарантій; підвищити рівень роботи правоохоронних та судових органів.

Спираючись на вищевикладене, можна зробити висновок, що ключовими передумовами високого рівня тінізації національної економіки залишаються неефективний інституціональний базис регулювання підприємництва та незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності. Вплинути на розвиток економіки має держава, саме від державного регулювання залежить соціально-економічний стан України.

Науковий керівник: В.В. Білоцерківець, кандидат економічних наук, доцент.

О. Файсрмен

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СУТНІСТЬ ТА СУТТЄВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМАНДИ

Трансформаційні процеси, які відбуваються сьогодні в системі освіти, вимагають нових підходів до процесу управління освітніми організа-

ціями. Одним із таких підходів є принцип побудови команд (team building) в організації управлінської і професійної діяльності освітніх організацій.

Необхідність створення конкурентоспроможних управлінських команд в освітніх організаціях зумовлена: складністю завдань, які стоять сьогодні перед освітніми організаціями і потребують об'єднання інтелектуальних та вольових зусиль членів організації; різноманітністю завдань, розв'язання яких часто неможливе без створення цільових груп; високою конкуренцією між освітніми організаціями, яка потребує від них надання конкурентоздатних освітніх послуг, підвищення конкурентоздатності педагогічного персоналу; підготовку конкурентоздатних випускників та ін.

Вивчення літератури з організаційної психології свідчить про те, що проблема діяльності команд та особливостей їх формування в сучасних організаціях знайшла відображення в роботах західних вчених (М. Белбін, Д. Веттен, М. Геллерт, Р. Кропп, П. Мучинські, К. Новак, Г. Паркер, Х. Пейро, К. Фопель), російських (Т. Грабенко, А. Сгоршин, Г. Сартан, С. Тідор, Д. Фролов, С. Файбушевич та ін.) та українських дослідників (В. Барко, Л. Карамушка, М. Коваленко, Г. Ложкін, Л. Слободняк та ін.).

Під «командою» розуміємо групу, що характеризується цілеспрямованою, узгодженою роботою фахівців, які працюють над вирішенням спільно визначеного комплексного завдання, поєднуючи різні знання, уміння та навички у процесі виконання командних ролей та використовуючи партнерські принципи взаємодії.

Щодо управлінської команди організації, то визначаємо її як групу фахівців, яка характеризується цілеспрямованою, узгодженою працею, спрямованою на реалізацію спільно визначених завдань та функцій управління організацією, поєднуючи різні знання, уміння та навички в процесі виконання командних ролей та використовуючи партнерські принципи взаємодії. Конкурентоздатна управлінська команда організації є вищим рівнем розвитку управлінської команди.

Необхідність становлення саме конкурентоздатних управлінських команд обумовлена, на нашу думку, досить вираженою конкуренцією, яка, в силу ряду соціально-економічних та соціально-психологічних причин, спостерігається сьогодні в усіх типах сучасних організацій, в тому числі, і освітніх.

На підставі аналізу наукових праць зарубіжних та вітчизняних дослідників (М. Белбін, Д. Веттен, Т.Грабенко, Р. Дафт Л. Рай, Л. Карамушка, Р.Кропп та ін.) визначено суттєві характеристики конкурентоздатної управлінської команди, до яких було віднесено такі: кожен член команди – конкурентоспроможна особистість; кожен член команди сприймає конкуренцію як імпульс для забезпечення ефективної діяльності освітньої організації та для свого розвитку; всі члени команди – односторонні, не байдужі до своєї справи; всі члени команди роблять ставку на постійне професійне та особистісне вдосконалення; всі члени команди намагаються підтримувати високий творчий потенціал (генерують нові, оригінальні ідеї, спрямовані на розвиток особис-

тості учнів, вчителів та забезпечення умов для їх самореалізації); команда здатна визначати нові напрямки в діяльності освітньої організації; команда здатна створювати конкурентоздатний продукт (надавати освітні послуги високого рівня, розробляти особистісно-зорієнтовані управлінські та освітні технології, створювати авторські навчальні програми тощо) та ін.

Слід підкреслити, що в результаті діяльності саме такої, конкурентоздатної управлінської команди освітня організація набуває високого авторитету та неповторний імідж на ринку освітніх послуг.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

D. Fonarev, O. Tkachov
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

BRIBERY IN UKRAINE

Bribery is an act of giving money or gift giving that alters the behavior of the recipient. Bribery constitutes a crime and is defined by Black's Law Dictionary as the offering, giving, receiving, or soliciting of any item of value to influence the actions of an official or other person in charge of a public or legal duty.

In 2011's Transparency International Corruption Perceptions Index Ukraine slipped to the 152nd place of 183 countries and territories assessed. Ukraine has slipped from 134th place in 2010 and 118th place in 2007. Ernst & Young (in 2012) put Ukraine among the three most corrupted nations of the world together with Colombia and Brazil.

Ukrainians stated they give bribes because they think it is customary and expected. Some of the biggest bribes involve more than 1 billion US\$. According to a 2008 Management Systems International (MSI) sociological survey, the highest corruption levels were found in vehicle inspection (57.5%), the police (54.2%), health care (54%), the courts (49%) and higher education (43.6%). On June 8, 2011 Ukrainian President Viktor Yanukovich stated that corruption costs the state budget US\$2.5 billion in revenues annually.

According to the United States Agency for International Development (USAID), the main causes of corruption in Ukraine are a weak justice system and an over-controlling non-transparent government combined with business-political ties and a weak civil society.

There has been corruption since the beginning of time and it's not going to go away. The only way to defeat corruption on governmental level is to remove the entire government. Then we would need to make all future politicians accountable for every single action.

In addition we want to say, that corruption cannot be defeated in the country in which the size of envelope corresponds to the size of bank notes.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.

МНОВОАЛЮТНЫЙ СТАНДАРТ, ПЛАВАЮЩИЕ И ФИКСИРОВАННЫЕ ВАЛЮТНЫЕ КУРСЫ И ПРОБЛЕМА СОЗДАНИЯ МИРОВОЙ НАДНАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ

Когда после краха золотого стандарта возникла проблема обеспечения международных кредитных денег, только доллар США, опираясь на огромные размеры экономики США, высокую степень ее открытости и интегрированности в мировое хозяйство, высокий научно-технический потенциал и устойчивый политический режим мог обеспечить гарантию своей быстрой конвертируемости в широкий спектр конкурентоспособных товаров, качественных услуг и ликвидных и надёжных финансовых активов с приемлемым уровнем доходности.

С развитием западноевропейской экономической интеграции и созданием еврозоны из 17 государств, евро также приобрёл все свойства ранее присущие только доллару США. В то же время, долговую кризис в еврозоне со всей очевидностью показал, с какими сложностями может столкнуться мировое сообщество, предпринимая попытку создания новой искусственной мировой валюты. Вне сомнения мировая экономика нуждается в полноценных мировых деньгах, роль которых в настоящее время выполняют национальная валюта США и региональная валюта еврозоны и в гораздо меньшей мере – национальные валюты Японии и Великобритании. Именно противоречие между глобальным характером современного мирового хозяйства и национально-региональным характером обслуживающих его валют является на наш взгляд одной из главных движущих сил развития мировой экономики и международных экономических отношений. Мир с неизбежностью придёт к полноценной мировой валюте, способной при минимальных издержках и отсутствии валютных рисков эффективно обеспечивать функционирование всех сфер мирового хозяйства. Но, перефразируя пророческую фразу Г. В. Плеханова о социализме в России, которую он высказал в статье «Логика ошибки» (опубликована 20 июня 1917 г), можно сказать, что мировая экономика ещё не смолола той муки, из которой будет со временем испечён пшеничный пирог единой мировой валюты.

Что касается плавающих валютных курсов, то пока роль мировых денег выполняют национальные и региональные валюты, то сохраняется необходимость постоянно сравнивать позиции стран в мировом хозяйстве, конкурентоспособность их товаров, качество услуг, степень надёжности и доходности предлагаемых ими финансовых инструментов. Поскольку изменения этих показателей происходит постоянно, то и плавающие курсы нельзя заменить фиксированными. Другое дело, что надо создать механизм, который бы ограничил спекулятивную составляющую и сузил пределы колебаний валютных курсов основных валют. Принятие министрами финансов и главами Центробанков стран «большой двадцатки» (G20) в Париже в феврале 2011 г. пяти контрольных индикато-

ров для оценки дисбалансов национальных экономик можно считать шагом в правильном направлении. Система индикаторов подразделяется на внешние (реальные обменные курсы валют, текущие балансы (торговый баланс и сальдо текущих инвестиций)) и внутренние индикаторы (государственный долг и уровень дефицита государственного бюджета, долги и уровень накоплений в частном секторе). При этом Китай настоял на том, что бы при определении баланса счета текущих операций не учитывались процентные платежи по валютным резервам. Такая система позволит странам оценивать дисбалансы их экономической политики и корректировать ее. Следующим шагом могло бы стать ежегодное таргетирование предельных колебаний курса по паре евро – доллар. Если проанализировать ежегодный максимальный и минимальный валютный курс по паре евро/ доллар США (ежегодный объем торгов по этой паре составлял в 2010 г. 1,1трлн. долларов или 28% всего рынка Forex), то мы заметим, что на протяжении последних десяти лет он редко выходил за пределы $\pm 10\%$ (см.:Таблица 1).

Таблица 1

Соотношение между ежегодными максимальными и минимальными курсами EUR/USD

Год	max	min	max/min	Год	max	min	max/min
2002	1,0466	0,8615	1,215	2007	1,4841	1,2933	1,148
2003	1,2609	1,0525	1,198	2008	1,5869	1,2618	1,258
2004	1,3533	1,1865	1,141	2009	1,5008	1,2615	1,190
2005	1,3276	1,1732	1,142	2010	1,4441	1,2078	1,196
2006	1,3276	1,1903	1,115	2011	1,4787	1,2963	1,141

Начать таргетирование можно было бы с этого коридора, постепенно суживая его пределы. При успешном развитии событий этот опыт можно было бы распространить и на другие, наиболее торгуемые пары – доллар США\японская йена (14% рынка) и доллар США\фунт стерлингов (9%).

Дальнейшее развитие международной валютной системы, на наш взгляд, приведет к многовалютному стандарту, когда, решив проблему своей конвертируемости, в разряд ключевых валют ворвется китайский юань. Можно с уверенностью сказать, что это произойдет к 2047 г., когда под полную юрисдикцию Китая перейдет Гонконг. Появление же новых региональных валют, по типу евро, маловероятно в ближайшие десятилетия, ибо ни одна интеграционная группировка не достигла еще необходимого уровня взаимодействия. Что касается российского рубля, то ему мешает сырьевая ориентированность экономики и высокий уровень неопределенности политической системы.

Что касается Украины, то необходимо переходить к более гибкому определению курса гривны на основе двух ключевых мировых валют, и, по мере возможности, начинать создавать резервы в юанях.

ВПЛИВ ВАЛЮТНОГО КУРСУ НА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Валютний курс є вагомим інструментом державної політики, ефективне регулювання якого як одного з основних складових механізму формування позитивної динаміки макроекономічних показників має забезпечувати створення сприятливих умов для нарощування виробництва та зростання чистого експорту – визначального фактору економічного розвитку країни. Дослідження основних принципів реалізації валютної політики та їх зміни відповідно до макроекономічного середовища особливо актуальне в умовах поглиблення фінансової кризи і спрямоване на формування системи заходів, необхідних для стабілізації валютного ринку.

Питанням впливу динаміки обмінного курсу національної валюти щодо макроекономічної ситуації в країні присвячено праці вітчизняних науковців і державних діячів, таких як Н.І. Гребеник, О.В. Дзюблюк, А.О. Спіфанов, В.С. Стельмах, В.А. Ющенко та ін.

Аналіз практики впливу валютного курсу на економічну рівновагу дав можливість науковцям довести, що девальвація в короткостроковому періоді не приводить до поліпшення торговельного балансу країни, оскільки ціни змінюються в меншій пропорції, ніж курс, і реагують на його коливання.

Для прикладу розглянемо 2008 рік, початок світової фінансової кризи. Так, відтік депозитів, спровокований, зокрема, девальвацією гривні до долара, різко знизив динаміку кредитування для підприємств (зростання кредитів юридичним особам уповільнилося до 42,3 %, а приріст інвестицій в основний капітал склав усього 4,3 % за III кв. 2008 р.). Оскільки інвестиції в основний капітал становлять близько 25 % у структурі ВВП, їх різке скорочення порівняно з 2007 р. негативно відбилося на прирості цього показника.

По-перше, від рівня валютного курсу, за допомогою якого зіставляються ціни на товари і послуги, вироблені в різних країнах, залежить конкурентоспроможність національних товарів на світових ринках, об'єми експорту і імпорту, а, отже, стан балансу поточних операцій.

По-друге, валютний курс впливає на напрям міжнародних потоків капіталу. Рішення про вкладення національного капіталу в активи тієї або іншої країни приймається виходячи з очікуваного реального прибутку на капітал, що інвестується, який залежить від процентної ставки і очікуваних змін валютного курсу.

По-третє, валютний курс, разом з процентною ставкою, сам по собі виступає ціною активу. За наявності розвинених активних ринків сьогоднішня вартість активу, здобуття якого очікується в майбутньому, визначається дисконтуванням його майбутньої вартості відповідно до процентної ставки і очікуваного рівня валютного курсу. Динаміка ва-

лютного курсу, міра і частота його коливань є показниками економічної і політичної стабільності суспільства.

По-четверте, валютний курс грає важливу роль при розробці і проведенні кредитно-грошової політики, оскільки підтримка певного рівня валютного курсу може зажадати використання офіційних валютних резервів, що неминуче відіб'ється на пропозиції грошей в економіці.

Зміни валютного курсу впливають на ціну всіх вітчизняних товарів – як тих, що експортуються, так і тих, що продаються на внутрішньому ринку, де вони конкурують із імпортними товарами. Для вітчизняних товаровиробників та економіки загалом підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому ринку має не менш важливе значення, ніж на зовнішньому.

Іншим негативним моментом стала втрата конкурентоспроможності внаслідок ревальвації. Через цей фактор попит на імпорт зріс на 14 %.

Різноспрямований вплив зміни валютного курсу на торговельний баланс відбувається таким чином: девальвація позитивно впливає на динаміку експорту й негативно – на динаміку імпорту, а ревальвація – негативно на динаміку експорту й позитивно – на динаміку імпорту, а також істотно ускладнює й обмежує використання їх у регулятивній практиці.

Валютна політика може як сприяти, так і гальмувати економічне зростання. Вона впливає на такі сфери, як: переоцінка активів банків, боргова політика, інфляція, виведення капіталу через фіксацію прибутків і врешті-решт позначається на динаміці реального ВВП, заощаджень, наявності й вартості кредиту для підприємств. Усе це потребує достатньо виваженої політики НБУ у частині допущення коливань валютного курсу та інтервенції як у період надлишку валюти на ринку, так і її дефіциту, оскільки курсові коливання впливають зрештою на економічне зростання. У цьому контексті актуальним стає перехід Національного банку України до політики прив'язки гривні до кошика валют і повне врахування можливих наслідків як девальвації, так і зміцнення національної валюти.

Отже, політику девальвації та ревальвації гривні регулятивні органи влади можуть застосовувати як ефективний інструмент для поліпшення торговельного балансу країни й підвищення її конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Разом із тим обсяги експорту й імпорту є занадто високими відносно ВВП, що спричиняє надмірну залежність економіки України від кон'юктури світового ринку. Це значно ускладнює макроекономічну ситуацію в Україні, робить національну валюту надто чутливою до будь-яких коливань на міжнародних ринках, що, у свою чергу, ставить певну загрозу перспективам її економічного зростання. Як висновок, тривала девальвація як усвідомлена політика, спрямована на підтримку конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, викликає певні сумніви.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВІ СПІЛЬНОТИ

Проблеми підвищення ефективності зовнішньоекономічної політики держави набувають на сучасному етапі виняткового значення. Це пов'язано з рядом факторів внутрішнього характеру: знаходженням економіки країни на перехідному етапі до ринкової системи господарювання, яка перебуває в ситуації об'єктивної незбалансованості структури економіки і її повільної структурної перебудови; надмірною енерго- і ресурсоемісністю галузей народного господарства; низькою конкурентоспроможністю національного виробництва; поступовим занепадом науково-технічного і високотехнологічного промислового потенціалів та ін.

Також це обумовлено системою зовнішніх факторів: надмірною (від 20 до 90%) залежністю економіки України від монопольних імпорتنних ринків постачання стратегічно важливих товарних позицій (енергоносіїв, сировинних та інших матеріальних ресурсів) для життєво важливих галузей виробництва; наявністю тисяч українських підприємств, задіяних у виробничих циклах, кінцева продукція яких виробляється за межами України; високою залежністю процесу структурного та технологічного реформування економіки України від різних форм зовнішніх джерел фінансування; відсутністю розвинутої зовнішньоторговельної інфраструктури (інформаційної, законодавчої, маркетингової, організаційної, трейдерської, біржової, виставочної, рекламної тощо); зберіганням Україною статусу «торговельного аутсайдера» у світовій торгівлі через відсутність повного чи асоційованого членства у Світовій організації торгівлі (СОТ), Європейському Союзі (ЄС), Центральній-Європейській асоціації вільної торгівлі (ЦЕФТА) та інших торговельно-інтеграційних угрупованнях системи ГАТТ/СОТ, а через це слабкою конкурентозахищеністю зовнішньоекономічної діяльності України в умовах жорсткої конкурентної боротьби на міжнародних ринках товарів, капіталів і послуг; певним тиском інших країн на зовнішньоекономічну діяльність України через прямі та побічні форми різноманітних торговельних, інвестиційних торговельно-стандартних, фітосанітарних, технологічних і фінансових обмежень.

Пріоритетним завданням для України є забезпечення взаємовигідних і стабільних економічних зв'язків з країнами СНД, які утворили Економічний союз, та з країнами Балтії. Через створення умов для ефективних торговельних відносин з цими країнами можна прискорити досягнення стабілізації у вітчизняному виробництві. Проте актуальність розвитку цих відносин не зменшуватиме значення розвитку економічних зв'язків з іншими країнами світу.

Розвиток відносин з ЄС у довгостроковій перспективі, з огляду на геополітичний, гео економічний і історичний європейський статус України, має залишатися одним з пріоритетів зовнішньоекономічної політики України. Метою розвитку зовнішньоекономічних відносин України з ЄС є забезпечення економічної інтеграції господарства України у загальноєв-

ропейський економічний простір. Це значною мірою залежить від реалізації положень Угоди про партнерство та співробітництво між ЄС і Україною та тимчасової угоди про торгівлю.

Перспективи подальшого розвитку та вдосконалення зовнішніх економічних зв'язків України пов'язані з проведенням єдиної зовнішньоекономічної політики держави, реалізацією її економічних інтересів і безпеки, проникненням та зміцненням позицій національного товаровиробника на зовнішніх ринках товарів та послуг, посиленням конкурентоспроможності української продукції, збільшенням її експорту, надходжень іноземних інвестицій, здійсненням контролю за надходженням в Україну валютних цінностей, захистом прав і законних інтересів України, вітчизняних та зарубіжних суб'єктів господарської діяльності.

Отже, для вирішення проблем інтеграції України у світові спільноти слід визначити основні фактори, що впливатимуть на розвиток держави та українського суспільства у цілому.

Л. Худолей
Запорізький національний університет

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних економічних умовах особливо актуальною є проблема забезпечення економічної стабільності розвитку підприємства, одним з напрямів рішення якої представляється оцінка стану економічної безпеки суб'єкту господарювання.

Економічна безпека підприємства – це стан його захищеності від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізуючих чинників, при якому забезпечується стійка реалізація основних комерційних інтересів і цілей статутної діяльності. При цьому слід зазначити, що для кожного підприємства зовнішні і внутрішні загрози, з одного боку, індивідуальні та обумовлені специфікою функціонування, з другого – можна виокремити елементи, характерні для різних суб'єктів господарської діяльності.

Зовнішні загрози включають наступні види: протиправну діяльність кримінальних структур, конкурентів, фірм і приватних осіб, що займаються промисловим шпигунством або шахрайством, неспроможних ділових партнерів, раніше звільнених за різну провину співробітників підприємства, а також правопорушення з боку корумпованих елементів з числа представників контролюючих і правоохоронних органів.

Внутрішні загрози – це чинники, що виникають на підприємстві безпосередньо, а саме дії або бездіяльність співробітників підприємства, що суперечать інтересам його комерційної діяльності, наслідком яких можуть бути нанесення економічного збитку компанії, витік або втрата інформаційних ресурсів, підлив її ділового іміджу, виникнення проблем у взаєминах з реальними і потенційними партнерами, конфліктних ситуацій з представниками кримінального середовища, конкурентами, контро-

люючими і правоохоронними органами, виробничий травматизм або загибель персоналу тощо.

Стан економічної безпеки можна виявити за допомогою різних критеріїв та індикаторів з урахуванням специфічних особливостей функціонування підприємства.

Система кількісних та якісних показників економічної безпеки на рівні підприємства може включати наступні:

– Індикатори виробництва (динаміка виробництва, реальний вибір завантаження виробничих потужностей, частка НІОКР в загальному об'ємі робіт, частка НДР в загальному об'ємі НІОКР, темп оновлення основних виробничих фондів, стабільність виробничого процесу (ритмічність, рівень завантаженості протягом певного часу), питома вага виробництва у ВВП, оцінка конкурентоспроможності продукції, вікова структуру і технічний ресурс парку машин та устаткування);

– Фінансові індикатори (об'єм портфелю замовлень, фактичний і необхідний об'єм інвестицій, рівень інноваційної активності, рівень рентабельності виробництва, фондівіддача виробництва, прострочена заборгованість, частка забезпеченості власними джерелами фінансування оборотних коштів, матеріалів, енергоносіїв для виробництва);

– Соціальні індикатори (рівень оплати праці по відношенню до середнього показника по промисловості або економіки в цілому; рівень заборгованості по зарплаті; втрати робочого часу; структура кадрового потенціалу).

Оцінка економічної безпеки підприємства передбачає аналіз його фінансового стану. До основних напрямків аналізу фінансового стану підприємства відносяться наступні: оцінка ліквідності активів; платоспроможність і кредитоспроможність; оцінка його фінансової стійкості і рентабельності підприємства.

Крім того виокремлюють такі неформалізовані критерії оцінки: наявність у балансі збитків; непогашені в термін кредити і позики; уповільнення оборотності засобів підприємства; збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості і збільшення її питомої ваги в складі зобов'язань підприємства; значні суми дебіторської заборгованості, які відносяться на збитки; тенденції до витиснення в складі зобов'язань підприємства дешевих позикових засобів "дорогими" і їхнє неефективне розміщення в активи; тенденція випереджального росту найбільш термінових зобов'язань у порівнянні зі зміною високоліквідних активів; тенденція випереджального росту позикових джерел фінансування в порівнянні з динамікою власного капіталу; нераціональна структура залучення і розміщення засобів, формування довгострокових активів за рахунок короткострокових засобів.

Таким чином, оцінка економічного стану підприємства є важливим напрямом аналітичної роботи підприємств з метою забезпечення стабілізації діяльності підприємства.

Науковий керівник: О.В. Болдуєва, кандидат економічних наук, доцент.

OLEXANDER POL' AND HIS COLLECTIONS

Olexander Pol' is a man who has made a great contribution to the development of the city in which we are now. Due to his activities Dnipropetrovs'k became one of the largest cities of Ukraine nowadays.

O. Pol' was one of the people who are successful at everything they are making because he was hard-working. When he was young he began to collect the archeological collection which considered being one of the best collections of local items in Europe. O. Pol' has been collecting things for 13 years and it was the richest collection, valued in 200,000 silver dollars.

This collection consisted of the ancients of stone, bronze and iron ages; Scythian, Zaporizhzhia's and Katherine's ancients; plenty of ceramic figures and plates, precious vases, cups, expensive coins, manuscript maps, plans, atlases, archival documents; the most expensive are golden things of Scythian time. In fact three months before his death someone saw 50 boxes of ancients with golden Scythian things and the greatest works of Greek masters.

In order to earn some money Olexander Pol' was trying to sell his collections. He couldn't sell this collection in Russia so he turned to England. Three months before his death a British museum was ready to pay 200,000 silver dollars for the whole collection except for Zaporizhska Sich section. O. Pol' was thinking whether to sell his collection to England or not for too long and so he died with huge debts. However, he bequeathed his collection to his wife who gave it to the historical museum of Olexander Pol'. The 'pearl' of the collection were ancients of Zaporizhska Sich.

Unfortunately, in the Soviet times the collection was almost lost and the name of Olexander Pol' was stroked out from the history of our city. Only in 2002 a monument to him was established in the center of Dnipropetrovs'k.

Scientific and language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.

Н. Цабєряба
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЗРОБКА ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Вирішення проблеми виходу компаній на міжнародний ринок передбачає, як правило, з'ясування двох основних питань: мотивів підприємств до виходу на зовнішні ринки і чинників, які визначають вибір форми виходу підприємств на зовнішні ринки. Основним мотивом підприємства для виходу на зовнішні ринки є максимізація прибутку за рахунок використання ефекту масштабу. Для забезпечення ефективної зовнішньоекономічної діяльності підприємству необхідний єдиний стратегічний на-

прямок розвитку, згідно з яким воно зможе досягти довгострокових конкурентних переваг. Саме для створення переваг в конкурентній боротьбі підприємства застосовують маркетинговий інструментарій, що складається з цінової, комунікаційної, товарної та збутової політики.

Для розробки маркетингової стратегії фірми необхідно послідовно реалізувати конкретні стратегічні рішення:

1. Ступінь інтернаціоналізації діяльності, що визначається наступними чинниками: можливості зовнішніх ринків, слідування за споживачами, використання можливостей географічної диверсифікації виробництва, можливості отримання додаткових прибутків, використання переваг від існування різних темпів розвитку країн, існування в один і той самий час у різних країнах різних стадій життєвого циклу товару, можливості вивчення стратегії конкурентів.

2. Географічна концентрація діяльності: найближчі країни, подібні країни, привабливі ринки.

3. Вибір цільових ринків: форми виходу на ринок, особливості маркетингового комплексу, побудова організаційної структури управління та системи контролю, тип маркетингового планування.

4. Обґрунтування стратегії виходу на зовнішній ринок.

5. Маркетингові програми: встановлюються підходи до формування маркетингового комплексу (стандартизований, диференційований, комбінований).

6. Управління міжнародним маркетингом: визначається комплекс принципів управління міжнародним маркетингом (організаційна структура, маркетингове планування, система контролю).

Однак, в першу чергу необхідно враховувати макроекономічні показники та характеристики держави, такі, як грошово-кредитна політика держави, рівень податкових платежів та митного регулювання, зовнішньоекономічна політика, рівень інфляції, обсяг платоспроможного попиту. При виході на зовнішній ринок також слід враховувати діяльність різних міжнародних організацій, дію міждержавних договорів. Також треба брати до уваги характеристики конкретного товару, його структуру та тип конкуренції, особливостей продажу. Не менш важливим при розробці маркетингової стратегії виходу на зовнішній ринок є облік витрат на виробництво та реалізацію товару. Ці фактори істотно впливають на дії підприємства при його виході на зовнішній ринок та сприятимуть одержанню відповідного прибутку у майбутньому.

И. Цуркан

ГВУЗ «Национальный горный университет»

МАСШТАБ ОФФШОРНОГО БИЗНЕСА В МИРЕ И МЕРЫ ПО ЕГО РЕГУЛИРОВАНИЮ

Оффшорный бизнес является широко используемым как в мире, так и в Украине. Оффшорные схемы связаны как с рационализацией на-

правления денежных потоков, так и с вопросами налогообложения, перераспределением финансовых ресурсов. Отсутствие унифицированной налоговой политики, серьезная фискальная нагрузка и коррупция способствовали превращению оффшорных территорий в обязательную составляющую работы транснациональных корпораций и промышленно-финансовых групп. Особенности существующего украинского законодательства позволяют крупному и среднему бизнесу выгодно выводить финансовые ресурсы за пределы Украины и накапливать их на территории других стран. Результатом этого является отток капитала с рынка нашей страны, рост количества фиктивных сделок, уменьшение объема поступлений в бюджет, монополизация и практически полное отсутствие реальных украинских инвестиций.

Объем незадекларированных мировых средств, которые состоятельные корпорации и частные лица скрывают в оффшорах, по разным оценкам достигает около 21 трлн. долл. Такой показатель получен на основе данных из открытых источников, в том числе данных Международного валютного фонда, Банка международных расчетов и национальных Центробанков и учитывает денежные средства, хранящиеся на банковских и инвестиционных счетах в офисных компаниях. Иные активы, например, недвижимость или яхты, в указанную оценку не включены. Таким образом реальный размер скрытых от налогообложения богатств может достигать свыше 30 трлн. долл.

Анализ свидетельствует, что наибольшие суммы выводятся из развивающихся стран. Лидирует КНР: за 40 лет оттуда в офшорные зоны ушло 1,2 трлн. долл. Второе место занимает Россия, с данными за последние 20 лет, которые оцениваются в 800 млрд. долл. Далее следуют Южная Корея – 780 млрд. долл. Бразилия – 520 млрд. долл., Кувейт – 496 млрд. долл., Мексика – 417 млрд. долл., Венесуэла – 406 млрд. долл. и Аргентина – 399 млрд. долл. Следует отметить, что из Украины после 1990 года на офшорные счета переведено около 170 млрд. долл., из Казахстана – 140 млрд. долл. По мнению некоторых экспертов только в 2011 году с Украины было выведено 52 млрд. долл. Из них 10 млрд. долл. в виде налогов, скрытых от налогообложения.

Сверхбогатые граждане бедных развивающихся стран также активно пользуются оффшорами, нанося ощутимый ущерб бюджетам этих государств. С 1970-х г. по 2010 г. жители 139 развивающихся стран вывели в оффшоры от 7 до 9,5 трлн. долл.

Таким образом, объем недополучаемых налоговых поступлений в бюджеты государств впечатляет своими масштабами. Этих средств было бы достаточно для того, чтобы существенно улучшить финансовое положение многих стран. Достаточно негативным фактом является то, что крупнейшие мировые банки, такие как HSBC, Citigroup, Bank of America, UBS, Credit Suisse, помогают своим состоятельным клиентам уходить от налогов и переводить средства в офшоры. В 2010 году больше всего – 7 трлн. долл. – было укрыто с помощью UBS, Credit Suisse и Goldman Sachs. По мнению отдельных исследователей масштабы сокрытия доходов с каждым годом возрастают.

По разным оценкам около 10 млн. человек по всему миру используют офшорные счета. При этом 100 тыс. человек владеют половиной из общей суммы скрытых от налогообложения богатств в 3 трлн. долл.

Некоторые государства – которые являются членами международных организаций: ОЭСР, FATF, ООН и ЕС ведут борьбу с офшорами. Каждая из перечисленных структур имеет ряд рекомендаций, которые, по сути, носят императивный характер. То есть, международные организации не уполномочены непосредственно применять какие-либо меры воздействия к странам-нарушительницам. Нормы национального и международного права достаточно жестко регламентируют отношения субъектов ВЭД. Возможны частые проверки со стороны регулирующих органов.

Украина сотрудничает с Мировым Банком и активно использует опыт разных стран в создании институциональных структур, которые, с учетом позитивных результатов мирового опыта, будут активнее продвигать реформы в нашей стране и в налоговой политике в частности.

Недавно Украина урегулировала с Кипром вопросы двойного налогообложения и предупреждения уклонений от уплаты налогов на доходы, что должно дать дополнительно около 1 млрд. грн., доходов в государственный бюджет в год.

В целом, можно констатировать, что большинство предлагаемых мер в Украине направлены на борьбу с последствием проблемы, а не ее причиной. Отток капитала из страны происходит не из-за отсутствия преград для оттока, а вследствие непомерной фискальной нагрузки, коррупции, сложности налоговой системы и непредсказуемости государственной экономической политики. В то же время, когда предметом вопроса выступает оптимизация налогообложения в целях сохранения большей части прибыли внутри предприятий, налоговые структуры отстаивают свои интересы. В конечном итоге высокое налоговое бремя обуславливает негативное настроение налогоплательщиков. На данный момент в Украине просто не существует столь привлекательного налогового законодательства, которые можно было бы сравнить с офшорами.

Без использования офшорных зон в настоящее время уже сложно представить бизнес, компании стремятся к выходу в офшорные зоны не только с целью ухода от налогов, но и для мобильности, гибкости бизнеса.

Научный руководитель: С.А. Геращенко, кандидат экономических наук, доцент.

Е. Чабаненко
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

РАЗВИТИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ПЕРЕВОЗОК КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ КОМПАНИИ НА МЕЖДУНАРОДНОМ РЫНКЕ

Транспорт является частью материальной базы экономики любой страны, Украина не является исключением. Транспортные коммуника-

ции объединяют все регионы страны, что является необходимым условием ее территориальной целостности, единства ее экономического пространства. Они связывают страну с мировым сообществом, являясь материальной основой обеспечения внешнеэкономических связей Украины и ее интеграции в глобальную экономическую систему.

В современном мировом хозяйстве идет процесс формирования глобальных рынков, подкрепленных единым информационным пространством. Ни одна страна не способна обеспечить себя всем комплексом продуктов и ресурсов для удовлетворения своих потребностей. Решить проблему дефицита того или иного товара помогает международная торговля. В вопросе о международном разделении труда немаловажную роль играют именно международные перевозки. Однако, не стоит забывать о том, что вся международная торговля и, соответственно, международные транспортные перевозки также находятся в зависимости от некоторых факторов, среди которых наибольшее влияние оказывают рост научно-технического развития мирового сообщества, углубление международного разделения труда, формирование транснациональных корпораций.

Перевозки грузов и пассажиров осуществляются автомобильным, морским, железнодорожным и воздушным транспортом. Действия по перевозке грузов или пассажиров, как правило, подкрепляются документально в транспортных конвенциях. При помощи транспортных соглашений определяются основные условия перевозок грузов и пассажиров в международном сообщении, устанавливаются международные тарифы, порядок и условия ответственности перевозчика и т.д. Также для международных грузовых перевозок и для международной торговли приняты единые правила – Инкотермс.

Экономическая и социальная роль пассажирского транспорта состоит в оказании услуг по перевозке пассажиров, их ручной клади и багажа путем удовлетворения потребности населения в перевозках.

Транспортная система имеет непосредственное влияние на экономическую ситуацию в стране. Развитие перевозок может способствовать снижению безработицы и стоимости производства. Инвестиции в транспорт играют также немаловажную роль. Их привлечение приводит к снижению цены товара через транспортную составляющую. Развитие компаний напрямую зависит от уровня развития транспортной системы в стране.

Учеными установлена прямая зависимость между уровнем ВВП страны и спросом на транспорт. В связи с экономическим кризисом с 2008 года в Украине наблюдается спад промышленного и сельскохозяйственного производства. Сложившаяся ситуация стала причиной уменьшения спроса на транспортные услуги, и, как следствие, снизился объем пассажирских и грузовых перевозок. Падение объемов перевозок и адекватное снижение доходов привели к значительному уменьшению производственно – технической базы транспорта.

Таким образом, можно сделать вывод о том, что развитие международных перевозок имеет важное значение, как для экономики страны в целом, так и для отдельно взятых компаний, производств. Расширение и улучшение транспортной системы делает товары более

конкурентоспособними на міжнародному ринку. Следует помнить о том, что без такой услуги, как международные перевозки невозможен ни один вид внешнеэкономической деятельности, будь-то средний или малый бизнес. Сфера международных перевозок очень важна, так как она призвана объединить производителя и потребителя товаров, заказчика услуг и их исполнителя.

Научный руководитель: Ю.Ю. Хватов, кандидат экономических наук, доцент.

А. Часнікова

Дніпропетровська державна фінансова академія

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Здобуття Україною власної незалежності, трансформація її економіки на засадах ринкової системи господарювання забезпечили нашій державі статус «вільного гравця» у світових інтеграційних процесах, а разом з тим, викликали гостру необхідність в оперативній розробці зваженої стратегії адаптації до світових інтеграційних процесів та застосування ефективних механізмів щодо утвердження власних інтересів у них.

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, можливість виходу на єдиний внутрішній ринок ЄС.

Актуальність даної теми полягає в тому, що завдання інтеграції України в європейський політичний та економічний простір, які неодноразово проголошувалися в якості пріоритетного вектора входження до світового господарства, поставили на порядок денний розвиток всебічної співпраці з Євросоюзом. Разом з тим, все це зумовлює актуальність питання виокремлення проблем, що стоять на шляху євроінтеграції України.

Метою роботи є виявлення переваг та недоліків, потенційних можливостей і загроз для України за умов її входження до Європейського Союзу, а також дослідження основних проблем інтеграції України до ЄС.

Проблеми ефективної інтеграції стали об'єктом наукових досліджень багатьох учених-економістів. Питанням регулювання зовнішньоекономічної діяльності в межах взаємостосунків із ЄС займалися О. Гребельник, Н. Пирець, П. Пашко, І. Бережнюк, М. Тонєв, Т. Трошкіна, А. Круглена, Я. Малик та інші.

Європейська інтеграція на сучасному етапі – це магістральний напрям розвитку континенту, який визначає як ситуацію в самій Європі у третьому тисячолітті, так і її місце у світі. Що ж стосується України, то двосторонні стосунки Україна – Європейський Союз були започатковані після здобуття Україною незалежності. Тоді вперше пролунав заклик ЄС до України підтримувати з державами Євросоюзу відкритий і конструктивний діалог.

В разі вступу до ЄС, Україна повинна проаналізувати всі позитивні та негативні перспективи для себе. Серед економічних перспектив є такі:

1. вигоди: макроекономічна стабільність, додаткові інвестиції в нашу економіку, надання субсидій сільському господарству, отримання позитивного сальдо торговельного балансу, спільні митні тарифи, кількісні обмеження імпорту, антидемпінгова політика, протекціонізм і контроль експорту;

2. недоліки: втрата конкурентоспроможності певних галузей, складність переходу на європейський рівень цін, квотування певних видів товарів;

3. перспективи: забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу, упровадження стандартів ЄС у виробництві;

4. загрози: можливе переміщення до України шкідливих виробництв, використання України як сировинного придатку, використання українців як дешевої робочої сили.

Безсумнівно, Україна отримує певні переваги від інтеграції в ЄС, але ж які перспективи для нашої країни є сьогодні? Основними формами співробітництва України та Європейського Союзу сьогодні є технічна допомога, торгівля та інвестиційна діяльність, тобто їх взаємодія обмежується лише окремими програмами зовнішньоекономічного співробітництва. Офіційна позиція ЄС передбачає готовність до поглиблення співробітництва з Україною та набуття нею повноправного членства в ньому. Однак така перспектива охоплює застереження: реалізація ролі України в Європі можлива в разі розв'язання її економічних, соціальних і внутрішньополітичних проблем.

Тож, які проблеми та перешкоди стоять на шляху євроінтеграції України? Україна на сьогодні за багатьма макроекономічними показниками стоїть набагато нижче того, що вимагається за критеріями членства в ЄС і рівнопартнерства. Так, порівняння динаміки ВВП в Україні і країнах Єврозони вказує на значну різницю в коливанні цього показника. Зокрема, максимальне зниження ВВП в країнах Європи за період 2010–2011 років в декілька разів було нижчим, ніж в Україні. Без ліквідації такого значного перепаду в рівнях ВВП не можна сподіватися на реальну зацікавленість Європейського Союзу в прийнятті України, а ресурсний характер економіки не відповідає загальноєвропейським тенденціям, що може підірвати статус держави як рівноправного партнера.

Поряд з макроекономічними характеристиками, негативний вплив на розвиток вітчизняної економіки і подальші євроінтеграційні процеси мають соціально-політичні чинники. Зокрема, українське суспільство відзначається низькою підприємницькою активністю та високим рівнем сприйняття корупції.

Крім того, у поступі України до інтеграційних структур можна виділити низку інших проблем, перш за все – її відставання від держав навіть із більш низьким рівнем соціально-економічного розвитку та внутрішньополітичної стабільності. Ці явища вимагають прискіпливої уваги дослідників, спонукають до пошуку причин таких розходжень.

Ще однією проблемою вступу України до ЄС є недостатність кваліфікованих фахівців із питань євроінтеграції. Тобто важливим напрямом

підготовки України для вступу в ЄС повинна стати підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції.

Слід наголосити на тому, що лише шляхом належного залучення наукового потенціалу до прийняття рішень, у першу чергу загальнодержавного характеру, наша країна зможе результативно досягти поставленої мети. Для цього необхідно сконцентрувати зусилля наукових інституцій над опрацюванням комплексу проблем, пов'язаних із реалізацією євроінтеграційного курсу України.

Науковий керівник: Т.М. Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

М. Чернухін
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Компанія, для забезпечення нормального існування, повинна виробляти та обмінюватися продуктами, що представляють певну цінність. Продукт формується в результаті функціонування процесу, це дає можливість дроблення господарської діяльності компанії на економічні одиниці, за кожною з якої стоїть конкретний споживач продукту як всередині компанії, так і за її межами.

Такий підхід і дає можливість визначити економічну категорію компанії, якою є бізнес процес.

Бізнес процес – це сукупність процесів, які, разом узяті, утворюють результат (продукт), має цінність для споживача як внутрішнього, так і зовнішнього.

Всі бізнес процеси за ступенем їх впливу на отримання доданої цінності для споживача цієї цінності поділяються на:

- основні процеси;
- допоміжні процеси;
- процеси менеджменту.

Через **основні процеси** реалізується місія компанії, на їх базі формується організаційна структура, визначається набір допоміжних процесів і процесів менеджменту. Головний фактор, за яким визначається основний процес – повинен приносити компанії прибуток.

На відміну від основних процесів **допоміжні процеси** та **процеси менеджменту** відображають діяльність підприємства по вертикалі відповідно до його структурою і формою взаємодії керівників функціональних підрозділів.

Допоміжні процеси в основному спрямовані на забезпечення або підтримання в робочому стані засобів праці.

Раціоналізація бізнес-процесів стає новим і самостійним видом управлінської діяльності, де правила, якщо вони і діють, стосуються найбільш загальних моментів і підходів. Ця діяльність виводить роботу по організації та удосконаленню бізнес-процесів за вузькі рамки дискретно-

логічного підходу, створюючи найширший простір творчій ініціативі, щодо вироблення нестандартних управлінських рішень.

Весь менеджмент і процес прийняття рішень у вищій мірі залежать від інформації про поточний стан і про його розвиток у часі.

Коли відбувається вдосконалення бізнес-процесів, **вимірювання рівня показників процесу** – важливий і необхідний елемент. Наявність інформації про процеси, яка має значення та відноситься до справи, дає можливість визначити відправну точку для початку процесу вдосконалення.

Важливість якісних вимірів висловлюється в одній фразі: «Не можна керувати тим, чого не можна виміряти».

Ось основні положення про виміри:

- «Що виміряв, то й отримав». Це означає, що, як правило, в першу чергу приділяється увага і вишуковуються ресурси для тих ділянок роботи, на яких проводився моніторинг і виконувалися вимірювання;

- «Виміри визначають поведінку». Це означає, що виконання вимірювань часто веде до змін у системі, до її пристосування до нових орієнтирів.

Дуже важливо, починати раціоналізацію бізнес-процесів в компанії з процесу, який є найменш ефективним, тому що саме рівень найменш ефективного процесу визначає загальний рівень працездатності компанії.

На рис. 1 представлена схема визначення працездатності компанії по найменш ефективному бізнес-процесу:

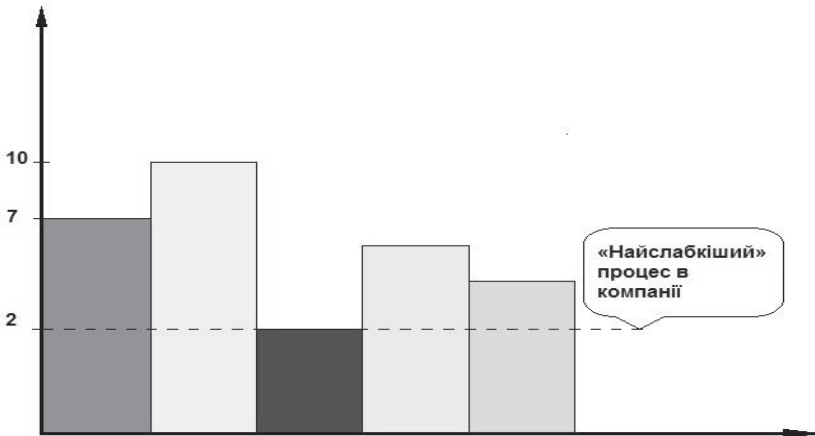

Рис. 1. Графік визначення рівня працездатності компанії

При цьому дуже важливо розуміти, що якщо один бізнес-процес в компанії працює на 10 балів, а інший на 2, то $10+2$, поділена на два, в бізнес логіці, на відміну від арифметики, дає не середньоарифметичне 6, а в кращому випадку 2.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що при раціоналізації бізнес-процесів важливу роль відіграє удосконалення саме

«найслабкішого» процесу в компанії, а для цього необхідно мати якісну систему вимірювання ефективності існуючих бізнес-процесів.

Науковий керівник: О.Ю. Красовська, кандидат економічних наук, доцент.

Yu. Chernyshova
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

INFLATION AS ONE OF THE MAJOR MACROECONOMIC PROBLEMS

Inflation is one of the forms of macroeconomic non-stability of market economy, resulting in a number of violations in economic ties and providing ruining influence on the manufacture, distribution and exchange, on the motivation of employees and functioning of the whole marketing mechanism.

The growth of money mass in economy is originated, first of all, under the influence of the deficit of the state budget. While printing money for its expenses, the state increases the supply of money and as a result issues the inflation tax for the whole society. The inflation tax is equal to the quantity of the printed money.

When the state has considerably big budget deficit, which is covered with the additional emission, the inflation may obtain growing speed and take the form of hyperinflation, where the sharp devaluation of all incomes takes place including tax incomes. All this situation more and more deepens the problem of the budget deficit.

The struggle with the inflation is possible only on the macroeconomic level and with the instruments of the state. Anti inflation measures can be applied only to the open type inflation.

In order to make the anti inflation policy of the state active, first of all it is necessary to clarify the reasons of the inflation. The complex of the state measures for the struggle with inflation includes the restriction of the money mass, the increase of discount rate, increase of the norm of the obligatory reservation, decrease of own state expenses, improvement of the tax system and increase of the tax income to the budget. Especial attention among the mentioned measures should be devoted to the problem of the limitation of money mass, which can be decreased by the method of shocking therapy or by the method of graduation.

While determining the method, the choice should be based on the existing social, economic and political situation in the country, level of the actual incomes, condition and situation in the industry, agriculture and other basic branches of the economy for the country, volume of the budget deficit and the perspectives of the development of international economic relations.

Nowadays, inflation is one of the most painful and dangerous processes, which negatively influences on the financial, fiscal and economic system in general. Inflation means not only the decrease of the purchasing ability of money, but makes very difficult economic regulation and structural transformations.

In modern economies inflation became practically integral part of their marketing systems. There is a number of economists which stick to the point that insignificant inflation on the annual level of increase of prices for 3-4% and accompanied by the corresponding growth of money mass, is able to stimulate the industry.

Scientific and Language Supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.

А. Чернявська
Національна металургійна академія України

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ

Сучасні умови розвитку відкритих національних економік вимагають ґрунтовної і комплексної оцінки можливостей економічної інтеграції макросистем до світового господарського простору. Серед множини проблем, що виникають при формуванні й розбудові відповідної системи зовнішньоекономічних зв'язків, особливе місце посідає проблема трудової міграції. Вона безпосередньо впливає на стан, ресурсний потенціал і рівень розвитку країн еміграції та імміграції.

УВ сучасних ринкових умовах найбільш розвинутий регіональний ринок праці склався в Західній Європі, де є свобода переміщення робітників між країнами Європейського Союзу та уніфікація трудового законодавства. В останні роки суттєво збільшилася кількість українців, що шукають кращої долі, певної стабільності та більшого заробітку в ЄС.

Міжнародна міграція робочої сили має неоднакові наслідки для різних груп населення в Україні, яка одночасно постає країною імміграції та еміграції. Проаналізувавши наслідки міграційних потоків, можна виділити як позитивні, так і негативні моменти. Основними групами, які виграють або програють від міграції – є самі мігранти. Також виграють їх роботодавці і робітники, які залишаються в Україні, коли вона виступає у якості країни імміграції; втрати внаслідок здешевлення вартості праці несуть конкуруючі працівники у країні, яка приймає мігрантів, а також підприємці при еміграції і дефіциті якісних трудових ресурсів. При імміграції країна виграє за рахунок кон'юнктурних зрушень на ринку праці, а також за рахунок додатного впливу на державний бюджет. При еміграції країна втрачає за рахунок обох цих факторів. Частково компенсувати суспільні витрати на освіту та професійну підготовку емігрантів можливо за рахунок впровадження й збору податку на «втечу умів».

Наслідки міграційних процесів неоднозначні. З одного боку, закордонні здобутки висококваліфікованих працівників підтримує престиж української освіти і науки; з іншого, – інтелектуальна еміграція має негативний характер, оскільки країна еміграції втрачає свою наукову еліту. З одного боку, експорт робочої сили зумовлює притік додаткових коштів і зменшує тиск на національному ринку праці, а з іншого, маємо демогра-

фічні проблеми, соціальні конфлікти, зменшення надходжень до бюджету. В Україні посилюється негативна тенденція до зниження якості людського капіталу: країна втрачає висококваліфікованих працівників репродуктивного віку (насамперед, це молодь після закінчення вищих навчальних заходів) і отримує низку низько кваліфікованих заробітчан з країн пострадянського простору та країн Сходу. Таким чином, стратегічний людський ресурс розвитку країни шукає кращого життя за кордоном, залишаючи на батьківщині заробітчан, які не дають Україні змогу конкурувати з іншими країнами у сучасних умовах. Умовах, коли найбільшим капіталом людини є її знання, кваліфікація, навички з використання та отримання нових знань, набутий професійний досвід та креативні здібності.

У сучасних умовах економічне багатство отримає та економічна система, яка володіє якісним людським капіталом. При усвідомленні закону обмеженості матеріальних ресурсів, який спонукає використовувати усі наявні ресурси з максимальною віддачею для задоволення постійно зростаючих потреб, роль людського капіталу, насамперед як генератора та носія знань, істотно зростає. Виникає необхідність формування ефективного механізму регулювання міграційних процесів, спроможного швидко адаптуватися до змін глобального соціально-економічного середовища. Такий механізм доцільно формувати на принципах соціального партнерства як єдність трьох складових: державного регулювання, ринкового саморегулювання та громадянського регулювання.

Науковий керівник: О.О. Завгородня, кандидат економічних наук, доцент.

А. Чорна
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗ НА 2012 РІК

Інфляція – це тривале зростання загального рівня цін, що, відповідно, є свідченням зниження купівельної спроможності грошей.

Найпоширеніший вид розрахунку інфляції є індекс інфляції (або індекс споживчих цін), який відображає зміну вартості фіксованого споживчого набору товарів та послуг у поточному періоді щодо попереднього. Споживчий набір товарів і послуг – це набір найбільш важливих для споживання домогосподарств товарів і послуг. Встановлюється централізовано і є єдиним для всіх регіонів України.

Розглядаючи прогнози на кінець 2012 року, експерти вважають, що в останні два місяці річний показник інфляції повернеться в позитивну зону через сезонне підвищення цін на продукти харчування. Але зростання цін буде невеликим, і якщо уряд як і раніше не буде підвищувати комунальні тарифи, то за результатами року інфляції складе близько 2%, що стане рекордно низьким показником починаючи з 2002 року.

Щодо наступного 2013 року Кабінет Міністрів України затвердив прогноз інфляції на рівні 5,9%. Номінальний ВВП в 2013 р. очікується на

рівні 168700000000 грн, що відповідає раніше затвердженим прогнозом уряду на 2013 рік. Як повідомлялося, в діючих офіційних прогнозах передбачається зростання ВВП України в 2013 році за оптимістичним сценарієм 6,5%, за песимістичним – 3,9%, тоді як в 2013 році уряд очікує зростання ВВП на 4,5%.

Проаналізувавши данні, ми згідні з західними економістами, які розглядають повзучу інфляцію як елемент нормального розвитку економіки. На їхню думку, незначна інфляція (супроводжувана відповідним зростанням грошової маси) здатна за певних умов стимулювати розвиток виробництва, модернізацію його структури. Зростання грошової маси прискорює платіжний оборот, здешевлює кредити, сприяє активізації інвестиційної діяльності та зростання виробництва. Зростання виробництва, у свою чергу, призводить до відновлення рівноваги між товарною та грошовою масами при більш високому рівні цін.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, старший викладач.

В. Шаруда
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЗРОБКА ПЛАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Іноземні інвестиції займають одне з головуючих місць в економіці країн, які розвиваються. Основними типами прямих іноземних інвестицій зазвичай бувають:

- а) створення спільних підприємств (організацій);
- б) започаткування діяльності дочірніх підприємств (філій);
- в) укладання ліцензійних угод з вітчизняними фірмами;
- г) придбання неконтрольних пакетів акцій вітчизняних фірм-емітентів;
- д) купівля контрольних пакетів акцій у підприємств, що їх випускають і реалізують.

До пріоритетних сфер для іноземного інвестування в Україні віднесено: агропромисловий, лісопромисловий, паливно-енергетичний і металургійний комплекси; машинобудування; медичну, легку, хімічну й нафтохімічну промисловість; зв'язок; транспортну й соціальну інфраструктуру. Вимоги до іноземних інвесторів полягають у такому:

- а) іноземні інвестиції мають сприяти створенню нових робочих місць;
- б) вони мають бути спрямовані на впровадження сучасних або перспективних ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- в) вони мають орієнтуватися на найбільш раціональне використання сировинної бази України і сприяти зниженню енергоспоживання на одиницю продукції;
- г) продукція, виготовлена із залученням іноземних інвестицій, має бути конкурентоспроможною на міжнародних ринках.

Ми можемо виділити слідуєчі кроки для покращення інвестиційного клімату в Україні:

- а) Лібералізація законодавства.

- б) Покращення системи державних гарантій
- в) Робота над іміджем країни.
- г) Розробка детального плану на довгострокову перспективу, який би включав в себе комплекс мір по роботі з поліпшенням інвестиційного клімату з детальними підрахунками.

Зробивши декілька цих кроків ми не тільки збільшимо кількість іноземного капіталу в Україні, а й розв'яжемо комплекс проблем пов'язаний з недофінансуванням деяких секторів економіки.

A. Shevchenko, A. Gornostaleva
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

YOUTH UNEMPLOYMENT

The problem of unemployment is a major socio-economic problem of our time that occupies one of the first places in economists' research. Researchers rightfully note that unemployment is the most topical issue in countries with transformational economies, where no effective mechanisms of labor market regulation have been formed, and where no approaches to youth employment have been found.

It should be noted that Ukraine has been facing the problem of youth unemployment since the beginning of market reform in 1990s. According to sociological surveys in recent years Ukraine confronted such problems of employment as the reducing number of employees in the country, growth of labor mobility, increasing number of employees in the shadow sector and other. According to the State Employment service the number of unemployed people is growing, every day 9-12 thousand people join the ranks of people without a job. These are mainly active, dynamic and educated young people. Out of 1.9 million official unemployed, 1.4 million – urban dwellers, but this is rather surprising because the problem of unemployment is much more actual in rural areas. This paradox can be explained by the fact that these are people who try to survive on subsistence farming subsidiary. High unemployment rate is evidence of instability in the economy and has its negative socio-economic consequences for the country.

Firstly, it is accompanied by poverty, significant deterioration of population's living standards. Secondly, the inability to find work in the homeland makes youth look for a job abroad, which leads to the outflow of labor force.

Thirdly, unemployment leads to the aggravation of the crime situation, because people have no other way to get money. Besides, youth unemployment is particularly alarming, because young people are the future of the country. Knowing about mass unemployment, young people stop taking education seriously, so it is rather difficult to find a really good specialist. It shouldn't be overlooked that most crimes are often committed by youth.

To all this unemployment is a dangerous political phenomenon. Because of mass unemployment the most reactionary political regimes have emerged. Such as the coming to power Hitler in Germany and Pinochet in Chile.

The seriousness of the economic, social and political consequences of unemployment is the basis for the inclusion of the core functions of government macroeconomic policies of labor market regulation and stabilization of employment.

All these lead to destruction of the nation. Having this in mind, we need to take a whole set of measures against youth unemployment.

Thus, youth unemployment is an urgent problem for Ukraine .

Scientific and Language Supervision by Associate Professor O.M. Trushenko.

М. Шелудяков

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ГРОМАДЯН ЄС

З кожним роком до України приїздить все більше туристів. Основними відвідувачами нашої країни залишаються найближчі сусіди – Росія та Білорусь, але частка відвідувачів з таких країн, як Чехія, Угорщина, Польща, Словаччина, Німеччина, Італія, Ізраїль збільшується. Цьому є ряд пояснень:

- 1) ефект Євро – 2012;
- 2) розвиток інфраструктури регіонів (план розвитку туризму в регіонах);
- 3) великий потік українських туристів у Європу та розповсюдження інформації про нашу Батьківщину;
- 4) такі проекти, як Discover Ukraine, допомагають дізнатися туристам більше про нашу державу.

Туристи з Європи мають свої вподобання. За проведеними дослідженнями наших сусідів поляків втратили популярність автобусні тури по Європі. Поляки стали жити краще, багато хто обзавівся власними машинами, віза в Європу тепер не потрібна. За даними статистики, поляки у середньому вже можуть витратити на подорож близько 700 євро на рік. Тому все менше сенсу в такому дешевому варіанті подорожей, як автобусні тури. Молодь пересіла на бюджетні авіакомпанії, сім'ї подорожують на машинах. Напрямок № 1 пізнавального туризму в Європі – це Німеччина. За нею слідує Великобританія та Італія. І ще одне віяння часу – скорочується тривалість відпусток. Найчастіше люди беруть тиждень влітку і ще тиждень – взимку. Причому не обов'язково з 1 по 15 січня, як в Україні. Справа в тому, що діти на зимові канікули у різних воєводствах Польщі ідуть у різний час. Тому на одному гірськолижному курорті в середині січня більше сімей з Кракова, а на початку лютого – з Варшави чи Гданська.

За соціологічними опитуваннями більш розвинутих країн картина мандрівок виглядає наступним чином:

Європейські туристи хочуть споглядати 7 чудес світу, побувати в савані і зупинитися у шикарному готелі. Згідно з даними опитування, про-

веденого порталом lastminute.com у 9 європейських державах, 41% мандрівників хотіли б відвідати 7 чудес світу (у т. ч. Велику китайську стіну, Колізей, Мачу-Пікчу). Друге місце по популярності займає сафари (40%), потім шикарні готелі (36%) і плавання з дельфінами (27%).

Відзначається, що ірландці найбільше хочуть подорожувати (93%) – у них є перелік місць, які б вони хотіли відвідати. За ними слідують німці (90%), норвежці (89%) та італійці (88%). Як би там не було, 16% європейських туристів так і не здійснили подорож, про яку мріяли.

Також з'ясувалося, хто з європейців віддає перевагу спокійному відпочинку в готелі, а хто – дослідженню нового. 53% ірландців і 42% англійців хотіли зупинитись у готелі класу люкс, а от близько 60% іспанців та італійців воліли б побачити 7 чудес світу.

Майже половина німців і шведів мріє зануритися у дику природу, побувавши в сафарі-турі. Їх розуміють норвежці (44%), датчани (43%) і французи (27%). А деякі європейці хотіли б зустрітися за кордоном з якою-небудь знаменитістю (9%).

Що стосується італійців, то у них популярніше всього відвідати 7 чудес світу (58%). Друге місце займає сафари (38%). Кожен третій італієць хотів би відпочити в шикарному готелі (29%). Далі йде плавання з дельфінами, бажання вивчити іноземну мову, познайомитися з місцевою кухнею та культурою.

Також виявилось, що серед італійців жінки більше хочуть подорожувати (92%), ніж чоловіки (84%). Найбільш активна, природно молодь у віці до 25 років.

На фоні таких підсумків, як ми бачимо Україна знаходиться не на перших рядках уподобань. Цьому є ряд пояснень:

1) Реалізація плану розвитку туризму в регіонах йде дуже повільними темпами.

2) Інфраструктура регіонів Західної України не відповідає стандартам відпочинку туристів з ЄС.

3) Кількість готелів та їх рівень не відповідають євро стандартам.

4) На початковому рівні он-лайн сервіси.

5) Обмежене покриття мобільних та Інтернет провайдерів...

Але не дивлячись на такі перепони туристи йдуть до нашої країни

Для туристів Західна Україна приваблива в будь-якій порі року:

- взимку це зимові види спорту (лижи, сноуборди і т.д);

- навесні це туристичні маршрути по схилах Карпат та лісових стежинах;

- влітку це купання на Шишацьких озерах, рафтинг, скелелазіння, вело турне, катання на квадро циклах;

- восени це збирання грибів та релаксація на свіжому гірському повітрі.

Для відвідувачів цей край пропонує багату екскурсійну програму: подорож до міста Лева, екскурсії по замках Західної України, паломницькі тури по святих місцях, маршрути для власників транспортних засобів (авто, вело, мото) тури так і для тих хто полюбляє пройтися пішки (тут знаходиться найвища точка України г. Говерла).

Найбільш цікавим для туристів є знайомство з етносом краю. Такі народності, як Бойки та Гуцули, що досі зберігають свої звичаї, свій діалект. Ці щирі та привітні люди добрі господарі, вони досі ведуть натуральне господарство і одним з головних джерел їх прибутку є виготовлення сувенірів. Всі знають українські вишиванки, сопліки та ще багато інших витворів народного мистецтва. Провести день в таких умовах та здобути не повторні враження зарощує Західна Україна.

І звісно кожен знає, що європейці рахують кожну копійку. Завдяки бюджетним авіакомпаніям, таким як Віззейр, мандруючи на власних авто або користуючись автобусним сполученням відвідувачі нашої країни без зайвих витрат можуть дістатися до туристичних центрів України, Львова та Києва. Прибувши можуть орендувати авто, якщо в цьому є потреба, винайняти номер в готелі або купити пакетний тур, якщо не зробили це задалегідь.

Гостинна Україна рада запропонувати відпочинок на будь-який гаманець, від хостелів і квартир економ класу для бюджетного відпочинку, до елітних апартаментів для вибагливих туристів. Про що може свідчити відкриття Radisson Blu Resort Буковель. Цей готель всесвітньо відомої мережі Radisson, розташований у самому серці Буковеля. Для гостей тут повний сервіс з гірськолижного спорядженням, виїзд прямо на трасу, бар зі зручним заїздом. Готель також пропонує на вибір декілька залів для проведення конференцій, басейн, та вишуканий сервіс Radisson. Для бажаючих усамітнитись курорт Буковель пропонує елітні вілли.

Підводячи підсумок на даному етапі туристична галузь Західної України найбільш приваблива для Європейського туриста в сегменті «Зеленого туризму». Розвиваючись за рахунок підтримки держави та інвестицій, цей край може стати вагомим в наповненні бюджету.

Науковий керівник: В.Є. Момот, доктор економічних наук, професор

А. Шинкаренко

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПОСЛЕДСТВИЯ КРЕДИТА МВФ ДЛЯ УКРАИНЫ

Один из ключевых вопросов, которые нынче стоят перед экономикой Украины, – как справиться без кредита МВФ и стоит ли его добиваться, учитывая требования фонда.

Международный Валютный Фонд был когда-то частью Бреттон-Вудской системы, которая предусматривала фиксированные курсы валют входивших туда стран. Поскольку время от времени у некоторых из них возникали торговые дисбалансы, потребовался надежный кредитор последней инстанции, который всегда готов прийти на помощь, причем по ценам «ниже рыночных». Но, разумеется, и условия предоставления такой срочной помощи строже, чем, если бы страна занимала деньги на рынке.

Фонд выдает деньги под проведение такой политики, которая позволит ликвидировать дефицит, и, соответственно, отдать долг; а также определяет, на что именно пойдет кредит. В отличие от обычного инвестора, который может только наблюдать за действиями страны, он достаточно силен, чтобы получить от правительства гарантии в виде меморандума. Для Украины эти условия были следующие: сохранение бюджетного дефицита на уровне 5 процентов, борьба с инфляцией, вывод государственной компании Нафтогаз с ее постоянно убыточного положения, а для этого повысить тарифы на газ для населения.

Мнения некоторых экспертов о том нужен ли нашей стране кредит от МВФ разделились. Если государство может их вложить так, чтобы получить достаточно большую реальную отдачу в ближайшем будущем (например, провести реформы); или когда кредит может помочь временно перекрыть недопоступления от налогов в период рецессии, то, теоретически, нужен. К сожалению, на практике немногие правительства способны вкладывать деньги с прибылью, и еще меньше таких, которые умеют жить по средствам хотя бы в периоды подъема.

Поэтому, некоторые считают, что острой необходимости в деньгах МВФ нет. Золотовалютные резервы находятся на достаточном уровне. Платежный баланс удовлетворительный. Украина продолжит выполнять обязательства по кредитам, но нужно понимать, что взаимодействие с МВФ является позитивным сигналом для инвесторов, который, в свою очередь, позволит увеличить приток капитала.

В целом же, сотрудничество между Украиной и Международным валютным фондом сегодня действительно необходимо, однако оно должно быть бескредитным. А в нынешнем формате сотрудничества, все может свестись к латанию бюджетных дыр.

Отношения с МВФ сегодня должны строиться на не финансовой составляющей. Если нам нужна программа с МВФ, как сигнал для коммерческого рынка, для того, чтобы мы могли получать средства с внешнего рынка и коммерческие банки, и предприятия, и, возможно, государство, то нам нужна бескредитная программа с МВФ. Та, которая не будет давать возможность получать средства, особенно в бюджет для покрытия дыр без принятия решений.

Привлечение кредитов приведет к постепенному росту внешнего долга страны, отмечают эксперты. До недавнего времени он составлял менее 20 процентов ВВП, сейчас он приближается к 30%. В целом, отмечают экономисты, эта цифра не является критичной, и ниже, чем во многих странах. Однако, начиная уже с 2013 года, государству придется выплачивать значительные суммы по своим долговым обязательствам.

Я считаю, что эффективное сотрудничество между нашей страной и МВФ действительно возможно, но при проведении целенаправленной политики, направленной на развитие отраслей промышленности и улучшения благосостояния населения, а не просто для оплаты ранее взятых кредитов.

ПОСЛЕДСТВИЯ ГАЗОВОГО КОНФЛИКТА ДЛЯ УКРАИНЫ

Газовый конфликт между Россией и Украиной 2008-2009 года – коммерческий спор о долгах, ценах и поставках природного газа из России на Украину, а также транзите газа через территорию Украины в 2009 году.

Для нашей страны последствия этого конфликта оказались довольно тяжелыми. Резко возросли цены на газ для Украины, были ликвидированы поставки туркменского газа на Украину, «Газпром» монополизировал все поставки природного газа на территорию страны. Также ликвидирован посредник «Росукрэнерго», который, с одной стороны, обвинялся в непрозрачности, а с другой – обеспечивал поставки на Украину не только российского, но и туркменского газа. По результатам договора Украина предоставила гарантии покупок определённых объёмов российского газа, которые впоследствии критиковались по причине их завышенности. Никаких аналогичных гарантий по транзиту газа по территории Украины со стороны России предоставлено не было.

Впоследствии, в 2011 году, главная участница газового конфликта экс-премьер-министр Украины Юлия Тимошенко была приговорена украинским судом к 7 годам лишения свободы за превышение служебных полномочий при подписании газовых контрактов, которое повлекло тяжкие последствия для государства.

На сегодняшний день для Украины появилась надежда выхода из сложившейся ситуации. «Нафтогаз Украины» начал импортировать природный газ из Германии. Его поставляет украинской стороне немецкий энергетический концерн RWE.

Таким образом, Украина впервые стала получать природный газ не с Востока, а с Запада. По соглашению, подписанному между RWE и «Нафтогазом» в мае 2012 года, поставки рассчитаны на один год. Рамочный договор предусматривает заключение отдельных контрактов на определенные объемы и условия поставок. Действующий контракт подписан всего на два месяца – с 1 ноября 2012 до 1 января 2013 года. В течение этого времени общий объем импорта газа не должен превысить 56 миллионов кубометров. Это примерно тысячная доля украинской годовой потребности.

Обеспечение диверсификации поставок газа в Украину и выполнение условий отдельного контракта между НАК «Нафтогаз Украины» и RWE ST от 11 октября 2012 года стало возможным благодаря ряду мер, предпринятых в ДК «Укртрансгаз». А именно: выполнению работ по реконструкции ГИС «Дроздовичи» для обеспечения поступления природного газа со стороны ГИС «Германовичи» по реверсному направлению, а также подписание операторского договора между ДК «Укртрансгаз» и польской Gaz-System 28 августа 2012 года, которое регулирует взаимоотношения между сторонами при приеме-передаче природного газа на ГИС «Германовичи».

По итогам данного контракта стороны вскоре смогут обсудить и более долгосрочные договоренности о поставке в Украину природного газа. По мнению экспертов, Украина сможет закупать на европейских спотовых рынках и импортировать через Словакию до 20 млрд куб. м природного газа в год, начиная с 2015-2016 годов. Эксперты считают, что этот шаг будет иметь далеко идущие последствия для переговоров с «Газпромом».

Научный руководитель: А.Н. Трушенко, кандидат экономических наук, доцент.

O. Shkabura
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

HE REVIVED THE EDGE AND RAISED KATERYNOSLAV

Gathered by an amateur archaeologist, O. Pol's collection of antiquities became one of the best in Europe. Later it was the foundation of Katerynoslav Historical Museum, which was named in honor of O. Pol' in 1905.

Hobby of collecting antiquities made Oleksandr Pol' an owner of the vast and diverse collection of paintings, prints, enamels, porcelain, bronzes, antiquities of Greek colonies and Zaporizhzhia antiquity. He also collected a large library of rare books and manuscripts. O. Pol' studied many Western European and almost all Russian museums, he was a member of Odessa Society of History and Antiquities and other various archaeological societies. He took an active part in archaeological congresses, wrote and published numerous articles on historical issues.

However, the passion for research did not let him rest. Looking back on this period of his life, O. Pol' said: "I graduated the course of studies, returned to his native steppe, picked up a stick and went on foot to inspect the grave, the settlement and the tract." On one of these trips in 1866 he went to the oak beams, near the village of Kryvyi Rig. This area struck O Pol' with its mighty beauty, with huge rocks and caves, which contained various historical relics. In dealing with them, he suddenly came upon the place of iron ore exit to the surface. Having taken a sample of the ore, O. Pol' quickly went to Kharkiv hoping the local university to make appropriate tests.

Just today, after decades, with all the power and clarity we can think about civic heroism of O. Pol', who, thanks to his talent and perseverance, despite the obstacles and challenges pioneering, managed to put the wealth of his native land at the service of society and lay the foundation for economic power of Donbass and Kryvbass.

*Scientific Supervision by Associate Professor S.V. Kuzminov.
Language Supervision by Associate Professor N.V. Nykonenko.*

ФОРМИРОВАНИЕ КЛАСТЕРНОЙ СТРАТЕГИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

Стратегическая платформа региона включает пирамиду из трех базовых элементов: конкурентоспособные стратегические экономические субъекты (ключевые предприятия региона – СЭС), привлекательный бизнес-климат и эффективную администрацию, обеспечивающие конкурентоспособность региона и рост благосостояния населения.

Пирамида базируется на региональном капитале (ресурсах). Однако, очень важно понимать, что сегодня не столь важны ресурсы, которыми обладает регион, сколько важны способности региональных властей и бизнеса в ответ на вызовы рынка быстро адаптировать существующие ресурсы, а также развивать и создавать новые.

Результаты проведенных исследований позволяют сформулировать общие положения стратегии устойчивого развития региона:

- устойчивое развитие связано с поступательным прогрессом на высших этапах регионального развития, чем с преодолением социально-экономической депрессии региональной системы;
- повышение устойчивости территориальной системы означает повышение степени активного преодоления ею неблагоприятных, в том числе случайных, вариаций факторов внешней среды;
- высшей формой устойчивой организации региональной системы является такая, при которой система способна устойчиво развиваться, саморегулироваться, самоуправляться, самосовершенствоваться, максимально используя внутренние и внешние ресурсы.

При устойчивом развитии региональной экономики, по нашему мнению, роль стратегического управления заключается в выделении той отрасли или группы отраслей, развитие которых приведет к более высокому экономическому росту региона.

В процессе разработки стратегии необходимо анализировать состояние области в данный момент времени (текущая региональная стратегическая платформа) и формулировать видение будущего состояния (определение будущей платформы). Важно анализировать стратегические разрывы в трех областях: стратегические экономические субъекты (ключевые предприятия региона), состояние бизнес-климата, эффективность администрации.

В современной науке существует множество определений понятия «кластер», однако автор считает, что необходимо использовать следующее, наиболее полное определение. Кластер представляет собой группу географически локализованных взаимосвязанных компаний, поставщиков оборудования, комплектующих, специализированных услуг, инфраструктуры, научно-исследовательских институтов, ВУЗов и других организаций, взаимодополняющих друг друга и усиливающих конкурентные преимущества отдельных компаний и кластера в целом.

Исходя из рассмотренных положительных сторон кластерной стратегии, обоснована необходимость ее использования в управлении развитием экономики региона. Использование кластерной стратегии управления развитием экономики региона позволяет быстро взаимодействовать с предприятиями и организациями, входящими в кластер. Также использование кластерной стратегии позволяет формировать симбиоз кооперации и конкуренции, т.е. происходит постоянный обмен кадрами, инновациями, технологиями, осуществляется совместное использование инфраструктуры, услуг и рекламно-маркетинговое продвижение.

При использовании кластерной стратегии развития региона условия производства создаются за счет удачного сочетания природных и человеческих ресурсов, капитала, физической, административной и научно-технологической инфраструктуры. Эти условия выступают фундаментом факторов специализации и качества. Кластерная стратегия позволяет реализовать наиболее важные взаимосвязи в технологиях, навыках, информации, маркетинге и потребительских запросах, которые характерны для целого комплекса фирм и отраслей. Эти взаимосвязи оказывают определяющее влияние на направленность и темпы инноваций, а также на конкурентоспособность конечной продукции.

Целям устойчивого регионального развития на наш взгляд, наиболее соответствует теория конкурентных преимуществ Майкла Портера, развивающая теорию размещения, теории полюсов роста, кумулятивные теории и теории диффузии. Кластерный подход основан на преодолении узкого отраслевого видения экономики региона и переходе к комплексному использованию потенциала развития территории. При кластерном подходе фокус региональной политики смещается с отдельных компаний в сторону взаимосвязанных систем, обеспечивающих рост создаваемой стоимости.

Кластерные образования стимулируют развитие региона не только путем его экономического развития, но и путем социального развития, создания благоприятной социальной среды, поддержания экологической среды.

Кластер в контексте устойчивого развития дает преимущества, которые выражаются в повышении экономической, социальной и экологической эффективности.

Кластерный подход не только служит средством повышения конкурентоспособности, усиления инновационной направленности и пр., но также является мощным инструментом для стимулирования регионального развития. Поэтому вопросы устойчивого развития региона и стабильного роста его экономики необходимо рассматривать в контексте особенностей развития отраслей регионального хозяйства, перспектив их дальнейшего развития. Кластерный подход является сильным орудием реализации устойчивого развития, которое в конечном итоге реализуется в увеличении производства, занятости, уровня доходов населения, рациональном использовании природных ресурсов и снижении нагрузки на окружающую среду.

Научный руководитель: Ю.В. Вертакова, доктор экономических наук, профессор.

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З МБРР ЯК ШЛЯХ НАБЛИЖЕННЯ ДО СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Велике значення для країн, що розвиваються, відіграють міжнародні фінансові інституції, одним з найбільш впливових серед яких МБРР. З огляду на те, що економіка України протягом останніх років перебуває на проміжному етапі розвитку, необхідність фінансової підтримки є гострою і актуальною проблемою. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями виступає важливим елементом зовнішнього фінансування та сприяє реалізації економічних реформ у нашій країні. Крім того, продуктивне співробітництво з провідними фінансовими установами прискорює процес повноцінного входження нашої держави до світового товариства, зокрема до ЄС.

Сучасний МБРР є однією з найвпливовіших міжнародних фінансових установ світу. Як свідчить статистика, на сьогодні членами Банку стала більшість країн світу – 187 на початок 2012 р., а головними акціонерами за станом на початок 2011 р. є США, Японія, Німеччина, Франція і Велика Британія. Цікавим є те, що 5 країн з 187 володіє 37, 49% акцій. Тобто 2,67% країн-учасниць володіє 37, 49% акцій, а 97,33% (182 країни) учасників володіє 62,51% акцій. Крім того, одна країна (0,53% серед 187 країн) володіє 16,45% акцій. Це свідчить про нерівномірний розподіл квот учасницями.

Україна, як член та акціонер МБРР, володіє відносно малою квотою - 10 908 акцій (0,7 %) на загальну суму в 1,3 млрд. дол. Проте незважаючи на це, сьогодні МБРР — найбільший кредитор проектів розвитку в країнах, що розвиваються із середнім рівнем доходів на душу населення, до яким можна віднести й Україну, яка стала членом МБРР з 1992 р. Співпраця базується на засадах, зазначених в Законі України “Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій”. За 20 років в Україні було реалізовано ряд проектів економічної та юридичної спрямованості, які можна поділити та системні та інвестиційні. Так, найбільш значущими виявилися проекти «Програма модернізації Державної податкової служби» (2009 р., 40 млн. дол.), «Проект розширення доступу до ринків фінансових послуг» тощо.

У період з 1993 по 2010 роки Україна й МБРР уклали угоди про надання позик на загальну суму понад 7 млрд. дол. США. Значна частка цих коштів (майже 90 %) були позиками на структурну перебудову та формування незалежної економіки держави після розпаду СРСР.

Крім того, в Україні за фінансування МБРР було реалізовано ряд соціальних проектів, зокрема: Проект рівного доступу до якісної освіти, Проект «Контроль за туберкульозом і ВІЛ / СНІД в Україні», Проект удосконалення системи соціальної допомоги в Україні тощо.

Але водночас існує ряд проблем, що гальмують чи унеможлиблюють реалізацію програм в Україні.

Перш за все, недоліком є недосконале законодавство та нормативна база стосовно процедури набуття угодами чинності, тому виникає необхідність приведення вітчизняного законодавства у відповідність з принципами та нормами міжнародного права, укладання міжнародних угод і конвенцій у сфері валютно-фінансових відносин. Крім того, є важливим зменшити рівень бюрократизації при впровадженні проектів.

В той же час залучені кошти мають досить низьку ефективність використання. Так, Слав'юк Н. Р. зазначає, що до 2000 р. жоден із укладених довготермінових проектів не був реалізований у повному обсязі.

Аналіз, який провів Юрій С. І. показує, що передавання коштів Світовим банком конкретним міністерствам та відомствам є також неефективним. Так з 16 проектів, які були укладені у 2001 - 2006 рр. лише половина могли бути реалізованими хоча б частково, адже 2 з них було анульовано, а шість закрито.

Ще більшою мірою впливає на ефективність упровадження проектів недостатньо якісна діяльність державних інститутів, відповідальних за реалізацію проектів міжнародних фінансових організацій в Україні. Тому з метою вдосконалення практики їх реалізації необхідно суттєво поліпшити кадрове забезпечення сфери міжнародних валютно-кредитних відносин відмовитися від неузгодженого характеру звітності щодо ходу реалізації проектів та впровадити автоматизовану інформаційну систему для забезпечення контролю за їх виконанням.

Отже, як показує практика використання кредитів МБРР для розвитку національної економіки України викликає необхідність перегляду системи оцінки їх доцільності та контролю за ефективним використанням. Варто підвищити контроль за дотриманням цільової спрямованості кредитів, а також забезпечити своєчасність та результативність виконання проектів.

Таким чином, аналіз співпраці України з МБРР свідчить про об'єктивну необхідність залучення зовнішніх коштів з метою поглиблення ринкових перетворень, створення реальних передумов для подолання кризових явищ, прискорення трансформаційних процесів. Це співробітництво сприяло здійсненню економічних заходів у таких напрямках, як макроекономічна стабілізація, створення конкурентного середовища на ринку товарів і послуг тощо. Основними напрямками розвитку співробітництва нашої держави з МБРР мають стати підвищення статусу України як суб'єкта міжнародних фінансових відносин, вирішення соціальних проблем та підвищення якості життя громадян, посилення захисту економічних інтересів нашої держави при прийнятті рішень про залучення фінансових ресурсів та удосконалення практики реалізації інвестиційних проектів, що фінансуються за рахунок коштів МБРР.

Науковий керівник: О.Ю. Дудчик, старший викладач.

ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЇХ РОЗВИТКУ

Сучасний розвиток світового господарства супроводжується стрімкою еволюцією різних форм міжнародного співробітництва, що являють собою систему техніко-економічних, організаційно-економічних і виробничих відносин між економічними суб'єктами різних країн.

Міжнародні економічні відносини виступають в різноманітних формах, що історично виникли у різні часи, проте нині усі наповнені сьогоденним змістом, відповідаючи теперішнім потребам світового господарства. По-перше, міжнародні економічні відносини поділяються на три основні групи: традиційні, стратегічні та перехідні до стратегічних. До традиційних, що виникли в глибоку давнину, належать різноманітні форми обміну у вигляді міжнародної торгівлі, які нині наповнені новими різновидами та проявами. Форми міжнародних економічних відносин – міжнародна торгівля; міжнародна міграція капіталу; трудова міграція між країнами; валютні відносини і розрахунки; міжнародні економічні інтеграційні процеси, науково-технічне співробітництво країн.

У сучасних умовах господарювання однією з найважливіших форм міжнародних економічних відносин стає міжнародний рух капіталу. При цьому головною причиною вивозу капіталу є його відносний надлишок і монополізація національного ринку, що не гарантує його прибуткового застосування у вітчизняних умовах. Тож капітал спрямовується за кордон у пошуках більш високої норми прибутку.

Міжнародна міграція робочої сили проявляється в еміграції та імміграції. Основними факторами, що зумовлюють еміграцію робочої сили є: нерівномірність нагромадження капіталу; перенаселення, яке викликає безробіття в одних країнах та брак дешевої робочої сили в інших.

У свою чергу, міжнародний обмін технологіями має дуалістичний характер: по-перше, технології продаються як звичайний товар, а по-друге, продаж технологій використовується як ефективний засіб конкурентної боротьби на світовому ринку.

Науковий керівник: В.В. Білоцерківець, кандидат економічних наук, доцент.

М. Гапонова
Національна металургійна академія України

ТЕНДЕНЦІЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В останні роки явище географічної мобільності трудових ресурсів у Європейському Союзі набуває все більшої актуальності. Воно розглядається з позицій вільного руху трудових ресурсів, що сприяє зростан-

но ефективності ринку робочої сили; визнання доцільності міграції трудових ресурсів з метою формування у громадян різних національностей європейської ідентичності; однакового бездискримінаційного доступу до робочих місць у будь-якій іншій країні ЄС усім громадянам країн-членів ЄС.

Найбільш змістовні дослідження тенденцій та проблем трудової міграції в ЄС було проведено вченими: Дж. Сальтом, Дж. П. Гарсоном, А. Лойзілом, Б. Рамамурфі, Дж. Кларком, С. Шмідтом, П. Вікрасасекарой, Дж. Хаскелем, Р. Холтом, Р. Вінкельманом, С. Гловером, В. Стівансаном та вітчизняними: О. Власюком, І. Гнибіденком, С. Злупком, Е. Лібановою, Ю. Макогоном, О. Малиновською, А. Мокієм, Є. Пірожковим, А. Румянцевим, Є. Савел'євим, Л. Філіпенком.

На сьогодні в Європі знаходиться п'ята частина усіх мігрантів земної кулі. Внаслідок розширення Євросоюзу на схід відзначається посилення міграційних процесів. Число трудових мігрантів з «нових» восьми країн ЄС виросло приблизно з 1 млн. осіб у 2004 р. (0,3% від загальної кількості жителів ЄС) до 2,3 млн. у 2010 р. (0,6%). Прогнозують, що воно зросте до 3,3 мільйонів осіб у 2015 р. і до 3,9 млн. - до 2020 р., а частка мігрантів збільшиться до 0,8% і 1%, відповідно. При цьому в кінці 2010 р. в 15 «старих» країнах ЄС працювало близько 19 млн. нерезидентів Євросоюзу (трохи менше 5% усього населення).

Найбільш помітну роль іноземна робоча сила стала відігравати у економіках Люксембургу, де близько 57,3 % трудових ресурсів - це іммігранти; Австрії, де їх частка становить 10,5 %; Бельгії - 8,9 % та Німеччини - 8,8 %.

Країни-імпортери мають потребу в мігрантах з необхідними професійними навиками. Збільшується конкуренція на ринках праці країн-імпортерів, що призводить до підвищення рівня безробіття громадян. Соціальні і бюджетні (а, отже, і політичні) витрати імміграції можуть перевищувати сумарні вигоди від неї. Країни-члени ЄС виділяють більше засобів на забезпечення контролю на зовнішніх кордонах ЄС/Шенгенської зони, процедури розгляду заяв про надання політичного притулку і репатріацію громадян третіх країн, які не мають дозволу на проживання.

Зараз в Євросоюзі перебувають близько 1,7 млн. українців. Кількість тих, хто отримав легальний статус проживання та праці у приймаючих країнах (30 - 35%), впродовж останніх років швидко зростає. Виїжджають: на сільськогосподарські роботи - переважно до Польщі та Іспанії; на будівництво - до Чехії, Португалії, Іспанії; на роботу у промисловості - до Чехії та Угорщини; на транспорті - до Португалії; працювати у сфері ресторанного і готельного бізнесу - до Іспанії, менше - Італії та тієї ж Чеської Республіки; на роботу в домогосподарствах - до Італії, Португалії, Польщі, менше - Чехії; займатися оптовою та роздрібною торгівлею - до Угорщини та Польщі.

Аналіз міграційних процесів у ЄС показав досить диверсифіковану картину участі іноземної робочої сили в країнах ЄС. Залишається необхідність вироблення індивідуальних підходів регулювання потоків іноземної робочої сили з метою підвищення позитивних економічних ефектів міграції та мінімізації соціальних проблем, вирішення проблеми адаптації робочої сили до умов країн-реципієнтів, а також її соціального забезпечення, вдосконалення механізмів упередження та контролю нелегаль-

них міграційних потоків за рахунок вивчення чинників трудової міграції, а також якісної та кількісної оцінки соціально-економічних наслідків міграції для країн-реципієнтів трудових ресурсів.

Науковий керівник: В.В. Білоцерківець, кандидат економічних наук, доцент.

М. Казакова
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

АГРОПРОМЫШЛЕННЫЙ СЕКТОР УКРАИНЫ: ПРОБЛЕМЫ ВЫБОРА

После двадцати лет «размышлений» страна оказалась перед непростым выбором: куда двигаться дальше: в Зону свободной торговли (ЗСТ) с ЕС или Таможенный союз (ТС)?

Важно, чтобы этот выбор был хорошо обдуман, взвешен, а выгоды в целом для страны превышали потери от обретенной интеграции. В этой связи вопрос ориентации украинского агропромышленного комплекса особенно важен. Ведь АПК реально может стать локомотивом дальнейшего развития страны. Сегодня правительство ориентирует отечественных производителей на сотрудничество в рамках Зоны свободной торговли с ЕС. Однако, на фоне осложнения отношений Украины и Европы по причинам ущемления прав оппозиции в нашей стране, перспектива скорой евроинтеграции кажется туманной. Похоже, в случае дальнейшего охлаждения отношений Украины и Европы на первый план может выйти экономическое сотрудничество с Таможенным союзом. В Москве давно видят нашу страну частью своего союза, время от времени заманивая нас туда газовым «пряником». Но пример Беларуси и Казахстана, которые через несколько лет будут платить рыночную цену за российское топливо, показывает, что данная выгода может быть краткосрочной.

Именно поэтому власти надо семь раз подумать, прежде чем стрелка стратегического курса Украины качнется в какую-то из двух сторон. Украина, вступив в ВТО, понесла убытки во многих отраслях экономики и получила она меньше, чем потеряла. Присоединение Украины к Всемирной торговой организации в 2008 году произошло без учета интересов многих товаропроизводителей в Украине. Это привело к тому, что в страну хлынул дешевый импорт и украинский производитель потерял собственный рынок сбыта. Украина, присоединившись к ВТО, фактически отдала все рынки. То есть, по сути, бесплатно впустила всех. А украинских производителей нигде не ждут.

В современных условиях нужно смотреть вперед, каким будет завтрашний день, какие тенденции развития и глобальные вызовы. Все торговые объединения следует рассматривать через призму экономической выгоды и национальной безопасности Украины.

Украинская аграрная отрасль — стратегическая для государства. Ведь 1 % инвестиций в нее удваивает рост национального дохода. По

данным ООН, в мире сегодня голодает 1,2 миллиарда людей, а Украина, с ее огромным аграрным потенциалом может давать 200 миллионов тонн продукции в год! Со временем Украина превратится в «аграрного тигра». Только правильно надо выбрать стратегию развития.

Важно сегодня рассматривать такие стратегии развития, которые бы обеспечивали выгоду для украинского АПК и в рамках Таможенного союза, и на других рынках. Ведь на обоих рынках достаточно высокий уровень конкуренции, и нужно быть к этому готовыми.

На мой взгляд, именно сотрудничество с ЕС принесет наибольшие выгоды украинскому агросектору. Во-первых, европейский рынок — самый дорогой, а значит — самый прибыльный. Во-вторых, его объемы уступают только объемам рынка сбыта ВТО. И, в-третьих, это путь для производства продукции высокого качества. Если аграрный сектор Украины будет работать на уровне европейских норм качества и стандартизации, то перед нашей страной откроются не только европейские, но и все рынки мира.

Таможенный союз для Украины более близкий по стандартам и соответственно доступнее для продвижения товаров. Но есть большой минус — политическое влияние. В Таможенном союзе доминирует политика, а не экономика.

Научный руководитель: С.В. Кузьминов, кандидат экономических наук, доцент.

А. Породько
Національна Металургійна академія України

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО СВІТУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ

Глобалізація як історичне явище і феномен, а також як об'єктивна закономірність розвитку людства все частіше привертає увагу дослідників у всьому світі. Формується нова галузь науки - глобалістика. До середини 1990-х рр. вона переважно трактувалась лише як вчення про глобальні природні та суспільні проблеми сучасності. Головним серед них були економічна, енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, міжнародної безпеки. Поняття глобалізації трактувалось у значенні надання чому-небудь глобальних масштабів або глобального характеру. Кожна глобальна проблема досліджувалась окремо, а їх взаємозв'язок достатньо глибоко не вивчався. І лише у 1990-ті роки, по суті, сформувалась глобалістика як галузь науки, що є міждисциплінарною. Спеціалісти, які досліджують процеси глобалізації, виділяють шість основних шкіл. Перша школа пов'язана із концепцією “Межі зростання”, обґрунтованою Римським клубом. При визначенні перспектив розвитку світової економіки представники Римського клубу дійшли висновку про існування глобальних проблем, розв'язання яких можливе лише на шляху об'єднання зусиль усього світового співтовариства. Суть цього підходу полягає у відомому заклик: “Мислити - глобально, діяти - локально”.

Вчені виділяють два основні джерела виникнення глобальних проблем сучасності:

– поглиблення суперечностей між людиною та природою, які ведуть до виникнення екологічних, продовольчих, енергетичних, природно-сировинних проблем;

– розширення зони суперечностей між народами, людьми взагалі, що має наслідком виникнення проблем війни та миру, захисту і розвитку духовного середовища, демографічного розвитку, боротьби із злочинністю, міжнародним тероризмом, поширення небезпечних хвороб тощо.

Одним із перших, ще у 20-ті роки XX століття, вказав на загрозу глобальних проблем сучасності український вчений В. Вернадський.

У другій половині XX століття серед глобальних проблем людства предметом розгляду стала теорія глобалістики - система наукових знань про походження і сучасний стан глобальних проблем, їх класифікацію і обґрунтування практичних соціально-економічних і політичних шляхів їх розв'язання.

У теорію глобалістики увійшли висновки, зроблені відомими вченими Н. Бором, Б. Расселом, А. Ейнштейном, а також тези з виступів політичних лідерів країн «Делійської шістки», Римського клубу, який діє з 1968 року.

Загалом теорія глобалістики як окрема наукова дисципліна сформувалась у другій половині 60-х років XX століття і пройшла у своєму розвитку три етапи:

1) етап кінця 60 - початку 70-х років, коли увага була зосереджена на вивченні двох глобальних проблем сучасності: освоєнні космосу і охороні навколишнього середовища;

2) етап другої половини 70-х років, коли розпочалося глобальне моделювання стану і перспектив розвитку світової політики і світогосподарських зв'язків в умовах глобальних суперечностей. Саме в цей період здійснюються перші спроби скласти ієрархію світових проблем;

3) етап, який розпочався упродовж 80-х років XX століття, коли велику зацікавленість вирішенням глобальних проблем починають проявляти політичні та державні діячі багатьох країн світу, розробляються перші міжнародні документи, спрямовані на їх практичне вирішення.

Науковий керівник: В.В. Білоцерківець, кандидат економічних наук, доцент.